

FLAGA

BIULETYN POLSKIEGO TOWARZYSTWA WEKSYLOLOGICZNEGO

● Weksylia samorządowe ustanowione w 2022 roku

Od Redakcji

W trzydziestym siódmym numerze Biuletynu Krzysztof Jasiński prezentuje „Weksylia samorządowe ustanowione w 2022 roku”. W minionym roku jednostki samorządu terytorialnego wprowadzały nowe herby i weksylia, zmieniały niezgodne z zasadami heraldyki herby, a co za tym idzie zmieniały też flagi lub uzupełniały brakujące weksylia.

Zachęcamy Czytelników Biuletynu do nadsyłania wszelkich informacji o polskich weksyliach samorządowych w celu uzupełniania tworzonego „Katalogu weksyliów samorządowych”.

Zapraszamy do lektury bieżącego numeru.

Jednocześnie cały czas zachęcamy do odwiedzania naszego profilu na Facebooku: <https://www.facebook.com/PolskieTowarzystwoWeksylogiczne/?fref=ts>

~*~

In the thirty-seventh issue of the Bulletin, Krzysztof Jasiński presents "Local government vexiles established in 2022". Despite the difficult situation brought on by the pandemic, in the past year, local government units introduced new coats of arms and vexiles, made improvements to coats of arms which did not comply with the rules of heraldry, and, consequently, updated flags and supplemented missing vexiles.

We encourage the readers of the Bulletin to forward relevant information about Polish local government vexiles to assist the creation of "The Catalogue of local government vexiles".

We wish you a nice reading.

As always we encourage you to visit our Facebook page:

<https://www.facebook.com/PolskieTowarzystwoWeksylogiczne/?fref=ts>

Krzysztof Jasiński

Na pierwszej stronie: flaga Gminy Iłża, sztandar Miasta Lublińca, flaga stolikowa Gminy Gawłuszowice, sztandar Powiatu Bieszczadzkiego i banner Gminy Czarnia.

Na ostatniej stronie: flagi – Miasta Lublińca ustanowiona w 2016 r., Gminy Gniewkowo ustanowiona w 2016 r., Gminy Chocień ustanowiona w 2012 r., Miasta Raciborza ustanowiona w 2013 r., Gminy Niemce ustanowiona w 2006 r., Gminy Celestynów ustanowiona w 1998 r. i Powiatu Bieszczadzkiego ustanowiona w 2013 r.

FLAGA
Biuletyn Polskiego
Towarzystwa
Weksylogicznego

ISSN 1509-2429
Numer 37(61)
kwiecień-czerwiec 2023
Ukazuje się od
stycznia 1999 r.

Redaktor i wydawca
Krzysztof Jasiński
Tłumaczenie tekstów
Karolina Jasińska

Adres redakcji
ul. Gromadzka 4 lok. 23
15-769 Białystok
tel. +48 606 404 672
biuro@weksylogia.pl

Polskie Towarzystwo
Weksylogiczne
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 Warszawa
tel. +48 22 844 41 58
+48 606 404 672
biuro@weksylogia.pl

Zarząd Główny PTW
Krzysztof Jasiński
Prezes
Andrzej Beblowski
Wiceprezes
Marek Kwiecień
Wiceprezes
Wojciech Szczerba
Sekretarz Zarządu
Zbigniew Kordula
Skarbnik

Redakcja nie ponosi
odpowiedzialności za opinie
autorów zawarte w tekstach.
Wszelkie prawa zastrzeżone,
przedruk i kopiowanie
fragmentów lub całości
jedynie za zgodą wydawcy.

Spis Treści

Weksylia samorządowe ustanowione w 2022 roku

Krzysztof Jasiński

• Gmina Jedlnia-Letnisko	4
• Miasto i Gmina Skalbmierz	11
• Miasto Lubliniec	21
• Gmina Gniewkowo	23
• Gmina Gawłuszowice	27
• Gmina Chocień	35
• Gmina Błaszki	38
• Gmina Iłża	46
• Powiat Będziński	57
• Miasto Racibórz	68
• Gmina Radowo Małe	72
• Gmina Kisielice	78
• Gmina Czarnia	86
• Gmina Przeworsk	95
• Gmina Wizna	99
• Gmina Koźminek	107
• Miasto Lubliniec	109
• Gmina Niemce	110
• Gmina Celestynów	114
• Powiat Bieszczadzki	118
• Gmina Strzyżewice	120
• Gmina Krzywiń	124
• Gmina Bodzanów	125
• Miasto Suwałki	128
• Gmina Polkowice	133
• Gmina Brzuze	136
• Gmina Bielany	143
• Gmina Władysławów	146

Weksylia samorządowe ustanowione w 2022 roku

W 2022 roku dwadzieścia siedem jednostek samorządu terytorialnego w spawach swoich symboli. W tym trzy miasta – Lubliniec, Racibórz i Suwałki, dwa powiaty – będziński i bieszczadzki oraz dwadzieścia dwie gminy – Bielany, Błaszki, Bodzanów, Brzuze, Celestynów, Choceń, Czarnia, Gawłuszowice, Gniewkowo, Iłża, Jedlnia-Letnisko, Kisielice, Koźminek, Krzywiń, Niemce, Polkowice, Przeworsk, Radowo Małe, Skalbierz, Strzyżewice, Wizna i Władysławów.

W artykule przytoczono prawie pełne teksty uchwał poszczególnych samorządów pomijając informacje i opisy dotyczące pieczęci, łańcuchów i odznaczeń. Zamieszczono także prawie pełne teksty uzasadnień historyczno-heraldycznych. Całość uszeregowano według dat wchodzenia w życie poszczególnych uchwał (od najstarszej do najmłodszej).

Gmina Jedlnia-Letnisko

Gmina miejsko-wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie radomskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia jeden sołectw: Aleksandrów, Antoniówka, Cudnów, Dawidów, Groszowice, Gzowice, Gzowice Budy, Gzowice-Folkark, Gzowice-Kolonia, Jedlnia-Letnisko, Lasowice, Maryno, Myśliszewice, Natolin, Piotrowice, Rajec Poduchowny, Rajec Szlachecki, Sadków, Sadków Górki, Siczki i Słupica.

Mapa Gminy Jedlnia-Letnisko. Rys. <https://upload.wikimedia.org/>

Herb oraz weksylia Gminy Jedlnia-Letnisko wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracował Robert Szydlik.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 64-2222/O/2021 z dnia 19 listopada 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko.

Uchwała Nr LII/274/2021 Rady Gminy Jedlnia-Letnisko

z dnia 16 grudnia 2021 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko

sko oraz zasad używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko¹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1834) i art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) w związku z § 1 Uchwały nr 64-2222/O/2021 Komisji Heraldycznej z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko, uchwała się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się flagę, flagę stolikową, banner, sztandar i pieczęć Gminy Jedlnia-Letnisko, których wzór stanowią odpowiednio załączniki nr 2, nr 3, nr 4, nr 5, nr 6.

§ 2. Herb Gminy Jedlnia-Letnisko stanowi w polu czerwonym godło herbu Przerowa, tj. proporzec złoty ukośny w prawo, z chorągwią na drzewcu, a pod nim w lewo dwie skrzyżowane w literę V gałązki jodłowe złote, z których lewa krótsza. Wzór graficzny herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Flagę Gminy Jedlnia-Letnisko stanowi prostokątny poziomy płat czerwonej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 5:8, gdzie w części przydrzewcowej na środku części flagi stanowiącej kwadrat godło herbu gminy wys. $\frac{3}{4}$ wysokości płata. Wzór graficzny flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4. Flagę stolikową Gminy Jedlnia-Letnisko stanowi prostokątny pionowy płat czerwonej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 1:2, gdzie na środku godło herbu gminy szer. $\frac{3}{4}$ szerokości płata. Środek godła na wys. $\frac{1}{3}$ od góry. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 5. Banner Gminy Jedlnia-Letnisko stanowi prostokątny pionowy płat czerwonej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 1:4, gdzie na środku górnej połowy godło herbu gminy szer. $\frac{3}{4}$ szerokości płata. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 6. Sztandar Gminy Jedlnia-Letnisko ma kształt kwadratowego płata o wymiarach 100 cm x 100 cm, przymocowanego do drzewca Koluszkami umocowanymi do szpili, a zwieńczonego głowicą w formie czworograniastego złotego grotu włóczni o wymiarach 75 mm x 210 mm. Płaty tkaniny z trzech boków nie przylegających do drzewca obszyte są frędzlą złotą

1. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2021 r. poz. 12269 w dniu 27.12.2021 r.

długości 5 cm. Strona prawa sztandaru (na lewo od drzewca) przedstawia Orła Białego w czerwonym polu (godło herbu państwa), gdzie godło stanowi $\frac{3}{4}$ wysokości płata. Strona lewa sztandaru (na prawo od drzewca) - w polu czerwonym godło herbu Gminy Jedlnia-Letnisko, od osi poziomej przesunięte lekko w górę, które stanowi $\frac{2}{3}$ wysokości płata. Pod godłem po łuku wkleśły napis srebrną nitką majuskułą o treści: GMINA JEDLNIA-LETNISCO. Kontury liter wys. ca 85 mm są obszyte czarną nicią. Szarfa sztandaru złoto-czerwona przewiązana kokardą pod głowicą sztandaru. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi załączniki nr 4 i nr 5 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 8. 1. Herb, flaga, flaga stolikowa, banner, sztandar i pieczęć Gminy Jedlnia-Letnisko określone w § 2, § 3, § 4, § 5, § 6, § 7 niniejszej uchwały są znakami prawnie chronionymi.

2. Rozpowszechnianie oraz używanie herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko, z wyłączeniem publikacji naukowych i popularnonaukowych, wymaga zgody Burmistrza Jedlnia-Letniska.

§ 9. Zasady i okoliczności używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko, stanowią załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Jedlnia-Letniska.

§ 11. Uchwała wchodzi w życie z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 roku i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Załącznik nr 1

Do Uchwały Nr LII/274/2021
Rady Gminy Jedlnia-Letnisko
z dnia 16 grudnia 2021 r.

Herb Gminy Jedlnia-Letnisko

Załącznik nr 2

Do Uchwały Nr LII/274/2021
Rady Gminy Jedlnia-Letnisko
z dnia 16 grudnia 2021 r.

Flaga Gminy Jedlnia-Letnisko

	CMYK: 0/100/100/0, RGB: 236/29/37
	CMYK: 0/15/100/0, RGB: 255/212/0
	CMYK: 40/40/40/100, RGB: 6/0/0

Załącznik nr 3

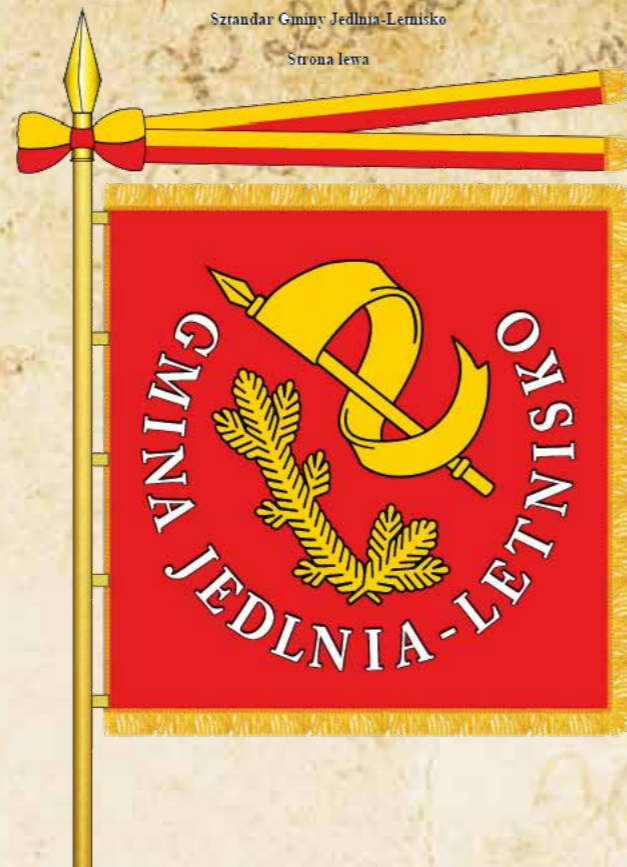
Do Uchwały Nr LII/274/2021
Rady Gminy Jedlnia-Letnisko
z dnia 16 grudnia 2021 r.

Banner Gminy Jedlnia-Letnisko

Załącznik nr 4
Do Uchwały Nr LII/274/2021
Rady Gminy Jedlnia-Letnisko
z dnia 16 grudnia 2021 r.

Sztandar Gminy Jedlnia-Letnisko
Strona lewa

Załącznik nr 7
Do Uchwały Nr LII/274/2021
Rady Gminy Jedlnia-Letnisko
z dnia 16 grudnia 2021 r.

Regulamin określający zasady używania Herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Jedlnia-Letnisko

§1. Zasady ogólne

1. Herb, flaga, flaga stolikowej, banner i pieczęć Gminy Jedlnia-Letnisko są najważniejszymi zewnętrznymi znakami symbolizującymi Gminę Jedlnia-Letnisko, stanowią jej własność i podlegają ochronie prawnej.
2. Prawo używania symboli Gminy Jedlnia-Letnisko, o których mowa w §1 ust. 1 niniejszego Regulaminu, przysługuje organom Gminy Jedlnia-Letnisko, jednostkom organizacyjnym i pomocniczym Gminy Jedlnia-Letnisko.
3. Zgodę na bezpłatne wykorzystywanie herbu/flagi/flagi stolikowej w celach promocyjnych mogą uzyskać również inne podmioty niewymienione w §1 ust. 2 w formie pisemnej zgody Burmistrza Jedlni-Letniska. Wniosek o wyrażenie zgody na używanie herbu/flagi/flagi stolikowej stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszego Regulaminu.
4. Herb/ flaga/ flaga stolikowa mogą być używane do celów handlowych, reklamowych lub innych związanych z uzyskiwaniem dochodu tzw. komercyjnych wyłącznie za zgodą Burmistrza wyrażoną pisemnie na wniosek zainteresowanych.
5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4 powinien wskazać sposób i formę wykorzystania herbu/flagi/flagi stolikowej oraz projekt lub prototyp przedmiotu, na którym ma być umieszczony herb/flaga/flaga stolikowa. Wzór wniosku stanowi załącznik Nr 2 do niniejszego Regulaminu.
6. Zgoda na używanie herbu/flagi/flagi stolikowej, o której mowa w ust. 4 może być udzielana odpłatnie. Warunki odpłatności za ich używanie określa stosowna umowa zawarta przez Burmistrza Jedlni-Letniska.
7. Burmistrz Jedlni-Letniska prowadzi rejestr udzielonych zgód na używanie herbu/flagi/flagi stolikowej.
8. Symbole Gminy Jedlnia-Letnisko powinny być otoczone należytą czcią i szacunkiem. Winny być utrzymane w czystości i tak umieszczone, aby nie dotykały podłoża (podłogi, ziemi, trawy, wody).
9. Symbole Gminy Jedlnia-Letnisko nie mogą być wykorzystywane w kampaniach wyborczych przez podmioty biorące w nich udział bez względu na rodzaj wyborów – powszechnych czy lokalnych.

§2. Zasady używania herbu Gminy Jedlnia-Letnisko.

1. Herb Gminy Jedlnia-Letnisko umieszcza się w budynkach stanowiących siedzibę podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3.
2. Burmistrz Jedlni-Letniska może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Jedlnia-Letnisko i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania herbu w materiałach promocyjnych tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to jest ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie finansowe realizacji zadań publicznych przez ten podmiot.

3. Burmistrz Jedlni-Letniska podmiotom określonym w §2 ust. 2 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania herbu, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający herb używa go w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Jedlnia-Letnisko.

§3. Zasady używania flagi Gminy Jedlnia-Letnisko.

1. Flagę Gminy Jedlnia-Letnisko podnosi się/Wywiesza na budynkach siedzib lub przed budynkami stanowiącymi siedziby podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3 w ramach promocji Gminy Jedlnia-Letnisko oraz z okazji uroczystości lub wydarzeń, w których uczestniczą przedstawiciele Gminy Jedlnia-Letnisko.
2. Flaga Gminy Jedlnia-Letnisko zachowuje pierwszeństwo (poza flagą państwową) przed innymi flagami w czasie wszystkich wydarzeń o charakterze lokalnym, odbywających się na terenie Gminy Jedlnia-Letnisko.
3. W dniach żałoby ogłoszonej przez organy państwowe lub samorządowe, flagi na masztach pionowych spuszcza się do połowy masztu, a flagi na masztach skośnych opatruje się kirem (czarna wstęgą).
4. Mieszkańcy Gminy Jedlnia-Letnisko mają prawo używania flagi Gminy Jedlnia-Letnisko z zachowaniem należytnej czci i szacunku.
5. Burmistrz Jedlni-Letniska może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Jedlnia-Letnisko i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania flagi w materiałach promocyjnych tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to jest ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie finansowe realizacji zadań przez ten podmiot.
6. Burmistrz Jedlni-Letniska podmiotom określonym w §3 ust. 5 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania flagi, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający flagi używa go w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Jedlnia-Letnisko.

§ 4. Zasady używania flagi stolikowej Gminy Jedlnia-Letnisko.

1. Flaga stolikowa może być umieszczona w trakcie obrad Rady Miejskiej w Jedlni-Letnisku, w gabinecie Burmistrza Jedlni-Letniska oraz w miejscach promujących Gminę Jedlnia-Letnisko w czasie różnych uroczystości.
2. Burmistrz Jedlni-Letniska może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Jedlnia-Letnisko i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania flagi stolikowej podczas tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to jest ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie finansowe realizacji zadań publicznych przez ten podmiot.
3. Burmistrz Jedlni-Letniska podmiotom określonym w §2

ust. 2 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania z flagi stolikowej, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający flagi stolikowej używa go w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Jedlnia-Letnisko.

§ 5. Zasady używania banneru Gminy Jedlnia-Letnisko.

1. Baner Gminy Jedlnia-Letnisko wywiesza na budynkach siedzib lub przed budynkami stanowiącymi siedziby podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3 w ramach promocji Gminy Jedlnia-Letnisko oraz z okazji uroczystości lub wydarzeń, w których uczestniczą przedstawiciele Gminy Jedlnia-Letnisko.

§ 6. Zasady używania sztandaru Gminy Jedlnia-Letnisko.

1. Sztandar Gminy Jedlnia-Letnisko używany jest podczas uroczystości państwowych i gminnych, a także podczas uroczystych sesji Rady Miejskiej w Jedlni-Letnisku.
2. Sztandarowi towarzyszy trzysobowy poczet, składający się z chorążego i dwóch osób asysty, którego skład wyznacza Burmistrz Jedlni-Letniska.
3. Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfie w kolorze biało-czerwonym przepasanej przez prawe ramię i białych rękawiczkach.
4. Sztandar powinien być używany w sposób zapewniający mu należyta cześć i szacunek.
5. Miejscem przechowywania sztandaru jest siedziba Urzędu Miejskiego w Jedlni-Letnisku.
6. Na uroczystościach innych niż wymienione w ust. 1 sztandar może być obecny wyłącznie na polecenie Burmistrza Jedlni-Letniska.
7. Podczas uroczystości sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji „Spocznij” (pionowo), chyba że zaistnieją okoliczności, które wymagają pozycji sztandaru „Bacność” (pochylony pod kątem ok. 60 stopni).
8. Sztandarowi nadaje się pozycję „Bacność” wyłącznie w sytuacji:
 - 1) odgrywania/lub śpiewania hymnu państwowego,
 - 2) przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa w trakcie nabożeństwa religijnego,
 - 3) dekorowania sztandaru odznaczeniem,
 - 4) oddawania honorów osobom lub symbolom, po komendzie „Sztandar prezentuj” (chorąży pochyła sztandar w przód do ok. 45 stopni, mając płat przed sobą).
9. Podczas uroczystej sesji sztandar jest ustawiony w honorowym miejscu.
10. Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program wymuszają inną kolejność.
11. Prowadzący uroczystość podaje komendę dla uczestników uroczystości „Całość powstań! Bacność! Sztandar wprowadzić”.
12. Sztandar wprowadza i wyprowadza poczet sztandarowy poruszający się krokiem marszowym, a chorąży zajmuje środkowe miejsce.

13. Podczas przemarszu chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu, mając płat za sobą, a drzewiec pod kątem ok. 45 stopni, natomiast podczas wprowadzania sztandaru chorąży trzyma sztandar pod kątem ok. 60 stopni.
14. Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości) chorąży utrzymuje sztandar w pozycji „Bacność” (pochylony pod kątem ok. 60 stopni), a członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Bacność”.
15. Pada komenda „Spocznij (uczestnicy uroczystości mogą usiąść), członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Spocznij”.
16. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość „Całość powstań! Bacność! Sztandar wyprowadzić”.
17. Po opuszczeniu miejsca uroczystości przez poczet sztandarowy, następuje komenda „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

(...)

§ 10. Postanowienia końcowe.

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem, indywidualną decyzję, co do konkretnych okoliczności i warunków użycia symboli Gminy Jedlnia-Letnisko podejmuje Burmistrz Jedlni-Letniska.

SYMBOLE GMINY JEDLNIA-LETNISKO² Herb Gminy Jedlnia-Letnisko

W polu czerwonym godło herbu Przerowa tj. proporzec złoty ukośny w prawo, z chorągwią na drzewcu a pod nim w lewo dwie skrzyżowane w literę L gałązki jodłowe złote.

Wzór graficzny herbu określa załącznik nr 1.

Objaśnienie symboliki herbu

Godło herbu Przerowa – nawiązuje do postaci Tomasza Zawiszy Kroczyńskiego, który w 1648 r. wystawił we wsi Piotrowice wotywną kapliczkę słupową, na którym Męka Pańska oraz prawdopodobny herb fundatora – Przerowa oraz Nałęcz jego małżonki. Zachowana po dziś dzień kapliczka (przeniesiona w 1834 r. do Gzowic) jest najcenniejszym zabytkiem i pamiątką historyczną gminy.

Skrzyżowane gałązki jodły – symbolizują zlokalizowany na północ rezerwat przyrody Jedlnia (część Kozienickiego Parku Krajobrazowego w historycznej Puszczy Kozienickiej) czyniąc jednocześnie herb gminy tzw. Herbem mówiącym.

Czerwone pole tarczy – jest takie jak w polu tarczy herbowej Przerowy.

² Uzasadnienie historyczno-heraldyczne wyglądu symboli Gminy Jedlnia-Letnisko opracowane przez Roberta Szydlika, Jedlnia-Letnisko 2021.

Uzasadnienie

Obszar gminy Jedlnia-Letnisko położony jest w północnej części historycznej prowincji małopolskiej. Od początków polskiej państwowości w składzie ziemi sandomierskiej, która łącznie z ziemią krakowską należała do Małopolski. Od XIV w. aż do rozbiorów tereny te należały do woj. Sandomierskiego (pow. Radomski), a w II RP do woj. Kieleckiego. Na koniec 1939 r. zaplanowano restytucję woj. Sandomierskiego, ale plany te przerwał wybuch II wojny światowej. W latach 1944-75 w woj. Kieleckim, w l. 1975-98 w woj. Radomskim, a od 1 stycznia 1999 r. po raz pierwszy w dziejach, wbrew geografii historycznej po raz pierwszy w składzie woj. mazowieckiego.

Gmina Jedlnia-Letnisko powstała po raz pierwszy w 1978 roku, a sama miejscowość gminna jest niewiele starsza, bo powstała dopiero na przełomie XIX i XX w. wokół stacji Jedlnia przy wybudowanej w latach 1884-86 linii kolejowej Zagłębie-Radom-Dęblin jako osada letniskowa zasiedlana głównie przez kolejarzy z Radomia.

Miejscowość powstała na terenie wcześniejszej osady Mokrzec (Mokrzec-Swoboda), wzmiankowanej w 1387 r. Miał tu znajdować się łowiecki folwark Władysława Jagiełły.

To co dziś konstituuje tożsamość historyczną mieszkańców Jedlni-Letniska i całej gminy to letniskowy charakter oraz położenie na obszarze historycznej Puszczy Kozienickiej. Dumą gminy jest rezerwat przyrody Jedlnia, który stanowi część Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Zarówno nazwy miejscowe Jedlnia- jak i nazwa rezerwatu nawiązują do historycznie potwierdzonej przewagi boru jodłowego w drzewostanie. Dziś nie jest to gatunek dominujący, ale wciąż obecny i objęty miejscową ochroną gatunkową.

W historii miejscowości tworzących gminę Jedlnia-Letnisko wskazać można liczne rody szlacheckie, a wśród właścicieli ziemskich znajdziemy także opatów sieciechowskich, ale żaden z tutejszych rodów nie zapisał się w dziejach ob. gm. Jedlnia-Letnisko mocniej niż Zawiszowie-Kroczyńscy. Choć są wątpliwości, czy pieczętowali się oni Bolesławem, czy Przerową, to sarmacki zawadiaka, sędzia grodzki radomski Tomasz Zawisza-Kroczyński w podzięce za szczęśliwy powrót z wojny, wystawił w 1648 r. w Piotrowicach wotywną

kapliczkę słupową z własnym(?) herbem Przerowa oraz Nałęczem, tj. herbem małżonki fundatora, Anny Tymińskiej z Jasięna. W tym kontekście niektóre publikacje wskazują Bitwę pod Zborowem. Ta jednak rozegrała się dopiero rok później, a w 1648 r. wybuchło powstanie Chmielnickiego.

Jest to kapliczka w formie kolumny, murowana, wykonana z cegły, tynkowana z elementami kamiennymi. Obiekt złożony jest z prostopadłościennego cokołu, na którym posadowiony jest trzy częściowy trzon zakończony kapitelem podtrzymującym kamienną płytę na której znajduje się główna część kapliczki – prostopadłością z trzema arkadowymi wnękami. We wnękach umieszczone są płaskorzeźby: Męka Pańska, a po bokach herby Przerowa i Nałęcz. Na ścianie tylnej wyryta jest mało czytelna łacińska inskrypcja.

Kapliczka we wsi Gzowice-Folwark. Fot. wikipedia.pl

Herb Przerowa na kapliczce w Gzowicach-Folwarku. Fot. wikipedia.pl

Ks. Jan Wiśniewski w publikacji „Dekanat Radomski” (Radom, 1911) pisał: „W Piotrowicach stała dawniej kolumna z ciosu postawiona przez Tomasza Zawiszę Kroczyńskiego, który dowodził w bitwie pod Zborowem w 1649 r. Gdy część rządu Piotrowic pod Podlódowskich przechodziła na własność prywatną, wynoszący się z P. włościanie zabrali w 1834 r. tą figurę i w Gzowicach postawili; kończy się ona ciosową gałką z krzyżem. Z jednej strony wykuty Pan Jezus na krzyżu, z drugiej i trzeciej herby i litery fundatorów. Z czwartej strony napis: *Salve crux digna super omnia ligna Benigna Tu nos con-signa, Ne perenni crememur igne. Thomas Zawisza de Kroczo-w judex castrensis radom. Et Anna de Jasieniec Tymińska conjuges erexerunt Anno 1648*”.

Jeśli inskrypcja została poprawnie odczytana, jej tłumaczenie brzmiałoby: „Bądź pozdrowiony Krzyżu, największe ze wszystkich drzew. Tyś dla nas znakiem, że nie pomrzemy w tobie. Tomasz Zawisza z Kroczo-w sędzia grodzki radomski i Anna z Jasieńca Tymińska małżonkowie wzniesli Roku Pańskiego 1648” (tłum. Za: Paweł Puton, „Przedpotopowe dziedzictwo”. Najstarsze kamienne kapliczki słupowe regionu radomskiego, Muzeum Wsi Radomskiej - <https://www.muzeum-radom.pl/turystyka/przedpotopowe-dziedzictwo-najstarsze-kamienne-kapliczki-slupowe-regionu-radomskiego/1982>, dostęp 13.07.2021).

Kapliczkę w 1834 r. przeniesiono do Gzowic (dziś Gzowice-Folwark). Zachował się ona po dziś dzień i jest najcenniejszym zabytkiem gminy – pamiątką historyczną obecną w kalendarzu najważniejszych rocznic, do której chętnie odwołuje się zarówno lokalna społeczność, jak i władze gminy, która od 1 stycznia 2022 r., po nadaniu praw miejskich Jedlni-Letnisku, stanie się gminą miejsko-wiejską.

Nowe miasta na mapie Polski od 1 stycznia 2022 r. w tym i Jedlnia-Letnisko

Wydarzenia

G Uroczyste odświeżenie tablic

W piątek, 2 stycznia, odbyła się uroczystość związana z nadaniem Jedlni-Letnisku praw miejskich. Towarzystwo jej uczestnikami byli urzędnicy, strażnicy flagi, a także przedstawiciele harców.

Kolejnym elementem programu był ceremoniał poświęcenia flagi wojennej na miejscu przed budynkiem pracowni Magowy (Chyba), w której Jedlnia-Letnisko. Oczekiwane powstanie uroczystości była modlitwa za miasto wprowadzającą przez kt. Probowca Janusza. W tym celu. Wydarzenie poprzedził Starosta Nowa. Długa i ciekawa program odbyła się w gabinecie Starosty, gdzie oficjalnie został zaprezentowany herb Gminy Jedlnia-Letnisko.

Ze względu na panującą w tym czasie zimną pogodę, uroczystość odbyła się przed budynkiem Urzędu Miejskiego, gdzie Burmistrz Piotr Letniewski wraz z przewodniczącą Rady Miejskiej, Sławą Kłuska, dokonał uroczystego poświęcenia tablic. Następnie gospodarz i goście uświetlili akt nadania statusu miasta.

Przepracujemy nowe rozdział w historii miasta Jedlnia-Letnisko. Jest to moment ważny. Mam nadzieję, że ta decyzja była słuszną i że będzie następne lata. Kiedy odbędzie się ten dzień, będziemy się cieszyć.

Herb Gminy Jedlnia-Letnisko

W roku czteromiejscowym godło herbu Przewoźna II, poprzedzając litery ułożone w prostokąt, z charakterystycznym na dole, a pod nim w tymże obrębie skrzyżowanie w formie V gałki i podwójne słoty, a w górnych prawej kątach.

Odpowiednie symboliki herbu:

Godło herbu Przewoźna II, nawiązując do postaci Tomasa Zawiszy Kroczyńskiego, który w 1648 r. wstąpił do wojsk Przewoźna, symbolizuje kapliczkę słupową, na której znajdował się herb fundatora. Przewoźna II, symbolizuje natomiast, że w tymże obrębie skrzyżowanie w formie V gałki i podwójne słoty, a w górnych prawej kątach.

Skrzyżowanie gałki i litery – symbolizacja ofiarowania na polu od Jedlni-Letnisko i rozmiarów granicy Jedlni (Święty Krzysztof i Parki Krzyżostawskie) w rozmiarach Państwa Krzyżostawskiego, który jest herbem gminy. Herbem miasteczka.

Czerwona gałka i litery – jest także, jak w gałce litery herbu Przewoźna.

„Głos Gminy Jedlnia-Letnisko – Bezpłatny biuletyn informacyjny” nr 28/ kwiecień 2022

Miasto i Gmina Skalbmierz

Gmina miejsko-wiejska w województwie świętokrzyskim, w powiecie kazimierskim. W skład gminy wchodzi miasto Skalbmierz i dwadzieścia cztery sołectwa: Baranów, Bełżów, Bolowiec, Boszczynek, Drożejowice, Grodzonowice, Kobylniki, Krępcice, Kózki, Małoszów, Podgaje, Przybenice, Rosiejów, Sielec Biskupi, Sielec Kolonia, Sietejów, Szarbia Zwierzyniecka, Szczekarzów, Tempoczków Kolonia, Tempoczków Rzędziny, Topola, Zakrzów i Zakrzówek.

Mapa Gminy Skalbmierz. <https://pl.wikibooks.org/>

Herb oraz weksylia Miasta i Gminy Skalbmierz wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracował dr hab. Henryk Seroka, a grafikę wykonał Lech Karczewski.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 31-2199/O/2021 z dnia 30 kwietnia 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, sztandaru, łańcuchów i pieczęci oraz Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz.

Uchwała Nr XLVII/228/2021 Rady Miejskiej w Skalbmierzu

z dnia 30 grudnia 2021 r.

w sprawie ustanowienia symboli Miasta i Gminy Skalbmierz i zasad ich używania³.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.), w związku z art. 3 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38), po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Skalbmierzu w celu wyrażenia miejscowej tradycji historycznej i tożsamości Gminy, uchwała symbole Miasta i Gminy Skalbmierz i zasady ich używania.

Zdjęcia z uroczystej prezentacji symboli Gminy Jedlnia-Letnisko. Fot. Gmina Jedlnia-Letnisko.

3. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego z 2022 r. poz. 109 w dniu 10.01.2022 r.

§ 1. 1. Symbolami Miasta i Gminy Skalbierz są: herb Miasta i Gminy Skalbierz, flaga Miasta i Gminy Skalbierz, pieczęcie urzędowe Miasta i Gminy Skalbierz z herbem Miasta i Gminy Skalbierz, sztandar Miasta i Gminy Skalbierz, łańcuch Burmistrza Miasta i Gminy Skalbierz, łańcuch Przewodniczącego Rady Miejskiej w Skalbierzu.

2. Otaczanie czcią i szacunkiem symboli Miasta i Gminy Skalbierz jest prawem i obowiązkiem jej władz, wszystkich jednostek organizacyjnych oraz każdego mieszkańca Miasta i Gminy.

§ 2. 1. Herbem Miasta i Gminy Skalbierz, zwanym dalej herbem, jest w błękitnym polu tarczy głowa św. Jana Chrzciciela srebrna (biała) na misie złotej (żółtej) z dwoma kluczami skrzyżowanymi srebrnymi (białymi).

2. Wizerunek herbu nawiązuje do historycznego herbu Skalbierza.

3. Wzór graficzny herbu zawiera załącznik nr 1.

§ 3. 1. Flagą Miasta i Gminy Skalbierz, zwaną dalej flagą, jest prostokątny błękitny płat tkaniny o proporcjach boków jak 5:8, pośrodku którego widnieją figury herbu, bez tarczy.

2. Wzór graficzny flagi zawiera załącznik nr 2.

(...)

§ 5. 1. Sztandar Miasta i Gminy Skalbierz, zwany dalej sztandarem, składa się z dwóch zespolonych płatów, drzewca i wieńczącej go głowicy.

2. Na pierwszym płacie, na prawo od drzewca, koloru białego (ecru), pośrodku widnieje herb, napis majuskułowy koloru błękitnego MIASTO I GMINA SKALBIERZ, którego dwa pierwsze wyrazy umieszczone są powyżej herbu i jeden poniżej, a pod nim dwie daty także błękitne 1342-2021. Na brzegach i w narożnikach płata widnieje motyw zdobniczy koloru złocistego.

3. Na drugim płacie, na lewo od drzewca koloru białego (ecru), pośrodku widnieje herb państwowy Rzeczypospolitej Polskiej zwany też godłem państwowym – symbol główny sztandaru, z dewizą majuskułową koloru złocistego BÓG HONOR OJCZYNA, którego dwa pierwsze wyrazy widnieją powyżej herbu państwowego, a trzeci poniżej. Płat obwiedziony jest obramowaniem koloru złocistego oraz takimże motywem zdobniczym.

4. Wielkość płatów sztandaru wynosi ok. 115x115 cm, a obwiedzione są od góry, dołu i brzegu swobodnego frędzlą koloru złotego o długości ok. 7 cm.

5. Głowica sztandaru, osadzona na metalowej tulei drzewca w kolorze srebrzystym, wykonana jest w metalu w kolorze srebrzystym i przedstawia stylizowany grot w którym umieszczone są dwa klucze.

6. Wzór graficzny sztandaru, dwóch płatów i głowicy, zawierają załączniki nr 4a, 4b, 4c.

(...)

§ 8. 1. Symbolom państwowym Rzeczypospolitej Polskiej

przysługuje pierwszeństwo przed symbolami Miasta i Gminy Skalbierz.

2. Symbole Miasta i Gminy Skalbierz umieszczane są przed symbolami, odpowiednio: innych jednostek samorządu terytorialnego, organizacji społecznych i zawodowych, innych państw oraz organizacji międzynarodowych.

§ 9. 1. Herb umieszczany jest na gmachu Urzędu Miasta i Gminy w Skalbierzu, zwanego dalej Urzędem, w Sali posiedzeń Rady Miejskiej w Skalbierzu, zwanej dalej Radą, oraz w pomieszczeniach urzędowych Urzędu, w szczególności Burmistrza i Przewodniczącego Rady.

2. Herb Gminy może być umieszczany na sztandarach oraz na gmachach i w pomieszczeniach urzędowych jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Skalbierz, na drukach i blankietach urzędowych Urzędu, Burmistrza, Przewodniczącego Rady, dyplomach i pismach okolicznościowych, stosownych przedmiotach będących własnością Gminy Skalbierz oraz materiałach informacyjnych i promocyjnych wydawanych przez Urząd i jednostki organizacyjne Gminy Skalbierz.

§ 10. 1. Flaga Miasta i Gminy Skalbierz, zwana dalej flagą, wywieszana jest w Sali posiedzeń w dniu obrad Rady z prawej strony flagi państwowej (lewej dla patrzącego), na gmachu Urzędu i na gmachach jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Skalbierz obok flagi państwowej w czasie świąt państwowych, uroczystości i rocznic państwowych, w dniu oficjalnej wizyty składanej w Mieście i Gminie Skalbierz przez najwyższych przedstawicieli władz państwowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz przedstawicieli najwyższych władz państwowych innego państwa lub jego ambasadora.

2. Flaga może być wywieszana na siedzibie Urzędu w inne dni niż wymienione w pkt 1 za zgodą Burmistrza, w miejscach publicznych, na budynkach i przy ulicach, w szczególności w dniach uroczystości miejsko-gminnych oraz ustawiana w pomieszczeniach urzędowych Urzędu w szczególności Burmistrza, Przewodniczącego Rady i w Sali obrad Rady.

(...)

§ 12. 1. Sztandar Miasta i Gminy Skalbierz wnoszony jest i ustawiany w Sali obrad Rady w czasie jej posiedzenia inauguracyjnego i składania ślubowania przez nowo wybranych radnych, posiedzenia zamykającego kadencję Rady oraz w czasie uroczystych posiedzeń Rady.

2. Sztandar noszony jest przed Radą w trakcie jej przemarszu uroczystego lub przemarszu uroczystego z udziałem upoważnionego przedstawiciela Rady.

3. Sztandar może być noszony i wystawiony w czasie uroczystości z udziałem Rady lub jej upoważnionego przedstawiciela oraz w innych okolicznościach, za zgodą Przewodniczącego Rady.

(...)

§ 15. 1. Herb i flaga mogą być używane przez każdego mieszkańca Gminy, w szczególności w dniu uroczystości miejsko-gminnych.

2. Wizerunki herbu i flagi mogą być używane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego i w celach komercyjnych za zgodą Burmistrza.

3. Herb i flaga oraz poszczególne lement tych symboli mogą być używane tylko w wersjach nieprzekształconych i zgodnych z ich wzorami graficznymi określonymi w niniejszej uchwale.

4. Wizerunki lub lement wizerunków pieczęci urzędowych Miasta i Gminy Skalbierz z herbem, sztandaru, łańcucha Burmistrza i łańcucha Przewodniczącego Rady mogą być używane przez osoby i instytucje nie wymienione w uchwale za zgodą odpowiednio Burmistrza lub Przewodniczącego Rady z wyłączeniem przeznaczenia do obrotu handlowego i celów reklamowych.

§ 16. Traci moc uchwała Nr XXXII/237/10 Rady Miejskiej w Skalbierzu z dnia 17 października 2010 r. w sprawie ustanowienia sztandaru gminy Skalbierz.

§ 17. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Skalbierz.

§ 18. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego⁴.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XLVII/228/2021
Rady Miejskiej w Skalbierzu
z dnia 30 grudnia 2021 r.

Wzór graficzny herbu Miasta i Gminy Skalbierz

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr XLVII/228/2021
Rady Miejskiej w Skalbierzu
z dnia 30 grudnia 2021 r.

Wzór graficzny flagi Miasta i Gminy Skalbierz

Załącznik nr 4a
do Uchwały Nr XLVII/228/2021
Rady Miejskiej w Skalbierzu
z dnia 30 grudnia 2021 r.

Wzór graficzny sztandaru Miasta i Gminy Skalbierz Płat (z prawej strony od drzewca)

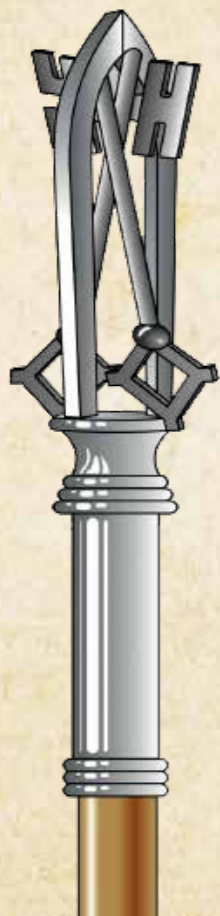
Załącznik nr 4b
do Uchwały Nr XLVII/228/2021
Rady Miejskiej w Skalbierzu
z dnia 30 grudnia 2021 r.

**Wzór graficzny sztandaru Miasta i Gminy Skalbmierz
Płat (z lewej strony od drzewca)**

Załącznik nr 4c
do Uchwały Nr XLVII/228/2021
Rady Miejskiej w Skalbmierzu
z dnia 30 grudnia 2021 r.

**Wzór graficzny sztandaru Miasta i Gminy Skalbmierz
Głowica**

**HERB I SYMBOLE MIASTA I GMINY
SKALBMIERZ⁵**

Dobiegają końca prace związane z ustanowieniem herbu i symboli Miasta i Gminy Skalbmierz. O ich rozpoczęciu informowaliśmy ponad rok temu. Rozpoczęliśmy wtedy współpracę z dr. hab. Henrykiem Seroką – profesorem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, autorem pracy na temat herbów i pieczęci miast Małopolski i wielu publikacji oraz ekspertyz heraldycznych. Henryk Seroka jest członkiem Komisji Heraldycznej przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Heraldycznego.

Prace nad stworzeniem symboli Miasta i Gminy Skalbmierz rozpoczęliśmy z uwagi na fakt, że dotychczas wykorzystywany herb Skalbmierza nie posiada wiążącej opinii komisji heraldycznej i w obecnym kształcie nie mógłby jej uzyskać. Sprawa herbu i innych symboli Miasta i Gminy Skalbmierz nigdy nie została rozstrzygnięta. Brakuje uchwał i szczegółowego opisu poszczególnych elementów symboli oraz ich oficjalnego zatwierdzenia i zaakceptowania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Obecnie w statucie gminy znajduje się tylko krótka informacja: „Herbem Gminy jest wizerunek głowy św. Jana Chrzyciela na tacy ze skrzyżowanymi kluczami poniżej tacy na niebieskim polu”. Należy uznać, że dotychczasowy herb był wykorzystywany zwyczajowo, co sprzyjało licznym, niekorzystnym zmianom jego wizerunku. Należy podkreślić, że herb gminy, jako symbol, jest najważniejszym znakiem tożsamości każdej gminy i każdego miasta. Herb gminy może być używany wyłącznie w sposób zapewniający mu należyta cześć i szacunek oraz prestiż i powagę przewidzianą prawem dla insygniów władzy.

Liczymy, że już niebawem nasza gmina będzie wreszcie posiadała herb i inne oficjalne symbole zgodne z zasadami heraldyki, a przede wszystkim odwołujące się do naszej bogatej historii. Prace nad herbem Miasta i Gminy Skalbmierz stały się również przyczynkiem do stworzenia flagi Miasta i Gminy Skalbmierz, która, jak liczymy, już niebawem będzie mogła zawisnąć przed skalbmierskim Urzędem i w centrum naszego miasta. Efektem naszych prac i współpracy z dr. hab. Henrykiem Seroką będzie również publikacja na temat symboli Miasta i Gminy Skalbmierz, a także graficzne wzory: pieczęci urzędowych z herbem miasta i gminy (tj.: Miasta i Gminy Skalbmierz, Burmistrza Miasta i Gminy Skalbmierz, Przewodniczącego Rady Miejskiej w Skalbmierzu), sztandaru (awersu, rewersu, główicy), insygniów, tj. łańcucha burmistrza i łańcucha przewodniczącego rady, Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz, Dyplomu nadania Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz oraz wzornika barw heraldycznych.

Naszą intencją, wzorem innych miast, jest nadawanie Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz „Za zasługi dla Miasta i Gminy Skalbmierz”. Odznakę Honorową będzie można nadać osobom fizycznym i prawnym, stowarzysze-

niom, których działalność społeczna i zawodowa przyczyniła się do kulturalnego, gospodarczego i społecznego rozwoju Miasta i Gminy. Nadanie Odznaki Honorowej będzie następować w drodze uchwały Rady Miejskiej na wniosek Komisji Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz, zwanej dalej Komisją Odznaki Honorowej. Komisji Odznaki Honorowej przewodniczyć będzie Przewodniczący Rady Miejskiej w Skalbmierzu.

Graficzne wzory symboli Miasta i Gminy Skalbmierz wraz z uzasadnieniem zostaną niebawem przesłane do zaopiniowania przez komisję heraldyczną działającą przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji. Liczymy, że opinia będzie pozytywna. Po zaopiniowaniu ostateczną decyzję o ustanowieniu symboli Miasta i Gminy Skalbmierz podejmą radni Rady Miejskiej, którym przedłożone zostaną projekty dwóch uchwał: w sprawie ustanowienia i zasad używania symboli Miasta i Gminy Skalbmierz oraz w sprawie ustanowienia oraz zasad nadawania, wręczania i noszenia Odznaki Honorowej Miasta i Gminy Skalbmierz.

Poniżej prezentujemy uzasadnienie historyczno-heraldyczne herbu i symboli Miasta i Gminy Skalbmierz oraz graficzne wzory symboli Miasta i Gminy Skalbmierz (oprac. dr hab. Henryk Seroka):

Współczesna jednostka samorządu terytorialnego, utworzona jako gmina składająca się z historycznego miasta Skalbmierza oraz okolicznych wiosek, jest dziedzicem historycznego miejskiego herbu swej stolicy. Tradycja herbu Skalbmierza sięga późnego średniowiecza i wiąże się z lokacją miasta dokonaną w czasach panowania Kazimierza Wielkiego. Królewski przywilej lokacyjny z 1342 r. wydany został na prośbę biskupa krakowskiego Jana Grota, a miasto w ramach biskupstwa krakowskiego stanowiło uposażenie grupy kanonickiej osadzonej przy miejscowej kolegiacie. Według literatury przedmiotu, z osadzeniem kanoników łączą się początki Skalbmierza, kładzione na czasy panowania Bolesława Krzywoustego, łącząc się z fundacją możnowładczą komesa Skarbimira przedstawiciela Awdańców jednego z najmożniejszych rodów rycerskich Polski wczesnego średniowiecza. Mediewistyka polska, począwszy od badań nad początkami państwa polskiego i rodów rycerskich Władysława Semkowicza i Franciszka Piekosińskiego, poprzez badania Tadeusza Lalika i Józefa Szymańskiego nad dziejami kanonikatu w Polsce wczesnego średniowiecza, a na ostatnich ustaleniach Janusza Bieniaka kończąc, stoi na stanowisku łączenia powstania Skalbmierza (zwanego dawniej Skarbimierzem) z fundacją możnowładczą przeprowadzoną przez komesa Skarbimira. Działalność komesa Skarbimira, najpierw wychowawcy młodego Bolesława Krzywoustego a następnie najbliższego współpracownika władcy Polski, dobrze poświadcza *Kronika Galla Anonima*.

Lokacja miasta w Skalbmierzu z 1342 r. tworzyła prawne przesłanki do otrzymania przez Skalbmierz własnego herbu. Herb miasta Skalbmierza znany jest z kilku pieczęci, a występował w dwóch wersjach, zawsze jednak odnosił się do świętego patrona kolegiaty skalbmierskiej dedykowanej św. Janowi Chrzycielowi.

Żadna pieczęć miasta Skalbmierza nie dostarcza gotowego wzorca współczesnego herbu, choć najpełniej potrzebom takim odpowiada herb z pieczęci z XVI wieku. Na pieczęci tej po raz pierwszy widnieje herb miasta z wizerunkiem głowy św. Jana Chrzyciela i dwóch kluczy (kluczy rozumianych najpewniej jako ogólny symbol miejski, czyli tzw. kluczy miejskich, do bram miejskich i jednocześnie jako kluczy do bram nieba).

Na najstarszej pieczęci, sprawionej jeszcze w XIV w., według opinii M. Gumowskiego (*Najstarsze pieczęcie miast polskich XIII i XIV w.*, Toruń 1960, s. 197), przyjętej w dotychczasowej literaturze (H. Seroka, *Herby miast małopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2002, s. 232) widniał wizerunek głowy św. Jana Chrzyciela i dwa klucze. Dzięki osiągnięciom współczesnej techniki i uzyskaniu lepszej jakości reprodukcji pieczęci, dawniejszy pogląd należy skorygować. Nie głowa ludzka lecz głowa Branka Bożego widnieje na najstarszej pieczęci Skalbmierza (il. 1). Nie zmienia to wymowy symbolicznej najstarszej wersji herbu, podobnie jak z czasów późniejszych nawiązującej do św. Jana Chrzyciela. W ikonografii chrześcijańskiej i w heraldyce wspomnianego świętego, symbolizuje na ogół wizerunek Branka Bożego z chorągiewką lub wizerunek ściętej głowy na misie. Dopiero na pieczęci Skalbmierza z XVI w. głowa Branka z dwoma kluczami zastąpiona została wizerunkiem głowy św. Jana i kluczy (il. 2). Herb w takiej wersji występuje także na pieczęci miasta z XVII wieku (il. 3). Dodać można, że odmienny symbol widniał na pieczęciach sądowych Skalbmierza z XVII-XVIII w. rytu na tłokach urzędu wójtowsko-ławniczego (il. 4). Wyobrażono na nich głowę św. Jana przebitą dwoma mieczami (ściślej, pałaszami lub kordami).

il. 1 (a-b)

5. Artykuł zamieszczono na stronie Urzędu Miasta i Gminy Skalbmierz: https://www.skalbmierz.eu/aktualnosc-151-herb_i_symbole_miasta_i_gminy_skalbmierz.html (dostęp 20.04.2023).

il. 2

il. 3

il. 4

nimbie złotym (żółtym) oraz klucze srebrne (białe). Opracowania te różniły się jedynie szczegółami kompozycji, rysunku głowy i kluczy. Wymienioną wersję herbu przynoszą prace: M. Gumowski, *Herby miast Polskich* (Warszawa, 1960, s. 296), *Miasta polskie w Tysiącleciu* (t. 1, Warszawa 1965, tabl. XXXIII; il. 5) oraz J. Plewako, J. Wanag, *Herbarz miast polskich* (Warszawa 1992, s. 197). W ostatnich latach Skalbierz używa wersji z czarną głową św. Jana Chrzciciela oraz kluczami nie srebrnymi lecz złotymi (A. Bienias, S. M. Przybyszewski, *Skalbierz – 800 lat na kartach historii*, Kazimierza Wielka, 2017; il. 6)

il. 5

il. 6

Projekty symboli Miasta i Gminy Skalbierz

Herb: w polu błękitnym głowa św. Jana Chrzciciela srebrna (biała) na misie złotej (żółtej), poniżej której dwa klucze skrzyżowane srebrne (białe).

Projekt herbu nawiązuje w szczególności do herbu z XVI w., czyli okresu ustalenia się herbu z symbolem głowy św. Jana. Do tego okresu nawiązuje kształt kluczy widniejących na pieczęci miejskiej, a cechy głowy odwołują się do relikwiarza św. Jana z XVI/XVII w. przechowywanego w kolegiacie skalbierskiej. Odwołanie do relikwiarza odbywa się poprzez odniesienie się do jego cech ogólnych, aluzję. Bardziej szczegółowe uwzględnienie cech relikwiarza nie jest wskazane z uwagi na potrzebę uproszczeń dla uczynienia znaku. W nawiązaniu do zasad heraldyki i tradycji koryguje się kształt misy na której położona jest głowa, dotąd przedstawianej jak nimb.

Do projektu wzoru herbu dołącza się **Wzornik barw heraldycznych**

Flaga, wersja „a”: płat błękitny o proporcjach boków jak 5:8, pośrodku którego widnieją figury herbu (bez tarczy). Projekt flagi nawiązuje do kształtów historycznych (średnio-wiecznych) chorągwi, które najczęściej przedstawiały jednobarwne płaty z figurami herbowymi. Flaga podkreśla odległą metrykę Skalbierza.

Flaga, wersja „b”: płat o proporcjach boków jak 5:8 dzielony pionowo na dwie połowy, w części od drzewca błękitnej figury herbu (bez tarczy), część swobodna biała.

Projekt flagi nawiązuje do współczesnych sposobów ustalania z wykorzystaniem figur herbowych oraz barw. Dwubarwna flaga z figurami herbu uwzględnia dwie główne barwy herbu, błękit i biel. Stosowanie Podziału pionowego barw zalecany jest dla flag gminnych.

W dotychczasowych opracowaniach herbu Skalbierza znanych z głównych polskich herbarzy miejskich, występuje herb z głową św. Jana Chrzciciela srebrną (białą) w

Sztandar

Płat prawy, wersja „a”, tj. na prawo od drzewca (wersja a), koloru białego zawiera figury herbu w zdobnym kartuszu-misie, nawiązującym do herbu Skalbmierza z XVI w. Nazwa gminy oraz daty odnoszące się do początków Skalbmierza jako miasta oraz daty sprawienia sztandaru są koloru błękitnego. Płat zawiera motyw zdobniczy nawiązujący do dekoracji dokumentu kapituły skalbmierskiej z końca XV w.

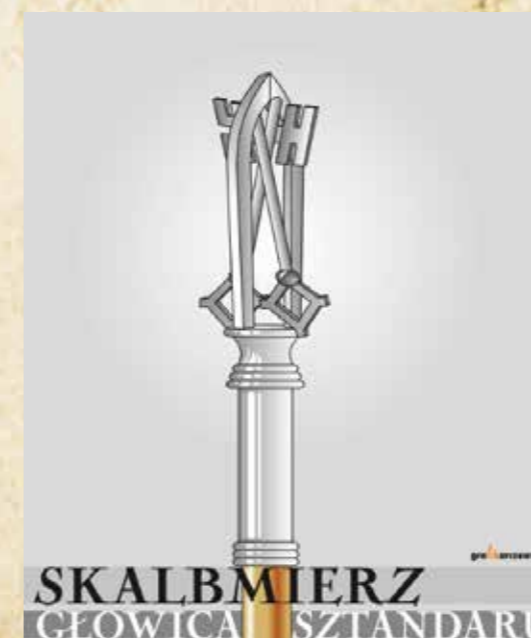
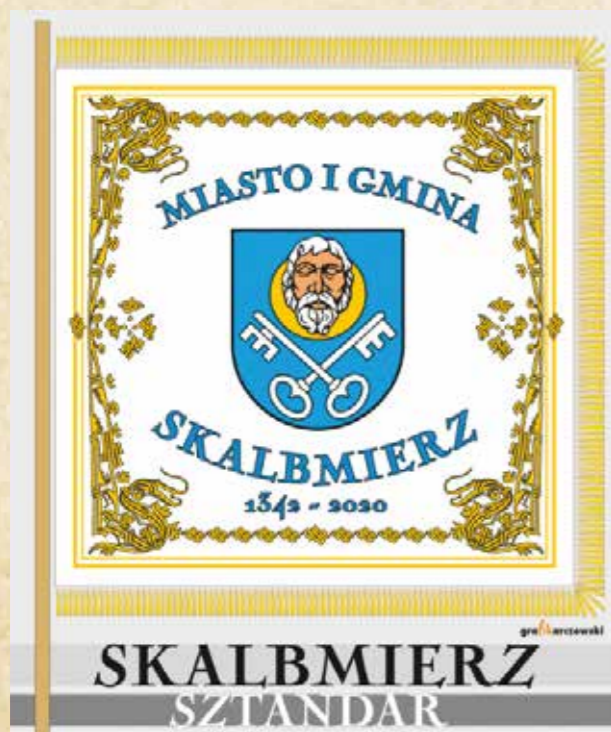
Płat na lewo od drzewca jest barwy białej, pośrodku którego widnieje herb Rzeczypospolitej Polskiej zwany godłem, dewiza koloru złotego BÓG HONOR OJCZYNA. Płat obwiedziony jest złotym obramowaniem z motywem zdobniczym nawiązującym do prawej strony sztandaru.

Płaty sztandaru powinny mieć wielkość do 120x120 cm, obwiedzione frędzlą złotą (żółtą) około 7 cm.

Płat prawy, w wersji „b” przedstawia zamiast herbu w kartuszu herb w tarczy oficjalnej (urzędowej).

Głowica sztandaru, metalowa, ażurowa, w kolorze srebrzystym, zawiera osadzony na tulei grot stylizowany (wersja „a” lub „b”) z dwoma kluczami. Kształt kluczy nawiązują do gotyckich kluczy z najstarszej pieczęci Skalbmierza z XIV w.

Urząd Miasta i Gminy w Skalbmierzu nie organizował uroczystej prezentacji nowych symboli. Zorganizował natomiast uroczystość podniesienia flagi na maszt, a oto zapis tego wydarzenia: „W połowie tego roku w centrum naszego miasta stanęły trzy maszty flagowe. Po uchwaleniu na dzisiejszej sesji Rady Miejskiej w Skalbmierzu uchwały w sprawie ustanowienia symboli Miasta i Gminy Skalbmierz oraz zasad ich używania na jeden z masztów uroczystość mogliśmy dziś wreszcie wciągnąć nowy symbol – flagę Miasta i Gminy Skalbmierz. Flaga ta w przewidzianej kolejności powiewa obok flagi państwowej i europejskiej.

Flaga Miasta i Gminy Skalbmierz została wciągnięta na maszt w obecności radnych Rady Miejskiej na czele z jej przewodniczącym Leszkiem Śmiechem oraz burmistrza Marka Juszczyka i zastępcy burmistrza Kamila Włosowicza. Po wciągnięciu flagi na maszt odegrany został przez Pana Bolesława Sikorskiego Hejnał Miasta i Gminy Skalbmierz.

Dziękujemy również druhom z jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Skalbmierzu: Michałowi Stępniewi, Jakubowi Czapl i Patrykowi Wojtasikowi oraz komendantowi Markowi Gali za asystę honorową i wciągnięcie flagi Miasta i Gminy Skalbmierz na maszt.

Jesteśmy przekonani, że nowy symbol naszej Gminy będzie znakiem identyfikującym i jednoczącym naszą społeczność, a także przysłuży się promocji Miasta i Gminy Skalbmierz⁶.

Uroczyste podniesienie flagi Miasta i Gminy Skalbmierz. Fot. Urząd Miasta i Gminy w Skalbmierzu.

Podświetlany herb Miasta i Gminy Skalbmierz na ścianie frontowej Urzędu. Fot. Urząd Miasta i Gminy w Skalbmierzu.

Miasto Lubliniec

Miasto powiatowe w województwie śląskim, siedziba powiatu lublinieckiego.

Projekt sztandaru opracowała Martyna Gadaszewska pracownik Urzędu Miejskiego w Lublińcu we współpracy z Józefem Korpakiem Sekretarzem Miasta Lubliniec.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 11-1322/O/2022 z dnia 4 lutego 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów sztandaru i łańcuchów miasta Lublińca. Zaleciła jednakże, aby na prawej stronie sztandaru powiększyć wizerunek Orła Białego do 2/3 wysokości płata sztandaru. Nie wymagało to jednak ponownego występowania o opinię.

Uchwała Nr 503/XLIII/2022 Rady Miejskiej w Lublińcu

z dnia 10 lutego 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru oraz insygniów Miasta Lubliniec⁷.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) oraz po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, dla wyrażenia wspólnoty lokalnej mieszkańców Miasta, na wniosek Burmistrza Miasta

Rada Miejska w Lublińcu uchwała

- § 1. 1. Ustanawia się sztandar Miasta Lubliniec, który jest najzaszczytniejszym symbolem miasta.
2. Sztandar Miasta Lubliniec składa się z płata, głowicy i drzewca.
3. Płatem sztandaru jest tkanina w kształcie kwadratu. Płaty tkaniny z trzech boków nie przylegających do drzewca obszyte są złotą frędzlą.
4. Płat prawy sztandaru jest barwy czerwonej i zawiera umieszczone w symetrycznym środku godło Rzeczypospolitej Polskiej - Orzeł Biały w złotej koronie na głowie.
5. Płat lewy sztandaru jest barwy srebrnej i zawiera umieszczony w symetrycznym środku herb miasta Lubliniec. Wokół herbu napis owalny majuskułny wykonany nicią złotą MIASTO LUBLINIEC. Herb i napis otaczają gałązki wieńca laurowego wykonane nicią złotą. W dolnych rogach sztandaru umieszczono daty ważne dla dziejów miasta 1272 - data powstania Miasta Lubliniec i 2022 - data nadania sztandaru w roku 750 lecia od założenia miasta.
6. Drzewce sztandaru jest wykonane z toczonego drewna barwionego w kolorze brązowym i jest zwieńczone głowicą w kształcie kuli z metalu o barwie złotej, na której umieszczony jest orzeł górnośląski stylizowany na godle z herbu

województwa śląskiego, odlany z metalu o barwie złota. Dolny koniec drzewca zakończony jest okuciem wykonanym z metalu barwy złotej.

7. Wzór sztandaru określają załączniki nr 1, 2 i 3 do niniejszej uchwały.

8. Sztandar Miasta Lubliniec używany jest podczas uroczystych sesji Rady Miejskiej, uroczystości miejskich, państwowych oraz wtedy gdy okoliczności za tym przemawiają.

(...)

§ 3. Sztandar oraz insygnia Miasta Lubliniec przechowywane są w Urzędzie Miejskim w Lublińcu, w miejscu do tego przeznaczonym.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubliniec.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego⁸.

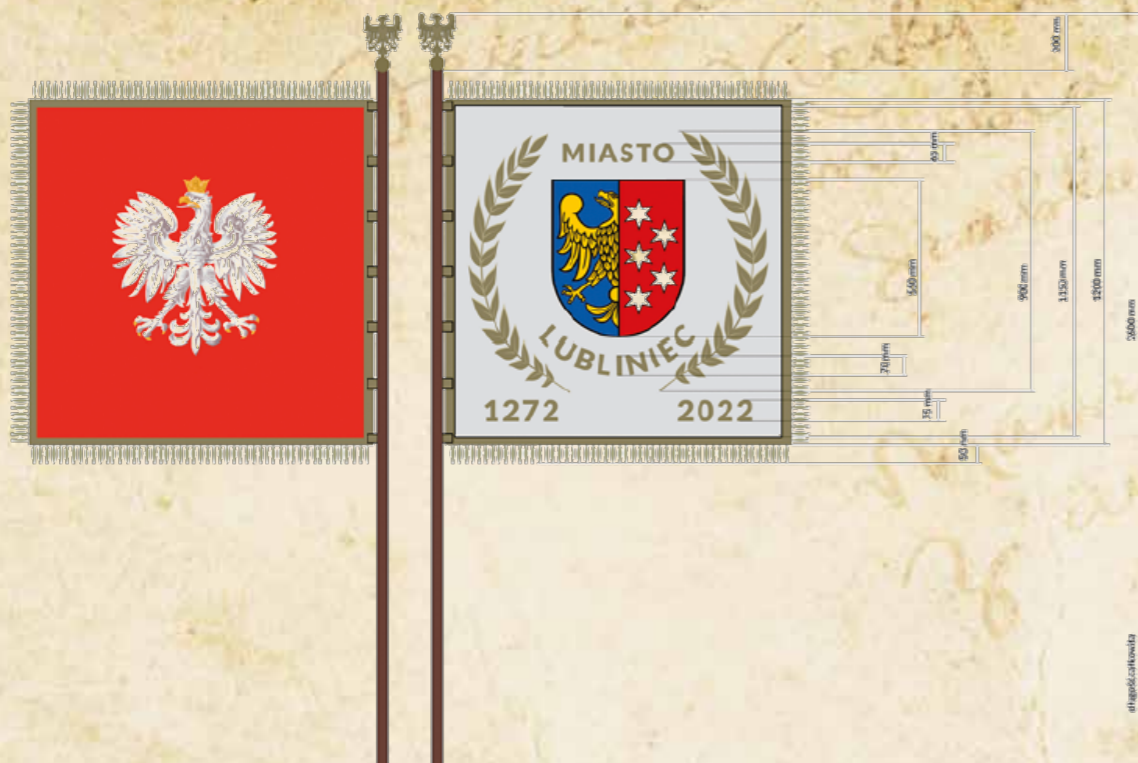
Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 503/XLIII/2022
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 10 lutego 2022 r.

6. Z odpowiedzi Miasta i Gminy Skalbmierz na wniosek Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego o udzielenie informacji publicznej w sprawie ustanowienia nowych symboli.

7. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2022 r. poz. 980 w dniu 15.02.2022 r.

8. Wejście w życie 2.03.2022 r.

Sztandar Miasta Lubliniec
– płat prawy i lewy z wymiarami

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr 503/XLIII/2022
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 10 lutego 2022 r.

UZASADNIENIE

Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego danej jednostki, własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole.

Jak do tej pory Rada Miejska w Lublińcu ustanowiła herb i flagę Miasta Lubliniec⁹. Mając na uwadze doniosłość takich symboli jak sztandar miasta oraz insygnia Miasta Lubliniec przedstawia się projekt uchwały w tej sprawie.

Jednym z najszlachetniejszych symboli miasta jest sztandar, który jest wykonany w jednym egzemplarzu. Stroną prawą (główną) płata jest strona na lewo od drzewca, na której zgodnie z zasadami umieszcza się godło Rzeczypospolitej Polskiej. Lewa strona płata zawiera herb jednostki samorządowej oraz jej nazwę. Na tej stronie płata sztandaru można umieszczać również daty ważne w dziejach miasta oraz inne symbole. W przedstawionej propozycji na sztandarze umieszczono dwie daty 1272 oraz 2022. Pierwsza określa rok założenia miasta a druga rok nadania miastu sztandaru.

(...)

Mając na uwadze powyższe przyjęcie uchwały w sprawie ustanowienia sztandaru oraz insygniów miasta Lubliniec jest uzasadnione.

Uroczysta prezentacja sztandaru Miasta Lublińca
w dniu 9 czerwca 2022 r. Fot. Urząd Miasta Lublińca.

Sztandar Miasta Lubliniec – płat prawy

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr 503/XLIII/2022
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 10 lutego 2022 r.

Sztandar Miasta Lubliniec – płat lewy

Gmina Gniewkowo

Gmina miejsko-wiejska w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie inowrocławskim. W skład gminy wchodzi miasto Gniewkowo i dwadzieścia dwa sołectwa: Bąbolin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Wielowieś, Wierzbiczano, Wierzchosławice, Więclawice, Zajączkowo i Żyroślawice.

Mapa Gminy Gniewkowo. <https://pl.wikipedia.org>

9. Uchwała Nr 193/XIX/2016 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia herbu i flagi Miasta Lublińca oraz zasad ich używania (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2016 poz. 1452).

Projekt sztandaru Gminy Gniewkowo wykonał Lech Tadeusz Karczewski¹⁰.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 1-737/O/2022 z dnia 14 stycznia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektu sztandaru Gminy Gniewkowo.

Uchwała Nr LI/339/2022 Rady Miejskiej w Gniewkowie

z dnia 23 lutego 2022 r.

w sprawie przyjęcia sztandaru Gminy Gniewkowo¹¹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 3 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się sztandar Gminy Gniewkowo, według wzoru graficznego stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały.

2. Sztandar składa się z płata, głowicy i drzewca.

3. Płatem sztandaru jest tkanina w kształcie kwadratu o wymiarach 100 x 100 cm. Jeden bok płata sztandaru jest przymocowany do drzewca. Pozostałe boki obszyte są złotą frędzlą.

4. Strona prawa sztandaru ma barwę czerwoną. Pośrodku płata znajduje się godło herbu Rzeczypospolitej Polskiej o rozmiarach 2/3 wysokości płata, napis majuskulny: górą BÓG HONOR, dołem - OJCZYŻNA - haftowane nicią barwy starego złota.

5. Strona lewa sztandaru ma barwę zieloną. Pośrodku płata znajduje się herb Gniewkowa (tarcza hiszpańska), spoczywający na zielonym polu ujętym w haftowane nicią o barwie srebra obramowanie w kształcie muru miejskiego z basztami w narożnikach. W obrębie zielonego pola, ponad herbem umieszczono majuskulny napis: GNIEWKOWO, zaś pod herbem datę: 2021. Napis i data haftowane nicią o barwie złotej w czarnym konturze.

6. Głowica sztandaru wykonana jest z metalu o barwie patynowanego srebra. Wyobraża stylizowane godło herbu Gniewkowa: na okrągłej podstawie z zaznaczonym wątkiem muru, między dwiema połubasztami, ukoronowane jedną koroną głowy połufla i połuorła.

Pod głowicą znajduje się tuleja do przewiązania/przypinania szarfy wykonana z metalu o barwie patynowanego srebra.

7. Do dekoracji sztandaru używa się wstęg okolicznościowych: -w barwach narodowych, -żałobną (czarną).

§ 2. 1. Sztandar Gminy Gniewkowo jest używany podczas uroczystości państwowych i gminnych, a także podczas uroczystych sesji Rady Miejskiej w Gniewkowie.

2. W czasie uroczystości o charakterze państwowych sztandar dekoruje się wstęgą w barwach narodowych. Jeżeli poczet uczestniczy w uroczystościach pogrzebowych sztandar należy udekorować czarną wstęgą.

3. Niedopuszczalne jest samowolne ozdabianie sztandaru.

4. Sztandarowi towarzyszy trzyosobowy poczet, składający się z chorążego i dwóch osób asysty, którego skład wyznacza Burmistrz Gniewkowa.

5. Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfy w kolorze biało-czerwonym przepasanej przez prawe ramię i białych rękawiczkach.

6. Miejscem przechowywania sztandaru jest siedziba Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

7. Na uroczystościach innych niż wymienione w ust. 1, sztandar może być obecny wyłącznie na polecenie Burmistrza Gniewkowa.

8. Podczas uroczystości sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji „Spocznij” (pionowo), chyba że zaistnieją okoliczności, które wymagają pozycji sztandaru „Bacność” (pochylny pod kątem około 60 stopni).

9. Sztandarowi nadaje się pozycję „Bacność” wyłącznie w sytuacji:

1) odgrywania i/lub śpiewania hymnu państwowego,

2) przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa w trakcie nabożeństwa religijnego,

3) dekorowania sztandaru odznaczeniem,

4) oddawania honorów osobom lub symbolom, po komendzie: „Sztandar prezentuj” (chorąży pochyla sztandar w przód dook. 45 stopni, mając płat przed sobą).

10. Podczas uroczystej sesji Rady Miejskiej w Gniewkowie, sztandar jest ustawiony w honorowym miejscu.

11. Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program wymuszają inną kolejność.

12. Prowadzący uroczystość wydaje komendę dla uczestników uroczystości: „Całość powstań! Bacność! Sztandar wprowadzić!”

13. Sztandar wprowadza i wyprowadza poczet sztandarowy poruszający się krokiem marszowym, a chorąży zajmuje środkowe miejsce.

14. Podczas przemarszu chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu, mając płat za sobą.

15. Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości), chorąży utrzymuje sztandar w pozycji „Bacność” (pochylony pod kątem ok. 60 stopni), a członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Bacność”.

16. Pada komenda: „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść), członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Spocznij”.

17. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość: „Całość powstań! Bacność! Sztandar wyprowadzić”.

18. Po opuszczeniu miejsca uroczystości przez poczet sztandarowy, następuje komenda: „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gniewkowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹².

Załącznik do uchwały Nr LI/339/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 23 lutego 2022 r.

10. Projekt herbu i flagi Gminy Gniewkowo również opracował Lech Tadeusz Karczewski na podstawie opracowania prof. UMK dr hab. Jana Pakulskiego w 2013 r. Symbole te zostały ustanowione uchwałą nr XLII/265/2014 Rady Miejskiej w Gniewkowie w sprawie Statutu Gminy Gniewkowo z dnia 26 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2014 r. poz. 1300).

11. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2022 r. poz. 1025 w dniu 02.03.2022 r.

12. Wejście w życie 17.03.2022 r.

UZASADNIENIE

Rada Miejska w Gniewkowie działając na podstawie art.3 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1979 roku o odznakach i mundurach (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) uchwalała Nr XL/278/2021 z dnia 25 sierpnia 2021 r. przyjęła projekt sztandaru Gminy Gniewkowo i zobowiązała Burmistrza Gniewkowa do wystąpienia do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w celu pozyskania opinii na temat tego projektu.

Pismem z dnia 24 stycznia 2022 r. Minister poinformował, iż mając na względzie merytoryczną ocenę Komisji Heraldycznej wyrażoną w uchwale Nr 1-737/O/2022 z dnia 14 stycznia 2022 r. – pozytywnie opiniuje przedłożony projekt.

Niniejszą uchwałą wywołuje się w celu ustanowienia zatwierdzonego sztandaru oraz ustalenia zasad jego używania.

Inicjatorem uchwały jest Burmistrz Gniewkowa.

Gmina Gniewkowo ma swój sztandar¹³

W sobotnie popołudnie, 23 kwietnia 2022 r., odbyła się niepowtarzalna i podniosła uroczystość nadania sztandaru Gminie Gniewkowo.

Dzień ten zapisze się w historii gminy i — zapewne na długo — w pamięci tych wszystkich, którzy uczestniczyli w tej niezwykłej uroczystości. Rozpoczęła ją msza św. sprawowana w intencji mieszkańców przez dziekana dekanatu gniewkowskiego ks. Dariusza Nowaczyńskiego, w kościele p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gniewkowie.

W trakcie mszy pieśniom przewodziły połączone chóry zespołów Gniewkowiek i Wierchosławiczank. Podczas liturgii poświęcony został sztandar Gminy Gniewkowo, którego rodzicami chrzestnymi są Lidia Stochmal i Julian Bajerowski. Po zakończeniu eucharystii wszyscy uczestnicy uroczystości przeszli w korowodzie do sali widowiskowo-sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Gniewkowie, gdzie odbyła się dalsza część ceremonii, którą rozpoczęło odśpiewanie hymnu państwowego.

Następnie głos zabrał Burmistrz Gniewkowa Adam Straszyński, który w swej wypowiedzi podkreślił, że „to ogromny zaszczyt być gospodarzem podczas tak wielkiej uroczystości, na którą składa się praca wielu pokoleń mieszkańców i ich reprezentantów w samorządzie. To też ogromne zadanie i odpowiedzialność, którą nam wszystkim przyjdzie w udziale razem ponieść”. Minutą ciszy uczczono wszystkich zmarłych samorządowców, którzy pracowali na rzecz naszej lokalnej społeczności, a których już nie ma wśród nas.

W dalszej części Przewodniczący Rady Miejskiej Szymon Krzysztofiak przedstawił treść uchwały w sprawie przyjęcia sztandaru Gminy Gniewkowo, po czym nastąpiło uroczyste jego przekazanie honorowemu pocztowi sztandarowemu: chorążemu Markowi Bilickiemu, w asyście Wioletty Piernik oraz Moniki Karczewskiej. Fundatorzy sztandaru wbili symboliczne gwoździe w jego drzewiec, a następnie odebrali z rąk chrzestnych okolicznościowe certyfikaty i podziękowania.

Po krótkich przemówieniach zaproszonych gości rozpoczęła się ostatnia, artystyczna część spotkania, którą specjalnie na tę okazję przygotował Reprezentacyjny Zespół Artystyczny Wojska Polskiego. Widowisko to — pełne rozmachu, wzbogacane historycznymi kostiumami i rekwizytami — wzbudziło zachwyt, uśmiech, a niekiedy łzy wzruszenia. Nadany Gminie Gniewkowo sztandar poszerzył i dopełnił gamę symboli gminy, obok herbu gminy, flagi, insygniów władzy samorządowej i pieczęci, które są ważnym elementem wizerunkowym lokalnej społeczności.

Dziękujemy całemu zespołowi MGOKSiR Gniewkowo za profesjonalne przygotowanie uroczystości, a Dyrektorowi Pawłowi Mikuszewskiemu, dodatkowo, za opracowanie jej przebiegu i poprowadzenie całości.

Fotorelacja z uroczystości wręczenia sztandaru Gminie Gniewkowo. Fot. www.gniewkowo.com.pl

Gmina Gawłuszowice

Gmina wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim. W skład gminy wchodzi siedem sołectw: Brzyście, Gawłuszowice, Kliszów, Krzemienica, Młodochów, Ostrówek i Wola Zdakowska.

Mapa Gminy Gawłuszowice. <https://pl.wikipedia.org/>

Uzasadnienie projektów symboli Gminy Gawłuszowice opracował Włodzimierz Chorążki, a projekty graficzne wykonała Karolina Chorążka-Paluch.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 75-2205/O/2021 z dnia 10 grudnia 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi i flagi stolikowej Gminy Gawłuszowice.

Uchwała Nr XXXVI/174/2022 Rady Gminy Gawłuszowice

z dnia 4 marca 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi i flagi stolikowej Gminy Gawłuszowice oraz zasad ich używania¹⁴.

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2021 poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r., o odznakach i mundurach (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Rada Gminy Gawłuszowice uchwala co następuje:

§ 1. Ustanawia się herb, flagę i flagę stolikową Gminy Gawłuszowice.

§ 2. **Herb Gminy Gawłuszowice:** w polu błękitnym postać św. Wojciecha srebrna, w ornacie złotym, z krzyżem złotym

14. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z 2022 r. poz. 1197 w dniu 13.03.2022 r.

13. <https://gniewkowo.com.pl/aktualnosci/gmina-gniewkowo-ma-swoj-sztandar.html> (dostęp 20.04.2023)

uniesionym w prawej ręce, oraz wiosłem i włócznią złotymi w lewej ręce, stojąca w łodzi złotej. **Graficzny wzór herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.**

§ 3. Flagę Gminy Gawłuszowice jest prostokątny płat o proporcjach: 5 : 8, dzielony w słup w proporcjach: 1 : 1. Pas przy drzewcu w barwie białej z tarczą z herbem Gminy Gawłuszowice, a część swobodna błękitna (niebieska). **Graficzny wzór flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.**

§ 4. Flagą stolikową Gminy Gawłuszowice eksponowaną w słup (pionowo) stanowi prostokątny płat o proporcjach: 2 : 1, dzielony w pas (poziomo) w proporcjach: 1 : 1. Szeroki, górny pas płata w barwie białej, a na nim tarcza z herbem Gminy Gawłuszowice, a część swobodna błękitna (niebieska). **Graficzny wzór flagi stolikowej stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.**

§ 5. Prawo do używania symboli, o których mowa w § 1 – § 4 na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi;
- 2) Urzędowi Gminy;
- 3) sołectwom Gminy;
- 4) gminnym jednostkom organizacyjnym;
- 5) innym podmiotom niż wymienione w punktach 1-4 po uzyskaniu pisemnej zgody Wójta Gminy Gawłuszowice.

§ 6. 1. Herb, flagę umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych, regionalnych, wyborów Prezydenta, do Sejmu i Senatu RP, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego, referendach oraz podczas innych imprez promujących Gminę lub organizowanych przez Gminę.

§ 7. 1. Herb może być zamieszczany na drukach urzędowych Urzędu Gminy, Rady Gminy i Wójta Gminy oraz na stronach internetowych, których administratorem jest Urząd Gminy oraz gminne jednostki organizacyjne.

§ 8. Symbole, o których mowa w § 1 – § 4, mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający im należną cześć, powagę i poszanowanie.

§ 9. Traci moc § 3 ust. 3 uchwały Rady Gminy Gawłuszowice nr XI/55/2015 z dnia 30 listopada 2015r w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Gawłuszowice z późniejszymi zmianami.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gawłuszowice.

§ 11. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁵.

15. Wejście w życie 01.04.2022 r.

Załącznik do uchwały Nr XXXVI/174?2022
Rady Gminy Gawłuszowice
z dnia 4 marca 2022 r.

HERB GMINY GAWŁUSZOWICE

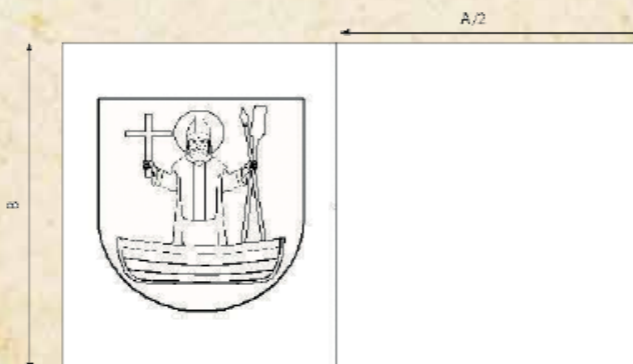
C 100% M 25% M 15 % Y 100% K 100%

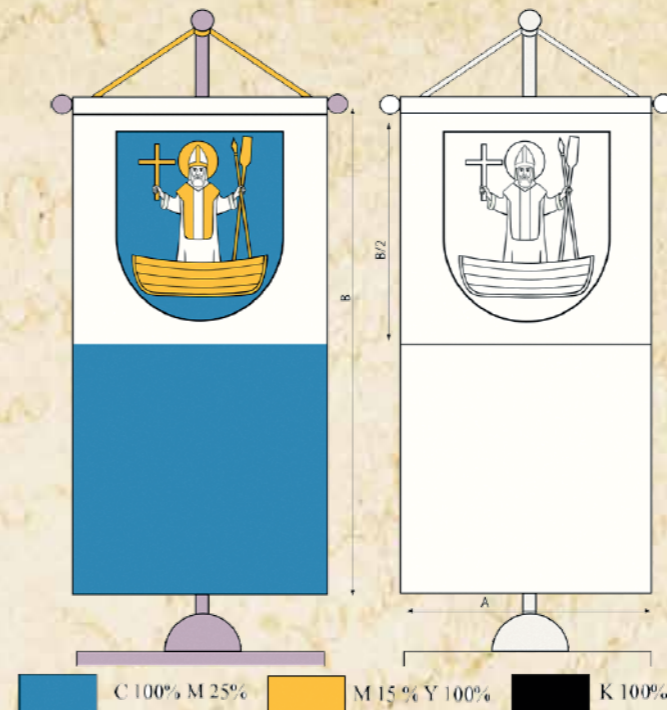
Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVI/174?2022
Rady Gminy Gawłuszowice
z dnia 4 marca 2022 r.

C 100% M 25% M 15 % Y 100% K 100%

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXVI/174?2022
Rady Gminy Gawłuszowice
z dnia 4 marca 2022 r.

UZASADNIENIE PROJEKTÓW SYMBOLI GMINY GAWŁUSZOWICE: HERBU, FLAGI i FLAGI STOLIKOWEJ¹⁶

HERB

W polu błękitnym późnogotyckiej tarczy typu hiszpańskiego św. Wojciech Biskup Męczennik w złotym i srebrnym stroju pontyfikalnym, ze złotym krzyżem w uniesionej prawej ręce i złotym wiosłem i włócznią grottem ku czołu tarczy w lewej ręce.

Uzasadnienie: Święty Wojciech Biskup Męczennik jest patronem gawłuszowskiego kościoła od roku 1215 tj. według podań wzniesiony z fundacji komesa Krystyna z Obichowa (Obiechowa). Z polecenia Bolesława Chrobrego w roku 997 św. Wojciech udał się z Gdańska drogą wodną z misją ewangelizacyjną na ziemie Prusów. Tam poniósł męczeńską śmierć. Ugodzony najpierw wiosłem a następnie w pogańskim świętym gaju przeбит włóczniami. Stąd atrybuty męczeńskiej śmierci Świętego: krzyż, biblia, wiosło, 1-2 włócznie, gałązka palmowa, a czasami łódź.

Drewniany kościół w Gawłuszowicach jest największą w Polsce świątynią zbudowaną całkowicie z drewna. Obecny kościół jest trzecim z kolei. Ostatni wzniesiony w I ćwierci XVI wieku, a w roku 1677 gruntownie odrestaurowany (być może przeniesiony znad brzegu Wisłoki) po splądrowaniu w czasie potopu szwedzkiego i uszkodzeniach spowodowanych wylewem Wisłoki.

W skład gawłuszowickiej parafii wchodzi wszystkie sołectwa Gminy Gawłuszowice.

16. Opracowanie historyczno-heraldyczne wykonał Włodzimierz Chorążki (Uniwersytet Jagielloński – Kraków), a projekt graficzny – Karolina Chorążka-Paluch (absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie), Kraków, dn. 16 listopada 2020 roku

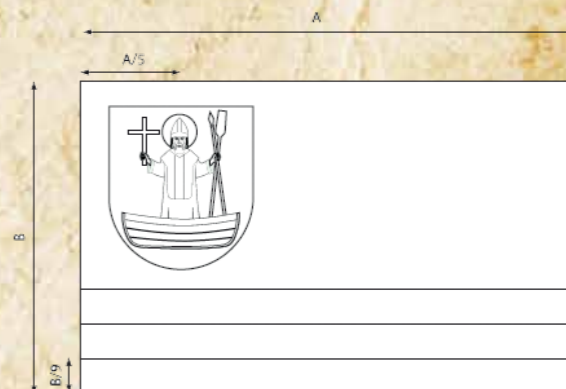
FLAGA

Wersja Nr 1a: Flagą jest prostokątny płat o proporcjach: 5 : 8, dzielony w pas (poziomo) w proporcjach: 6 : 1 : 1 : 1 gdzie górny szeroki pas biały z herbem Gminy Gawłuszowice przy drzewcu dolne wąskie pasy, kolejno w barwach: błękitnej (niebieskiej), białej i błękitnej (niebieskiej).

Występujące na fladze kolory bezpośrednio odnoszą się do barw herbu gminy. Błękitne (niebieskie) pasy symbolizują dwie rzeki przy których leżą Gawłuszowice, a mianowicie: Wisłę i Wisłokę.

C 100% M 25% M 15 % Y 100% K 100%

Flaga – wersja Nr 1a

Wersja Nr 1b: Flagą jest prostokątny płat o proporcjach: 5 : 8, dzielony w słup w proporcjach: 1 : 1. Pas przy drzewcu w barwie białej z tarczą z herbem Gminy Gawłuszowice, a część swobodna błękitna (niebieska).

Występujące na fladze kolory bezpośrednio odnoszą się do barw herbu gminy oraz rzek przy których leży Gmina Gawłuszowice, a mianowicie: Wisła i Wisłoka.

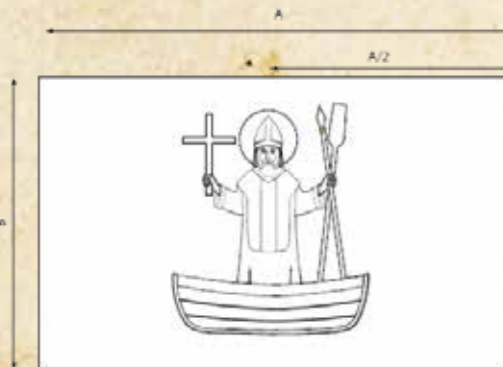
Wersja 1c: Flagą jest błękitny (niebieski) prostokątny płat o proporcjach: 5 : 8, z herbem Gminy Gawłuszowice pośrodku.

Występujące na fladze kolory bezpośrednio odnoszą się do barw herbu Gminy.

FLAGA STOLIKOWA

C 100% M 25% M 15% Y 100% K 100%

Flaga – wersja 1c

Wersja 1a: Flagę stolikową eksponowaną w słup (pionowo) stanowi prostokątny płat o proporcjach: 2 : 1, dzielony w pas (poziomo) w proporcjach: 4 : 1 : 1 : 1 : 2 gdzie górny szeroki pas biały z herbem Gminy Gawłuszowice pośrodku, a środkowe trzy wąskie pasy, kolejno w barwach: błękitnej (niebieskiej), białej i błękitnej (niebieskiej), a dolny skrajny szerszy pas biały.

Występujące na fladze kolory bezpośrednio odnoszą się do barw herbu gminy. Błękitne (niebieskie) pasy symbolizują dwie rzeki przy których leżą Gawłuszowice, a mianowicie: Wisłę i Wisłokę.

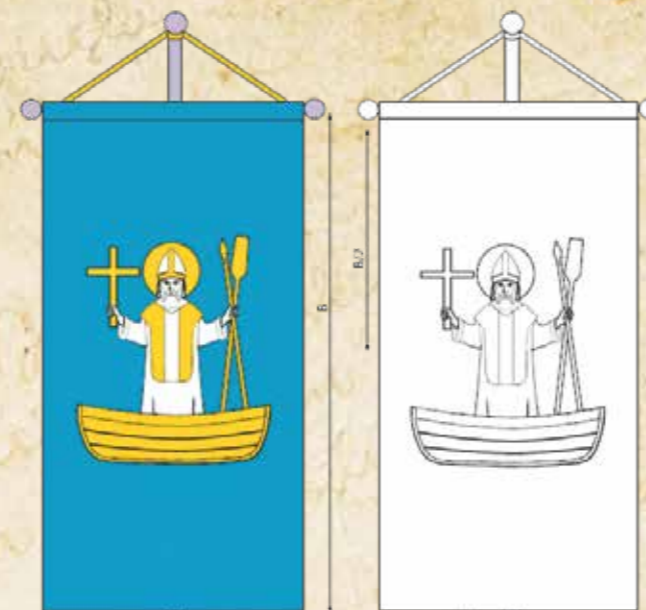
C 100% M 25% M 15% Y 100% K 100%

Flaga stolikowa – wersja 1a

Wersja 1b: Flagę stolikową eksponowaną w słup (pionowo) stanowi prostokątny płat o proporcjach: 2 : 1, dzielony w pas (poziomo) w proporcjach: 1 : 1. Szeroki, górny pas płata w barwie białej, a na nim tarcza z herbem Gminy Gawłuszowice, a część swobodna błękitna (niebieska).

Wersja 1c: Flagę stolikową eksponowaną w słup (pionowo) stanowi prostokątny błękitny (niebieski) płat o proporcjach: 2 : 1 z godłem z herbu Gminy Gawłuszowice pośrodku.

Jest to tzw. flaga heraldyczna, gdzie barwa pola tarczy herbowej przeniesiona jest na płat z godłem pośrodku. Toteż występujące na fladze barwy bezpośrednio odnoszą się do barw herbu Gminy.

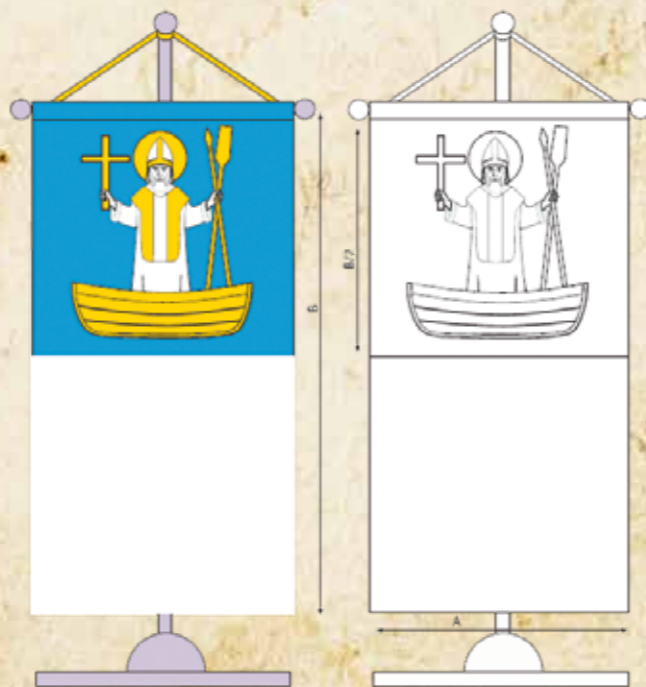

C 100% M 25% M 15% Y 100% K 100%

Flaga stolikowa – wersja 1c

Wersja 1d: Flagę stolikową eksponowaną w słup (pionowo) stanowi prostokątny płat o proporcjach: 2 : 1, dzielony w pas (poziomo) w proporcjach: 1 : 1. Szeroki górny pas płata flagi w barwie błękitnej z godłem z herbu Gminy Gawłuszowice pośrodku, a część swobodna w barwie białej.

Występujące na fladze stolikowej kolory bezpośrednio odnoszą się do barw herbu gminy oraz rzek przy których leży Gmina Gawłuszowice, a mianowicie Wisły i Wisłoki.

C 100% M 25% M 15% Y 100% K 100%

Flaga stolikowa – wersja 1d

Krótkie informacje o Gminie Gawłuszowice

Gmina Gawłuszowice leży na północnych krańcach powiatu mieleckiego i woj. podkarpackiego. Od północnego zachodu przez Wisłę graniczy z miejsko-wiejskimi gminami powiatu staszowskiego i woj. świętokrzyskiego: Połaniec i Osiek; od wschodu z gminami: Padew Narodowa i Tuszów Narodowy; od południa z gminą wiejską Mielec, a od zachodu przez Wisłokę z gminą Borowa.

Powierzchnia gminy wynosi 33,79 km² i liczy ok. 2750 mieszkańców. Podobnie, jak w wielu sąsiednich gminach, liczba ludności systematycznie się kurczy (od 1993 roku o ok. 7%). Gminę tworzy tylko 7 niewielkich sołectw: Gawłuszowice (500 mieszk.), Brzyście (290 mieszk.), Kliszów (620), Krzemienica (414), Młodochów (298), Ostrówek (2130 i Wola Zdakowska (500). W skład sołectw wchodzi niewielkie przysiółki, np. Górki, Kąty, Kobzajsk Kolonia, Małe Górki, Mały Młodochów, Milanów, Nad Brniem, Podkościele, Szlachecki Koniec, Wątok, Wielki Młodochów, Za Wisłoką, Zabagnie, Zawierzbie, Zdaków i Zdakówek, niektóre z nich w przeszłości były samodzielnymi wioskami.

Gawłuszowice i poszczególne sołectwa (i przysiółki) położone są w płaskich dolinach zalewowych Wisły i Wisłoka oraz wpływających do niego potoków lub na niewielkich terasach wznoszących się kilka metrów nad ich poziomem. Cała gmina wznosi się od 159 do 180 m n.p.m. Na wschodnich rubieżach gminy porastają lasy będące resztkami dawnej Puszczy Nadwiślańskiej (Radomyskiej). Generalnie na terenie gminy dominują obszary nizinne, z lekka miejscami pofalowane.

Zarys dziejów Gminy Gawłuszowice

Najprawdopodobniej większość wiosekobecznej gminy Gawłuszowice (m.in. Gawłuszowice, Zdaków, Kliszów, Dziewiątle i Brzyście) powstała we wczesnym średniowieczu. Znajdują się one przy starożytnym trakcie biegnącym z południa doliną Wisłoki do przeprawy na Wisłę i dalej do Sandomierza. Pierwsza wzmianka o Gawłuszowicach pochodzi z roku 1215 kiedy to komes Krystyn z Obichowa (Ob. Obiechów) ufundował kościół p.w. św. Wojciecha BM oraz lokował tu jakieś miasto. Wcześniej dobra na tych terenach (rejon Wiślicy, Żarnowca i Bełżców) posiadali przedstawiciele protoplastów rodu Rawiczów, m.in. wojewody sandomierskiego Goworka i jego syna Dzierżykraj Goworka (ur. ok. 1200 roku). Właśnie z nieznaną z imienia córką Goworka ożenił się wspomniany Krystyn syn Piotra. Historyk-mediewista Franciszek Piekosiński utożsamia tegoż Krystyna z palatynem księcia Konrada Mazowieckiego i zalicza go do protoplastów Mądrostków. Kościół parafialny w Gawłuszowicach wzniesiono i parafię zorganizowano ale prawdopodobnie z powodu nikłego zainteresowania osadników, albo z powodu najazdów mongolsko-ruskich miasto się nie rozwinęło. Na przełomie XIII/XIV wieku Gawłuszowice nazywane były wsią.

Należy dodać, że co najmniej do 2 połowy XIV wieku informacje o właścicielach terenów obecnej parafii w Gawłuszowicach są niezwykle skąpe. Należy przypuszczać, iż

należały one najpierw do rodu pieczętujących się *herbem Rawicz* (*Rawa*), a nieco później do przedstawicieli rodu pieczętujących się *herbem Mądrostki*. Z pewnością potomkowie Krystyna z Obichowa mieli swoje posiadłości w rejonie Wielowisi (ob. cz. Tarnobrzęga), Obiechowa k. Słupcy i Gawłuszowic. W wymienionych miejscowościach jeszcze przed śmiercią w 1217 roku (zamordowany z rozkazu księcia Konrada Mazowieckiego) Krystyn (Piotrkowicz) z Obiechowa ufundował między 1213-1215 aż trzy kościoły. Świadczy to nie tylko o jego pozycji, ale i o zamożności Krystyna. Należy dodać, że oprócz wspomnianych dóbr, posiadał jeszcze jakieś rodowe włości na Mazowszu (ziemia płocka). Najprawdopodobniej to właśnie Krystyn był protoplastą sandomierskiej linii Mądrostków. Po śmierci Krystyna, opiekę nad jego małoletnimi synami Świeborem (Krystynowiczem) i Piotrem (Krystynowiczem) oraz nieznaną z imienia żoną, przejął szwagier czyli brat tej ostatniej – Dzierżykraj Goworek, jak wiadomo *herbu Rawicz*.

Ok. 1257 roku urodził się wnuk Krystyna (syn Świebora albo Piotra) – Dzierżykraj *herbu Mądrostki* (zm. ok. 1317 roku), który był dziedzicem Węgrzynowa k. Słupcy i Wielowski. Jego synem był Dzierżek (1292 – 1352), a wnuczkami Hanka – żona (od 1349 r.) dalekiego kuzyna (po Goworkach) Grota ze Słupczy *herbu Rawicz* późniejszego kasztelana zawichojskiego i Dzierżki (ok. 1322 – ok. 1382/85) – żona podkomorzego sandomierskiego Rafała z Tarnowa *herbu Leliwa* (1330 – 74). W roku 1352 siostry podzieliły się majątkiem. Podział ten poświadczył król Kazimierz Wielki. Dzierżka objęła rodową Wielowieś i okoliczne dobra, natomiast Hanka – Kliszów, Brzyście, Obiechów (Obiechów), Węgrzynów i Jasieniec (trzy ostatnie – ob. gmina Słupia, pow. Jędrzejowski). Obie miały dostęp do łowiska w lesie zwanym Dzierżykraj oznaczonego kolumną – słupem koło Słupcy. Na Hance i Dzierżce wygasła (po mieczu) sandomierska gałąź rodu Mądrostków. Niewątpliwie najstarszą miejscowością w Gminie są Gawłuszowice, które mogły powstać dużo wcześniej niż w 1215 roku, nawet w XII wieku. Pozostałe miejscowości mogą być równie stare, ale pierwsze źródłowe informacje pochodzą z późniejszych lat. I tak, Kliszów i Brzeście w roku 1352, kiedy król Kazimierz Wielki potwierdził dział dóbr po śmierci Dzierżki (Dzierżykraj) *herbu Mądrostki* z Wielowski między córkami: Hanką żoną Grota ze Słupczy *herbu Rawicz* oraz Dzierżką (Dzierżysławą) – żoną Rafała z Tarnowa *herbu Leliwa*. Dzierżek *herbu Mądrostka* występujący w źródłach od 1329 roku, w latach 1339-1349 chorąży krakowski, a w latach 1351-1357 podsędek sandomierski. Był on synem komesa Dzierżykraj z Wielowisi i Węgrzynowa (1257-1317) wzmiankowanego w roku 1302. Rafał z Tarnowa *herbu Leliwa* zapoczątkował wielowiekową (z przerwami) obecność Tarnowskich – Leliwitów w rejonie Gawłuszowic (łącznie ponad 260 lat).

Na przełomie listopada i grudnia 1376 roku Gawłuszowice zostały spustoszone przez oddziały rusko-litewskie pod wodzą Kiejstuta i Lubarta z Łucka. Posuwały się one wzdłuż Wisły i Wisłoki przez Wielowieś, Gawłuszowice i Mielec w kierunku Tarnowa. Niewykluczone, iż wtedy uległ zniszczeniu pierwszy gawłuszowicki kościół, a duchowni zamordowani, natomiast mieszkańcy uprowadzeni na Litwę. Większość z uprowadzonych w niewolę powróciła dopiero tuż przed ślubem Jagiełły z Jadwigą w roku 1386. W roku 1379 Jan Tarnowski (syn

Dzierżki z Wielowisi *herbu Mądrostki* i Rafała z Tarnowa *herbu Leliwa*) uzyskał u królowej regentki Elżbiety przywilej na przeniesienie swoich wiosek z prawa polskiego na prawo niemieckie. Dodatkowo Jan Tarnowski z Wielowisi, zapewne jako formę zadośćuczynienia za straty z 1376 roku, uzyskał w roku 1386 od króla Władysława Jagiełły rozległe darowizny w królewskiej Puszczy Sandomierskiej na północ i wschód od Zdzierzca.

Po śmierci Jana Tarnowskiego w roku 1409, część dóbr po ojcu objęła siostra wojewody krakowskiego Jana Tarnowskiego (1367 – 1433) Dorota, której mężem był Marcin z Rytwian (z Borzysławic, z Łubnicy) *herbu Jastrzębiec* (zm. 31 maja 1428), a następnie ich syn Jan Rytwiański *herbu Jastrzębiec* (1422 – 1477). Po jego śmierci w roku 1448 dokonano podziału dóbr między sukcesorów wspomnianego Jana. Synowi, wojewodzie lubelskiemu – Janowi Feliksowi Tarnowskiemu (1417 – 1480) przypadły dobra rzochowskie z miastem oraz zamkiem w Rzemieniu oraz kilkanaście wiosek, w tym: Zdaków, Górki i Krzemienica w gawłuszowskiej parafii.

Jan Feliks z Anny z Oleśniczych *herbu Dębno* zostawił potomków: wojewodę lubelskiego, a później sandomierskiego Jana Feliksa „Szrama” Tarnowskiego (1450 – 1507) za Katarzyną Ligęzówną i Annę (ur. przed 1470 – 1511) dwukrotnie zamężna: za Janem „Lubelczykiem” Kurozwęckim z Kurozwak *herbu Poraj*, a po jego śmierci w 1480, za Janem Ligęzą *herbu Półkozic*.

Kiedy Jan Długosz zbierał materiały do swojego dzieła pt. *Liber beneficiorum* (1470-80), do gawłuszowskiej parafii należały: Gawłuszowice (*Gawłuszowycze*), Bielsz (*Byelsch*) – ob. części wsi Roźniaty, Borki (*Borky*) – ob. cz. Kliszowa, Brzyście (*Brzeszczye*), Dziewiątle (*Dzyewyanthlye*) – później Ostrów (w 1727 Dziewiątle alias Ostrowy), a ob. Ostrówek, Kęblów (*Kablow*), Kliszów (*Klyszow*), Krzemienica (*Krzemyenyca*), Niekurza (*Nyekurza*) ob. na lewym brzegu Wisły w gm. Osiek, Szczukomłoty (*Szczukomlothy*) – ob. cz. Kęblowa, Wola Zdakowska (*Wolycza*) i Zdaków (*Zdakow*).

Wspomniany Jan Feliks „Szram” powiększył swoje dobra, był właścicielem rozległych dóbr, m.in.: Krzyż, Wielowieś (w tym zapewne Gawłuszowice), dziedzicem na Rzemieniu i Rzochowic. Jego sukcesorami byli: Stanisław (1478 – 1528) dziedzic Rzochowa i Rzemienia; Jan „Ciężki” (1479 – 1527) i Spytek Jan (1484 – 1553). Ten ostatni pochowany został w kościele w Wielowisi, czyli w jego ośrodku dóbr, które otrzymał w roku 1508 po podziale dóbr po stryju Janie Amorze Tarnowskim.

Dobra po Spytku Janie odziedziczył Jan Stanisław Spytek Tarnowski (1514 – 1568), który po odkupieniu w latach 1560-1561 od Wojciecha (Olbrachta) Łaskiego (1536 – 1605) m.in. wiosek: Rudniki, Zawadę, Okrągłą, **Ostrów** i **Dziewiątle**. Tuż przed śmiercią został wojewodą sandomierskim i tytułował się: „Pan na Wielowisi i Chrobrzu”. Część nabytych dóbr w przeszłości należało już do Tarnowskich, a następnie Rytwiańskich oraz Kurozwęckich. Należy dodać, że wspomniany Wojciech Łaski odziedziczył wcześniej te wioski po matce Annie z Kurozwęckich Łaskiej (1506 – 1543), która była córką Adama Kurozwęckiego (ok. 1470 – 1510), czyli dalekiego krewnego Jana Stanisława. Sukcesorem tego ostatniego był syn – Stanisław Jan Tarnowski (1541 – 1618).

W roku 1576 Stanisław Jan Tarnowski, jako kaszte-

lan czechowski, zaś w roku 1578 – kasztelan radomski, oddał w roku 1576 pobór ze swych dóbr, m.in.: **Ostrowa, Zdakowa, Krzemienicy**, części **Kliszowa, Woli Kliszowskiej i Borków**. Do tegoż Tarnowskiego należała odkupiona przez ojca wieś **Dziewiątle** (w par. Połaniec albo Gałuszowice). Jednak w dwa lata później, tj. w roku 1578 pobór opłacał już kasztelan sandomierski, którym był wówczas Stanisław Szafranec. Niewątpliwie związane to było z jakimiś rozliczeniami związanymi z małżeństwem córki Szafranca – Agnieszki (1540 – 1601) z wojewodą lubelskim Janem Tarłą (zm. w 1587). W roku 1579 podatek płacił już Jan Tarło *herbu Topór* (1530 – 1587) m.in. z części **Kliszowa, Woli Kliszowskiej i Borków**. Jan Tarło wniósł te dobra do małżeństwa z Agnieszką, po ojcu – również Janie (1480 – 1550), a ten z kolei odziedziczył je po matce Dorocie Tarnowskiej (1513 – 1539) córce Jana „Ciężkiego” Tarnowskiego, z którą się ożenił w roku 1527.

Sądzić można, że w tym samym czasie wojewoda lubelski (Jan Tarło) pozyskał inne posiadłości, należące uprzednio do Stanisława Jana Tarnowskiego, mianowicie Kęblów, Luszyce, Okrągłą, **Ostrów**, Rudniki, Tursko, **Zawadę, Zdaków z Krzemienicą** oraz część Jaślan, z których to pobór w latach 1589 i 1591 opłacali wspomniani sukcesorzy Jana Tarły. Ostatecznie dobra odziedziczył syn Jana Tarła Piotr Aleksander (1580/82 – 1649). On to w Rejestrze poborowym powiatu Sandomierskiego z 1629 wymieniany jest jako właściciel: **Dziewiątle** (zapewne część), Jasienice (część), Jaślany (część), Kęblów, **Krzemienica, Młodochów**, Okrągła, Przędzel, Racławice (część), Stróżowa Wola, **Wola i Borki (część), Wolica, Zawada i Zdaków**. Należy dodać, że Krzemienica, Okrągła, Zawada, Zdaków w 1619 roku wymieniane są w składzie wielowiejskiego latyfundium Tarnowskich.

Jak już wcześniej przedstawiono w 2 poł. XV wieku część dóbr w gawłuszowickiej parafii należało do rodu Rytwiańskich. Przed rokiem 1481 jedyna córka Jana Rytwiańskiego – Ewa (1450 – 1509) wyszła za mąż za Mikołaja „Lubelczyka” Kurozwęckiego *herbu Poraj* (1440 – 1507). Ze związku Ewy z Rytwiańskich i Mikołaja Kurozwęckich urodzili się synowie: Adam (ok. 1470 – ok. 1510) ożeniony z Jadwigą Tęczyńską z Morawicy i Hieronim (1480 – 1521), który przed 1510 rokiem ożenił się z krakowską mieszczką Barbarą Krupką. Z małżeństwa Adama i Jadwigi była jedyna córka Anna (1506 – 1543), którą w roku 1521 wydano za wojewodę sieradzkiego Hieronima Łaskiego *herbu Korab* (1496 – 1541). Anna wniosła mu w posagu m.in. wieś Ostrów i Dziewiątle. Sukcesorem dóbr po ojcu był wspomniany wcześniej Wojciech (Olbracht) Łaski (1536 – 1605).

Natomiast córka Hieronima i Barbary, również Anna wyszła za mąż za Jana Wodzisławskiego Lanckorońskiego *herbu Zadora*. Właśnie Anna z Kurozwęckich Lanckorońska w roku 1530 sprzedała swoje dobra w rejonie Gawłuszowic kasztelanowi zawichojskiemu Stanisławowi Mieleckiemu *herbu Gryf* (1470 – 1532). Ten już wcześniej kupił Brzyście w roku 1514 za 500 złotych od Hieronima Szczepanowskiego również *herbu Gryf*, czyli syna Jana Dębickiego z Podegrodzia.

Sukcesorami dóbr po śmierci Stanisława od 1542 roku byli synowie: wojewoda podolski, a później marszałek wielki koronny – Jan Mielecki (1500 – 1561); kasztelan wiślicki – Sebastian (zm. w 1574) i podkomorzy sandomierski –

Walerian (zm. w 1553). Janowi przypadła część chorzelowska z częściami w Gawłuszowicach i Brzyścach. Po śmierci Jana Mieleckiego przeszły na jedynego syna, również wojewody podolskiego i hetmana wielkiego koronnego – Mikołaja Mieleckiego (1530 – 1585). Z kolei sukcesorką tego ostatniego była córka Zofia (1567 – 1618), która w 1586 wyszła za mąż za księcia Jana Szymona Olelkowicza Śluckiego, a po jego śmierci w roku 1593, za Jana Karola Chodkiewicza *herbu Kościeszka*. Hetman Chodkiewicz w latach 1608-11 sprzedał za 130 000 złotych dobra mieleckie Janowi Zbigniewowi Ossolińskiemu *herbu Topór*. Ten ostatni odkupił w roku 1616 również pozostałe dobra, z kolei od sukcesorki Sebastiana, Anny z Mieleckich Osieckiej, a później Ratowskiej, czyli córki syna Hieronima (zm. w 1596 roku). A w latach 1618-20 kupił kolejne części dóbr mieleckich po sukcesorach Waleriana Mieleckiego: najpierw syna Jana, a później wnuków: Mikołaja, Marcina i Jana. W rękach tego ostatniego i jego potomków pozostały jakieś niewielkie resztki dawnego latyfundium zgromadzonego przez pradziada Stanisława, które na przełomie XVII/XVIII wieku ostatecznie skupili Morsztynowie z Chorzelowa. W ten sposób w 1 ćwierci XVII wieku dawne dobra Mieleckich znalazły się w rękach Ossolińskich *herbu Topór*, którzy za siedzibę obrali sobie pobliskie Zagórsko, gdzie zbudowali okazały pałac.

W ten sposób w ostatniej ćwierci XVII wieku praktycznie wszystkie wioski gawłuszowickiej parafii skupione były w rozległych dobrach Tarłów z Opola Lubelskiego (po tarnowskich, m.in. **Ostrów** z częścią wsi **Dziewiątle, Zdaków z Krzemienicą, Młodochów, Wola** i część wsi Borki), i Ossolińskich z Zagórska (po Mieleckich, m.in. **Gawłuszowice, Kliszów, Wola Kliszowska** i część wsi **Brzyście**) oraz częściowo w dobrach Morsztynów z Chorzelowa (część wsi **Brzyście**).

Sytuację własnościową oddaje pamiątkowa tablica erekcyjna z roku 1685 znajdująca się w gawłuszowickim kościele. Wymienieni są w niej mniej znani przedstawiciele rodu Ossolińskich *herbu Topór*: Maksymilian Hieronim (zm. w 1710) i Michał Sieciech (zm. w 1711). Ten ostatni najprawdopodobniej uposażony niewielkimi dobrami w Gawłuszowicach. Znaczącą postacią uhonorowaną na tablicy był kolejny właściciel – kasztelan zawichojski Stanisław Tarło *herbu Topór* (zm. w 1705 roku). Na początku XVIII w. z gawłuszowickiej parafii znikają Ossolińscy i Morsztynowie. Do połowy XVIII wieku pozostają Tarłowie, ale w wyniku koligacji małżeńskich te magnackie dobra przechodzą częściowo w ręce hrabiów Potockich, a częściowo książąt Lubomirskich. Miało to miejsce po śmierci w roku 1750 wojewody sandomierskiego Jana Tarły z Opola Lubelskiego, gdy młoda wdowa Zofia z Krasieńskich (1718 – 1790) wychodzi w roku 1754 ponownie za mąż za strażnika wielkiego koronnego i kasztelana krakowskiego Antoniego księcia Lubomirskiego (1718 – 1782). Ta kilka lat przed śmiercią sprzedaje część dóbr Ksaweremu Franciszkowi księciu Massalskiemu (Borki, Górki, Jaślany – ob. gm. Tuszów Narodowy), Kęblów z Tarnówkiem, Krzemienicę, Młodochów, Ostrówek (d. Dziewiątle), Roźniaty, Trzciangę (ob. gm. Czermin) i Wolę Zdakowską). Powstaje w ten sposób dominium Nizuny-Trzcianga. Natomiast dobra Morsztynów również przechodzą w ręce Potockich (po 1723 roku).

Kiedy Konstancja, córka Antoniego Morsztyna i Heleny z potockich, wyszła za mąż za Józefa Potockiego *herbu Pilawa*. Ten ostatni został posiadaczem części wsi i folwarków: Gawłuszowice (część), Kliszów i część wsi Brzyśce oraz część innych wsi odziedziczonych po wuju Janie Tarle. Oczywiście właściciele tych dóbr oddawali je w dzierżawę lub zarząd przedstawicieli drobnej szlachty.

W latach 1786-99 już jako właściciel dominium Niziny (w tym wsi Krzemienica z przysiółkiem Górki) wzmiankowany był ks. Ksawery Franciszek Massalski (1745 – 1788). Co budzi duże wątpliwości, gdyż jak widać zmarł w roku 1788.

Dziedziczką dóbr chorzelowskich po Konstancji i Józefie Potockim była córka – Marianna (1724 – 1772), która bardzo młodo (ok. 1740 roku) wyszła najpierw za Aleksandra Potkańskiego *herbu Brochwicz*, a po rozwodzie, w roku 1750 wyszła powtórnie, za Stanisława Małachowskiego *herbu Nałęcz* (1727 – 1784), który był synem Adama Małachowskiego (1706 – 1767). W roku 1752 urodził im się w Chorzelowie syn Józef (tam też zmarł w roku 1795). W roku 1775 tenże Józef ożenił się z córką Joachima Potockiego – Konstancją *herbu Pilawa (złota)* ur. ok. 1748 roku. Prawdopodobnie wcześniej doszło do rozwodu, gdyż ta Konstancja, jeszcze bardzo młodo (ok. 14 lat), wyszła za mąż za Aleksandra Potkańskiego starostę radomskiego (ur. 1748 – zm. 1821) *herbu Brochwicz*, który był wcześniej mężem...kuzynki – Marianny Potockiej. Małżeństwo nie trwało długo, bo ten po kolejnym rozwodzie, po roku 1780 ożenił się po raz trzeci z Anną Szydłowską i w od różnieniu od poprzedniczek, miał z nią liczne potomstwo. Konstancja z Józefem Małachowskim nie miała dzieci. Po pierwszym mężu zachowała tytuł starościny radomskiej, a po drugim nazwisko. Chociaż jeszcze na początku XIX wieku używała nazwiska ...Potkańska.

W nieznanych okolicznościach dobra chorzelowskie (z Gawłuszowicami, Kliszowem i częścią Brzyść) trafiły do bocznej, koneckiej linii Małachowskich. Najprawdopodobniej jej sukcesorem po roku 1800 był Jacek Małachowski (1737 – 1821), od którego dobra chorzelowskie odkupił w roku 1813 Michał hr. Tarnowski z Dzikowa (1782 – 1831) *herbu Leliwa*. W niektórych źródłach pojawia się informacja, że Michał hr. Tarnowski wspomniane dobra odkupił od...starościny radomskiej Konstancji Potkańskiej. Tylko niewielką część tych dóbr Tarnowscy utrzymali do końca II wojny światowej (1945 roku).

Nieco odmiennie potoczyły się losy dominium Niziny (m.in. Ostrówek, Wola Zdakowska, Krzemienica z Górkami, Młodochów i część wsi Brzyśce). Po Ksawerym Franciszku Massalskim dominium odziedziczyła córka Helena Apolonia (1763 – 1815), która w roku 1779 wyszła za mąż za belgijskiego księcia Karola Józefa Emanuela de Ligne (1759 – 1792) i tutaj również pojawiają się duże wątpliwości, gdyż ten zmarł w 1792 roku, a jako właściciel dominium wzmiankowany jest jeszcze w roku 1799! Z tego małżeństwa urodziła się córka Sydonia de Ligne (1786 – 1828). Małżeństwo z księciem de Ligne było nieudane, toteż Helena Apolonia opuściła go, a po jego śmierci ponownie wyszła za mąż za Wincentego Potockiego (1749 – 1825). W roku 1807 wydała swoją córkę Sydonię Franciszkę ks. de Ligne (1786 1828) za pasierba

(syna męża z pierwszego małżeństwa) Franciszka Stanisława Józefa hr. Potockiego z Podhajec *herbu Pilawa (srebrna)* (1788 – 1853). Z tego małżeństwa urodziła się córka Sydonia (1808 – 1811).

Po śmierci żony i córki Franciszek Potocki w roku 1848 odsprzedał dominium nizińskie Henrykowi księciu Lubomirskiemu *herbu Szreniawa bez krzyża* (1777 -1850). W latach 1851-1855 jako właściciel wykazywany jest właśnie ordynat przeworski Jerzy Henryk ks. Lubomirski (1817 – 1872) – syn wspomnianego Henryka Ludwika. Zapewne, jako ordynat rozległych posiadłości Jerzy przekazał część majątku, jako dobra tabularne – starszej siostrze – Jadwidze księżnej Lubomirskiej (1815 – 1895), która w Wiedniu w roku 1836 poślubiła Belga... Eugene'a Charles'a (Eugeniusza Karola) ks. de Ligne (1802 – 1880), a wnuka znanego nam już księcia Charlesa Josepha (Karola Józefa) de Ligne (1735 – 1814) i na stałe zamieszkała w Brukseli.

Jadwiga de Ligne wykazywana jest jako właścicielka kurczącego się dominium nizińskiego aż do śmierci w roku 1895.

Należy również wspomnieć, iż od lat 30-tych do końca lat 70-tych XIX wieku w parafii gawłuszowickiej, jakieś niewielkie majątki posiadała rodzina Trylskich, Rydlów, Wesołowskich, Ozjastowiczów, Nowaków czy Waguzów. Od lat 80-tych XIX wieku, w zasadzie do zakończenia II wojny światowej, jako właściciele częściowo rozparcelowanych już majątków występują Artwińscy i Trzeciacy.

W okresie międzywojennym ziemie znad dolnej Wisłoki (powiat mielecki) weszły w skład województwa krakowskiego.

Do lipca 1934 roku Gawłuszowice były gminą jednostkową. Od 21 lipca 1934 roku zostały siedzibą gminy zbiorowej, w której skład wchodziły sołectwa: Borki Nizińskie, Brzyśce, Chrzastów, Gawłuszowice, Kliszów, Krzemienica, Młodochów, Ostrówek, Roźniaty i Wola Zdakowska. Gminy zbiorowe zniesiono dziesięć lat później, już w PRL-u.

W roku 1951 powiat mielecki znalazł się w województwie rzeszowskim. W roku 1954 utworzono gromady (GRN) w skład gromady Gawłuszowice wchodził jeszcze Kliszów, Ostrówek i Wola Zdakowska. Chrzastów trafił do gromady Złotniki. Gromada Borki Nizińskie obejmowała ponadto Brzyśce i Młodochów, a gromada Krzemienica – także Roźniaty. W roku 1960 te dwie ostatnie gromady włączono w skład Gromady Gawłuszowice. Ten stan rzeczy utrzymał się do roku 1972, bo od 1 stycznia 1973 roku gromadę Gawłuszowice podzielono: sołectwa – Gawłuszowice i Ostrówek znalazły się w gminie Borowa, a pozostałe w gminie Tuszków Narodowy,

W dniu 19 grudnia 1992 roku Gminę reaktywowano, ale już bez sołectw: Borki Nizińskie, Chrzastów i Roźniaty.

Gmina Chocień

Gmina wiejska w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia osiem sołectw: Bodzanowo, Bodzanówek, Borzymie, Borzymowice, Chocień, Grabówka, Czerniewice I, Czerniewice II, Janowo, Jarantowice, Krukowo, Kuźnice, Lutobórz, Nakonowo Stare, Niemojewo, Olganowo, Siewiersk, Skibice, Szatki, Szczutkowo, Śmiłowice, Śmiłowice Pustki, Wichrowice I, Wichrowice II, Wilkowice, Wilkowiczki, Wola Nakonowska i Ząbin.

Mapa Gminy Chocień. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Projekt sztandaru i łańcuchów opracował Krzysztof Dorcz.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 77-1458/O/2021 z dnia 10 grudnia 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów sztandaru i łańcuchów Gminy Chocień.

Uchwała Nr XXXVII/265/2022 Rady Gminy Chocień

z dnia 22 marca 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru, Łańcucha Przewodniczącego Rady Gminy Chocień oraz Łańcucha Wójta Gminy Chocień¹⁷.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38), po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Chocień, według opisu zawartego w § 2 uchwały.

17. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2022 r. poz. 1519 w dniu 30.03.2022 r.

2. Wzór graficzny sztandaru Gminy Chocień określa załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. 1. Sztandar Gminy Chocień - strona główna. Płat materii koloru czerwonego o wymiarach 100 x 100 cm, obsyty srebrną frędzlą o długości 7 cm, z wyhaftowanym pośrodku godłem państwowym według ustawowego wzoru o wysokości 67 cm, otoczonym srebrnym ornamentem w kształcie kwadratu, złożonym z listków koniczyny. Płat jest mocowany do drzewca zwieńczonego głowicą, pod którą umieszcza się białe - czerwona kokardę z szarfą o szerokości 10 cm. Barwy CMYK błękitna: C 100, M 15, Y 0, K 0, czerwona: C 0, M 100, Y 100, K 0; żółta: C 0, M 15, Y 100, K 0; srebrna: C 0, M 0, Y 0, K 10; jasnobrązowa: C 23, M 29, Y 40, K 0.

2. Strona odwrotna. Płat materii barwy białej, z wyhaftowanym pośrodku herbem Gminy o wysokości 59 cm i z napisem ciemnoniebieskim w półotoku pod herbem: GMINA CHOCEŃ czcionką o wysokości 6 cm, które otacza niebieska bordiura w kształcie kwadratu z ornamentem jak na stronie głównej. Barwy CMYK - błękitna: C 100, M 15, Y 0, K 0, czerwona: C 0, M 100, Y 100, K 0; srebrna: C 0, M 0, Y 0, K 10; jasnobrązowa: C 23, M 29, Y 40, K 0.

3. Głowica sztandaru wykonana z metalu białego, tworzy ażurowy kartusz w kształcie gotyckiej tarczy trójkątnej z barwnym herbem Gminy, który jest osadzony na sześciokątnej podstawie z sześcioma listkami koniczyny. Głowicę mocuje się do tulei z metalu białego, nakładanej na drzewce dwudzielne barwy jasnobrązowej.

(...)

§ 7. Znaki Gminy Chocień, określone w § 1 - 6 niniejszej uchwały, stanowią własność Gminy Chocień, podlegają ochronie prawnej i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z opisami i wzorami ustalonymi w niniejszej uchwale.

§ 8. Zasady używania tychże znaków określone zostaną w odrębnej uchwale.

§ 9. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chocień.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹⁸.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVII/265/2022
Rady Gminy Chocień
z dnia 22 marca 2022 r.

WZÓR GRAFICZNY SZTANDARU
GMINY CHOCEŃ

Strona główna

Strona odwrotna

Głowica

Projekt: Krzysztof Dorcz

Uchwała Nr XXXVII/266/2022
Rady Gminy Chocień

z dnia 22 marca 2022 r.

w sprawie zasad używania sztandaru, Łańcucha
Przewodniczącego Rady Gminy Chocień
oraz Łańcucha Wójta Gminy Chocień¹⁹.

Na podstawie 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r., poz. 38), Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. Ustala się zasady używania sztandaru, Łańcucha Przewodniczącego Rady Gminy Chocień i Łańcucha Wójta Gminy Chocień przyjętych uchwałą nr XXXVII/265/2022 Rady Gminy Chocień z dnia 22 marca 2022 r., w sprawie ustanowienia sztandaru, Łańcucha Przewodniczącego Rady Gminy Chocień oraz Łańcucha Wójta Gminy Chocień, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

19. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2022 r. poz. 1520 w dniu 30.03.2022 r.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chocień.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego²⁰.

Załącznik XXXVII/266/2022 Rady.
Zasady używania sztandaru
i insygniów Gminy Chocień.

§ 1. 1. Sztandar Gminy Chocień, Łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy Chocień i Łańcuch Wójta Gminy Chocień stanowią własność Gminy Chocień i podlegają ochronie prawnej.
2. Sztandar i insygnia Gminy Chocień mogą być używane tylko w sposób zapewniający im należyty szacunek.

§ 2. Sztandar i insygnia mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z wzorami graficznymi zatwierdzonym w Uchwale nr XXXVII/265/2022 Rady Gminy Chocień z dnia 22 marca 2022 r., w sprawie ustanowienia sztandaru, Łańcucha Przewodniczącego Rady Gminy Chocień oraz Łańcucha Wójta Gminy Chocień.

20. Węście w życie 14.04.2022 r.

§ 3. 1. Prawo do używania sztandaru Gminy Chocień przysługuje:

- 1) Przewodniczącemu Rady Gminy Chocień,
- 2) Wójtowi Gminy Chocień.
2. Sztandar Gminy Chocień prezentuje poczet sztandarowy, w którego skład wchodzi: sztandarowy (1 osoba) i asysta (2 osoby).
3. Imienny skład pocztu sztandarowego wyznacza Wójt Gminy Chocień.

(...)

UZASADNIENIE PROJEKTÓW
SZTANDARU I ŁAŃCUCHÓW²¹

W 2011 roku zostały zaprojektowane herb, flaga i pieczęć Gminy Chocień, które zyskały pozytywne opinie Komisji Heraldycznej przy ówczesnym Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji (uchwała z 4 XI 2011 nr 160-1458/O/2011) oraz Ministra AiC (pismo z 29 XII 2011, znak DA-P-KH-78-101/11/GL, KH-1458). Na tej podstawie Rada Gminy w Choceniu 23 lutego 2012 roku podjęła uchwałę nr XIII/100/12 w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci Gminy Chocień oraz zasad ich stosowania.

Ustanowione znaki opisano następująco:

herb – w polu błękitnym pas ukośny szachowany srebrno-czerwony, u narożnika lewego krzywaśni pastorału srebrna. Barwę srebrną można stosować zamiennie z barwą białą;

flaga – poziomy płat materii barwy niebieskiej o proporcjach boków 8:5, na których pas ukośny szachowany biały i czerwony, u góry części swobodnej krzywaśni pastorału biała; wysokość pasa i krzywaśni równe są połowie wysokości flagi;

Projekt wzorcowy herbu Gminy Chocień z września 2011 r., opracowany przez Krzysztofa Dorcza na podstawie uzasadnienia historycznego autorstwa Tomasza Wąsika.

Przy ustaleniu herbu zastosowano kryterium własnościowe – w okresie średniowiecza pierwszym znającym właścicielem wsi Chocień był zakon Cystersów z Łądu nad Wartą, jednakże do 1263 roku miejscowa ludność opłacała dziesięcinę biskupom włocławskim. Obie te okoliczności symbolizują godła herbowe: Cystersów – skos szachowany zwany belką świętego Bernarda, a biskupów – krzywaśni pastorału.

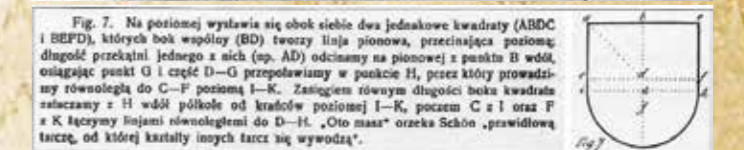
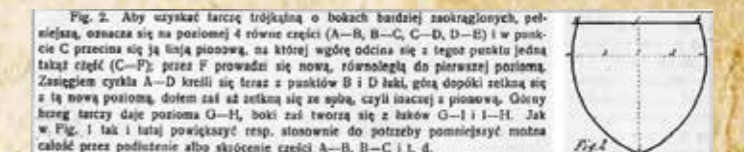
W 1293 roku Chocień przyłączył do swojej domeny książę Władysław Łokietek, oddając Cystersom w zamian inną wieś. Herb osobisty księcia, a zarazem całej dzielnicy ku-

jawskiej, wyobrażał w polu tarczy gotyckiej (trójkątnej) złożone figury półłwa i półorła pod wspólną koroną. Najpóźniej na początku XV wieku Chocień przeszedła w ręce właścicieli szlacheckich i przez ponad 500 lat należała do, co najmniej, kilkunastu rodzin pieczętujących się różnymi herbami. W czasach I Rzeczypospolitej były to herby: Leszczyc, Ostoja, Belina, Ogończyk, Pomian, Prawdzic, Dołęga, Topór, Jastrzębiec.

W lipcu 2021 r. Gmina Chocień zleciła Krzysztofowi Dorczowi, członkowi Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, opracowanie projektów sztandaru Gminy oraz łańcuchów dla Wójta i Przewodniczącego Rady Gminy.

Projekty wykonano według wytycznych określonych na stronie internetowej MSWiA: "Zasady tworzenia herbów, flag, sztandarów i pieczęci jednostek samorządu terytorialnego w Polsce²² oraz "Zasady sporządzania łańcuchów samorządowych"²³.

W projektach wykorzystano motywy trójlistnej konicyny i trójkątnej, gotyckiej, tarczy herbowej. Koniczyna została zapożyczona z godła – krzywaśni pastorału i koresponduje z rolniczym charakterem Gminy. W heraldyce roślinę tę, ze względu na szybki wzrost, uznaje się za symbol "siły vitalnej, wiecznego trwania, człowieka sprawiedliwego, który nigdy nie zginie", ponadto "symbol Trójcy Świętej"²⁴. Z kolei tarcza gotycka odpowiada średniowiecznej metryce miejscowości i długotrwałej własności rycerskiej, a następnie szlacheckiej i ziemiańskiej. Jej wzór stanowi tarcza skonstruowana według reguł "starych majstrów heraldyki"²⁵. Na tych samych regułach oparto wzór jeszcze jednej tarczy późnogotyckiej zwanej hiszpańską, zamkniętej półokręgiem, który zastosowano w ogniwach łańcuchów. Obie tarcze konstruuje się według poniższych schematów:

Franciszek Kamocki, Wymiary prawidłowe tarcz herbowych, [w:] "Miesięcznik Heraldyczny", 1933, nr 2, s. 22-24.

(...)

OPISY PROJEKTÓW

Sztandar Gminy Chocień jest kwadratowym dwustronnym płatem materii o wymiarach 100 x 100 cm, obszytym srebrną frędzlą o długości 7 cm i mocowanym do drzewca zwieńczonego głowicą, pod którą umieszcza się białoczerwona kokardę z szarfą o szerokości 10 cm. Stronę główną stano-

21. Opracował Krzysztof Dorcz, sierpień 2021 r.
22. <https://www.gov.pl/web/mswia/zasady-tworzenia-herbow-flag-sztandarow-i-pieczeci-jednostek-samorzadu-terytorialnego-w-polsce>
23. <https://www.gov.pl/web/mswia/sporzadzanie-lancuchow>
24. Paweł Dudziński, Alfabet heraldyczny, Warszawa 1997, s. 95.
25. Franciszek Kamocki, Wymiary prawidłowe tarcz herbowych, [w:] "Miesięcznik Heraldyczny", nr 2, 1933, s. 22.

wi płat materii barwy czerwonej, z wyhaftowanym pośrodku godłem państwowym według ustawowego wzoru, o wysokości 67 cm, otoczonym srebrnym ornamentem w kształcie kwadratu, złożonym z listków koniczyny. Stronę odwrotną stanowi płat materii barwy białej, z wyhaftowanym pośrodku herbem Gminy o wysokości 59 cm i z napisem ciemnoniebieskim w półotoku pod herbem: GMINA CHOCEŃ czcionką o wysokości 6 cm, które otacza niebieska bordiura w kształcie kwadratu z ornamentem jak na stronie głównej. Głowicę, wykonaną z metalu białego, tworzy ażurowy kartusz w kształcie gotyckiej tarczy trójkątnej z barwnym herbem Gminy, który jest osadzony na sześciokątnej podstawie z sześcioma listkami koniczyny. Głowicę mocuje się do tulei z metalu białego, nakładanej na drzewce dwudzielne barwy jasnobrązowej.

Symbolika samorządowa Gminy Chocień²⁶

Krzysztof Dorcz

Zgodnie z dawną tradycją i obecnym prawodawstwem, do symboli samorządu terytorialnego zalicza się m.in. herby, pieczęcie, flagi i sztandary. Oprócz tych symboli jednostki samorządowe mają prawo ustanawiać własne insygnia, czyli atrybuty pełnionych funkcji i urzędów, jak np. łańcuchy. Wszystkie te znaki muszą wynikać z miejscowej historii i odpowiadać zasadom sztuki heraldycznej. Nad ich poprawnością czuwa od 2000 r. Komisja Heraldyczna przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji. Niestety, wskutek nieprecyzyjnych przepisów, w obiegu nadal utrzymują się znaki niepoprawne, „herbopodobne”, które zamiast promować lokalne społeczności faktycznie je kompromitują.

W tym kontekście Gmina Chocień może poszczycić się wzorcowym zespołem znaków, z herbem na czele, wywiedzionych wprost ze średniowiecza i pozytywnie zaopiniowanych w MSWiA. Najpierw, 23 lutego 2012 r., Rada Gminy ustanowiła herb, flagę i pieczęć oraz zasady ich stosowania. Herb, opracowany od podstaw, wyobraża w błękitnym polu tarczy skośny pas szachowany srebrno-czerwony, zwany belką św. Bernarda oraz krzywaśń biskupiego pastorału o barwie srebrnej (białej) z motywem trójlistnej koniczyny. Godła te nawiązują do przynależności Chocenia do zakonu Cystersów i opłacania przez mieszkańców dziesięciny na rzecz biskupów włocławskich, koniczyna zaś symbolizuje w heraldyce m.in. siły witalne i wieczne trwanie. Na fładze, o proporcjach boków 8:5, znajdują się te same godła w odbiciu lustrzanym, natomiast na pieczęci, o średnicy 35 mm, widnieje cały wizerunek herbu, z tarczą.

W 2021 r. władze Gminy podjęły decyzję o potrzebie rozszerzenia symboliki chocenińskiej o nowe zaszczytne elementy. Dzięki temu, 22 marca tego roku, Rada Gminy mogła ustanowić sztandar oraz insygnia w formie łańcuchów Przewodniczącego Rady i Wójta Gminy, z zasadami ich stosowania. Sztandar składa się z dwustronnego płata materii, mierzącego 100 x 100 cm, obszytego frędzlą srebrną i przymocowanego do drzewca zwieńczonego głowicą, spod której sphywa szarfa biało-czerwo-

na zawiązana w kokardę. Stronę główną, o barwie czerwonej, wypełnia wizerunek Orła państwowego, otoczony srebrnym ornamentem złożonym z listków koniczyny. Na stronie odwrotnej, białej, widnieją barwny wizerunek herbu z nazwą Gminy oraz błękitna bordiura ze srebrnym ornamentem, jak na stronie głównej. Głowicę sztandaru tworzy sześciokątna podstawa z sześcioma listkami koniczyny i osadzona na niej ażurowa tarcza gotycka trójkątna z herbem gminnym.

(...)

Jak podano w uchwale, znaki te „stanowią własność Gminy Chocień, podlegają ochronie prawnej i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach”, zgodnych z ustalonymi opisami i wzorami.

Gmina Błaszki

Gmina miejsko-wiejska w województwie łódzkim, w powiecie sieradzkim. W skład gminy wchodzi miasto Błaszki i pięćdziesiąt sześć sołectw: Adamki, Borysławice, Brończyn, Brudzew, Bukowina, Cienia, Chabierów, Chociszew, Chrzanowice, Domaniew, Gorzałów, Golków, Garbów, Gzików, Gruszyce, Grzymaczew, Jasionna, Kamienna-Kolonia, Kamienna-Wieś, Kwasków, Kalinowa, Kije Pęczek, Kobylniki, Kociołki, Kokoszki, Kołdów, Korzenica, Lubanów, Łubna-Jakusy, Łubna-Jarosław, Maciszewice, Morawki, Mroczi Małe, Nacesławice, Niedoń, Orzeżyn, Równa, Romanów, Sarny, Sędzimirowice, Skalmierz, Smaszaków, Sudoły, Stok Nowy, Stok Polski, Suliszewice, Tuwalczew, Wojków, Woleń, Włocin-Kolonia, Włocin-Wieś, Wójcice, Wrząca, Zawady, Żeliszaw-Kolonia i Żeliszaw-Wieś.

Mapa Gminy Błaszki.

Rys. <https://bip.blaszki.pl/bipkod/001/002>

Symbol Gminy Błaszki wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 10-1776/O/2022 z dnia 4 lutego 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, sztandaru i łańcuchów Gminy Błaszki. Natomiast projekty pieczęci i Odznaki Honorowej zaopiniowała negatywnie.

Uchwała Nr XLIX/307/22 Rady Miejskiej w Błaszkiach

z dnia 25 marca 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, sztandaru, łańcuchów władzy Gminy Błaszki oraz zasad ich używania²⁷

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834) oraz art. 3 ust.1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 38) po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Błaszkiach uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Błaszki.
2. Herb Gminy Błaszki stanowi w polu czerwonym zamek srebrny z trzema wieżami, z których środkowa najwyższa z dwoma otworami strzelniczymi czarnymi w pas, zaś boczne z czterema otworami strzelniczymi (2 i 2), w którego bramie z otwartymi wrotami rycerz srebrny z mieczem wzniesionym w prawicę.
3. Wzór graficzny herbu określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Ustanawia się flagę Gminy Błaszki.
2. Projekt flagi gminy Błaszki stanowi, iż Godło herbu ma wysokość 4/5 wysokości flagi i jest umieszczone w ten sposób, że jego pionowa oś symetrii leży w odległości 1/4 długości flagi od jej drzewca.
3. Wzór graficzny flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. 1. Ustanawia się banner Gminy Błaszki.
2. Banner gminy Błaszki jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości). Godło herbu ma szerokość 4/5 szerokości banneru i jest umieszczone w ten sposób, że jego pozioma oś symetrii leży w odległości 1/3 wysokości banneru od jego górnej krawędzi.
3. Wzór graficzny banneru określa załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

27. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z 2022 r. poz. 2142 w dniu 21.04.2022 r.

§ 4. 1. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Błaszki.
2. Flaga stolikowa gminy Błaszki jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości). Godło herbu ma szerokość 4/5 szerokości flagi i jest umieszczone w ten sposób, że jego pozioma oś symetrii leży w odległości 1/2 wysokości flagi od jej górnej krawędzi. Całość zawieszona się na poprzeczce mocowanej do stojaka.
3. Wzór graficzny flagi stolikowej określa załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 5. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Błaszki.
2. Sztandar gminy Błaszki ma postać dwustronnego kwadratowego płata obszytego z trzech boków złotą frędzlą. Czwararty bok przymocowany jest do drzewca za pomocą kółeczek umocowanych na szpili. Drzewce sztandaru zwieńcza ażurowy grot z godłem herbu Grabie Lipskich. Pod grotem przywiązana biało-czerwona szarfa zakończona złotą frędzlą. Strona prawa sztandaru jest czerwona z godłem Polski w części centralnej. Strona lewa jest również czerwona z godłem herbu gminy ujętym w gałązki palmowe w części centralnej i zwieńczonym koroną. Motyw gałązek palmowych i korony zaczerpnięty został bezpośrednio ze staropolskiej pieczęci Błaszek. Nad godłem biały napis majuskułowy GMINA, pod nim zaś BŁASZKI.
3. Wzór graficzny sztandaru Gminy Błaszki określa załącznik nr 5 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 7. 1. Symbole, o których mowa w § 1 - 6 uchwały stanowią własność Gminy Błaszki, są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.
2. Uzasadnienie zastosowania symboliki w herbie, fładze, bannerze, fładze stolikowej, sztandarze i łańcuchach zawiera załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 8. 1. Prawo do używania symboli, o których mowa w § 1 - 6 uchwały przysługuje:
1) Radzie Miejskiej w Błaszkiach;
2) Burmistrzowi Błaszek;
3) Urzędowi Miejskiemu w Błaszkiach;
4) jednostkom organizacyjnym Gminy Błaszki;
5) jednostkom pomocniczym Gminy Błaszki;
6) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy Błaszki zadania o charakterze użyteczności publicznej.

§ 9. 1. Herb, flaga, banner i flagę stolikową oraz sztandar umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedzibę albo miejsca obrad organów Gminy.
2. Symbole, o których mowa w ust.1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych, regionalnych, wyborów Prezydenta RP, wyborów do Sejmu i Senatu, wyborów samorządowych, wyborów do Parlamentu Europejskiego, referendach, oraz podczas imprez promujących Gminę lub organizowanych przez Gminę.

26. <https://www.chocien.pl/8-aktualnosci/7133-symbolika-samorzadowa-gminy-chocien.html> (dostęp 20.04.2023 r.)

3. Herb może być używany na:

- 1) pismach urzędowych;
- 2) stronach internetowych: www.blaszki.pl, www.blaszki.bip.pl;
- 3) upominkach, gadżetach dyplomach okolicznościowych, podziękowaniach, wydawnictwach i innych przedmiotach promujących Gminę Błazki;
- 4) tablicach informacyjnych.

§ 10. 1. Herbu Gminy Błazki mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych, promocyjnych i reklamowych na podstawie pisemnej zgody Burmistrza Błazek.

2. Zgoda udzielana jest na pisemny wniosek, zawierający opis celu, do którego używany będzie herb oraz sposobu wykorzystania herbu, a w szczególności wzoru druku lub projektu graficznego przedmiotu, na którym ma być umieszczony herb.

3. Burmistrz Błazek przed udzieleniem zgody może żądać uzupełnienia wniosku o podanie innych szczegółowych informacji.

§ 11. 1. Symbole, o których mowa w § 1-6 mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należyta im cześć, powagę i poszanowanie.

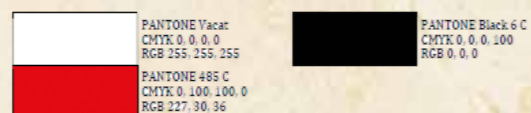
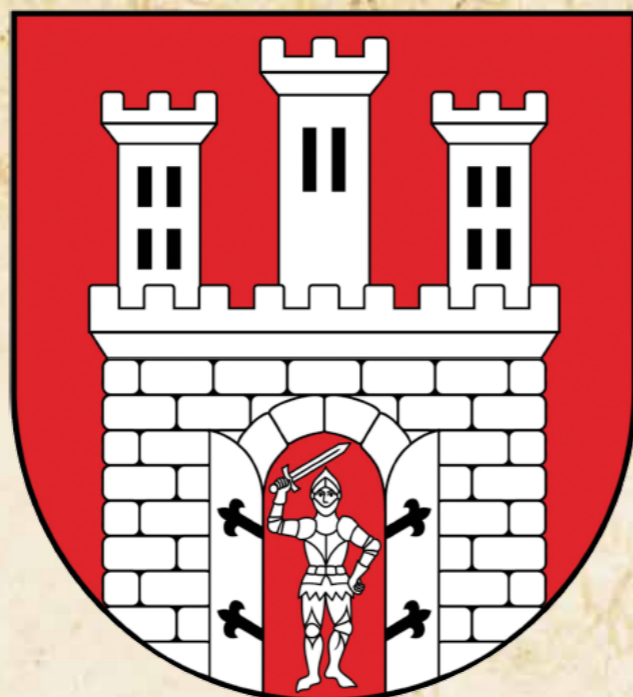
2. Burmistrz może zakazać używania symboli, o których mowa w ust.1, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje symbole w sposób nie zapewniający im należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy lub narażający na szkodę interes Gminy.

§ 12. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Błazek.

§ 13. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego²⁸.

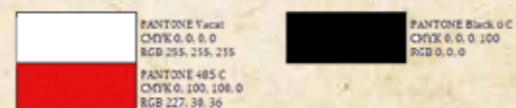
Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLIX/307/22
Rady Miejskiej w Błazkach
z dnia 25 marca 2022 r.

Herb Gminy Błazki

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLIX/307/22
Rady Miejskiej w Błazkach
z dnia 25 marca 2022 r.

Flaga Gminy Błazki

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XLIX/307/22
Rady Miejskiej w Błazkach
z dnia 25 marca 2022 r.

Wzór graficzny banneru

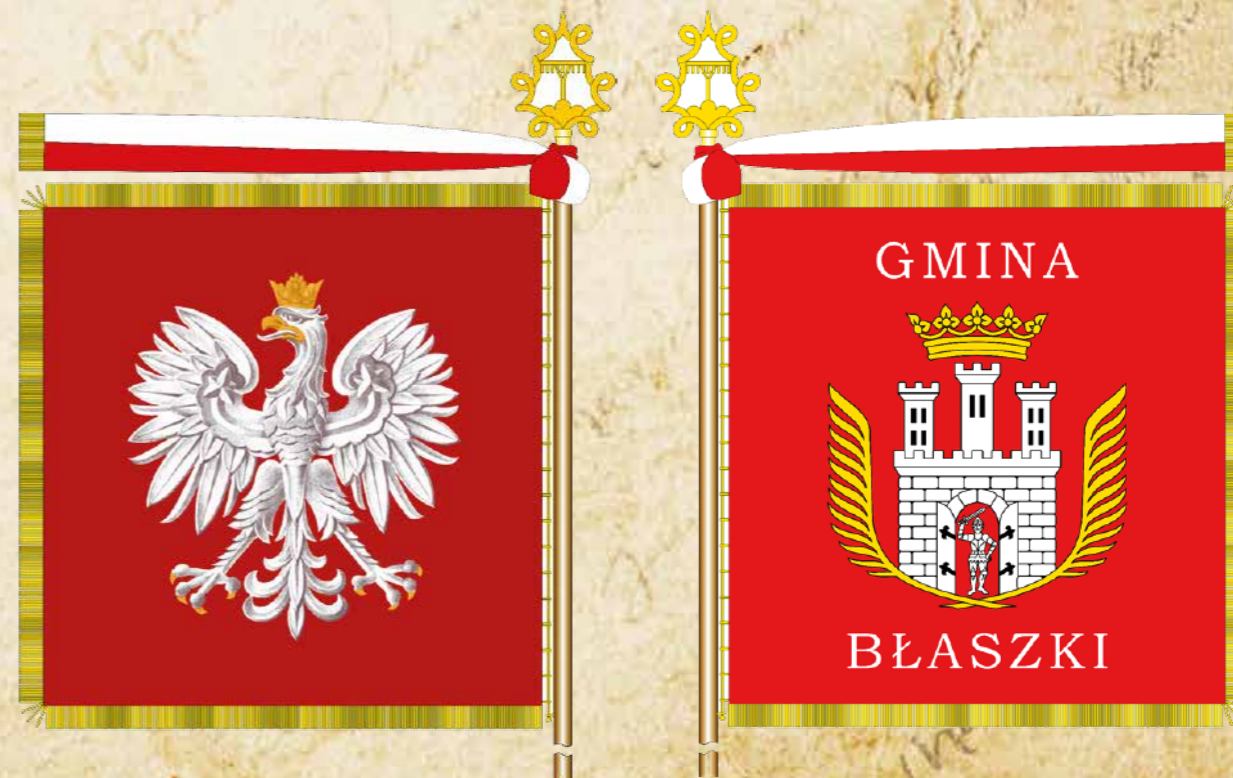
Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XLIX/307/22
Rady Miejskiej w Błazkach
z dnia 25 marca 2022 r.

Wzór graficzny flagi stolikowej

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr XLIX/307/22
Rady Miejskiej w Błazkach
z dnia 25 marca 2022 r.

Wzór graficzny sztandaru Gminy Błazki

28. Wejście w życie 6.05.2022 r.

Uzasadnienie zastosowania symboliki w herbie, fladze, bannerze, fladze stolikowej, sztandarze i łańcuchach.

Ponieważ herbem gminy Błaszki był i będzie herb miasta Błaszki, dla ustalenia symboliki gminy ma znaczenie wyłącznie historia Błaszek, którą niniejszym przytaczam.

Według legendy miasto założył rycerz imieniem Błasko, członek orszaku Św. Wojciecha, który wybrał życie pustelnika po męczeńskiej śmierci świętego. Zbudowana przez niego pustelnia miała szybko zyskać opinię miejsca świętego i wokół niej z czasem powstało miasto.

Nazwa miasta Błaszki - siedziby władz miejsko-wiejskiej gminy Błaszki, pochodzi od imienia Błazko. Błaszki leżały na obszarze należącym do województwa i powiatu sieradzkiego, tuż przy jego zachodniej granicy. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1386 roku i dotyczy plebana Macieja z Błazkowic (Mathias de Blascowicz). Wygląda zatem na to, że już w tym roku istniał tutaj kościół parafialny, pierwotnie pw. Narodzenia NMP.

Pierwszymi historycznymi właścicielami była rodzina Błaskowskich, zapewne herbu Łabędź. W roku 1407 część wsi kupił Marian Zaręba z Kalinowej, następną zaś część dokupił w 1417 od Śmiechny z Chrzanowic. W roku 1467 swoją część Błaszek drogą zamiany odstąpił Jan Zaręba Janowi Koniecpolskiemu. Ten sprzedał nabyte dobra Janowi z Krokocic. Jan Zaręba odzyskał dobra po 1486 roku. Pierwszy opis Błaszek sporządził w 1437 roku arcybiskup gnieźnieński Wincenty Kot. Warto wspomnieć, że w 1497 roku proboszczem w Błaszczach był Jan Łaski, późniejszy prymas Polski.

Akt ustanawiający Błaszki miastem nie zachował się. Zapewne do podniesienia ich statusu przyczyniły się kolejne przywileje targowe, nadawane w 1652 roku przez Jana Kazimierza, w 1670 roku przez Michała Korybuta Wiśniowieckiego i w 1722 przez Stanisława Augusta Poniatowskiego. W roku 1729 Błaszki wymieniono po raz pierwszy jako miasto. Właścicielem był wówczas Ignacy Lipski herbu Grabie.

Rodzina Lipskich przejęła miasto w I połowie XVIII wieku od wcześniejszych właścicieli, rodziny Radoszewskich. Ignacy Lipski rozpoczął program regulacji miasta. Proces ten przyspieszyły dwa pożary, po których wytyczono większość współcześnie istniejącego założenia architektonicznego. Ignacy Lipski i jego syn, generał Józef Lipski, sprowadzali do miasta rzemieślników i sukienników, osiadłych w dzielnicy zwanej Olendry. Zwiększyła się liczba jarmarków, znacznie wzrosła liczba ludności (219% między 1793 a 1818). Józef Lipski wybudował miejscowy kościół parafialny w 1789 roku. Józef Lipski był dobrym gospodarzem, ale także wojskowym - uczestnikiem insurekcji kościuszkowskiej i jednym z przywódców powstania wielkopolskiego w 1806 roku. W roku 1793 Błaszki znalazły się w zaborze pruskim (prowincja Prusy Południowe, od 1796 departament kaliski), od 1807 w Księstwie Warszawskim (departament kaliski). Innowacją w podziale administracyjnym Księstwa było powołanie gmin, w tym gmi-

ny Błaszki. Od 1815 roku miasto znalazło się w Królestwie Kongresowym (gubernia kaliska, następnie warszawska i od 1867 ponownie kaliska). Bliskość pruskiej granicy spowodowała, że Józef Lipski zaczął masowo sprowadzać i osiedlać sukienników z zachodniej granicy. Błaszki stały się ośrodkiem produkcji sukna dla armii Kongresówki. Józef Lipski zmarł w 1817. Miejsce jego spoczynku w błazkowskim kościele ozdabia okazałe epitafium.

Na dalsze ożywienie gospodarcze miasta wpływ miało wybudowanie traktu fabrycznego, tj. szosy łączącej Kalisz z Warszawą przez Sieradz, Łódź i Łowicz. Nadal ważną rolę odgrywał handel, odbywający się na ogromnym rynku podzielonym na część Górną (rynek chrześcijański) i Dolną (rynek żydowski).

Po śmierci generała Lipskiego, dobra błazkowskie przeszły zgodnie z ostatnią wolą zmarłego na własność Mielżyńskich - krewnych generała ze strony matki. Spadkobiercy Lipskiego rzadko nawiedzali Błaszki. Dochody z handlu i rzemiosła wydzierżawili mieszczanom. Ostatnim ze spadkobierców Lipskich był Stanisław Dłużniakiewicz, zmarły w 1848 roku. Miasto zakupił wówczas Mateusz Arnold, właściciel Raczkowa.

W II połowie XIX wieku nadal wzrastała liczba ludności miasteczka. Wzrost spowodowany był głównie napływem ludności żydowskiej i jej eksplozją demograficzną. Pod koniec XIX wieku wybudowano publiczną szkołę, powołano Ochotniczą Straż Pożarną, zaś na początku XX wieku powstał amatorski teatr i kasa oszczędnościowo-pożyczkowa. W 1909 roku na 5 370 mieszkańców Błaszek 3 324 stanowili Żydzi. Mieszkańcy w dalszym ciągu trudnili się handlem i rzemiosłem. W roku 1918 Błaszki znalazły się w składzie powiatu kaliskiego i województwa poznańskiego odrodzonej II Rzeczypospolitej.

Niemcy wkroczyli do Błaszek o godz. 15.00 3 września 1939 roku. Podczas okupacji hitlerowskiej, miasteczko włączono do Rzeszy, zaś cała ludność żydowska uległa zagładzie. Miasto wyzwoliły 23 stycznia 1945 oddziały Armii Czerwonej.

Do 1975 roku miasto było w powiecie kaliskim, w woj. poznańskim, w latach 1975-98 w województwie sieradzkim. Od 1999 roku w powiecie sieradzkim i województwie łódzkim.

Najstarszym zabytkiem sfragistycznym kojarzonym z Błazkami jest odcisk pieczęci pochodzącej prawdopodobnie z XVIII wieku, przyłożonej do dokumentu z 1778 roku. Pieczęć owalna 16x19 mm. W polu pieczęci widnieje budowla z trzema wieżami jakby pozbawionymi blankowania i zbrojną postacią w przejeździe. Godło ujęte w dwa liście palmowe i zwieńczone koroną. Po obu stronach korony inicjały K L. Brak legendy otokowej. Pieczęć od początku była przypisywana miastu, na miejski charakter wskazuje też korborażja dokumentu, ale odcisk sprawia wrażenie sygnetu szlacheckiego. Ponadto, jak wiadomo w owym czasie właścicielami miasta byli Lipscy herbu Grabie, tymczasem zaś godło napieczątne zbliżone jest do herbu Grzymała. Marek Adamczewski identyfikuje posiadacza pieczęci z Krzysztofem Lubiatowskim - przedstawicielem rodziny herbu Grzymała, która miała dobra w sieradzkim. Byłaby to zatem nie tylko pieczęć prywatna używana miastu, ale nienależąca na dodatek do jego właści-

ciela tylko do osoby trzeciej. Odcisk pieczęci opublikował Wiktor Wittyg. Oryginał znajduje się w Muzeum Narodowym w Krakowie (Dz. rkps., sygn. 550 NI 117517). Niestety jak widać na pozyskanej z MNK fotografii oryginału odcisku pieczętnego, oryginał ten jest jeszcze mniej wyraźny niż odrys opublikowany przez Wittygę.

Fot.: Odcisk najstarszej znanej pieczęci przypisywanej Błazkom

Warto zauważyć, że o ile analiza odrysu tej pieczęci sporządzonego przez Wiktora Wittygę wskazuje faktycznie na obecność zbrojnej postaci pomiędzy kolumnami, o tyle analiza oryginalnego odcisku nie jest już tak jednoznaczna. Figura w przejściu budowli bardziej niż zbrojnej postaci sprawia wrażenie jakby kaduceusza. W tym kontekście warto przypomnieć, że Błaszki uzyskały liczne przywileje targowe zanim stały się miastem.

W ostatnich latach XVIII wieku lub przed wrześniem 1801 miasto sprawiło sobie nową pieczęć, tym razem już niewątpliwie miejską. Pieczęć okrągła, o średnicy 27 mm. W polu pieczęci owalna tarcza z godłem herbu Lipskich wpisana w trójkąt równoboczny. Wzdłuż boków trójkąta po zewnętrznej jego strony znalazły się pisane jakby odręcznie słowa Pieczęć Miasta Błaszek. Oryginalny odcisk znajduje się w Archiwum Państwowym w Poznaniu.

Fot.: Odcisk pieczęci Błaszek z 1801 roku

W roku 1846 rząd zwrócił się do miast w Królestwie Polskim z żądaniem przesłania rysunków herbów. Ponieważ w latach wcześniejszych prowadzono wręcz zaplano-

waną akcję usuwania staropolskiej symboliki miejskiej, wiele miast nie było w stanie odpowiedzieć na to żądanie. W takich przypadkach, władze gubernialne projektowały herb nowy. W roku 1847 władze gubernialne przesłały do władz centralnych tablice z barwnymi herbami miejskimi, najczęściej nowo zaprojektowanymi. W przypadku Błaszek, projekt nawiązywał do herbu Grabie rodziny Lipskich. W ramach kolejnej akcji tworzenia herbów miejskich w Kongresówce, w 1869 roku stworzono kolejny projekt herbu miasta, z podobnym do wcześniejszego rozwiązaniem. Niestety nie dysponujemy wizerunkami projektów herbu Błaszek z okresu Królestwa Kongresowego.

Na przełomie XIX i XX wieku trwała publiczna debata nad właściwym kształtem herbu Błaszek. W 1894 roku stwierdzono, że właściwym herbem miasta są trzy baszty. Jednakże już w 1904 roku w czasie zorganizowanej przez magistrat dyskusji uznano, że herbem miasta powinny być Grabie Lipskich. Inspiracji mogła dostarczyć ostatnia znana pieczęć miejska albo tablica epitafijna generała Józefa Lipskiego. Niezależnie od inspiracji, mieszkańcy wybrali ten wariant zapewne, aby uczcić pamięć Lipskich.

Na początku dwudziestolecia wojennego, błazkowski magistrat używał pieczęci z wyobrażeniem Orła Białego. Już jednak w 1929 roku użyto pieczęci wzorowanej zapewne na pieczęciach z wizerunkiem trzech baszt. Odcisk tej pieczęci znalazł się w raporcie przysłanym z Błaszek w odpowiedzi na ankietę heraldyczną prowadzoną w 1937 roku. Pieczęć ta posłużyła także za wzór herbu w okrągłej tarczy umieszczonej na błazkowskim magistracie.

Fot.: Odcisk pieczęci magistrackiej Błaszek z okresu międzywojennego

Fot.: Herb Błaszek z okresu międzywojennego na budynku Urzędu Miasta i Gminy

W roku 1960 powstała książka Mariana Gumowskiego dotycząca herbów miejskich w Polsce. Znalazł się tam też herb Błaszek, bodajże po raz pierwszy odmalowany w kolorze. Gumowski dał pole srebrne, budowlę czerwoną, koronę złotą i doprecyzował, że zbrojna postać w bramie jest rycerzem. Kształty godeł, szczególnie zaś budowli, wskazują, że Gumowski oparł się na pierwszej przypisywanej Błaszkom pieczęci.

Dla ustalenia wizerunku herbu gminy Błaszki, tożsamego z dawnym herbem miejskim Błaszek, istotne znaczenie mają pieczęcie miejskie z XVIII-XIX wieku. Niestety pieczęcie te budzą szereg wątpliwości. W przypadku najstarszej pieczęci wydaje się z dużą dozą prawdopodobieństwa, że była to pieczęć użyczona miastu, w dodatku prawdopodobnie nawet nie przez jego właściciela. W przypadku pieczęci młodszej jej wizerunek jest dość nieczytelny, wątpliwości budzi przyjmowana jak dotąd interpretacja obiektu (postaci?) w bramie budowli z godła napieczętnego. Pierwsza i zarazem ostatnia z pewnością miejska pieczęć Błaszek przedstawia godło herbu Grabie Lipskich.

Jednakże przy projektowaniu herbu gminy Błaszki należy wziąć pod uwagę także najnowszą tradycję heraldyczną. Tradycja ta sięga już okresu międzywojennego i uwzględnia nawiązanie do najstarszej znanej pieczęci kojarzonej z Błaszkami, tzn. tej przedstawiającej zbrojną postać w bramie trzywieżowej budowli obronnej. Tradycja ta jest o tyle istotna, że z herbem w takiej postaci oswojeni są mieszkańcy i władze gminy Błaszki.

Pieczęć międzywojenna posiada też taką zaletę, że jest czytelniejsza od pieczęci z okresu staropolskiego. Komisja Heraldyczna przy MSWiA sugerowała, aby przeprowadzić dokładniejszą analizę odcisku z okresu staropolskiego, w celu ustalenia szczegółów rysunku herbu, przede wszystkim postaci w bramie. Padały sugestie, że nie musi to być zbrojny rycerz, ale np. pachołek miejski. Jednakże oryginalny odcisk pieczęci z okresu staropolskiego jest jeszcze bardziej niewyraźny od odrysu autorstwa Wittyga. W związku z tym uznajemy za zasadne, aby szczegóły herbu gminy Błaszki wzorować na pieczęci z okresu międzywojennego. Dotyczy to zarówno szczegółów rysunku budowli jak też jednoznacznego określenia postaci w bramie jako rycerza.

Komisja Heraldyczna podnosiła też kwestię, że zastąpienie rycerza w bramie np. pachołkiem miejskim pozwoliłoby odróżnić herb Błaszek od herbu Grzymała. Sądzymy jednak, że herb w proponowanej postaci już dostatecznie różni się od herbu Grzymała na dwa sposoby: po pierwsze herb Grzymała wyobraża mur obronny, a nie budowlę stojącą (częściowo) luzem. Po drugie herb Grzymała barwiono w przeszłości bardzo różnorodnie (najczęściej budowla czerwona, pole złote), ale prawie nigdy nie zdarzało się, aby budowla była srebrna a pole czerwone. Proponowany herb różni się zatem od Grzymały także barwami. Dodać należy także, że przynajmniej do XVI wieku herb Grzymała przeważnie wyobrażano bez rycerza w bramie.

Herb Grzymała, współczesna rekonstrukcja wersji podstawowej.

Podsumowując proponujemy, aby herb gminy Błaszki przedstawiał:

W polu czerwonym zamek srebrny z trzema wieżami, z których środkowa najwyższa z dwoma otworami strzelniczymi czarnymi w pas, zaś boczne z czterema otworami strzelniczymi (2 i 2), w którego bramie z otwartymi wrotami rycerz srebrny z mieczem wzniesionym w prawicy.

Barwy herbu wzorowane są na barwach herbu Błaszek z Miast polskich w tysiącleciu, ale zmieniono barwę rycerza na srebrną, tj. bardziej zbliżoną do naturalnej barwy zbroi rycerskiej. Barwy herbu mają też pewną ogólniejszą symbolikę. Oznaczają m.in.: srebro - bogactwo, pokora, uczciwość, niewinność, czystość, prawdę, czerwień - chwałę, odwagę, waleczność. Niezależnie od tego, znaczenie mają też konfiguracje barw: srebrna z czerwoną oznaczają odwagę. Wreszcie czerwone pole i srebrne (białe) godła herbowe odpowiadają polskim barwom narodowym. Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały. Jednakże wszędzie tam, gdzie jest to technicznie możliwe bez uzyskania barwy wizualnie odbiegającej od srebra, należy używać barwy srebrnej. W szczególności przy wyjątkowo uroczystych realizacjach herbu, np. na sztandarze (wówczas do wykonania godła herbu należy użyć nici srebrnej), albo ozdobnych futerałach (srebrna farba).

UZASADNIENIE DO UCHWAŁY²⁹

Herb, a także inne symbole takie jak flaga, emblematy, insygnia, mogą być jednym z elementów identyfikujących daną jednostkę samorządu terytorialnego. Jednostki samorządu terytorialnego w art.3 ust.1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach - dalej u.o.m. - uzyskały uprawnienie do ustanowienia w drodze uchwały organu stanowią-

cego danej jednostki własnych herbów, flag, emblematów oraz insygniów i innych symboli. Herb jest graficznym symbolem, który zgodnie z przepisem art.3 ust.2 u.o.m. ustanawiany jest w zgodzie z zasadami heraldyki, weksylologii i zgodnie z miejscową tradycją. Jego wzór musi zostać zaopiniowany przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej, a opinia ministra powinna zostać wydana w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku o jej wydanie. Identyczna procedura ustanowienia dotyczy pozostałych symboli jednostki samorządu terytorialnego.

Pozytywna opinia ministra właściwego do spraw administracji wydana w oparciu o stanowisko kompetentnego w tej dziedzinie organu, jakim jest Komisja Heraldyczna, stwierdzająca, że wzory przedstawionych do zaopiniowania symboli są zgodne z zasadami heraldyki, weksylologii i tradycją historyczną, daje organowi stanowiącemu danej jednostki samorządu terytorialnego podstawę do podjęcia uchwały o ustanowieniu herbu, flagi czy innych symboli.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole. Powołany art.3 ust.1 u.o.m. jest przepisem prawa materialnego ustanawiającym kompetencje prawodawcze w określonym tam zakresie na rzecz organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, co obejmuje w szczególności kompetencję rady gminy.

Uchwała organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego ustanawiająca herb bądź inny symbol podlegać będzie nadzorowi wojewody w zakresie jej legalności.

Pismem z dnia 25 lutego 2011 Gmina i Miasto zwróciły się do Komisji Heraldycznej z prośbą o zaopiniowanie flagi miasta i gminy Błaszki. Gmina Błaszki próbowała przyjąć flagę prostokątną o proporcjach 5:8, podzieloną na dwa równe poziome pasy - żółty i czerwony, pośrodku której umieszczony miał być herb gminy wysokości 2/3 wysokości flagi, obwiedziony cienką białą obwódką. Projekt flagi został wysłany do zaopiniowania w Komisji Heraldycznej. Opinia była negatywna. Komisja Heraldyczna zwróciła uwagę, że wzór flagi powiela podobne wzory wykorzystywane m.in. przez Łódź i Warszawę. Ponadto Komisja uznała, że biała obwódka wokół herbu niedostatecznie odcina jego czerwone pole od czerwonego pasa flagi. Komisja Heraldyczna zasugerowała stworzenie flagi heraldycznej, z godłem przesuniętym w stronę drzewca.

16 września 2011 Komisja zaopiniowała projekt negatywnie jako jedną z przyczyn decyzji podając brak pozytywnej opinii w sprawie herbu. Ponieważ jednak wniosek dotyczył flagi, komisja wstrzymała się od opiniowania samego herbu. Co ciekawe, wizerunek herbu na projekcie flagi był jeszcze inny. Przypominał ten z papieru listowego i stron www gminy, ale poprawiono prześwity między fleuronami.

W 2017 roku Burmistrz Błaszek zwrócił się z wnioskiem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o wydanie opinii odnośnie wzorów herby, flagi i innych symboli dla Gminy Błaszki, przedkładając tym samym uzasadnienie heraldyczne - historyczne projektów symboli Gminy Błaszki.

Komisja Heraldyczna Uchwałą Nr 28-1776/O/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 roku w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru, łańcuchów, pieczęci

i Odznaki Honorowej Komisja Heraldyczna przy MSWiA sugerowała, aby przeprowadzić dokładniejszą analizę odcisku z okresu staropolskiego, w celu ustalenia szczegółów rysunku herbu, przede wszystkim postaci w bramie. Padały sugestie, że nie musi to być zbrojny rycerz, ale np. pachołek miejski. Jednakże oryginalny odcisk pieczęci z okresu staropolskiego jest jeszcze bardziej niewyraźny od odrysu autorstwa Wittyga. W związku z tym uznajemy za zasadne, aby szczegóły herbu gminy Błaszki wzorować na pieczęci z okresu międzywojennego. Dotyczy to zarówno szczegółów rysunku budowli jak też jednoznacznego określenia postaci w bramie jako rycerza.

Komisja Heraldyczna podnosiła też kwestię, że zastąpienie rycerza w bramie np. pachołkiem miejskim pozwoliłoby odróżnić herb Błaszek od herbu Grzymała. Sądzymy jednak, że herb w proponowanej postaci już dostatecznie różni się od herbu Grzymała na dwa sposoby: po pierwsze herb Grzymała wyobraża mur obronny, a nie budowlę stojącą (częściowo) luzem. Po drugie herb Grzymała barwiono w przeszłości bardzo różnorodnie (najczęściej budowla czerwona, pole złote), ale prawie nigdy nie zdarzało się, aby budowla była srebrna a pole czerwone. Proponowany herb różni się zatem od Grzymały także barwami. Dodać należy także, że przynajmniej do XVI wieku herb Grzymała przeważnie wyobrażano bez rycerza w bramie

Burmistrz Błaszek pismem z dnia 20 stycznia 2022 roku znak: RKU.010.1.2022 działając w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach zwrócił się z wnioskiem o wydanie opinii odnośnie wzorów herbu, flagi i innych symboli dla Gminy Błaszki w zakresie zgodności z zasadami heraldyki, weksylologii i miejscową tradycją historyczną.

Komisja Heraldyczna Uchwałą Nr 10-1776/O/2022 z dnia 4 lutego 2022 roku w sprawie projektów herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, sztandaru, pieczęci, łańcuchów i Odznaki honorowej Gminy Błaszki wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, sztandaru i łańcuchów Gminy Błaszki i jednocześnie wyraziła negatywną opinię w sprawie projektów pieczęci i Odznaki Honorowej Gminy Błaszki.

Komisja Heraldyczna uzasadniła: "Komisja Heraldyczna opiniuje pozytywnie przedłożone projekty herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, sztandaru, łańcuchów Gminy Błaszki, jako spełniające warunki określone w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz.U. z 2016 r. poz. 38). Projekty pieczęci i Odznaki Honorowej opiniuje się negatywnie. Zastępca Burmistrza Błaszek, pismem z dnia 20 stycznia 2022 r., zwróciła się, z upoważnienia Burmistrza Błaszek, o opinię o projektach symboli tej gminy. Projekty te stanowią wynik wcześniejszych prób podejmowanych przez gminę Błaszki oraz zaleceń wyrażanych we wcześniejszych opiniach Komisji Heraldycznej. Tym samym wnioskiem przedłożono projekty pieczęci oraz Odznaki Honorowej Gminy Błaszki. Otrzymują one opinię negatywną, z poniższych względów. W przypadku pieczęci Komisja Heraldyczna stwierdza, że nagromadzenie szczegółów, zwłaszcza w postaci rycerza, sprawia że pieczęcie te są nieczytelne w ich przepisowym rozmiarze (36 mm). Należy zatem opracować wersję godła pieczętnego przeznaczonego do pomniejszeń, ze

29. Uzasadnienie do uchwały nie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

zredukowaną liczbą linii. W przypadku Odznaki Honorowej nie może ona uzyskać opinii pozytywnej z powodu uchybień w przepisach uchwały o jej ustanowieniu, mianowicie błędnego opisu oraz błędnego przepisu o jej noszeniu."

Podsumowując: Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole (art. 3 ust. 1 u.o.m.). Powołany art.3 ust.1 u.o.m. jest przepisem prawa materialnego ustanawiającym kompetencje prawodawcze w określonym tam zakresie na rzecz organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, co obejmuje w szczególności kompetencję rady gminy. Herb oraz inne symbole jednostki samorządu terytorialnego mają istotne znaczenie dla identyfikacji konkretnej jednostki samorządu terytorialnego. Stanowią swoisty identyfikator, co ma szczególne znaczenie dla wspierania i upowszechniania idei samorządowej jako realizacji zadania własnego np. gminy czy powiatu.

Wobec czego podjęcie uchwały w tym zakresie jest w pełni uzasadnione.

Gmina Iłża

Gmina miejsko-wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie radomskim. W skład gminy wchodzi miasto Iłża i trzydzieści jeden sołectw: Alojzów, Białka, Błaziny Dolne, Błaziny Górne, Chwałowice, Florencja, Gaworzyna, Jasieniec Iłżecki Dolny, Jasieniec Iłżecki Górny, Jasieniec-Maziarze, Jedlanka Nowa, Jedlanka Stara, Kajetanów, Koszary, Kotlarka, Krzyżanowice, Małomierzycy, Maziarze Nowe, Maziarze Stare, Pakosław, Pastwiska, Pieńki, Piątka, Płudnica, Prędocin, Prędocin-Kolonia, Prędocinek, Seredzice, Seredzice-Zawodzie, Starosiedlice i Walentynów.

Mapa Gminy Iłża. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Iłża>

Symbole Gminy Iłża wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Uchwała Nr L/349/2022 Rady Miejskiej w Iłży

z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów, sztandaru oraz zasad używania herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów, sztandaru Gminy Iłża³⁰.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Iłży uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się herb, flagę, banner, flagę stolikową, pieczęć, łańcuchy, sztandar Gminy Iłża, których wzór stanowią odpowiednio załączniki nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, nr 5, nr 6, nr 7.

§ 2. Herb Gminy Iłża stanowią w polu błękitnym trzy korony złote, dwie nad jedną. Wzór graficzny herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Flaga Gminy Iłża jest prostokątnym poziomym płatem błękitnej tkaniny o proporcjach 5:8 (wysokość do szerokości), z naniesionym na płat godłem herbowym Gminy odpowiednio dopasowanym tak, aby lepiej wypełniać płat flagi. Wzór graficzny flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4. Banner Gminy Iłża jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości). Wzór graficzny banneru stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 5. Flaga stolikowa Gminy Iłża jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości). Całość zawieszona się na poprzeczce mocowanej do stojaka. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 8. Sztandar Gminy Iłża ma kształt kwadratowego płata o wymiarach nie mniejszych niż 100 cm x 100 cm, przymocowanego do drzewca koluszkami umocowanymi do szpili. Prawa strona sztandaru Gminy Iłża, składa się z płata w barwie czerwonej z godłem według wzoru państwowego. Strona lewa jest biała. W jej centralnej części znajduje się barwny herb gminy Iłża w stylizacji nawiązującej do wyobrażenia z pieczęci z 1564 roku. Kartusz herbowy jest złoty, nakryty srebrną mitrą z perłami, złotymi krzyżami, circulusem i tytułusem oraz obramowaniem. Wstęgi mitry są srebrne, ze złotymi frędzlami i krzyżykami. Ponad całością półkolisty majuskułowy błękitny napis GMINA IŁŻA. W głowicy sztandaru znajduje

30. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2022 r. poz. 4101 w dniu 07.04.2022 r.

się ażurowy grot z dwiema pustymi przestrzeniami, z których dolna zawiera trzy korony z herbu gminy, zaś górna infułę biskupią. Grot osadzony jest na tulei. Do tulei przywiązana jest szarfa błękitna, zawiązana w kokardę, zakończona frędzlą złotą. Wzór graficzny sztandaru stanowi załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 9. 1. Herb, flaga, banner, flaga stolikowa, pieczęć, łańcuchy, sztandar określone w § 2, § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 8 niniejszej uchwały są znakami prawnie chronionymi.

2. Rozpowszechnianie oraz używanie herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów, sztandaru z wyłączeniem publikacji naukowych i popularnonaukowych, wymaga zgody Burmistrza Iłży.

§ 10. Zasady i okoliczności używania herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów, sztandaru stanowią załącznik nr 8 do niniejszej uchwały.

§ 11. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Iłży.

§ 12. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego³¹

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

Herb Gminy Iłża

PANTONE Black 6 C
CMYK 0, 0, 0, 100
RGB 0, 0, 0

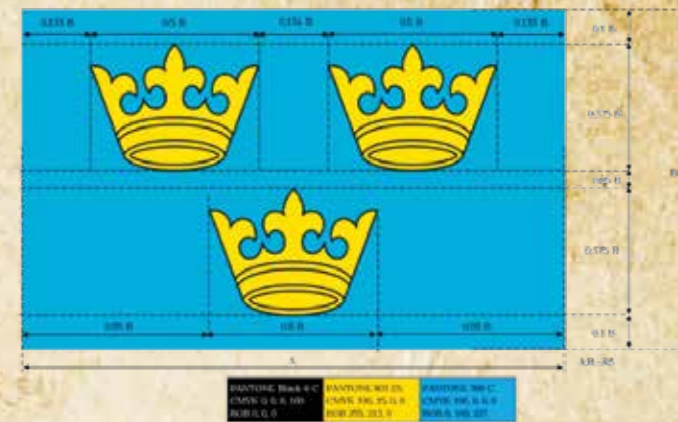
PANTONE 805 2X
CMYK 100, 15, 0, 0
RGB 225, 213, 0

PANTONE 306 C
CMYK 100, 0, 0, 0
RGB 0, 160, 227

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

31. Wejście w życie 22.04.2022 r.

Flaga Gminy Iłża

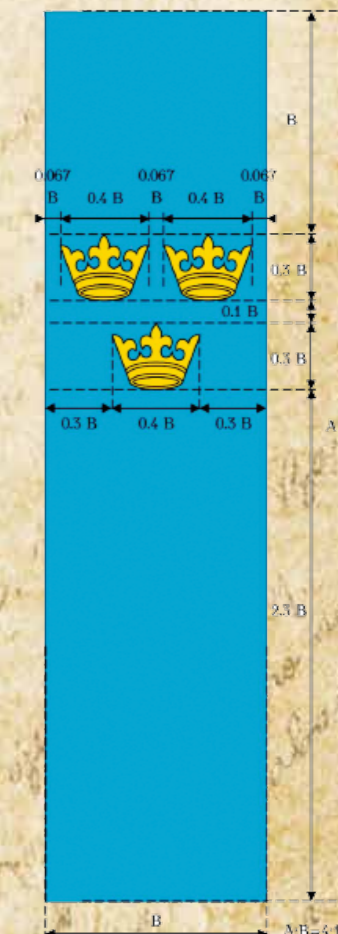
PANTONE Black 6 C
CMYK 0, 0, 0, 100
RGB 0, 0, 0

PANTONE 805 2X
CMYK 100, 15, 0, 0
RGB 225, 213, 0

PANTONE 306 C
CMYK 100, 0, 0, 0
RGB 0, 160, 227

Załącznik Nr 3
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

Banner Gminy Iłża

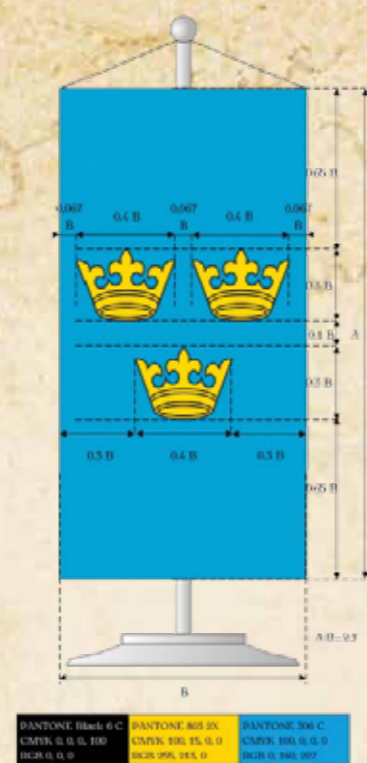
PANTONE Black 6 C
CMYK 0, 0, 0, 100
RGB 0, 0, 0

PANTONE 805 2X
CMYK 100, 15, 0, 0
RGB 225, 213, 0

PANTONE 306 C
CMYK 100, 0, 0, 0
RGB 0, 160, 227

Załącznik Nr 4
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

Flaga stolikowa Gminy Iłża

(...)

Załącznik Nr 7
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

Sztandar Gminy Iłża

Sztandar Gminy Iłża – Strona Lewa (strona główna) ³²

Sztandar Gminy Iłża – Strona Prawa (strona odwrotna)

Załącznik Nr 8
do Uchwały Nr L/349/2022
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 31 marca 2022 r.

Regulamin określający zasady używania herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci, łańcuchów, sztandaru Gminy Iłża

§1. Zasady ogólne

1. Herb, flaga, banner, flaga stolikowa, pieczęcie, łańcuchy, sztandar Gminy Iłża są najważniejszymi zewnętrznymi znakami symbolizującymi Gminę Iłża, stanowią jej własność i podlegają ochronie prawnej.
2. Prawo używania symboli Gminy Iłża, o których mowa w ust. 1, przysługuje organom Gminy Iłża, jednostkom organizacyjnym i pomocniczym Gminy Iłża.
3. Korzystanie z herbu/ flagi/ flagi stolikowej w celach promocyjnych przez inne podmioty niewymienione w ust. 2 wymaga zgody Burmistrza Iłży w formie pisemnej. Wniosek o wyrażenie zgody na używanie herbu/ flagi/ flagi stolikowej stanowi Załącznik Nr 1 do Regulaminu.
4. Herb/ flaga/ flaga stolikowa mogą być używane do celów handlowych, reklamowych lub innych związanych z uzyskiwaniem dochodu tzw. komercyjnych wyłącznie za zgodą Burmistrza wyrażoną pisemnie na wniosek zainteresowanych.
5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4 powinien wskazać sposób i formę wykorzystania herbu/ flagi/ flagi stolikowej oraz projekt lub prototyp przedmiotu, na którym ma być umieszczony herb/ flaga/ flaga stolikowa. Wzór wniosku stanowi załącznik Nr 2 do Regulaminu.
6. Zgoda na używanie herbu/ flagi/ flagi stolikowej, o której mowa w ust. 4 może być udzielana odpłatnie. Warunki odpłatności za ich używanie określa stosowna umowa zawarta przez Burmistrza Iłży.
7. Burmistrz Iłży prowadzi rejestr udzielonych zgód na używanie herbu/ flagi/ flagi stolikowej.
8. Symbole Gminy Iłża powinny być otoczone należyłą czcią i szacunkiem. Winny być utrzymane w czystości i tak umieszczone, aby nie dotykały podłoża (podłogi, ziemi, trawy, wody).
9. Symbole Gminy Iłża nie mogą być wykorzystywane w kampaniach wyborczych przez podmioty biorące w nich udział bez względu na rodzaj wyborów – powszechnych czy lokalnych.

§2. Zasady używania herbu Gminy Iłża

1. Herb Gminy Iłża umieszczony jest w budynkach stanowiących siedzibę podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3.
2. Burmistrz Iłży może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Iłża i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania herbu w materiałach promocyjnych tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to będzie ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie finan-

sowe realizacji zadań publicznych przez ten podmiot.

3. Burmistrz Iłży podmiotom określonym ust. 2 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania herbu, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający herb używa go w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Iłża.

§3. Zasady używania flagi Gminy Iłża

1. Flagę Gminy Iłża podnosi się/wywiesza na budynkach siedzib lub przed budynkami stanowiącymi siedziby podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3 w ramach promocji Gminy Iłża oraz z okazji uroczystości lub wydarzeń, w których uczestniczą przedstawiciele Gminy Iłża.
2. Flaga Gminy Iłża zachowuje pierwszeństwo (poza flagą państwową) przed innymi flagami w czasie wszystkich wydarzeń o charakterze lokalnym, odbywających się na terenie Gminy Iłża.
3. W dniach żałoby ogłoszonej przez organy państwowe lub samorządowe, flagi na masztach pionowych spuszcza się do połowy masztu, a flagi na masztach skośnych opatruje się kirem (czarną wstęgą).
4. Mieszkańcy Gminy Iłża mają prawo używania flagi Gminy Iłża z zachowaniem należytej czci i szacunku.
5. Burmistrz Iłży może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Iłża i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania flagi w materiałach promocyjnych tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to będzie ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie finansowe realizacji zadań publicznych przez ten podmiot.
6. Burmistrz Iłży podmiotom określonym w ust. 5 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania flagi, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający flagi używa ją w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Iłża.

§4. Zasady używania banneru Gminy Iłża

Banner Gminy Iłża wywiesza się na budynkach siedzib lub przed budynkami stanowiącymi siedziby podmiotów, o których mowa w §1 ust. 2 i 3 w ramach promocji Gminy Iłża oraz z okazji uroczystości lub wydarzeń, w których uczestniczą przedstawiciele Gminy Iłża.

§4. Zasady używania flagi stolikowej Gminy Iłża

1. Flaga stolikowa może być umieszczona w trakcie obrad Rady Miejskiej w Iłży, w gabinecie Burmistrza Iłży oraz w miejscach promujących Gminę Iłża w czasie różnych uroczystości.
2. Burmistrz Iłży może zobowiązać organizatorów przedsięwzięć realizujących zadania publiczne we współpracy z Gminą Iłża i korzystającym z dofinansowania z budżetu gminy do używania flagi w materiałach promocyjnych tych przedsięwzięć. Zobowiązanie to będzie ujęte w zapisach umowy, na mocy której jest udzielane wsparcie fi-

32. Błędnie opisano strony sztandaru w uchwale. Jeśli strona lewa to i odwrotna, a jak strona prawa to i główna.

- nansowe realizacji zadań publicznych przez ten podmiot.
- Burmistrz Iłży podmiotom określonym w w §2 ust. 2 oraz w §1 ust. 3 i 4 może zawiesić prawo do wykorzystywania flagi stolikowej, bądź cofnąć zezwolenie, jeżeli podmiot używający flagi stolikowej używa jej w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Iłża.

(...)

§11. Zasady używania sztandaru Gminy Iłża

- Sztandar Gminy Iłża używany jest podczas uroczystości państwowych i gminnych, a także podczas uroczystych sesji Rady Miejskiej w Iłży.
- Sztandarowi towarzyszy trzyosobowy poczet, składający się z chorążego i dwóch osób asysty, którego skład wyznacza Burmistrz Iłży.
- Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfie w kolorze biało-czerwonym przepasanej przez prawe ramię i białych rękawiczkach.
- Sztandar powinien być używany w sposób zapewniający mu należyty szacunek i cześć.
- Miejscem przechowywania sztandaru jest siedziba Urzędu Miejskiego w Iłży.
- Na uroczystościach innych niż wymienione w ust. 1 sztandar może być obecny wyłącznie na polecenie Burmistrza Iłży.
- Podczas uroczystości sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji "Spocznij" (pionowo), chyba że zaistnieją okoliczności, które wymagają pozycji sztandaru "Bacność" (pochylony pod kątem ok. 60 stopni).
- Sztandarowi nadaje się pozycję "Bacność" wyłącznie w sytuacji:
 - odgrywania/ lub śpiewania hymnu Państwowego;
 - przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa w trakcie nabożeństwa religijnego;
 - dekorowania sztandaru odznaczeniem;
- Oddawanie honorów osobom lub symbolom, następuje po komendzie "Sztandar prezentuj" (chorąży pochyła sztandar w przód do ok. 45 stopni, mając płat przed sobą).
- Podczas uroczystej sesji sztandar jest ustawiony w honorowym miejscu.
- Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program wymuszają inną kolejność.
- Prowadzący uroczystość podaje komendę dla uczestników uroczystości "Całość powstań! Bacność! Sztandar wprowadzić".
- Sztandar wprowadza i wyprowadza poczet sztandarowy poruszający się krokiem marszowym, a chorąży zajmuje środkowe miejsce.
- Podczas przemarszu chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu, mając płat za sobą, a drzewiec pod kątem ok. 45 stopni, natomiast podczas wprowadzania sztandaru chorąży trzyma sztandar pod kątem ok. 60 stopni.
- Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości) chorąży utrzymuje sztandar w pozycji "Bacność" pochyłony pod kątem ok. 60

stopni), a członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę "Bacność".

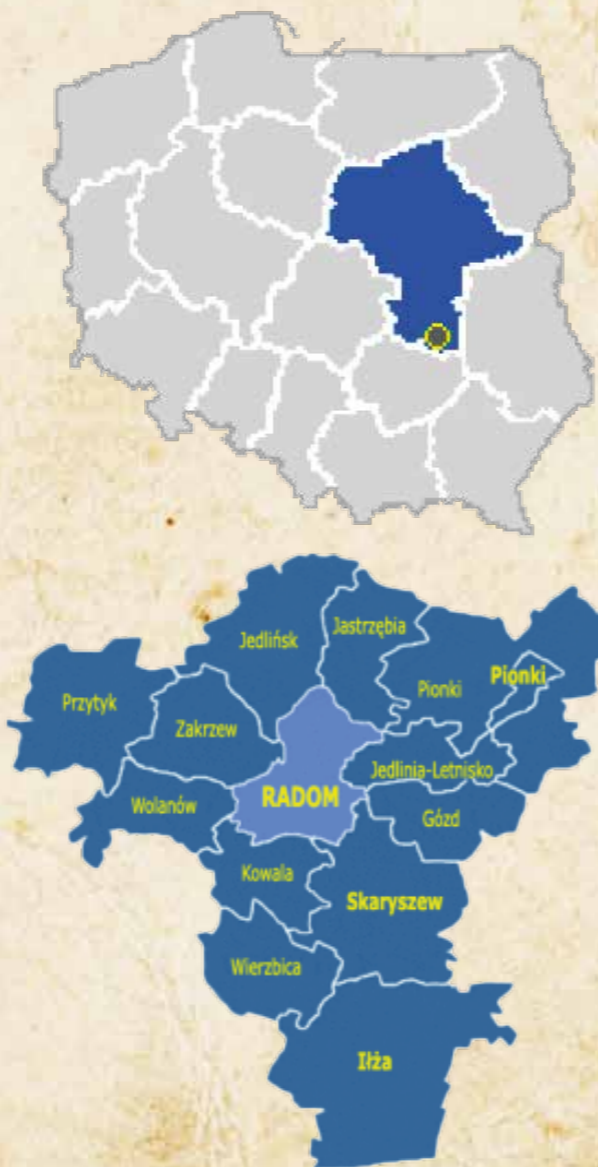
16. Pada komenda "Spocznij" (uczestnicy uroczystości mogą usiąść), członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę "Spocznij".
17. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość "Całość powstań! Bacność! Sztandar wyprowadzić".
18. Po opuszczeniu miejsca uroczystości przez poczet sztandarowy, następuje komenda "Spocznij" (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

§12. Postanowienia końcowe

W sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem decyzję, co do konkretnych okoliczności i warunków użycia symboli Gminy Iłża podejmuje Burmistrz Iłży.

Uzasadnienie heraldyczno-historyczne projektów symboli Gminy Iłża³³

Charakterystyka Gminy Iłża

33. Uzasadnienie historyczno-heraldyczne projektów symboli Gminy Iłża opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura, styczeń 2022.

Rysunek 1: Położenie Gminy Iłża na mapie Polski, powiatu oraz mapie Gminy Iłża³⁴

Gmina Iłża to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa mazowieckiego i powiatu radomskiego. Sąsiaduje z gminami Brody (województwo świętokrzyskie, powiat starachowicki), Ciepiałów (powiat lipski), Kazanów (powiat zwoleński), Mirzec (woj. świętokrzyskie, pow. starachowicki), Rzecznów (pow. lipski), Skaryszew i Wierzbica. Przez gminę i miasto przebiega droga krajowa 9 (E 371) oraz wojewódzka 747, która zaczyna się w Iłży. W skład gminy Iłża wchodzi 31 sołectw: Alojzów, Białka, Błaziny Dolne, Błaziny Górne, Chwałowice, Florencja, Gaworzyna, Jasieniec Iłżecki Dolny, Jasieniec Iłżecki Górny, Jasieniec-Maziarze, Jedlanka Nowa, Jedlanka Stara, Kajetanów, Koszary, Kotlarka, Krzyżanowice, Małomierzycze, Maziarze Nowe, Maziarze Stare, Pakosław, Pastwiska, Pieńki, Piątka, Płudnica, Prędocin, Prędocinek, Prędocin-Kolonia, Sereczice, Sereczice-Zawodzie, Starosiedlice, Walentynów. Siedzibą władz gminy jest miasto Iłża³⁵. Gmina Iłża zajmuje 255,82 km², zaś w 2019 roku mieszkało tu 14 656 osób, z czego w Iłży, zajmującej 15,83 km², ponad 4 900 osób³⁶. Na terenie Gminy Iłża znajduje się podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice, obejmująca obszar 9,2 ha i zagospodarowana w ponad 8%. Większość mieszkańców zajmuje się uprawą roli, ale istotne jest też zatrudnienie pozarolnicze w pobliskich Starachowicach i Radomiu. Siedziba władz gminnych, Iłża, to lokalny ośrodek usługowo-przemysłowy, choć lokalny przemysł zmniejszył znacząco swoją rolę od lat 90 XX wieku. Obecnie działają jedynie drobne zakłady przemysłu materiałów budowlanych, metalowego i spożywczego. Iłża była miastem biskupów krakowskich od XIII wieku do 1788 roku, a następnie miastem rządowym. Pełniła też funkcję siedziby powiatu w latach 1867-1918. Iłża to także znany środek rzemiosła artystycznego – wyrobu ceramiki ludowej, który stanowi kontynuację tradycji miejscowego garncarstwa. Ekspozyty ceramiki, a także liczne inne zabytki, wystawione są w lokalnym muzeum regionalnym³⁷.

34. Źródła: Livecity, gminy.pl, UMiG Iłża,

35. Informacja miasta i gminy Iłża

36. Według portalu polskawliczbach.pl

37. J. Kwiatek, T. Lijewski, Leksykon miast polskich, Warszawa 1998, s 231-232

Warunki przyrodniczo-geograficzne gminy

Pod względem geograficznym Gmina Iłża położona jest na pograniczu Gór Świętokrzyskich i Niziny Mazowieckiej, na północnym krańcu Wyżyny Kieleckiej. Rzeźba terenu jest urozmaicona, pagórkowata. Miasto Iłża leży w dolinie rzeki Iłżanki. Na terenie gminy występuje 9 pomników przyrody, które są pod opieką Konserwatora Przyrody. Znaczną część gminy Iłża stanowi Obszar Krajobrazu Chronionego: „Iłża – Makowiec”. Interesujące zabytki Iłży, liczne kompleksy leśne oraz zalew na Iłżance stwarzają perspektywy dla rozwoju turystyki.

Zabytki Gminy Iłża

Według danych z list Narodowego Instytutu Dziedzictwa, znajdują się tutaj następujące zabytki³⁸:

- Średniowieczne założenie urbanistyczne śródmieścia Iłży,
- Zespół kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP z XVII wieku w Iłży,
- Zespół szpitalny Św. Ducha z XV, XVII, XX wieku w Iłży,
- Zespół cmentarza parafialnego z początku XIX wieku w Iłży,
- Cmentarz tzw. stary z XIX-XX wieku w Iłży,
- Górujący nad miastem zespół zamku biskupiego z ruinami zamku z XIV, XVI-XVII wieku i parkiem w Iłży,
- Zespół wapienników wybudowany ok. 1930 roku w Iłży,
- Piec garncarski z lat 30 XIX wieku Iłży,
- Linia i budynek dworca Starachowickiej Kolei Dojazdowej z XIX-XX wieku w Iłży,
- Kościół cmentarny pw. Św. Franciszka z 1 poł. XIX wieku w Iłży-Kotlarce,
- Zespół kościoła par. pw. Wszystkich Świętych, 1936 (kościół), XVIII (dzwonnica) w Krzyżanowicach,
- Cmentarz par. rzym.-kat., pocz. XIX w Krzyżanowicach,
- Zespół dworski z 1 poł. XIX wieku w Krzyżanowicach,
- Pomnik – obelisk bitwy z 1915 roku w Pakosławiu,
- Zespół dworski z XVIII-XIX wieku w Prędocinie,
- Zespół dworski z XVII-XIX wieku w Starosiedlicach.

Warto także odnotować istnienie na terenie gminy 60 stanowisk archeologicznych sięgających XI wieku p.n.e., a w szczególności pozostałości drewniano-ziemnego gródka obronnego z XI wieku, który prawdopodobnie dał początek Iłży.

Fot. 1: Zamek w Iłży³⁹

38. Listy NID, województwo mazowieckie, powiat radomski, gmina Iłża

39. Fot. Łukasz Babula, Muzeum Regionalne w Iłży

Rys historyczny Iłży

Herbem Gminy Iłża będzie historyczny herb miasta Iłża. Nie jest to herb zaprojektowany według koncepcji stworzonej od podstaw. W związku z tym przytaczamy jedynie rys historyczny Iłży, pomijając sołectwa Gminy Iłża i skupiając się na najważniejszych faktach. Poniższa sekcja, jeśli nie wskazano inaczej, opiera się o notki historyczne w *Leksykonie miast polskich*⁴⁰ oraz *Miastach polskich w tysiącleciu*⁴¹.

Iłża to jedno ze starszych miast w regionie. We wczesnym średniowieczu był tu gród, który najprawdopodobniej rozwinął się w osadę, a potem miasto Iłża. Od XIII wieku Iłża była ośrodkiem dóbr biskupów krakowskich. Około 1239 roku biskup Iwo Odrowąż wzniósł zamek, zaś osada otrzymała prawa miejskie na podstawie przywileju Bolesława Wstydliwego. Dwa lata później Tatarzy spalili miasto i wprowadzili mieszkańców, ale najwyraźniej nastąpiła szybka odbudowa. Pierwotna nazwa brzmiała *Izlża* (najstarsze zapisy *Hyslza* w 1275 roku i *Islza* w 1333 roku). Obecna nazwa, powstała poprzez fonetyczne uproszczenie, notowana jest od XV wieku.

Nazwa miasta pochodzi od nazwy rzeki, która pierwotnie także nazywała się *Izlża*, co oznacza „rzekę wypływającą z łąży” czyli z rozlewiska wodnego⁴².

W roku 1342 biskup Jan Grot ukończył budowę zamku, a jego następcy otoczyli go murem z basztami. W 1413 roku Władysław Jagiełło potwierdził prawa miejskie i nadał przywilej na 2 jarmarki i ustanowił targi cotygodniowe. Iłża miała własne mury miejskie i w XV-XVI wieku rozwijała się jako ośrodek rzemieślniczo-handlowy. Posiadała wodociąg i łąźnię. Słynęła z wyrobów garncarskich, wyrabianych z wydobywanej do dzisiaj doskonałej gliny. Mieszkańcy trudnili się także rzemiosłem, handlem bydłem i solą. Z Iłży pochodził żyjący w I połowie XVI wieku Jakub, profesor Uniwersytetu Krakowskiego, działacz reformacyjny pozostający pod wpływem braci czeskich. W 1567 roku na środku rynku zbudowano ratusz, rozebrany w 1821 roku. Upadek miastu i zamkowi przyniosły wojny w XVII i XVIII wieku z Rakoczym i Szwedami. W 1662 roku mieszkało tutaj 546 osób, a w 1667 tylko 60 domów zapłaciło podymne. Od 1711 roku przy kościele działała stała kapela. Próbę ożywienia miasta podjął biskup Andrzej Załuski, który założył manufakturę sukieniczą i farbiarnię. Niestety upadły one krótko po uruchomieniu. Odrodziło się za to garncarstwo. W roku 1788 Iłża stała się miastem królewskim. Rok później odnotowano tutaj 15 garncarzy, cegielnię i wapiennik.

W 1795 miasto znalazło się w zaborze austriackim, w latach 1809-15 w Księstwie Warszawskim, następnie w Królestwie polskim. W latach 1821-1903 działała tutaj fabryka fajansu, a także kilka młynów, tartak, olejarnia i farbiarnia. Nadal prężnie rozwijało się garncarstwo. W roku 1825 było tutaj 50 warsztatów mistrzowskich. W 1831 roku Polacy stoczyli pod Iłżą bitwę z wojskami rosyjskimi. W roku 1869 Iłża utraciła prawa miejskie, ale pozostała siedzibą powiatu. Stanowiła w owym czasie ośrodek rzemieślniczo-handlowy dla bogatego zaplecza rolniczego. W 1897 roku było tutaj 4 230 mieszkańców,

a w 1910 roku – 5 910 osób.

W 1925 roku przywrócono Iłży prawa miejskie, ale od I wojny światowej siedzibą władz powiatu iłżeckiego był Wierzbnik (obecnie Starachowice). W roku 1939 było tutaj 5 300 mieszkańców. II wojna światowa przyniosła zagładę ludności żydowskiej, która stanowiła 1/3 populacji miasta. W roku 1946 Iłża miała 3 813 mieszkańców, w 1961 roku – 3 602 mieszkańców. Dla rozwoju miasta istotne znaczenie miało powstanie zakładów przemysłowych w Zębcu (Starachowice). Dla pracowników tego zakładu powstało w 1960 roku nowe osiedle mieszkaniowe. Do 1975 miasto było w powiecie starachowickim w województwie kieleckim, zaś w latach 1975-98 w województwie radomskim. Od 1999 roku Iłża należy do powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego.

Tradycje heraldyczne i sfragistyczne Iłży

Najważniejsze z punktu widzenia tradycji historycznej przekazy dotyczące symboliki Iłży przynoszą odciski jej pieczęci miejskich z okresu staropolskiego. Jest to zgodne z postulatem Komisji Heraldycznej, wedle którego jeżeli w historii miasta funkcjonowało kilka herbów, to powinno się powrócić do herbu najstarszego, ostatniego przedrozbiorowego lub najdłuższej używanego. Po rozbiorach heraldyka i sfragistyka Iłży, opracowywana bez konsultacji z heraldykami, była mocno zniekształcana. Ustalenia dotyczące przedrozbiorowej symboliki Iłży, pochodzą z książki Henryka Seroka *Heraldyka miast małopolskich do końca XVIII wieku*⁴³.

Najstarsza znana pieczęć miejska Iłży wykonana została w 1500 roku, o czym informuje legenda napieczętna. Odcisk pieczęci zachował się na dwóch dokumentach z 1532 roku, przechowywanych w Muzeum Narodowym w Krakowie. Pieczęć okrągła, o średnicy 34 mm, z legendą otokową minuskulną *sigillu(m) civita(tis) islensis an(n)o 1500*. W polu pieczęci znajdowała się postać biskupa w pontyfikaliach, u którego stóp umieszczono małą tarczę herbową z herbem kapituły krakowskiej – właścicieli i założycieli miasta Iłża. Puste miejsca po bokach biskupa wypełniał ornament roślinny.

Fot. 2: Odcisk pieczęci Iłży wykonanej w 1500 roku, na dokumencie z 1534 roku⁴⁴

43. Henryk Seroka, *Herby miast małopolskich do końca XVIII wieku*, Warszawa 2002, s. 240-241

44. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wittyga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/1

Fot. 3: Odcisk pieczęci Iłży wykonanej w 1500 roku, na dokumencie z 1534 roku⁴⁵

Wyobrażenie napieczętno ewoluowało, gdy właściciele lub władze miasta poszukiwały nowych form wyrazu oraz dostosowywały styl pieczęci do aktualnych trendów. Właściwy herb Iłży, używany do dzisiaj (choć z błędem, o czym dalej), ukształtował się w II połowie XVI wieku. Znamy go z kolejnej pieczęci miejskiej, wykonanej według legendy napieczętny w roku 1564. Pieczęć tą przyłożono do dwóch dokumentów z 1565 roku, przechowywanych w Muzeum Narodowym w Krakowie oraz do jednego z 1574 roku, przechowywanego w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Znamy ją także z jednego luźnego odcisku w Muzeum Narodowym w Krakowie, który jest zupełnie nieczytelny. Pieczęć okrągła, o średnicy ok. 28 mm, z legendą otokową *SIGILLVM CVI-TATIS ILZENSIS*. W polu pieczętnym znajduje się renesansowy kartusz herbowy z godłem herbu kapituły krakowskiej. Nietypowo, w kartuszu nad godłem herbowym umieszczono rok wykonania stempla pieczętnego. Kartusz zwieńcza infuła biskupia, która najwyraźniej zastąpiła postać biskupa z poprzedniej pieczęci. Wydaje się, że to przedstawienie posłużyło za inspirację dla obecnie używanego herbu Iłży.

Fot. 4: Odcisk pieczęci Iłży wykonanej w 1564 roku, na dokumencie z 1565 roku⁴⁶

45. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wittyga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/2

46. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wittyga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/3

Fot. 5: Odcisk pieczęci Iłży wykonanej w 1564 roku, na dokumencie z 1565 roku⁴⁷

Fot. 6: Odcisk pieczęci Iłży wykonanej w 1564 roku, na dokumencie z 1574 roku⁴⁸

Znana jest jeszcze trzecia pieczęć miejska Iłży, pochodząca z XVII wieku. Znamy ją z dwóch dokumentów – z 1778 i 1789 roku, przechowywanych w Muzeum Narodowym w Krakowie. Pieczęć okrągła, o średnicy ok. 34 mm, z nieczytelną legendą. Ponownie w polu pieczętnym znalazł się kartusz herbowy z godłem herbu kapituły krakowskiej. Nad jego górną krawędzią widnieje już nie tylko infuła, ale i krzyż biskupi albo miecz. Widać zatem, że do herbu Iłży dołączano coraz więcej ozdób, wzorując się zapewne na kolejnych przedstawieniach herbu kapitułnego.

47. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wittyga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/4

48. Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Piłsudskich-Giniewiczyków, sygn. 1/372/0/0/1.160

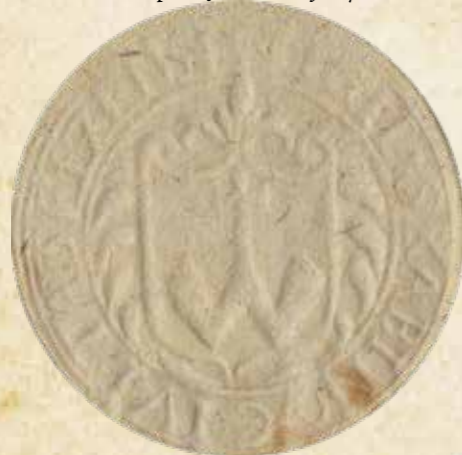

Fot. 7: Odcisk pieczęci Iłży z XVII wieku, na dokumencie z 1778 roku⁴⁹

Znany też pieczęć urzędu ławniczego w Iłży, wyobrażającą godło herbu szlacheckiego Syrokomla. Herb ten był osobistym herbem zapewne któregoś z wójtów. Pieczęć okrągła, o średnicy ok. 23 mm z legendą otokową SIGIL(LVM) SKABINO(RVM) CIVITATIS ELZIENSIS. W polu pieczęci znalazł się kartusz herbowy z Syrokomlą. Pieczęć tą znany z odcisków na dokumentach z 1778 roku w Muzeum Narodowym w Krakowie oraz z 1784 roku w Archiwum Głównym Akt Dawnych. Ponieważ ława miejska była jednak organem o charakterze sądowym, pieczęć ta nie jest przedmiotem naszego zainteresowania.

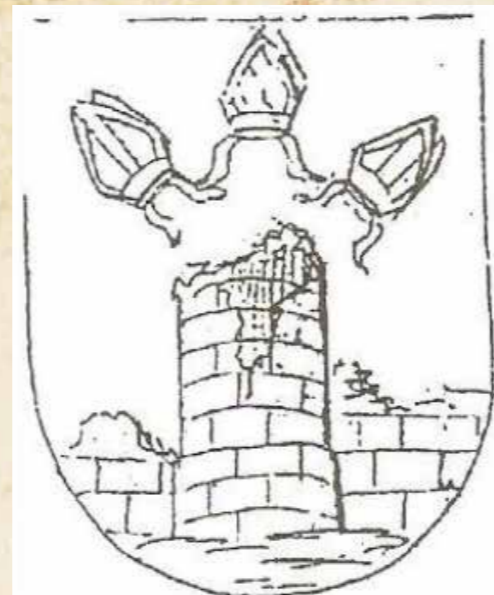
Fot. 8: Odcisk pieczęci ławniczej Iłży z MNK⁵⁰

Fot. 9: Odcisk pieczęci ławniczej Iłży z AGAD⁵¹

Poprawna, staropolska symbolika Iłży została zapo-

mniana w czasach zaborów. Było to działanie celowe, zmierzające do wykorzenia symboli z czasów I Rzeczypospolitej, lub też po prostu osoby odpowiedzialne za kolejne wersje symbolu miejskiego Iłży nie znały dobrze staropolskich źródeł. W roku 1847 dla miast Królestwa Kongresowego przeprowadzono (nieudaną) akcję tworzenia nowych herbów. Jako ciekawostkę przytoczymy projekt herbu Iłży z tego okresu. Wyobrażał on ruiny iłżeckiego zamku, z trzema infulami biskupimi ponad wieżą.

Fot. 10: Projekt herbu Iłży z 1847 roku, przerys Mariana Gumowskiego⁵²

Przed utratą praw miejskich w roku 1869, heraldycy pracujący przy kolejnej akcji tworzenia nowych herbów miejskich w Kongresówce zdążyli zaprojektować kolejny herb dla Iłży. Był to już typowy wzór nawiązujący stylistyką do ówczesnej heraldyki rosyjskiej. W herbie w polu błękitnym znalazło się srebrne schematyczne przedstawienie ruin iłżeckiego zamku, z godłem guberni radomskiej w kantonie. Herb umieszczono na tarczy francuskiej, nakrytej koroną murową i ujętą w półwieńiec z kłosów zboża przewiązanych czerwoną wstęgą.

Fot. 11: Projekt herbu Iłży z 1869 roku⁵³

O herbie miejskim Iłży ponownie można mówić od roku 1925, kiedy odzyskała ona prawa miejskie. Na tą okazję sprawiono zapewne nowe insygnia miejskie. Płaskorzeźba na budynku magistratu z tego okresu podpowiada jak mógł w owym czasie wyglądać iłżecki herb. Wygląda na to, że odwzorowywał on dość dokładnie przedstawienie z pieczęci z 1564 roku, włącznie z umieszczeniem w tarczy daty rocznej. Jednakże błędnie odmalowano tam barwę pola tarczy herbowej – nadano jej barwę czerwoną.

Fot. 12: Herb z frontu magistratu w Iłży, z 1925 roku⁵⁴

Według naszej wiedzy, temat herbu Iłży (i wielu innych miast), ponownie wrócił do kręgu zainteresowań polskich badaczy po II wojnie światowej. Wizerunek herbu Iłży umieścił Marian Gumowski w 1960 roku w swojej książce *Herby miast polskich*. Jest to oczywiście herb kapituły krakowskiej, zgodnie z pieczęcią z roku 1564. Po raz pierwszy, według naszej wiedzy, wyobrażono herb Iłży w prawidłowych kolorach. Barwy są tu zgodne z klasycznymi barwami herbu kapituły krakowskiej, które znane są z licznych opisów i przedstawień ikonograficznych. Kolejny wizerunek herbu pochodzi z pomnikowego dzieła *Miasta polskie w tysiącleciu* (dalej MPT) z roku 1965. Nad herbami do tego dzieła pracowali m.in. Marian Gumowski, Zygmunt Wdowiszewski i Marian Haisig. Niezmiennie jest to herb kapitułny, zmienia się tylko stylizacja koron. Podobnie jest w pracy A. Plewako i A. Wanaga z 1994 roku *Herbarz miast polskich* oraz na rysunku Kazimierza Głowackiego z pracy *Herby historycznych miast regionu sandomiersko-kieleckiego* z 2000 roku.

Ciekawym epizodem w historii herbu Iłży są lata 60 XX wieku, kiedy to oprócz Mariana Gumowskiego i innych specjalistów próby opracowania herbu Iłży podejmowali autorzy prac o charakterze popularnonaukowym. Owocem tego są przynajmniej dwa wizerunki wprawdzie poprawne pod kątem treści, ale o niewłaściwych barwach – pole herbu jest czerwone. Być może barwy zaczerpnięto z wyobrażenia na iłżeckim magistracie. Całkiem możliwe jest też, że barwy herbu dostosowano

do realiów socjalistycznych. Przedstawienia herbu Iłży z czerwonym polem znane są nam z albumu *Polskie herby miejskie* T. Szczechury z 1963 roku oraz z *Małego informatora turystycznego* z 1963 lub 1964 roku.

Fot. 13: Herb Iłży według Mariana Gumowskiego, 1960 rok⁵⁵

Fot. 14: Herb Iłży według Mariana Haisiga, MPT, 1965 rok⁵⁶

Fot. 15: Herb Iłży według Plewako i Wanaga, 1994 rok⁵⁷

49. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wityga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/5
50. Muzeum Narodowe w Krakowie, Zbiór Wityga, sygn. MNK VIII-rkps-553/51/6
51. Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Piłsudskich-Giniewitowiczów, sygn.

52. Muzeum Narodowe w Krakowie, zbiór Mariana Gumowskiego, sygn. 1484
53. <http://www.heraldicum.ru/russia/lost/towns/ilza.htm>

54. Fot. Łukasz Babula, Muzeum Regionalne w Iłży

55. Marian Gumowski, *Herby miast polskich*, Warszawa 1960, s. 184
56. Praca zbiorowa, *Miasta polskie w tysiącleciu*, Warszawa-Kraków-Wrocław 1965, tabl. XXIX
57. A. Plewako, J. Wanag, *Herbarz miast polskich*, Warszawa 1994, s. 64

Fot. 16: Herb Iłży według Kazimierza Głowackiego, 2000 rok⁵⁸

Fot. 17: Herb Iłży według Małego informatora turystycznego, 1963 lub 1964 rok⁵⁹

Fot. 18: Herb Iłży według Polskie herby miejskie wyd. „Wspólna sprawa”⁶⁰

wej, wymyślnej tarczy herbowej, oraz łamie zasadę alternacji heraldycznej, umieszczając czerwoną infułę na błękitnym polu. Nie ma także żadnego uzasadnienia wąska złota bordiura dookoła tarczy herbowej.

Rysunek 2: Obecnie używany herb Iłży⁶¹

Herb Gminy Iłża

Biorąc pod uwagę, że projekt herbu Iłży powinien przede wszystkim uwzględniać tradycję przedrozbiorową, gdzie herbem miasta był herb kapituły krakowskiej nakryty infułą biskupią, a także zasadę, że współczesne herby samorządowe nie posiadają (poza ściśle uzasadnionymi i bardzo ograniczonymi przypadkami) wersji z zewnętrznymi dodatkami, niestety należy odrzucić wersje herbu Iłży uwzględniające element infuły. Nie może ona znaleźć się w tarczy herbowej, ponieważ w czasach przedrozbiorowych była nad tarczą. Nie może też znaleźć się nad tarczą, ponieważ we współczesnej heraldyce samorządowej herby generalnie nie mają zewnętrznych ozdóbek.

Proponujemy zatem, aby herb Gminy Iłża wyobrażał:

W polu błękitnym trzy korony złote, dwie nad jedną.

Ponieważ trudno rozszyfrować dokładnie szczegóły rysunku koron na pieczęci z 1564 roku, ich stylizacja jest częściowo autorska. Z pieczęci wywiedziono proporcje koron oraz obecność dodatkowych linii na obręczach. Wydaje się, że osiągnięty efekt, poprzez swoją prostotę z jednej strony pozostaje w zgodzie ze średniowieczną stylizacją i oddaje średniowieczną metrykę miasta, zaś z drugiej strony odróżnia się wystarczająco od herbu Pabianic – jedynego innego miasta w Polsce posługującego się herbem Kapituły krakowskiej.

Barwy herbu pochodzą oczywiście z jego historycznych przedstawień, co szczegółowo opisano w akapitach powyżej. Ponadto, barwy zastosowane w herbie według różnych autorów mają swoje własne znaczenie symboliczne. ZŁOTO: delikatność, życzliwość, otucha, wzniosłość, szlachetność, rozum, poważanie, cnota, wielkość, moc, wiara, bogactwo, kierowanie, wiedza, szlachetność, szczodrość, dzielność, waleczność, wytrwałość, wierność, sprawiedliwość, łagodność, miłosierdzie, wzniosłość ducha. BŁĘKIT: piękno, wzniosłość, pochwała, prawość, wierność, stałość, czujność, patriotyzm, zwycięstwo, sława, miłość niebiańska, pobożność, świętość, praworządność, czystość, niewinność, natchnienie, zaufanie, chwała, powab, łagodność, słodycz. Niezależnie od tego znaczenie mają też kombinacje kolorów. Niebieska ze złotą oznaczają radość⁶².

Flaga Gminy Iłża

Flaga Gminy Iłża jest prostokątna, o proporcji 5:8 (wysokość do długości), błękitna z naniesionym na płat godłem herbowym Gminy odpowiednio dopasowanym tak, aby lepiej wypełniać płat flagi.

Banner Gminy Iłża

Banner Gminy Iłża jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:4 (szerokość do wysokości).

Flaga stolikowa Gminy Iłża

Flaga stolikowa Gminy Iłża jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie prostokątnym o proporcji 1:2 (szerokość do wysokości). Całość zawieszona na poprzeczce mocowanej do stojaka.

(...)

Sztandar Gminy Iłża

Prawa strona sztandaru Gminy Iłża, tzw. strona państwowa, ma standardową formę i składa się z płata w barwie czerwonej z godłem według wzoru państwowego. Strona lewa, tzw. samorządowa jest biała. W jej centralnej części znajduje się barwny herb gminy Iłża w stylizacji nawiązującej do wyobrażenia z pieczęci z 1564 roku. Kartusz herbowy jest złoty, nakryty srebrną mitrą z perłami, złotymi krzyżami, circulesem i titulusem oraz obramowaniem. Wstęgi mitry są srebrne, ze złotymi frędzlami i krzyżykami. Ponad całością półkolisty majuskułowy błękitny napis GMINA IŁŻA. W głowicy sztandaru znajduje się ażurowy grot z dwiema pustymi przestrzeniami, z których dolna zawiera trzy korony z herbu gminy, zaś górna infułę biskupią. Grot osadzony jest na tulei. Do tulei przywiązana jest szarfa błękitna zakończona frędzlą złotą.

Powiat Będziński

Powiat w województwie śląskim z siedzibą w mieście Będzinie. W skład powiatu wchodzi:

- miasta: Będzin, Czeladź, Siewierz, Sawków, Wojkowice.
- gminy miejskie: Będzin, Czeladź, Sławków, Wojkowice.
- gmina miejsko-wiejska: Siewierz.
- gminy wiejskie: Bobrowniki, Mierzęcice, Psary.

Mapa Powiatu Będzińskiego. Rys. <https://pl.wikipedia.org/wiki/>

Symbole Powiatu Będzińskiego wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 60-454/O/2021 z dnia 8 października 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci powiatu będzińskiego.

Uchwała Nr XXXV/375/2022 Rady Powiatu Będzińskiego

z dnia 11 kwietnia 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, pieczęci i sztandaru Powiatu Będzińskiego oraz zasad ich używania⁶³.

Na podstawie art. 12 pkt 10, art. 40 ust. 1, art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583), w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38), Rada Powiatu Będzińskiego uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się herb Powiatu Będzińskiego według wzoru i opisu stanowiącego załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. Ustanawia się flagę Powiatu Będzińskiego według wzoru i opisu stanowiącego załącznik Nr 2 do uchwały.

58. Red. Kazimierz Głowacki, Heraldyka historycznych miast regionu sandomiersko-kieleckiego XIII-XX w., Kielce 2001, s. 60-61

59. Brak autora i miejsca wydania, Mały informator turystyczny, 1963 lub 1964

60. Tomasz Szczuchura, Polskie herby miejskie, brak nr tablicy

61. Załącznik Nr 2 do Statutu Gminy Iłża, Uchwała Nr LIV/329/18 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 26 września 2018 roku z późn. zmianami

62. P. Dudziński, Alfabet heraldyczny, Warszawa 1997, s. 40-42

63. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2022 r. poz. 2703 w dniu 20.04.2022 r.

§ 3. Ustanawia się flagę stolikową Powiatu Będzińskiego według wzoru i opisu stanowiącego załącznik Nr 3 do uchwały.

§ 4. Ustanawia się banner Powiatu Będzińskiego według wzoru i opisu stanowiącego załącznik Nr 4 do uchwały.

(...)

§ 6. Ustanawia się sztandar Powiatu Będzińskiego według wzoru i opisu stanowiącego załącznik Nr 6 do uchwały.

§ 7. Zasady i warunki używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci Powiatu Będzińskiego określa załącznik Nr 7 do uchwały.

§ 8. Zasady używania sztandaru Powiatu Będzińskiego określa załącznik Nr 8 do uchwały.

§ 9. Ceremoniał pocztu sztandarowego Powiatu Będzińskiego określa załącznik Nr 9 do uchwały.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Będzińskiego.

§ 11. Traci moc uchwała XXVIII/292/2001 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 30 października 2001 r. w sprawie przyjęcia graficznych wizerunków herbu i flagi Powiatu Będzińskiego.

§ 12. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego⁶⁴.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

HERB POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Herbem Powiatu Będzińskiego jest tarcza o polu czerwonym od czoła pół orla srebrnego z dziobem i przepaską koniczynową na skrzydłach złotymi, w takiejż koronie na głowie, zaś od podstawy wieżę blankowaną srebrną, flankowaną przez dwie mniejsze wieże, wszystkie blankowane z zaznaczonym żyłowaniem i pojedynczymi oknami czarnymi, wieże boczne dodatkowo nakryte trójkątnymi daszkami złotymi.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

FLAGA POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Flaga to prostokątny płat materii o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), podzielona na trzy pionowe pasy, licząc od drzewca szerokości 3/32, 17/32 i 12/32 odpowiednio czerwony, biały i czerwony. Na pasie białym centralnie umieszczono herb powiatu wysokości 13/32 szerokości płata.

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

FLAGA STOLIKOWA POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Flaga stolikowa to pionowe odwzorowanie flagi z odpowiednio przeskalowanymi pasami.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

BANNER POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Banner to pionowe odwzorowanie flagi z odpowiednio przeskalowanymi pasami.

(...)

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

SZTANDAR POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Sztandar o wymiarach 100 × 100 cm obszyty złotą frędzlą o szerokości 5 cm. Po stronie państwowej sztandaru powiatu będzińskiego umieszczono na czerwonym płacie samo godło państwowe. Po stronie samorządowej, która jest biała, umieszczono pośrodku herb powiatu, nad tarczą data roczna czerwona 1867 (pierwsze powołanie powiatu będzińskiego), ponad nią na wygiętej w łuk ku górze czerwonej wstędze majuskułowy biały napis POWIAT, od dołu na łukowato wygiętej w łuk do dołu czerwonej wstędze majuskułowy biały napis

64. Wejście w życie 5.05.2022 r.

BĘDZIŃSKI. Głowicę sztandaru stanowi wyobrażenie godła herbu województwa śląskiego z metalu w barwie złocistej.

Załącznik Nr 7 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

ZASADY I WARUNKI UŻYWANIA HERBU, FLAGI, FLAGI STOLIKOWEJ, BANNERU I PIECZĘCI POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

§ 1. Herb, flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć Powiatu Będzińskiego są jego własnością.

§ 2. Herb Powiatu jest znakiem prawnie chronionym i wraz z flagą, flagą stolikową, bannerem i pieczęcią Powiatu podlegają ochronie prawnej.

§ 3. Herb, flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć Powiatu Będzińskiego mogą być używane i wykorzystywane w sposób zapewniający im należyty cześć, szacunek oraz powagę przewidzianą dla insygniów władzy, nie godząc w dobre obyczaje i interes Powiatu.

§ 4. Herb, flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć mogą być wykorzystywane i używane tylko w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z wzorami określonymi w uchwale Rady Powiatu Będzińskiego. Dopuszcza się również korzystanie z herbu w technice graficznej w kolorach czarno-białych, a w przypadku innych technik plastycznych, w kolorystyce w zależności od zastosowanego materiału.

§ 5. Do używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci na zasadach określonych w niniejszej uchwale, upoważnione są:

1. organy Powiatu Będzińskiego;
2. jednostki organizacyjne Powiatu Będzińskiego;
3. powiatowe osoby prawne;
4. powiatowe służby, inspekcje i straże;
5. stowarzyszenia, fundacje, kluby, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przy organizowaniu imprez i uroczystości promujących Powiat Będziński, których Powiat Będziński jest współorganizatorem, sponsorem lub patronem;
6. związki międzypowiatowe i stowarzyszenia powiatów, których Powiat Będziński jest członkiem.

§ 6. Wykorzystanie herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci przez podmioty inne niż wymienione w § 5 wymaga uprzedniego wyrażenia zgody przez Zarząd Powiatu Będzińskiego.

1. Warunkiem uzyskania zgody na używanie herbu jest złożenie przez zainteresowany podmiot pisemnego wniosku zawierającego:
 - 1) nazwę i siedzibę podmiotu;
 - 2) rodzaj prowadzonej działalności;
 - 3) miejsce lub przedmiot, na których ma być umieszczo-

ny herb wraz z projektem graficznym;
4) okres używania herbu.

2. O prawo do używania herbu mogą ubiegać się:

- 1) instytucje, organizacje, osoby fizyczne lub prawne oraz inne podmioty działające na terenie powiatu będzińskiego;
 - 2) podmioty działające poza powiatem będzińskim, promujące powiat lub rozpowszechniające dorobek artystyczny, kulturalny, oświatowy i sportowy powiatu będzińskiego;
 - 3) osoby fizyczne i prawne, które reprezentują powiat będziński w zawodach sportowych, zlotach itp.
3. Zarząd Powiatu Będzińskiego rozpatruje złożone wnioski, o których mowa w ust. 1, i informuje na piśmie podmiot ubiegający się o uzyskanie zgody o podjętej decyzji, określając jednocześnie warunki używania herbu.
4. Zarząd Powiatu Będzińskiego może udzielić zezwolenia na używanie herbu na czas oznaczony bądź nieoznaczony.
5. Rozpatrując wniosek o wydanie zgody na używanie herbu Zarząd Powiatu Będzińskiego ocenia, czy:

- 1) umieszczenie herbu w określonym miejscu lub na określonym podmiocie nie pozostaje w sprzeczności z powagą herbu;
 - 2) działalność podmiotu ubiegającego się o prawo do korzystania z herbu nie stoi w sprzeczności z interesem powiatu będzińskiego.
6. Przeniesienie tego prawa na inną osobę wymaga odrębnej pisemnej zgody Zarządu Powiatu Będzińskiego.
7. Zarząd Powiatu Będzińskiego może wyrażoną zgodę cofnąć lub zawiesić, jeżeli uprawniony naraża godność lub interes Powiatu, albo nie zachowuje warunków, na których zgoda została udzielona lub używa go niezgodnie z przeznaczeniem.
8. Udzielona zgoda wygasa na skutek:
- 1) upływu czasu, na który została udzielona;
 - 2) zrzeczenia się uprawnionego do korzystania z herbu i flagi Powiatu;
 - 3) zaprzestania przez uprawnionego działalności, z którą była związana;
 - 4) przeniesienia praw do używania bez zgody Zarządu Powiatu Będzińskiego na osobę trzecią.
9. Udzielenie zgody, o której mowa w ust. 1 następuje nieodpłatnie.

§ 7. Podmioty korzystające z symboli zobowiązane są do zabezpieczenia ich wzorów przed naruszeniem praw autorskich i przed działalnością osób trzecich naruszającą prawo.

§ 8. Herb Powiatu można umieszczać na:

- 1) Budynkach i pojazdach oraz w pomieszczeniach należących do organów powiatu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych.
- 2) Folderach, w biuletynach i innych materiałach promujących Powiat, na materiałach informacyjnych oraz innych materiałach po uzyskaniu zgody Zarządu Powiatu Będzińskiego.
- 3) Drukach urzędowych organów Powiatu i powiatowych jednostek organizacyjnych.

4) Tablicach pamiątkowych.

5) Sztandarach instytucji i jednostek podlegających samorządowi powiatowemu.

6) Stronach internetowych Powiatu Będzińskiego, jednostek organizacyjnych Powiatu, gmin Powiatu oraz innych podmiotów, organizujących lub współorganizujących wydarzenia promujące Powiat Będziński lub działających we współpracy z Powiatem Będzińskim.

§ 9. Flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć Powiatu Będzińskiego mogą być umieszczane na masztach, budynkach i obiektach, w pomieszczeniach urzędowych Powiatu Będzińskiego, powiatowych jednostek organizacyjnych, powiatowych służb, straży i inspekcji, a także w innych miejscach nieurządowych, państwowych, rocznic upamiętniających istotne wydarzenia w dziejach Powiatu, innych wydarzeń o szczególnym znaczeniu lokalnym. Flaga może być również umieszczana w salach i na budynkach podczas obrad organów powiatu.

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

ZASADY UŻYWANIA SZTANDARU POWIATU BĘDZIŃSKIEGO.

§ 1. Sztandar może być używany podczas uroczystości powiatowych, państwowych oraz wtedy, gdy okoliczności za tym przemawiają.

§ 2. Decyzje dotyczące udziału sztandaru w uroczystościach każdorazowo podejmuje Przewodniczący Rady Powiatu w porozumieniu ze Starostą.

§ 3. W sytuacjach wskazanych w §1 stosuje się ceremoniał pocztu sztandarowego opisany w Ceremoniale Pocztu Sztandarowego stanowiącym załącznik nr 9 do niniejszej uchwały.

§ 4. Uroczystość z udziałem sztandaru ma zawsze charakter i przebieg oficjalny.

§ 5. Sztandar należy przechowywać w siedzibie Starostwa, w warunkach chroniących go przed zniszczeniem lub uszkodzeniem.

§ 6. Szczególne środki ostrożności należy podjąć podczas przewożenia sztandaru.

§ 7. Sprawy związane z wystawianiem pocztu sztandarowego koordynuje Biuro Rady.

Załącznik Nr 9 do uchwały Nr XXXV/375/2022
Rady Powiatu Będzińskiego
z dnia 11 kwietnia 2022 r.

CEREMONIAŁ POCZTU SZTANDAROWEGO

§ 1. Poczet sztandarowy.

1. Poczet sztandarowy składa się z trzech osób: chorążego i dwóch osób asysty.
2. W skład pocztu sztandarowego mogą wchodzić radni Rady Powiatu Będzińskiego, pracownicy Starostwa Powiatowego w Będzinie.
3. Przewodniczący Rady Powiatu Będzińskiego w porozumieniu ze Starostą Będzińskim ustala skład pocztu sztandarowego wystawianego podczas danej uroczystości spośród osób wskazanych w ust. 2, którzy uprzednio wyrażą na to zgodę.
4. Strój uroczysty pocztu sztandarowego składa się z: białej koszuli i ciemnego garnituru wizytowego (dla mężczyzn), białej bluzki i ciemnej garsonki lub spodni (dla kobiet) oraz szarfy sztandarowej w barwach biało-czerwonych przewieszanej przez prawe ramię do lewego boku i białych rękawiczek.

§ 2. Podstawowe zasady

1. Postawa zasadnicza („bacność”) - głowa podniesiona i skierowana przed siebie, tułów wyprostowany, ciężar ciała rozłożony równomiernie na obie nogi, nogi złączone, stopy złączone piętami, lekko rozchylone, obie ręce wzdłuż tułowia, palce rąk wyprostowane.
2. Postawa swobodna („spocznij”) - tułów wyprostowany, ciężar ciała przeniesiony na prawą nogę, lewa noga wysunięta w lewo w skos na odległość równą połowie długości stopy, lewa stopa lekko wysunięta do przodu, skierowana w lewo i ułożona pod kątem ok. 45° w stosunku do prawej stopy. Obie ręce ułożone luźno wzdłuż tułowia, palce rąk ułożone dowolnie.
3. Postawa marszowa - rozpoczyna się z postawy zasadniczej lewą nogą, przy czym trzy pierwsze kroki wykonane są krokiem defiladowym, tzn. podnosząc stopę na wysokość ok. 10 cm i stawiając ją sprężysto z lekkim przybiciem, a kolejne krokiem zwykłym. Długość kroku wynosi ok. 60 cm. Tułów jest wyprostowany, pierś wypięta do przodu, wzrok skierowany na wprost. Ruchy rąk wykonuje się na przemian w następujący sposób: robiąc wymach ręką do przodu, zgina się ją w łokciu i płynnie przenosi tak, aby mały palec dłoni znalazł się na wysokości górnej krawędzi sprzączki pasa. Dłoń ułożona skośnie, palce złączone i wyprostowane, a krawędź kciuka skierowana w stronę tułowia - w odległości około 5 cm od piersi. Rękę przenosi się do tyłu (nie skręcając dłoni) najkrótszą drogą, do oporu w stawie łokciowym i barkowym.
4. Postawa „na prawo patrz” - ułożenie ciała jak w postawie zasadniczej, z tym, że głowa zwrócona w prawo lub w kierunku osoby lub symbolu, któremu oddaje się honory. Jeżeli osoba lub symbol przemieszczają się, osoba oddająca honory porusza głowę w ślad za przemieszczającym się obiektem, któremu oddajemy honory. W sytuacji, kiedy obiekt któremu oddawane są honory pozostaje nieruchomy, przemieszczająca się osoba oddająca honory porusza głowę w kierunku obiektu, aż do momentu zrównania się z

2. Będzin. Miejscowość wzmiankowana po raz pierwszy w 1301 roku, od lat 40 wieku XIV miasto na prawie polskim, zaś w 1358 roku lokowane przez Kazimierza Wielkiego na prawie niemieckim. Ten sam król wznosił w Będzinie zamek, którego część, odrestaurowana, istnieje do dzisiaj i jest najznacznym zabytkiem powiatu. Już w 1326 w mieście był drewniany kościół. W epoce jagiellońskiej miasto przeżywało swój rozkwit, zahamowany przez najazd szwedzki w 1655 roku. W roku 1588 na zamku będzińskim hetman Jan Zamoyski więził arcyksięcia Maksymiliana Habsburga. Od 1662 roku Będzin należał do powiatu proszowickiego w woj. krakowskim. W roku 1775 zlikwidowano starostwa i dobra będzińskie wydzierżawiono Stanisławowi Mieroszowskiemu, ostatniemu staroście. Po III rozbiore Polski jaki nastąpił w 1795 roku, Będzin na krótko znalazł się w granicach Prus (w składzie Nowego Śląska), a od 1807 roku należał do Księstwa Warszawskiego. Po Kongresie wiedeńskim obszar trafił do Królestwa kongresowego, gdzie początkowo był w województwie, a później guberni krakowskiej (przemianowanej na kielecką w 1841 roku), następnie w guberni radomskiej (1845-67) i ostatecznie piotrkowskiej, jako ośrodek powiatu (od 1867). W XIX wieku Będzin stał się jednym z głównych ośrodków kształtującego się Zagłębia Dąbrowskiego. Początek industrializacji Będzina liczy się od uruchomienia kopalni Gzichów w 1822 roku. Ważnym czynnikiem uprzemysławiającym była budowa linii kolei Warszawsko-Wiedeńskiej i przeprowadzenie jej przez Będzin. W II Rzeczpospolitej miasto było siedzibą powiatu będzińskiego w województwie kieleckim. Po II wojnie światowej aż do 1998 roku miasto było w województwie katowickim.

3. Sławków. Podobnie jak w Siewierzu, w czasach wczesnego średniowiecza istniał tu gród, o czym świadczą m.in. pozostałości palisady z X wieku. Pierwsza pisemna wzmianka o Sławkowie pochodzi z 1220 roku. Już w tym czasie miejscowość należała do biskupów krakowskich. Od 1238 Sławków był siedzibą biskupiej kasztelanii terytorialnej, która stanowiła załazek tzw. klucza sławkowskiego. Prawa miejskie Sławków otrzymał między 1279 a 1286 rokiem. Mniej więcej w tym okresie trwała budowa zamku biskupiego. W średniowieczu miasto było ośrodkiem górnictwa srebra oraz ważnym punktem na szlaku handlowym z Krakowa do Wrocławia. Znaczenie miasta spadało w XIV i XV wieku między innymi z powodu wyczerpywania się złóż srebra oraz konfliktów politycznych w jakie wtkali się jego właściciele. W 1443 roku, kiedy biskupi krakowscy stali się właścicielami księstwa siewierskiego, Sławków pozostał ośrodkiem odrębnego zespołu dóbr biskupich. Reaktywacja górnictwa kruszcowego we wsiach kasztelanii sławkowskiej doprowadziła do odbudowy znaczenia miasta w XVI wieku. Wiek XVII przyniósł ponowny zastój i zniszczenia miasta w wyniku najazdów. Od 1662 roku Sławków należał do powiatu proszowickiego w woj. krakowskim. W roku 1790 Sławków stał się własnością skarbu państwa. Dawnemu miastu biskupiemu prawa potwierdził Stanisław August Poniatowski, który nadał mu także nowy herb. W roku 1795 miasto trafiło do zaboru pruskiego, od 1807 do księstwa warszawskiego, zaś po Kongresie wiedeńskim do zaboru rosyjskiego. Tam początkowo był w województwie, a

później guberni krakowskiej (przemianowanej na kielecką w 1841 roku), następnie w guberni radomskiej (1845-67) i ostatecznie reaktywowanej kieleckiej, w powiecie olkuskim (od 1867). W XIX wieku, Sławków stał się jednym z ośrodków kształtującego się Zagłębia Dąbrowskiego. W roku 1820 zapoczątkowano wydobywanie rud galmanu w Sławkowie. W roku 1867, podobnie jak wiele innych małych miast zaboru rosyjskiego, Sławków utracił prawa miejskie, odzyskane w 1958 roku. Po II wojnie światowej miasto było w województwie krakowskim. W latach 1977-1984 było włączone do Dąbrowy Górniczej. W 1999 roku Sławków wszedł w skład powiatu olkuskiego i województwa małopolskiego, zaś od 2002 roku, na wniosek mieszkańców, przeniesiono miasto do powiatu będzińskiego i województwa śląskiego.

Próba skonstruowania herbu powiatu w oparciu o heraldykę ziemską napotyka na trudności. Przynależność ziemską tego obszaru, jak to często ma miejsce w przypadku rejonów pogranicznych, jest dość skomplikowana. Odwołując się ściśle do historycznych podziałów administracyjnych przynależność wyróżnionych trzech części powiatu kształtowała się z grubsza według poniższej tabeli (zaznaczono także dominującą własność ziemską na danym terenie).

Przedział czasowy	Księstwo siewierskie	Będzin	Sławków
1138-1179	Ziemia krakowska, dobra książęce	Ziemia krakowska, własność księcia	Ziemia krakowska, dobra książęce
1179-1443	Księstwa śląskie, dobra książęce	Ziemia krakowska/woj. krakowskie, własność księcia/króla	Ziemia krakowska/woj. sławkowski dóbr biskupich
1443-1790	Biskupie księstwo siewierskie	Ziemia krakowska/woj. krakowskie, własność króla	Ziemia krakowska/woj. sławkowski dóbr biskupich
1790-1795	Woj. krakowskie, dobra rządowe	Powiat proszowicki, woj. krakowskie, dobra rządowe	Powiat proszowicki, woj. krakowskie, dobra rządowe
1795-1807	Zabór pruski (Nowy Śląsk)	Zabór pruski (Nowy Śląsk)	Zabór pruski (Nowy Śląsk)
1810-1815	Departament krakowski, powiat lewosławski, powiat siewierski, później lewosławski-pilecki (księstwo warszawskie)	Departament krakowski, powiat lewosławski, później lewosławski-pilecki (księstwo warszawskie)	Departament krakowski, powiat olkuski (księstwo warszawskie)
1816-1837	Woj. krakowskie	Woj. krakowskie	Woj. krakowskie
1837-1841	Gubernia krakowska	Gubernia krakowska	Gubernia krakowska
1841-1845	Gubernia kielecka	Gubernia kielecka	Gubernia kielecka
1845-1867	Gubernia radomska	Gubernia radomska	Gubernia radomska
1867-1917	Powiat będziński, gubernia piotrkowska	Powiat będziński, gubernia piotrkowska	Powiat olkuski, gubernia kielecka
1918-1939	Powiat zawierciański/powiat będziński, woj. kieleckie	Powiat będziński, woj. kieleckie	Powiat olkuski, woj. kieleckie
1945-1975	Powiat będziński/powiat zawierciański, woj. katowickie	Powiat będziński, woj. katowickie	Powiat olkuski, woj. krakowskie
1975-1998	Woj. katowickie	Woj. katowickie	Woj. krakowskie
1998-2001	Woj. śląskie, powiat będziński	Woj. śląskie, powiat będziński	Woj. małopolskie, powiat olkuski
2001-	Woj. śląskie, powiat będziński	Woj. śląskie, powiat będziński	Woj. śląskie, powiat będziński

Jak widać wedle pierwotnego podziału ziemskiego, cały obszar powiatu należał do ziemi krakowskiej. Następnie jednak przy ziemi krakowskiej pozostały jedynie Będzin i Sławków, które z Małopolską związane są nieprzerwanie do dzisiaj. Obszar późniejszego księstwa siewierskiego natomiast znalazł się na 264 lata (1179-1443) w dziedzinie książąt śląskich. Następnie, w latach 1443-1790 istniało odrębne

księstwo siewierskie, które jednak, jako władztwo biskupów krakowskich, miało silne związki z Małopolską. W roku 1790 księstwo siewierskie ponownie znalazło się formalnie w granicach małopolskiego woj. krakowskiego. W dobie zaborów cały region był raczej związany nadal z ziemią krakowską lub też jej spadkobiercami z ośrodkami w Radomiu i Kielcach, nie licząc okresu od 1866 roku kiedy okolice Będzina znalazły się w guberni piotrkowskiej. Związki z szeroko pojętą Małopolską utrzymane były także w okresie międzywojennym. Po II wojnie światowej cały obszar lawirował pomiędzy woj. katowickim a woj. krakowskim, aby ostatecznie znaleźć się w składzie woj. śląskiego z siedzibą w Katowicach.

Kuszającym rozwiązaniem w przypadku nawiązania do heraldyki ziemskiej byłoby nawiązanie do herbu ziemi krakowskiej z jednej strony (dla Będzina i Sławkowa) oraz z drugiej strony do herbu biskupiego księstwa siewierskiego. Rozwiązałyby to problem zaliczenia księstwa siewierskiego do Małopolski lub też do Śląska. Istnieje przekaz na temat herbu księstwa siewierskiego, który miał jakoby wyobrażać w polu złotym orła czarnego z literą S na piersi. Źródłem tego przekazu jest relacja Mariana Gumowskiego, który miał widzieć dwie pieczęcie księstwa z lat 1754 i 1789 z takim godłem. Jednakże przekaz ten jest mocno niepewny, na co uwagę zwraca Krzysztof Kuczyński. Po pierwsze herbu księstwa siewierskiego nie odnotowały żadne herbarze. Po drugie datowanie pieczęci przez Gumowskiego oraz forma herbu zdaje się sugerować, że Gumowski mógł zinterpretować jako herb Księstwa herb konkretnego księcia siewierskiego – Kajetana Sołtyka, który urząd biskupi i godność księcia sprawował w latach 1758-1788. Herb rodu Sołtyków wyobrażał właśnie w polu złotym czarnego orła z ramieniem zbrojnym wychodzącym z szyi. Co więcej, znana jest wersja godła herbowego Sołtyka, umieszczona na nagrobku biskupa w katedrze na Wawelu, gdzie orzeł ma na piersi owalną tarczę z literą S. Pieczęci zaś wzmiankowanych przez Gumowskiego nigdy nie odnaleziono. Wydaje się zatem, że osobny herb księstwa siewierskiego nigdy nie istniał.

Rysunek 1: Domniemany herb księstwa siewierskiego

Fot. 1: Nagrobek biskupa Kajetana Sołtyka

Uważamy, że obszar dawnego księstwa siewierskiego może również reprezentować orzeł krakowski. Argumenty za tym są następujące:

1. Do ziemi krakowskiej należał obszar Księstwa pierwotnie
2. W dobie biskupiego księstwa siewierskiego silne były związki z Krakowem
3. Obszar księstwa zdążono wcielić do woj. krakowskiego jeszcze przed III rozbiorem
4. Związki z Małopolską pozostają od tego czasu silne do dzisiaj, całe Zagłębie Dąbrowskie uważa się za region związany raczej z Małopolską aniżeli ze Śląskiem, od którego odrębność mocno zaznacza. Jakikolwiek nawiązanie do herbu Śląska (Górnego), tak jak uczyniono to np. w herbie powiatu myszkowskiego (którego historia administracyjna była zbliżona do powiatu będzińskiego), mogłaby napotkać na silny opór społeczny w powiecie

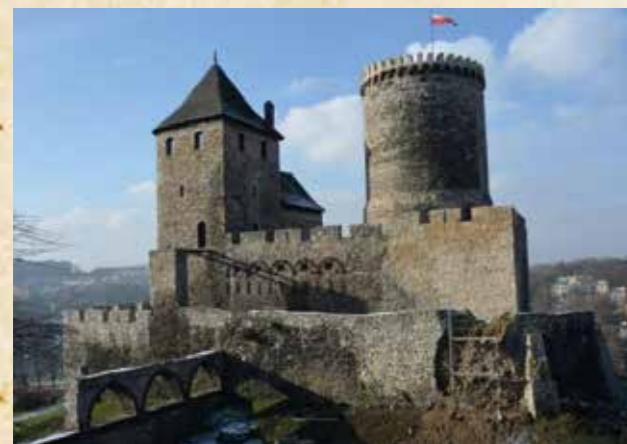
Dodatkowo, orzeł krakowski umieszczony w herbie powiatu może także podkreślać królewską własność miasta Będzina.

Proponujemy zatem nawiązanie w herbie powiatu będzińskiego do herbu ziemi krakowskiej. Zgodnie z sugestią Komisji Heraldycznej zawartą w jej opinii z 2001 roku, orzeł został uszczerbiony, tj. wyobrażono tylko jego górną połowę.

Elementem dopełniającym herbu jest nawiązanie do trzech zabytków powiatu będzińskiego: zamku w Będzinie i zamków biskupich w Siewierzu i Sławkowie. Zamek będziński jest najbardziej spektakularnym zabytkiem powiatu. Symbolizuje go blankowana baszta z oknem i zaznaczonym żyłowaniem, przywodząca na myśl analogiczną basztę zamku będzińskiego. Baszta ta jest nieco większa, aby podkreślić charakter Będzina jako siedziby władz powiatu, oraz fakt, że zamek był zamkiem królewskim. Po bokach znajdują się mniejsze wieże nakryte dodatkowo trójkątnymi dachkami. Zadaszone według znanych nam rekonstrukcji były wieże obu biskupich zamków – w Sławkowie i Siewierzu. Niestety oba te zamki obecnie są w ruinie, ale ich umieszczenie w herbie pozwoli na nawiązanie do pozostałych dwóch (oprócz Będzina) historycznych części składowych powiatu, opisanych we wcześniejszych akapitach. Zamek będziński podkreśla dodatkowo władzę i własność królewską nad miastem Będzin, a zamki biskupie władzę i własność biskupią nad Sławkowem i księstwem siewierskim.

Rysunek 2: Zamek w Siewierzu w XIX wieku

Fot. 2: Zamek w Będzinie

Rysunek 3: Rekonstrukcja wieży zamkowej w Sławkowie

Proponujemy zatem aby herb powiatu będzińskiego wyobrażał w polu czerwonym od czola pół orła srebrnego z dziobem i przepaską koniczynową na skrzydłach złotymi, w takiej koronie na głowie, zaś od podstawy wieżę srebrną, flankowaną przez dwie mniejsze wieże, wszystkie blankowane z zaznaczonym żyłowaniem i pojedynczymi oknami czarnymi, wieże boczne dodatkowo nakryte trójkątnymi daszkami złotymi.

Pozostałe insygnia wywiedzione są z herbu. Flaga to prostokątny płat materii o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), podzielona na trzy pionowe pasy, licząc od drzewca szerokości 3/32, 17/32 i 12/32 odpowiednio czerwony, biały i czerwony. Na pasie białym centralnie umieszczono herb powiatu wysokości 13/32 szerokości płata. Baner i flaga stolikowa to pionowe odwzorowania flagi z odpowiednio przeskalowanymi pasami. Pieczęć powiatu jest okrągła, o średnicy 36 mm, z godłem herbu powiatu w części centralnej, oddzielonym od otoku linią perełkową. Legenda otokowa POWIAT BĘDZIŃSKI rozdzielona jest gwiazdkami heraldycznymi. Po stronie państwowej sztandaru powiatu będzińskiego umieszczono na czerwonym płacie samo godło państwowe. Po stronie samorządowej, która jest biała, umieszczono pośrodku herb powiatu, nad tarczą data roczna czerwona 1867 (pierwsze powołanie powiatu będzińskiego), ponad nią na wygiętej w łuk ku górze czerwonej wstędze majuskułowy biały napis POWIAT, od dołu na łukowato wygiętej w łuk do dołu czerwonej wstędze majuskułowy biały napis BĘDZIŃSKI. Głowicę sztandaru stanowi wyobrażenie godła herbu województwa śląskiego z metalu w barwie złocistej.

Literatura:

- Stefan Krzysztof Kuczyński, *Polskie herby ziemskie. Geneza, treści, funkcje*, Warszawa 1993
- Stefan Krzysztof Kuczyński, *Pieczęcie i herb Siewierza [w:] Siewierz, Czelaź, Koziegłowy, studia z dziejów księstwa siewierskiego*, Katowice 1994
- Andrzej Nowakowski, *Dzieje ustroju i prawa księstwa siewierskiego*, Warszawa 1992
- Praca zbiorowa: *Będzin 1358-2008*, T. I-III, Będzin 2008
- Feliks Kiryk, *Dzieje Sławkowa*, Kraków 2001
- Jan Powałka, *Rys historyczno-geograficzno-heraldyczny powiatu będzińskiego*, opracowanie elektroniczne w posiadaniu autora

Uroczysta prezentacja symboli (herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i sztandaru) Powiatu Będzińskiego⁶⁷

W dniu 4 maja 2022 roku w ramach obchodów 155-lecia Powiatu Będzińskiego odbyła się uroczysta Sesja Rady Powiatu na której został nadany nowy herb, sztandar, flaga oraz pieczęć Powiatu Będzińskiego. Wśród gości zaproszonych przez Przewodniczącego Rady Powiatu Jana Powałkę i Starostę Będzińskiego Sebastiana Szaleńca znaleźli się: Beata Małecka-Libera – Senator Rzeczypospolitej Polskiej, Posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej: Rafał Adamczyk, Ewa Malik, Mateusz Bochenek, Wiceprzewodniczący Rady

Powiatu Będzińskiego: Ewa Bierońska i Jan Mucha, Dariusz Waluszczuk – Wicestarosta Powiatu Będzińskiego, Członkowie Zarządu Powiatu Będzińskiego: Halina Mentel i Marek Rajca, Agata Fazan – Sekretarz Powiatu Będzińskiego, Aneta Witkowska-Złocka – Wiceprezydent Miasta Będzina, Burmistrzowie: Zbigniew Szaleniec – Burmistrz Miasta Czelaź, Rafał Adamczyk – Burmistrz Miasta Sławkowa, Tomasz Szczerba – Burmistrz Miasta Wojkowice, Damian Dawczyński – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz, Wójtowie: Małgorzata Bednarek – Wójt Gminy Bobrowniki, Tomasz Sadłoń – Wójt Gminy Psary, Grzegorz Podlejski – Wójt Gminy Mierzęcice, Ks. Kanonik Andrzej Stępień oraz kierownicy jednostek organizacyjnych i przedstawiciele służb mundurowych, dyrektorzy jednostek powiatowych i miejskich, naczelnicy, kierownicy i samodzielne stanowiska Starostwa Powiatowego w Będzinie. Ceremonii nadania weksyliów przewodniczył Radny Rady Powiatu Będzińskiego – Rafał Kocot.

Dnia 18 maja 2022 roku w kościele p.w. św. Trójcy w Będzinie odbyła się Msza Święta z uroczystym poświęceniem sztandaru Powiatu Będzińskiego pod przewodnictwem jego Ekscelencji Księdza Biskupa dr Grzegorza Kaszaka. Proboszcz parafii ks. kan. Andrzej Stępień w imieniu Starosty Będzińskiego Sebastiana Szaleńca powitał wszystkich zaproszonych gości wśród których znaleźli się m.in. Rafał Adamczyk – Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Ewa Bierońska – Wiceprzewodnicząca Rady Powiatu Będzińskiego, Dariusz Waluszczuk – Wicestarosta Będziński, Adam Szydłowski – Etatowy Członek Zarządu Powiatu Będzińskiego, Agata Fazan – Sekretarz Powiatu, Zdzisław Banaś – Burmistrz Miasta i Gminy Siewierz, Michał Szczęśniak – Przewodniczący NSZZ Policjantów Województwa Śląskiego, ppłk Wojciech Bakalarz – Szef Wojskowego Centrum Rekrutacji w Będzinie, mł. bryg. Arkadiusz Spera – Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej, insp. Arkadiusz Więcek – Komendant Powiatowy Policji w Będzinie, Radni Rady Powiatu Będzińskiego, dyrektorzy jednostek powiatowych i miejskich oraz naczelnicy, kierownicy i samodzielne stanowiska Starostwa Powiatowego w Będzinie.

Następnie Ksiądz Biskup poświęcił sztandar Powiatu Będzińskiego, któremu hołd złożyli: w imieniu samorządowców – Starosta Będziński, w imieniu duchowieństwa – ks. kan. Andrzej Stępień, w imieniu służb mundurowych: Szef Wojskowego Centrum Rekrutacji w Będzinie i Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

W uroczystości, która przebiegła w bardzo podniosłej atmosferze, uczestniczyły również poczty sztandarowe jednostek Powiatu Będzińskiego.

Zdjęcia z uroczystości poświęcenia sztandaru i prezentacji symboli Powiatu Będzińskiego. Fot. Starostwo Powiatu Będzińskiego.

67. Odpowiedź Starosty Będzińskiego Sebastiana Szaleńca z dnia 24 kwietnia 2023 r. na wniosek Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego o udzielenie informacji publicznej z dnia 19 kwietnia 2023 r.

Miasto Racibórz

Miasto w województwie śląskim, siedziba władz powiatu raciborskiego.

Projekt sztandaru Raciborza wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 38-1342/O/2021 z dnia 28 maja 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów sztandaru, łańcuchów oraz Medalu Zasłużonego dla Miasta Raciborza.

Uchwała Nr XLIII/614/2022 Rady Miasta Racibórz

z dnia 27 kwietnia 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru Miasta Raciborza oraz zasad jego używania⁶⁸.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 38) oraz Uchwały Nr XXII/300/2016 Rady Miasta Racibórz z dnia 26 października 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z Raciborską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 8 listopada 2016 r., poz. 5641), po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komisji Heraldycznej

Rada Miasta Racibórz uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się sztandar Miasta Raciborza, zwany dalej „sztandarem”, który ma postać dwustronnego kwadratowego płatu materii obszyty z trzech boków złotą frędzlą o następującym wzorze:

1) strona lewa sztandaru, czyli samorządowa jest biała. W części centralnej znajduje się herb Raciborza w wersji pełnej, tj. zaopatrzonej w hełm, klejnot i labry. Tarcza herbowa jest zgodna z pozytywnie zaopiniowanym przez Komisję Heraldyczną i uchwalonym przez władze Raciborza wzorem. Hełm jest stalowy, prętowy. Klejnot herbu przedstawia rogi bawole - z prawej czerwony, z lewej srebrny. Labry czerwone, podbite srebrem. Ponad herbem majuskułowy czerwony napis MIASTO RACIBÓRZ, pod herbem czerwona data roczna 1217, gdzie 1217 to rok pierwszej wzmianki o Raciborzu jako o mieście,

68. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2022 r. poz. 3321 w dniu 10.05.2022 r.

- 2) strona prawa sztandaru, czyli państwowa jest czerwona z godłem Polski w części centralnej,
- 3) drzewce sztandaru wykonane są z drewna i zwieńczone godłem herbowym województwa śląskiego wedle zaakceptowanego przez Komisję Heraldyczną oraz przyjętego przez władze wojewódzkie wzoru, wykonanym z metalu w barwie złocistej,
- 4) szarfa, przywiązana pod grotem, podzielona jest poziomo na cztery równe pasy na przemian czerwone i białe, zakończona złotą frędzlą, czwarty bok przymocowany jest do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili.

§ 2. 1. Projekt sztandaru określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

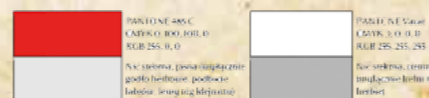
2. Zasady używania sztandaru określa załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Racibórz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego⁶⁹.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLIII/614/2022
Rady Miasta Racibórz
z dnia 27 kwietnia 2022 r.

1. Projekt sztandaru Miasta Raciborza – strona lewa

69. Wejście w życie 25.05.2022 r.

2. Projekt sztandaru Miasta Raciborza – strona prawa

3. Projekt sztandaru Miasta Raciborza – drzewce

Zasady używania sztandaru Miasta Raciborza

§ 1. 1. Sztandar Miasta Raciborza, zwany dalej „sztandarem”, może być używany tylko i wyłącznie w sposób zapewniający mu należyty szacunek.

2. Sztandar powinien być w sposób szczególny chroniony i eksponowany.

3. Sztandar przechowywany jest w siedzibie Urzędu Miasta Racibórz, w miejscu do tego przeznaczonym.

4. Opiekę nad sztandarem sprawuje Prezydent Miasta.

§ 2. 1. Sztandar używany jest w szczególności podczas:

- 1) uroczystości państwowych i miejskich,
- 2) uroczystych sesji Rady Miasta Racibórz,
- 3) ślubowania Prezydenta Miasta oraz radnych,
- 4) składania kwiatów przez władze samorządowe w Miejscach Pamięci,
- 5) wręczania Medalu Honorowego Miasta Raciborza o nazwie „Zasłużony dla Miasta Raciborza”,
- 6) ceremonii pogrzebowych zasłużonych obywateli Miasta Raciborza.

2. Sztandar może być używany również w czasie innych uroczystości niż wymienione w ust. 1.

Decyzję w tej sprawie podejmuje Prezydent Miasta.

3. Uroczystości z udziałem sztandaru mają zawsze charakter i przebieg oficjalny.

4. Podczas ceremonii pogrzebowych lub w okresie żałoby narodowej sztandar winien być udekorowany kirem.

§ 3. 1. W celu upamiętnienia osób zasłużonych lub ważnych dla Miasta wydarzeń na drzewcu mogą być umieszczane gwóźdźki pamiątkowe.

2. Decyzję o ich zamieszczeniu podejmuje Prezydent Miasta.

§ 4. 1. Podczas uroczystości, o których mowa w § 2 sztandar jest niesiony oraz trzymany przez poczet sztandarowy.

2. Poczet sztandarowy składa się z 3 (trzech) osób: chorążego i dwóch osób asysty.

3. Skład pocztu sztandarowego wyznacza Prezydent Miasta.

4. Członkowie pocztu sztandarowego występują w strojach wizytowych (mężczyźni - ciemny garnitur, kobiety – ciemny kostium lub sukienka) oraz w białych rękawiczkach.

5. W przypadku służb mundurowych, stowarzyszeń lub innych organizacji obowiązuje strój galowy lub inny ubiór identyfikujący dany podmiot, a w sytuacji jego braku – strój, o którym mowa w ust. 4.

6. Podczas uroczystości członkowie pocztu sztandarowego mają założoną białą-czerwoną szarfę, przepasaną przez prawe ramię do lewego boku.

7. Gdy uroczystości z udziałem pocztu sztandarowego odbywają się w trudnych warunkach pogodowych, dopuszczalne jest użycie stosownych okryć wierzchnich.

8. Atrybuty pocztu sztandarowego (szarfa i rękawiczki) przechowywane są w siedzibie Urzędu Miasta Racibórz.

§ 5. 1. Poczet sztandarowy wprowadza sztandar na początku uroczystości, chyba, że jej charakter lub program przewidują inną kolejność.

2. Prowadzący uroczystość podaje komendę dla uczestników uroczystości: „Całość powstań! Bacznosc! Sztandar wprowadzić!”.

3. Po zajęciu miejsca przeznaczanego przez poczet sztandarowy prowadzący uroczystość wydaje komendę: „Spocznij”, po której członkowie pocztu sztandarowego przyjmują pozycję stojącą, pozostali mogą usiąść.

4. Podczas uroczystości sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji „Spocznij”. Jeżeli zaistnieją okoliczności uzasadniające trzymanie sztandar w pozycji „Bacznosc” - chorąży pochyla wówczas sztandar w przód pod kątem 60°, mając bławat przed sobą.

5. Sztandarowi nadaje się pozycję „Bacznosc” wyłącznie w sytuacji:

- 1) odgrywania i/lub śpiewania hymnu państwowego;
- 2) istotnych akcentów nabożeństwa religijnego (np. przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa);
- 3) dekorowania sztandar;
- 4) oddawania honorów osobom lub symbolom, po komendzie: „Sztandar prezentuj!” - chorąży pochyla sztandar w przód do ok. 45°, mając bławat przed sobą.

6. Podczas trwania uroczystości chorąży nie może odstawić sztandar, za wyjątkiem uroczystych sesji Rady Miasta Racibórz, podczas których sztandar ustawiany jest obok stołu prezydialnego.

7. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość: „Całość powstań! Bacznosc! Sztandar wyprowadzić!”.

8. Po opuszczeniu przez poczet sztandarowy miejsca w którym odbywa się uroczystość, następuje komenda „Spocznij”.

§ 6. 1. Wizerunek sztandar może być wykorzystywany na wydawnictwach, materiałach i przedmiotach promocyjnych wykonywanych na zlecenie Miasta Raciborza.

2. Traktując używanie sztandar jako jedną z form promocji Miasta, przyjmuje się jako zasadę bezpłatne wykorzystywanie jego wizerunku, pod warunkiem uprzedniego uzyskania zgody Prezydenta Miasta.

3. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych zasadach, indywidualną decyzję co do konkretnych okoliczności i warunków użycia wizerunku sztandar podejmuje Prezydent Miasta.

Uzasadnienie projektu sztandar Raciborza⁷⁰

Projekt sztandar Raciborza przedstawia dwustronny kwadratowy płat materii obszyty z trzech boków złotą frędzlą. Czwarty bok przymocowany jest do drzewca za pomocą kuluszków umocowanych na szpili. Drzewce sztandar zwieńcza godło herbowe województwa śląskiego wedle zaakceptowanego przez Komisję Heraldyczną oraz przyjętego przez władze wojewódzkie wzoru, wykonane z metalu w barwie złocistej. Pod grottem przywiązana szarfa podzielona

70. Opracowanie Kamila Wójcikowskiego i Roberta Fidury, marzec 2019 r.

poziomo na cztery równe pasy na przemian czerwone i białe, zakończona złotą frędzlą. Strona prawa sztandar jest czerwona z godłem Polski w części centralnej. Strona lewa jest biała. W części centralnej znajduje się herb Raciborza w wersji pełnej, tj. zaopatrzonej w hełm, klejnot i labry. Tarcza herbowa jest zgodna z pozytywnie zaopiniowanym przez Komisję Heraldyczną i uchwalonym przez władze Raciborza wzorem. Hełm jest stalowy, prętowy. Klejnot herbu przedstawia rogi bawole – z prawej czerwony, z lewej srebrny. Labry czerwone, podbite srebrem. Ponad herbem majuskułowy czerwony napis MIASTO RACIBÓRZ, pod herbem czerwona data roczna + 1217 +, gdzie 1217 to rok pierwszej wzmianki o Raciborzu jako o mieście.

Ponieważ we współczesnej heraldyce samorządowej, herby są przyjmowane przeważnie w wersji podstawowej (i taki też herb uchwalił Racibórz), insygnium „pojemniejsze” takie jak sztandar wydaje się być właściwym miejscem na wprowadzenie herbu ubogaconego i zachowanie tym sposobem cennej tradycji heraldycznej wersji pełnej herbu Raciborza.

Wersja uroczysta herbu Raciborza pojawiła się historycznie w I połowie XIX wieku. Pierwsze znane nam przedstawienie tej wersji herbu pojawiło się już na pieczęci odcisniętej przy dokumencie z 24 lutego 1824. Pełny herb znajduje się w polu pieczęci. Legenda nie jest oddzielona żadną linią i głosi DER MAGISTRAT * ZU RATIBOR *.

Fot 1: Odcisk pieczęci Raciborza z 1824 roku⁷¹

Klejnot i labry pojawiały się dość konsekwentnie także na początku XX wieku, co oznacza, że ich obecność nie była jednorazową fantazją rytmownika. Być może herb Raciborza udostojnili jego XIX-wieczni właściciele. Od 1840 bowiem, tytuł księcia raciborskiego nosił Wiktor I z dynastii Hohenlohe-Schillingsfürst. Tytuł ten odziedziczył w 1893 jego syn, Wiktor II. W jednym z klejnotów herbu złożonego tej rodziny znajdowały się rogi bawole. Według Małgorzaty Kaganiec, bawole rogi zostały zaczerpnięte z klejnotu opawskiej linii Przemyślidów⁷².

71. Fot. Archiwum Państwowe w Katowicach

72. M. Kaganiec, Herby i pieczęcie miast górnośląskich, Katowice 2004, s. 45-49

Fot 2: Herb Przemyślidów z Opawy⁷³

Fot 3: Herb Książąt von Ratibor, von Corvey, zu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst⁷⁴

Herb w postaci pełnej pojawił się także na pamiątkowym medalu z 1846, wybitym na zamówienie ówczesnego księcia, Wiktora. Medal ma średnicę 53 mm, waży 72 gramy i jest wykonany z brązu. Na jednej stronie pełny herb Raciborza, zaś na drugiej – ówczesny herb Księstwa.

Fot 4: Pamiątkowy medal z 1846

73. Wernigeroder (Schaffhausensches) Wappenbuch; Süddeutschland 4. Viertel 15. Jh.

74. A. von Krane, Wappen und Handbuch des in Schlesien (...), Goerlitz 1901-04.

75. CoinArchives.com

Wiemy, że herb pełny pojawiał się też na XX-wiecznych monetach zastępczych używanych w mieście (tzw. *notmünz*). Przykład takiej monety znajduje się na Fot. 5.

Fot 5: Notmünz Raciborza z 1918 roku

Cały szereg wizerunków pełnego herbu miasta, nie-rzadko ciekawych plastycznie, przyniósł też schyłek niemieckiej władzy nad miastem.

Fot 6: Herby Raciborza w wersji pełnej, różne przedstawienia z I połowy XX wieku⁷⁶

76. Fot. Muzeum w Raciborzu

Fot 7: Pełny herb Raciborza, przedstawienie z I połowy XX wieku⁷⁷

W historycznych wizerunkach pełnego herbu Raciborza widać pewną niekonsekwencję w przedstawianiu klejnotu herbu. Raz są to rogi bawole, raz rogi myśliwskie (z ustnikami). Wybór między dwoma wariantami pozostawiono władzom miasta, które wskazały na rogi bez ustników.

Projektanci sugerują wykorzystanie białej materii na tło lewej strony sztandaru, ale srebrnej nici do wyhaftowania godła herbowego Raciborza, podbicia labrów oraz jednego z rogów bawolich w klejnocie. Nić użyta do wyhaftowania hełmu powinna w miarę możliwości imitować barwę stalową.

Gmina Radowo Małe

Gmina wiejska w województwie zachodniopomorskim, w powiecie łobeskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia jeden sołectw: Borkowo Wielkie, Czachowo, Dargomyśl, Dobrkowo, Gostomin, Karnice, Mołdawin, Maliniec, Pogorzlica, Radowo Małe, Radowo Wielkie, Rogowo, Rekowo, Orle, Siedlice, Sienno Dolne, Strzemiele, Smorawina, Troszczyń, Wołkowo i Żelmowo.

Projekty symboli Gminy Radowo Małe i uzasadnienie historyczno-heraldyczne opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 18-2196/O/2022 z dnia 11 marca 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci gminy Radowo Małe.

Uchwała Nr XXX/196/2022 Rady Gminy Radowo Małe

z dnia 12 maja 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci Gminy Radowo Małe oraz zasad ich stosowania⁷⁸.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 38; zm.: Dz. U. z 2022 r. poz. 655) po uzyskaniu pozytywnych opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy Radowo Małe uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Radowo Małe: W polu złotym wilk czerwony w koronie złotej ponad wstęgą falistą błękitną.

2. Wzór herbu stanowi załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. 1. Ustanawia się flagę Gminy Radowo Małe: prostokątny płat materiału o proporcjach 5:8 (szerokość do długości). Płat podzielony jest na trzy poziome pasy szerokości 13/20, 3/20 i 4/20 szerokości flagi odpowiednio czerwony, żółty i błękitny. Centralnie umieszczony jest herb gminy wysokości 8/10 szerokości flagi.

2. Wzór flagi stanowi załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 3. 1. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Radowo Małe: pionowe odzwierciedlenie flagi na płacie o proporcjach 2:1, mocowanym na poprzeczce montowanej do stojaka, podzielonym poziomo na trzy pasy wysokości 23/40, 3/40 i 14/40 wysokości flagi kolejno czerwony, żółty i błękitny. Herb gminy, wysokości 4/10 wysokości flagi stolikowej, umieszczony jest centralnie na płacie flagi stolikowej.

2. Wzór flagi stolikowej stanowi załącznik Nr 3 do uchwały.

§ 4. 1. Ustanawia się banner Gminy Radowo Małe: pionowe odwzorowanie flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na trzy pasy wysokości 29/80, 3/30 i 48/80 wysokości płata kolejno czerwony, żółty i błękitny. Herb gminy, wysokości 8/40 wysokości banneru, umieszczony jest w ten sposób, że jego górna krawędź leży w odległości 9/40 wysokości banneru od jego górnej krawędzi.

2. Wzór banneru stanowi załącznik Nr 4 do uchwały.

(...)

§ 8. 1. Symbole, o których mowa w § od 1 do 7 uchwały, stanowią własność Gminy Radowo Małe i są znakami prawnie chronionymi oraz mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorystyce zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w uchwale.

2. Uzasadnienie symboli Gminy Radowo Małe zawiera załącznik nr 8 do uchwały.

§ 9. 1. Prawo do używania herbu i flagi Gminy Radowo Małe przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi Gminy;
- 2) Urzędowi Gminy;
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym;
- 4) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej.

(...)

§ 10. 1. Herb i flagę Gminy Radowo Małe umieszcza się w pomieszczeniach i na budynkach stanowiących siedziby albo miejsca obrad organów, lub budynkach użyteczności publicznej.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych i regionalnych oraz podczas innych imprez promujących Gminę.

3. Herb Gminy może być umieszczany na drukach urzędowych Rady Gminy i Wójta Gminy oraz na stronach internetowych, których administratorem jest Urząd Gminy.

4. Symboli, o których mowa w ust. 1, mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych.

5. Zgody na wykorzystywanie herbu i flagi w celach komercyjnych udziela Wójt Gminy, który określa zasady i warunki tego rodzaju używania symboli Gminy Radowo Małe w pisemnej umowie.

6. Herb i flaga Gminy Radowo Małe mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający im należną cześć, powagę i poszanowanie.

7. Używanie i rozpowszechnianie znaków wymienionych w § od 1 do 7 przez władze Gminy oraz przez inne podmioty w publikacjach naukowych, popularnonaukowych oraz służących promocji Gminy nie wymaga zgody Wójta Gminy Radowo Małe.

8. W sprawach nieuregulowanych niniejszą uchwałą indywidualną decyzję w odniesieniu do okoliczności i warunków użycia symboli Gminy podejmuje Wójt.

§ 11. Do używania banneru stosuje się odpowiednio przepisy § 10 ust. 2.

§ 12. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Radowo Małe.

§ 13 Traci moc uchwała Nr XVI/74/92 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 18 lutego 1992 r. w sprawie ustanowienia herbu Gminy Radowo Małe.

§ 14 Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego⁷⁹.

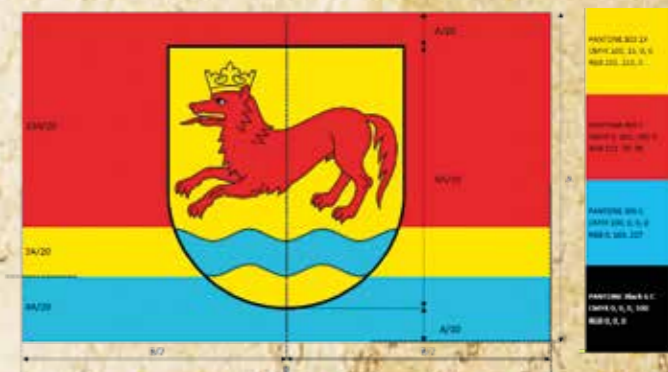
Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXX/196/2022
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia 12 maja 2022 r.

HERB GMINY RADOWO MAŁE

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXX/196/2022
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia 12 maja 2022 r.

FLAGA GMINY RADOWO MAŁE

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXX/196/2022
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia 12 maja 2022 r.

77. Fot. Muzeum w Raciborzu

78. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z 2022 r. poz. 2336 w dniu 19.05.2022 r.

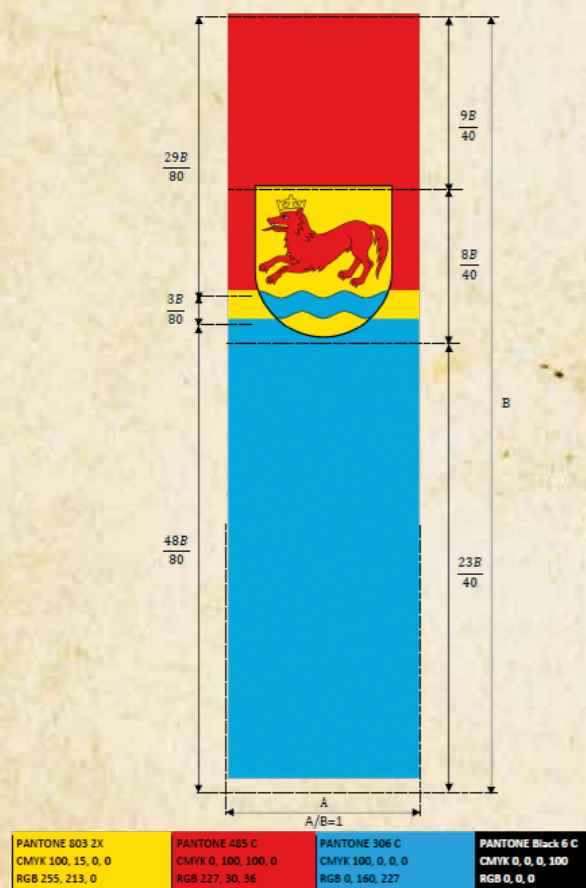
79. Wejście w życie 3.06.2022 r.

UZASADNIENIE SYMBOLI GMINY RADOWO MAŁE⁸⁰

1. Gmina Radowo Małe

Gmina Radowo Małe jest gminą wiejską położoną w powiecie łobeskim województwa zachodniopomorskiego. W jej skład wchodzi miejscowości Borkowo Małe, Borkowo Wielkie, Czachowo, Dargomyśl, Dobrkowo, Gildnica, Gostomin, Karnice, Konie, Kwiatkowo, Krzekowo, Mołdawin, Mołdawinek, Maliniec, Pogorzelica, Radowo Małe, Radowo Wielkie, Radzim, Rogowo, Rekowo, Orle, Siedlice, Sienno Górne, Sienno Dolne, Smorawina, Strzmielce, Sułkowo, Troszczyno, Uklejki, Wołkowo, Żelmowo. Geograficznie gmina położona jest w większej części na Wysoczyźnie Łobeskiej, zaś w mniejszej na Pojezierzu Ińskim. Przez gminę przepływa rzeka Ukleja, zaś część jej wschodniej granicy stanowi Rega. Krajobrazowo gmina ma charakter rolniczo-leśny, z udziałem użytków rolnych wynoszącym 66%, zaś gruntów leśnych 27%. Na terenie gminy nie znajdują się rezerваты przyrody, a jedynie fragmenty dwóch obszarów Natura 2000 – „Ostoja Ińska” i „Dolina Regi”. Najważniejszym zajęciem miejscowej ludności jest rolnictwo, na drugim miejscu różnorodność działalności usługowa. W 2018 roku na powierzchni 181 km² mieszkało tutaj 3 621 ludzi.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXX/196/2022
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia 12 maja 2022 r.

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr XXX/196/2022
Rady Gminy Radowo Małe
z dnia 12 maja 2022 r.

Fot. 1: Mapa gminy Radowo Małe
2. Rys historyczny gminy Radowo Małe

Obszar dzisiejszej gminy Radowo Małe wchodził praktycznie od początków swojej pisanej historii w skład dóbr ziemskich dwóch rodów rycerskich: Borcków i Dewitzów. Ród Borcków to stara zachodniopomorska szlachta, prawdopodobnie z rejonu Kołobrzegu, wzmiankowana już w XII wieku. Na interesującym nas obszarze ród obecny był od 1255 roku, kiedy to książę pomorski nadał kasztelanowi kołobrzeskemu Ottonowi Borckowi ziemię łobeską. Borckowie założyli tutaj zamki i miasta Łobez, Resko, Węgorzyno oraz wymieniony w 1282 roku *Wulfsberg*. Obok tego ostatniego istniała stara słowiańska osada, którą dzisiaj znamy pod nazwą Strzmielce (niem. *Stramehl*). Między XIV a XVIII wiekiem Strzmielce były kolejnym prywatnym miastem Borcków. Prawa miejskie

80. Uzasadnienie historyczno-heraldyczne symboli Gminy Radowo Małe opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

uzyskały w 1348 roku. Na miejscu zamku w XVI wieku Borckowie wybudowali dwór-rezydencję, która, przebudowywana następnie w XVIII-XIX wieku, istnieje do dzisiaj i jest najcenniejszym zabytkiem gminy. W Strzmielach urodziła się Sydonia von Borck, spalona na stosie w 1620 roku po procesie o czary. Borckowie w miarę rozrastania się ich rodu, zakładali w swoich dobrach kolejne rezydencje, których ślady pozostały do dzisiaj. Do ważniejszych wsi Borcków, oprócz Strzmiela, zaliczały się Borkowo Wielkie (*Gross Borkenhagen*), Czachowo (*Sachow*), Karnice (*Karnitz*), Radowo Małe i Wielkie (*Klein i Gross Radow*), Rekowo (*Reckow*), Siedlice (*Zeitlitz*).

Dewitzowie to nieco młodszy od Borcków zachodniopomorski ród rycerski. Ich protoplastą mógł być wymieniony na początku XIII wieku Gunter de Dewitz. W przeciwieństwie do Borcków, rodzina Dewitzów nie miała na terenie gminy swojej głównej siedziby. Ich najstarsza siedziba rodowa w okolicy mieściła się w pobliskiej Dobrej, gdzie od 1338 roku posiadali zamek. Do głównych miejscowości Dewitzów na terenie gminy należały Dobrkowo (*Daberkow*), Gostomin (*Justemin*), Mołdawin (*Maldewin*) i Żelmowo (*Selmow*). W części z nich również zachowały się rezydencje należące do Dewitzów i ich spadkobierców.

W XIV wieku tworzyła się sieć parafialna na terenie gminy. Zapewne proces ten wiązać można z miejscowymi posiadaczami ziemskimi. Miejscową ludność dotykały wojny i konflikty. Szczególnie dotkliwa była wojna trzydziestoletnia. Rządy pruskie przyniosły względną stabilizację i rozwój gospodarki folwarczno – pańszczyźnianej. Wiek XVIII to dominacja wielkich właścicieli ziemskich, z prymatem wcześniej wzmiankowanych Borcków i Dewitzów. Stosunek powierzchni gruntów chłopskich do dworskich miał się przeważnie jak 1 do 4.

W wieku XVIII powstały powiaty związane bezpośrednio z dominującą własnością ziemską na danym terenie. Obszar dzisiejszej gminy Radowo Małe mniej więcej w równych częściach wszedł w skład powiatów Borcków i Dewitzów.

Fot. 2: Powiaty Borcków (linia zaznaczona krzyżykami) i Dewitzów (na zachód od Borcków) w XVIII-XIX wieku, na tle przybliżonych granic gminy Radowo Małe (pomarańczowy)

W roku 1815 zlikwidowano powiaty dworskie. Powstał powiat Regenswalde (Reski), w skład którego weszły dawne powiaty Borcków, Dewitzów i do tego Ostenów (na północ od interesującego nas obszaru). W wieku XIX trwała pomyślna koniunktura rolna, co sprzyjało powstawaniu folwarków. Do dziś zachowały się w niektórych miejscowościach pozostałości zespołów folwarcznych. XIX wiek stanowił też

okres rozwoju infrastruktury. Rozwój okolicy przerwała I wojna światowa. Dobra koniunktura rolnicza wróciła jednak w okresie międzywojennym. Burzliwe wydarzenia II wojny światowej nie ominęły obszaru gminy Radowo Małe. W 1941 roku w miejscowości Borkowo Małe został powieszony publicznie jeden ze 100 polskich robotników przymusowych, przywiezionych z okolicznych terenów. Po II wojnie światowej razem z całym Pomorzem Zachodnim tereny gminy weszły w skład państwa polskiego. Napłynęła nowa ludność z Kresów Wschodnich. Obiekty folwarczne przejęło państwo. Administracyjnie gmina w latach 1975-1998 należała do województwa szczecińskiego, obecnie po zmniejszeniu liczby województw, do zachodniopomorskiego. Od 2002 roku należy do powiatu łobeskiego, najmłodszego powiatu na terenie państwa polskiego.

3. Herb gminy Radowo Małe

Gmina Radowo Małe posługuje się herbem ustanowionym w 1992 roku. Gmina posługuje się nim przynajmniej od pierwszej dekady XXI wieku. W herbie wyobrażono na czerwonym tle złoty pług i zielone drzewo iglaste, zaś w lewym (heraldycznie) górnym rogu trzy przylegające do siebie, lewoskośne pasy: biały, żółty i niebieski, oznaczające kolejno czyste powietrze, złote łany zbóż i czystą wodę.

Fot. 3: Herb gminy według uchwały ustanawiającej

Fot. 4: Herb gminy na jej witrynie www

Herb ten niestety nie jest do utrzymania ponieważ wskazuje jedynie na cechy przyrodniczo-krajobrazowe gminy, a pomija zupełnie jej historię. Tymczasem wymogi stawiane herbom samorządowym przez Komisję Heraldyczną przy MSWiA wskazują, że herby powinny być zgodne z zasadami heraldyki i miejscową tradycją historyczną. Gmina Radowo Małe nie jest jedyną w Polsce gminą z krajobrazem rolniczo-leśnym, dlatego akurat ta jej cecha jest słabym wyróżnikiem. Problematyczna jest też realizacja plastyczna obecnego herbu, a w szczególności nieco naiwny sposób przedstawienia drzewa iglastego, nie przystający do kanonów sztuki heraldycznej.

Pierwotnie planowano stworzyć dla gminy Radowo herb łączący godła herbowe rodzin Borcków i Dewitzów. Koncepcję taką zaakceptowała nawet wstępnie Komisja Heraldyczna. Jednakże od momentu pierwotnego wystąpienia o opinię do Komisji Heraldycznej ujawniły się nowe fakty dotyczące tradycji heraldycznej regionu. W roku 2020 odnaleziono wcześniej nieznaną przekaz sfragistyczny dotyczący dawnego miasta Strzmiela⁸¹. Mowa o dziele *Apparatus Sigillorum Pomeraniae et Rugiae Civitatum*, przechowywanym w Landesarchiv Greifswald⁸². Jest to zbiór odrysów pomorskich pieczęci miejskich, nieznanego autora, wykonany w nieznanym okresie, który w 1773 roku trafił do tzw. Biblioteki Ostenów na zamku w Płotach. Znajdują się tam m.in. odrisy dwóch pieczęci Strzmiela. W polu obu pieczęci widnieje tarcza herbowa z wieżą z wejściem i dwoma oknami oraz trójkątnym daszkiem. Miejsce łączenia daszku z resztą wieży przecina bliżej nieokreślona linia poprowadzona łukiem.

Fot. 5: Odrisy pieczęci Strzmiela w Apparatus Sigillorum

Autor artykułu o *Apparatus Sigillorum*, Łukasz Koremba, przeprowadził kwerendę w archiwach w Szczecinie oraz Berlinie-Dahlem w celu weryfikacji wiarygodności odrysów w *Apparatus Sigillorum*. Większa część odrysów została potwierdzona odnalezionymi tam odciskami, ale odcisk pieczęci Strzmiela nie znalazł się w tej grupie. W materiałach Otto Huppa, przechowywanych w Berlinie-Dahlem, znajduje się jedynie adnotacja „pieczęć nieznaną”.

81. Łukasz Koremba, *Apparatus Sigillorum* – nieznanne źródło do sfragistyki miejskiej Pomorza Zachodniego. Autorstwo, czas i okoliczności powstania [w:] *Przegląd Zachodniopomorski, Rocznik XXXV (LXIV) Rok 2020, Zeszyt 1*

82. Landesarchiv Greifswald, Rep. 41 Plathe, Nr. 141

Dzięki informacji dr hab. Pawła Guta z Uniwersytetu Szczecińskiego odnaleziono jednak reprodukcję odcisku pieczęci Strzmiela w innym źródle – katalogu zabytków powiatu reskiego autorstwa Hugona Lemcke z 1915 roku. Jest to fotografia odcisku, który miał znajdować się na dokumencie w Bibliotece Ostenów w Płotach. Reprodukcja jest nieco niewyraźna, ale na odcisku widać bardzo dobrze zupełnie inne godło napieczęte – sylwetkę wilka w koronie oraz falistą wstęgę u dołu⁸³. Opis autora precyzuje, że wilk jest „kroczący”, chociaż ułożenie wilka wygląda raczej podobnie do tego z pieczęci Borka II z Kołobrzegu z roku 1282. Podobnie jak tam, wilk ma ewidentnie opuszczony ogon, ale inaczej niż na pieczęci Borka, wilk jest na pewno ukoronowany.

Fot. 6: Akapit w katalogu zabytków powiatu reskiego poświęcony pieczęci Strzmiela

Fot. 7: Zbliżenie na odcisk pieczęci

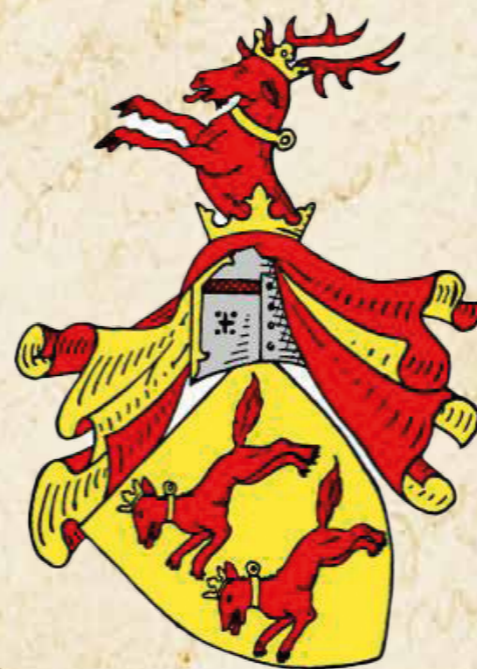

Fot. 8: Odris pieczęci Borka II z 1282 roku

83. Hugo Lemcke, *Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Pommern. T. 2, Bd. 2, H. 10, Der Kreis Regenwalde, s. 424*

Nie znamy datowania tej pieczęci, ale warto zwrócić uwagę na użycie nazwy Wulvesberg w legendzie otokowej. Wulvesberg czyli „Wilczy Zamek” była to nazwa zamku obok którego rozwijała się osada, która uzyskała w 1348 prawa miejskie. Nazwa tej osady – Strzmiela, pochodzi z czasów słowiańskich, zaś nazwa urobiona od zamku, która miała być używana do miasta lokowanego w 1348, nie przyjęła się ostatecznie dla miasta. Wyparła ją zniemczona słowiańska nazwa osady – *Stramehl*. Użycie więc *Wulvesberg* jako nazwy miasta na legendzie pieczęci mogłoby wskazywać na wykonanie jej tuż po lokacji miejskiej. Jeżeli przyjąć, że odrisy z *Apparatus Sigillorum* są wiarygodne, wówczas pieczęć z wilkiem byłaby po prostu pieczęcią starszą od tych odrysowanych w *Apparatus Sigillorum*. Przedstawienie na tej pieczęci bardziej też odpowiada herbom prywatnych miast Borcków. Spośród nich nawiązania do herbu właścicieli znajdowały się w herbach Łobza oraz pierwotnym Węgorzyna. Jedynie dla Reska nie znamy herbu urobionego od herbu właścicieli (tam herb jest mówiący).

Należy dodać, że poszukiwania wspomnianego dokumentu z odciskiem domniemanej starszej pieczęci Strzmiela w instytucjach przechowujących rozproszone po II wojnie światowej zbiory z biblioteki w Płotach nie przyniosły na moment pisania tych słów żadnych rezultatów. Nie posiadamy zatem wcześniejszej reprodukcji omawianej pieczęci.

Fot. 9: Herb rodowy Borcków

Fot. 10: Herb Łobza

Fot. 11: Artystyczna interpretacja odrysu najstarszej pieczęci Węgorzyna

Komisja Heraldyczna w przeszłości stała na stanowisku, że należy przywracać do użytku herby używane dawniej na danym terenie, nawet jeżeli herb należał do miejscowości, której nazwy nie nosi dzisiejsza gmina (przykłady takiej sytuacji to np. opinie w sprawie herbów gmin Warnice i Stoszewice). Nowa propozycja herbu gminy Radowo Małe jest zatem propozycją przywrócenia historycznego symbolu Strzmiela jako herbu gminy Radowo Małe. Herb ten, poprzez odwołanie się do herbu Borcków upamiętnia nadal najważniejszą miejscową rodzinę szlachecką. Godło Borcków uzupełnia motyw falistej wstęgi symbolizujący zapewne miejscowe jeziora, których kilka leży w pobliżu zarówno Radowa Małego jak i Strzmiela. Barwy herbu wywiedziono z barw herbu Borcków. Rzeka ma barwę sobie właściwą.

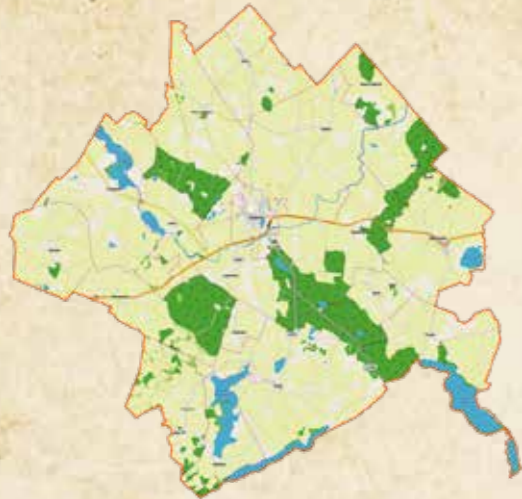
W związku z tym proponowany projekt herbu gminy Radowo Małe opisać można następująco: *W polu złotym wilk czerwony biegnący w koronie złotej ponad wstęgą falistą błękitną.*

4. Flaga, banner, flaga stolikowa gminy Radowo Małe

Flaga gminy Radowo Małe jest prostokątnym płatem materiału o proporcjach 5:8 (szerokość do długości). Płat podzielony jest na trzy poziome pasy szerokości 13/20, 3/20 i 4/20 szerokości flagi odpowiednio czerwony, żółty i błękitny. Centralnie umieszczony jest herb gminy wysokości 8/10 szerokości flagi. Banner gminy Radowo Małe jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na trzy pasy wysokości 29/80, 3/30 i 48/80 wysokości płata kolejno czerwony, żółty i błękitny. Herb gminy, wysokości 8/40 wysokości banneru, umieszczony jest w ten sposób, że jego górna krawędź leży w odległości 9/40 wysokości banneru od jego górnej krawędzi. Flaga stolikowa gminy Radowo Małe jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1, mocowanym na poprzeczce montowanej do stojaka, podzielonym poziomo na trzy pasy wysokości 23/40, 3/40 i 14/40 wysokości flagi kolejno

Gmina Kielice

Gmina miejsko-wiejska w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie iławskim. W skład gminy wchodzi miasto Kielice i piętnaście sołectw: Biskupiczki, Butowo, Goryń, Jędrzychowo, Kantowo, Klimy, Krzywka, Limża, Łodygowo, Ogrodzieniec, Pławty Wielkie, Sobiewola, Trupel i Wola.

Mapa Gminy Kielice. Rys. <https://upload.wikimedia.org/>

Symbole Gminy Kielice wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Rafał Ryszczuk – Burmistrz Kielic, Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 23-1023/O/2022 z dnia 25 marca 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, pieczęci, łańcuchów i sztandaru Gminy Kielice.

Uchwała Nr XXXVIII/309/2022 Rady Miejskiej w Kielicach

z dnia 25 maja 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banera i pieczęci Gminy Kielice⁸⁴.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38, z 2022 r. poz. 655) po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,

Rada Miejska w Kielicach uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Kielice, którego projekt graficzny stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.
2. Herb Gminy Kielice przedstawia w polu błękitnym orła św. Jana Ewangelisty wzbijającego się do lotu, srebrnego, ze szponami i aureolą złotymi, stojącego na wstędze srebrnej, na

której widnieje czarny, majuskułowy napis ST+JOHANNES.

§ 2. 1. Ustanawia się flagę Gminy Kielice, której projekt graficzny stanowi załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.
2. Flagę gminy Kielice jest płat prostokątny, o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 2/30 szerokości flagi od drzewca i górnej krawędzi flagi, znajduje się godło herbowe Kielic szerokości 1/2 szerokości płata flagi.

§ 3. 1. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Kielice której projekt graficzny stanowi załącznik Nr 3 do niniejszej uchwały.
2. Flaga stolikowa gminy Kielice jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 1/10 szerokości płata od jego górnej i prawej (heraldycznie) krawędzi, znajduje się godło herbowe Kielic szerokości 1/2 szerokości płata flagi.

§ 4. 1. Ustanawia się banner Gminy Kielice której projekt graficzny stanowi załącznik Nr 4 do niniejszej uchwały.
2. Banner gminy Kielice jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 1/10 szerokości płata od jego górnej i prawej (heraldycznie) krawędzi, znajduje się godło herbowe Kielic szerokości 2/3 szerokości płata flagi.

(...)

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego⁸⁵.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVIII/309/2022
Rady Miejskiej w Kielicach
z dnia 25 maja 2022 r.

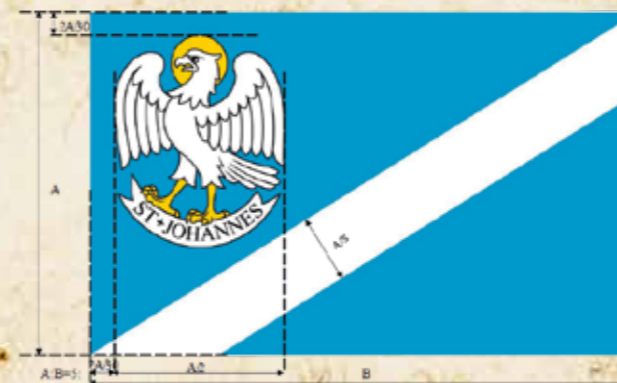
Wzór herbu Gminy Kielice

PANTONE Vacat CMYK 0, 0, 0, 0 RGB 0, 0, 0	PANTONE Black 6 C CMYK 0, 0, 0, 100 RGB 0, 0, 0	PANTONE 803 2X CMYK 100, 15, 0, 0 RGB 255, 213, 0	PANTONE 306 C CMYK 100, 0, 0, 0 RGB 0, 160, 227
---	--	---	---

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVIII/309/2022
Rady Miejskiej w Kielicach
z dnia 25 maja 2022 r.

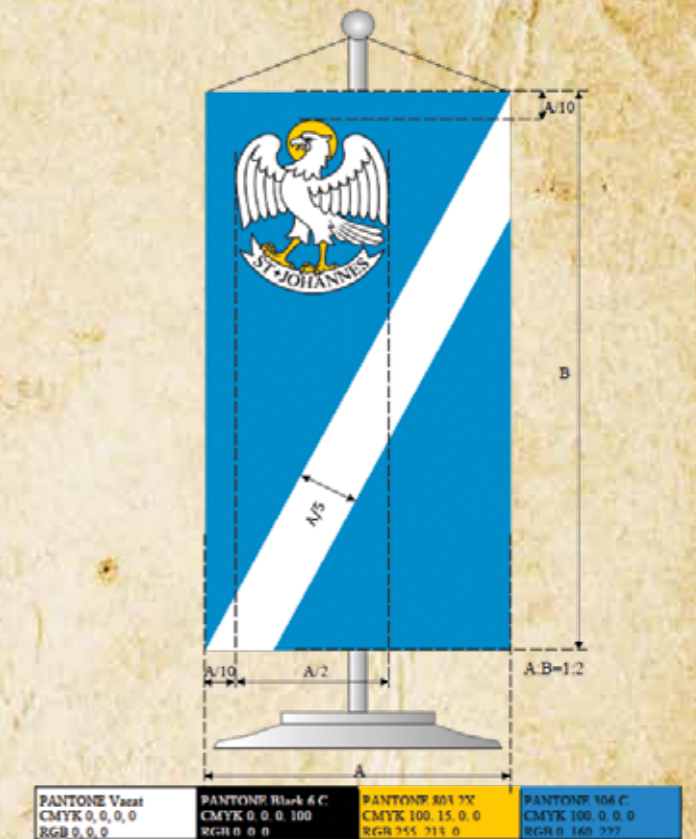
Wzór flagi Gminy Kielice

PANTONE Vacat CMYK 0, 0, 0, 0 RGB 0, 0, 0	PANTONE Black 6 C CMYK 0, 0, 0, 100 RGB 0, 0, 0	PANTONE 803 2X CMYK 100, 15, 0, 0 RGB 255, 213, 0	PANTONE 306 C CMYK 100, 0, 0, 0 RGB 0, 160, 227
---	--	---	---

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXVIII/309/2022
Rady Miejskiej w Kielicach
z dnia 25 maja 2022 r.

Wzór flagi stolikowej Gminy Kielice

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXVIII/309/2022
Rady Miejskiej w Kielicach
z dnia 25 maja 2022 r.

Wzór banneru Gminy Kielice

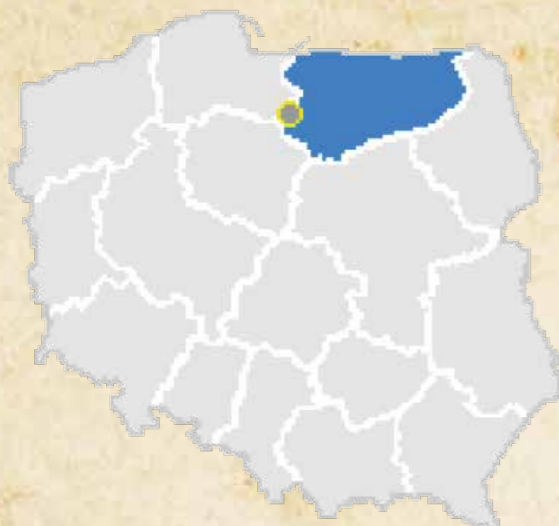

84. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2022 r. poz. 2692 w dniu 06.06.2022 r.

85. Wejście w życie 21.06.2022 r.

HERB, FLAGA I INNE SYMBOLE
GMINY KISIELICE
UZASADNIENIE
HERALDYCZNO-HISTORYCZNE⁸⁶

Charakterystyka gminy Kisielice

1. Iława miasto
2. Iława gmina
3. Lubawa miasto
4. Lubawa gmina

Rysunek 1: Położenie gminy Kisielice na mapie Polski, powiatu oraz mapa gminy Kisielice⁸⁷

Gmina Kisielice to gmina miejsko-wiejska położona we wschodniej części powiatu iławskiego, na zachodzie województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z gminami Susz i Iława (powiat iławski), Prabuty (powiat kwidzyński), Biskupiec (powiat nowomiejski), Gardęja (powiat kwidzyński), oraz Łasin (powiat grudziądzki). Przez gminę i miasto przebiega droga krajowa nr 16 oraz wojewódzka 522. Gmina Kisielice ma powierzchnię 172,8 km², zaś według stanu na 31.12.2020 było tu 6 094 mieszkańców, z czego w Kisielicach, na powierzchni 3,37 km² – 2 109 mieszkańców. W gospodarce miasta i gminy największą rolę pełni rolnictwo, na którego bazie działają zakłady usługowo-handlowe w Kisielicach. Do gminy, oprócz miasta Kisielice, należy piętnaście sołectw: Biskupiczki, Butowo, Goryń, Jędrychowo, Kantowo, Klimy, Krzywka, Limża, Łęgowo, Łodygowo, Ogrodzieniec, Pławty Wielkie, Sobiewola, Trupel, Wola⁸⁸. Siedzibą władz gminy są Kisielice, lokowane w 1331 roku miasto początkowo prywatne, następnie należące do biskupów pomezzańskich. Pod względem historycznym Kisielice leżą w Prusach Górnych, na obszarze dawnej Pomezanii, a także na Powiślu. Położone są nad rzeką Gardęgą (Gardeją). Stanowią lokalny ośrodek usługowy dla rolniczego zaplecza. Znajdują się tu tylko niewielkie zakłady. W roku 1945 Kisielice uległy zniszczeniu w 80%, co poskutkowało utratą praw miejskich, odzyskanych w 1986 roku. Odbudowa miasta była jedynie częściowa i z tego powodu, mimo średniowiecznej metryki Kisielic, nie zachowała się tutaj większa liczba cenniejszych zabytków. Miasto charakteryzuje się nieregularną zabudową rozciągającą się wzdłuż kilku zbiegających się tutaj dróg oraz wokół małego Jeziora Kisielickiego. Dawniej Kisielice były węzłem kolejowym, przecinały się tutaj linie kolejowe z Jabłonowa Pomorskiego do Prabut oraz łączniki do Kwidzyna i Biskupca Pomorskiego. Dwie ostatnie linie zlikwidowano odpowiednio w latach 1945 i 1974, zaś na pierwszej zawieszono ruch pasażerski w 1991 roku⁸⁹.

Warunki geograficzno-przyrodnicze

Pod względem morfologicznym teren gminy zdominowany jest przez rozległą falistą wysoczyznę morenową. 72% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, zaś 27% – lasy. Gmina leży w większości w dorzeczu Osy, której dopływem jest Gardęga. Znajduje się tutaj kilka jezior, z których największe to jeziora Trupel, Goryńskie, Dłużek i Popówko. Władze gminy Kisielice konsekwentnie ograniczają wpływ na miejscowe środowisko m.in. dzięki proekologicznym inwestycjom komunalnym. Działa tutaj oczyszczalnia ścieków obsługująca całą gminę, oraz ekologiczne źródła energii: farma wiatrowa, farma fotowoltaiczna, biogazownia i kotłownia opalana słomą. Wymienione źródła energii, z których największą moc (blisko 100 MW) ma farma wiatrowa, zapewniły gminie Kisielice, jako pierwszej w Polsce, samowystarczalność energetyczną. Na terenie gminy nie znajdują się żadne rezerваты przyrody, ale funkcjonuje Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Goryńskiego. Istnieje też 25 pomników przyrody oraz kilka użytków ekologicznych⁹⁰.

86. Ustalenia własne
87. Jerzy Kwiatek, Teofil Lijewski, Leksykon miast polskich, Warszawa 1998, s. 305
88. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kisielice

Fot. 1: Farma wiatrowa w pobliżu Kisielic⁹¹

Zabytki

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, w gminie Kisielice zarejestrowanych jest kilka obiektów zabytkowych, z czego większość w samych Kisielicach⁹²:

- XIV-wieczne założenie urbanistyczne Starego Miasta w Kisielicach,
- Kościół par. pw. Matki Boskiej Królowej Świata wraz z cmentarzem kościelnym, 1 poł. XIV w., 1856-1857, 1959 w Kisielicach,
- Szkoła z 1925 roku w Kisielicach,
- 4 domy z XIX wieku w Kisielicach,
- Zespół dworski z XIX/XX wieku w Krzywce,
- Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, 1599-1604, 1930 w Łęgowie,
- Zespół dworski z XVIII/XIX wieku w Pławtach Wielkich,
- Zespół cmentarza ewangelickiego z ok. 1850 roku w Truplu.

Fot. 2: Panorama Kisielic na pocztówce sprzed I wojny światowej, widoczny miejscowy kościół parafialny⁹³

Rys historyczny Kisielic

Ponieważ siedziba władz gminy Kisielice jest ośrodkiem miejskim, symbolika gminy Kisielice będzie tożsama z symboliką miasta Kisielice. W związku z tym rys historyczny gminy ograniczony zostanie do rysu historycznego miasta Kisielice. Historia pozostałych miejscowości gminy nie będzie miała znaczenia dla symboliki gminy Kisielice.

Nazwa miasta po raz pierwszy została odnotowana w

91. www.monitor-inwestycji.pl
92. NID, lista zabytków, woj. warmińsko-mazurskie, powiat iławski, gmina Kisielice
93. Polska-org.pl

1331 roku jako *Vrienstadt*, w latach późniejszych zapisywana jako *Freien-, Frey-, Freistadt (Wolne miasto)*, co wedle Kazimierza Rymuta oznaczać miało „miasto otwarte dla zbiegów”. W 1450 roku po raz pierwszy pojawiła się polska nazwa *Kyselcyce* o niepewnej etymologii. Może pochodzić ona od nazwy osobowej *Kisiel* lub od przymiotnika *kisły*, spotykanego na terenach nadwodnych. Nazwa ta jest być może starsza od niemieckiej i pochodzić może od polskich osadników w Prusach^{94 95}. Według Seweryna Szczepańskiego, nazwa *Wolne miasto* wskazywać miała, że było to jedyne miasto prywatne wśród dóbr biskupstwa pomezńskiego⁹⁶.

W roku 1285 biskup i kapituła pomezńska nadały znaczne dobra Dietrichowi Stango z pozwoleniem na założenie w nich miasta. Nie wiadomo dokładnie, kiedy owe założenie nastąpiło, natomiast 1 stycznia 1331 roku, kiedy Kisielice otrzymały prawa chełmińskie, istniała tam już zabudowa z bramą miejską, kościołem i szkołą. Prawa chełmińskie nadali Kisielicom bracia Jan i Ludwik Stango. Zabudowa miasta była nieregularna, skupiała się wokół dwóch rozwidlających się ulic, pomiędzy którymi ulokowano rynek z ratuszem (zburzonym w 1860 roku). Miasto otoczono murami z trzema bramami: Wodną, Biskupiecką i Prabucką. Mury miejskie, z powodu braku konserwacji, do XVII wieku rozpadły się. Niedługo były Kisielice miastem prywatnym, ponieważ w 1397 roku odkupił je od Stangów biskup pomezński Jan I. W latach 1414 i 1455-1466 miasto znajdowało się w rękach polskich, zaś od 1525 roku – pruskich. Ludność miasta w dużej części pozostawała jednak polska. W XVI i XVII wzmiankuje się polskich radnych i burmistrzów Kisielic. W roku 1576 było tutaj ok. 500 mieszkańców, w 1771 – ok. 750, w 1855 – 2032, a w 1937 – 3092. Kisielice były miastem wybitnie rzemieślniczym. W roku 1860 odnotowano tutaj m.in. 27 sukienników, 21 stolarzy, cieśli, kołodziejów i tokarzy, 15 krawców, 8 zdunów i wytwórców cegieł, po 5 rzeźników i piekarzy, po 4 kuśnierzy, grabarzy i rymarzy. Odbywało się tutaj 8 jarmarków rocznie – 4 na bydło i konie oraz 4 kramne. W latach 1899 i 1900 miasto uzyskało połączenie kolejowe z Jabłonowem, Prabutami i Kwidzynem, zaś w 1925 roku z Biskupcem Pomorskim. W roku 1945 80% zabudowy miasta zostało zniszczone w wyniku działań wojennych, w wyniku czego Kisielice spadły do rzędu osad. W roku 1961 ponad połowa osób zatrudnionych utrzymywała się z rolnictwa⁹⁷. Miasto odbudowano jedynie częściowo i do dzisiaj nie odzyskało przedwojennej liczby ludności. Do 1975 roku Kisielice były w województwie olsztyńskim, w latach 1975-98 – elbląskim i od 1999 w powiecie iławskim i województwie warmińsko-mazurskim. 1 stycznia 1986 roku Kisielice odzyskały prawa miejskie⁹⁸. Na początku XXI wieku, w wyniku implementacji opracowanej na przełomie wieków strategii rozwoju gminy, gmina Kisielice jako pierwsza w Polsce osiągnęła samowystarczalność energetyczną. Największe znaczenie mają tutaj uruchomione w 2006

94. Red. Kazimierz Rymut, Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany, T. IV, J-Kn, Kraków 2001, s. 467
95. Stanisław Rospond, Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Wrocław 1984, s. 142
96. Seweryn Szczepański, Ekspertyza heraldyczno-historyczna herbu Kisielic, Olsztyn 2019, s. 8
97. Red. Mareusz Siuchniński, Miasta polskie w tysiącleciu, Warszawa-Wrocław-Kraków, 1967, t. II, s. 125
98. Jerzy Kwiatek, Teofil Lijewski, Leksykon miast Polski, Warszawa 1998, s. 305

i 2016 roku farmy wiatrowe „Kisielice” i „Kisielice II” o łącznej mocy 94,5 MW⁹⁹.

Tradycje heraldyczne Kisielic

Wyczerpujące informacje na temat historycznej symboliki Kisielic zebrał i podał do wiadomości dr Seweryn Szczepański w 2019 roku. Jego ustalenia stanowią podstawę niniejszej sekcji¹⁰⁰.

Najstarsza pieczęć miejska Kisielic znana jest z odcisku na niedatowanym dokumencie z XV wieku, przechowywanym w Archiwum Państwowym w Toruniu. Średnica pieczęci wynosi 40 mm, legenda otokowa brzmi * s : civitatis : vri[e]y[s]tat [...]. W polu pieczęci widnieje kompozycja składająca się z półksiężycą barkiem do dołu z dwiema gwiazdami na rogach, pomiędzy którymi znajduje się jakby głowa zwierzęca z wydłużoną szyją, flankowana przez dwie ulistnione gałązki roślinne. Bernhard Engel, który jako pierwszy w 1894 roku opublikował odrsy tej pieczęci, widział w centralnym elemencie godła maszt statku bez olinowania zwieńczony zwierzęcą głową. Warto jednakże dodać, że na oryginalnym odcisku pieczęci, którego fotografię pozyskali autorzy niniejszych słów, miejsce rzekomej głowy zwierzęcej zajmuje okrągły odprysk. Pozostaje otwarte pytanie, czy to uszkodzenie istniało już w czasach Engela i zostało odczytane jako zwierzęca głowa, czy też jest ono młodsze.

Fot. 3: Odrsy odcisku najstarszej znanej pieczęci Kisielic autorstwa B. Engela¹⁰¹

Fot. 4: Fotografia omawianego odcisku¹⁰²

Informację o następnej chronologicznie pieczęci miejskiej opublikował Vossberg w 1843 roku. Wedle jego opisu, godłem napieczonym miał być „orzeł(?) stojący na pniu drzewa, powyżej cierniowa gałązka”. Legenda otokowa miała brzmieć BVRGERMEISTER o VND o RATHMAN o DER o S o FREYSTAT. Niestety Vossberg nie zamieścił odrsy tej pieczęci, niewiadome jest także miejsce jej przechowywania, o ile zachowała się do dzisiejszych czasów. Wydaje się, że na tej pieczęci mógł wzorować się autor ilustracji herbu Kisielic z herbarza Siebmachera (jedna z „nowych” edycji), choć tutaj nad orłem widniał półksiężyc, nie gałązka. Dodatkowo, powyżej tarczy znajdować się miała przycięta gałąź – godło rodowe Stangów. To samo dzieło przytacza także „nowy” herb Kisielic, gdzie widać orła siedzącego na bramie, furcie czy portalu zwieńczonym łukiem. Herb ten miał być wzorowany na nowożytnych pieczęciach miasta, do których jednakże nie udało się dotrzeć.

Fot. 5: „Stary” herb Kisielic według herbarza Siebmachera¹⁰³

Fot. 6: „Nowy” herb Kisielic według herbarza Siebmachera¹⁰⁴

Symbol Kisielic nadal ewoluował w kolejnych wiekach. Na pieczęciach miejskich z XVIII i XIX wieku, pojawił się symbol pelikana. Ich odrsy opublikował autor monografii historycznej biskupstwa pomezańskiego, Hermann Cramer. Symbol pelikana znalazł się na pieczęci XVIII-wiecznej, umieszczony w barokowym kartuszu, otoczony legendą SIEGEL DES RATHS IN FREYSTADT, poniżej zaś umieszczono sentencję Seneki: CONCORDIA RES PARVAE CRESCUNT – „zgodą wzrastają małe rzeczy”. W innym ujęciu oraz z legendą SIEGEL DER STADT VERORDENTEN ZU FREYSTADT i z tą samą sentencją, symbol ten powtórzono na pieczęci zatwierdzonej w 1808 roku. Pelikan w tarczy, tym razem z półksiężycem nad głową, znalazł się też na pieczęci miejskiej znanej z odcisków z końca XIX wieku. Legenda otokowa brzmiała tam MAGISTRAT ZU FREYSTADT W/P.

Fot. 7: Odrsy XVIII-wiecznej pieczęci Kisielic¹⁰⁵

Fot. 8: Odrsy XVIII-wiecznej pieczęci Kisielic¹⁰⁶

Fot. 9: Odcisk pieczęci miejskiej Kisielic z końca XIX wieku¹⁰⁷

Orzeł wrócił do herbu Kisielic w XX wieku. Herb najwyraźniej wzorowany opisem z herbarza Siebmachera, znalazł się na banknotach zastępczych (notgeldach) kisielickiego magistratu z roku 1920.

Fot. 10: Notgeldy Kisielic z 1920 roku¹⁰⁸

Wobec braku jednolitego wzoru symbolu Kisielic, ostatecznie jego kształt zaproponowali heraldycy niemieccy działający na przełomie XIX i XX wieku. Wydaje się, że jako pierwszy zbliżony do obecnego herb zaproponował znany i ceniony heraldyk Otto Hupp. Jego pracę można podziwiać np. na znaczkach kolekcjonerskich dołączanych do Kawy Hag

99. Serwis informacyjny CIRE 24. Kisielice – pierwsza w Polsce gmina samowystarczalna energetycznie <https://zielona-energia.cire.pl/artykuly/serwis-informacyjny-cire-24/98994-kisielice-8211-pierwsza-w-polsce-gmina-samowystarczalna-energetycznie>

100. Seweryn Szczepański, Ekspertyza heraldyczno-historyczna herbu Kisielic, Olsztyn 2019, s. 8

101. Bernhard Engel, Die mittelalterlichen Siegel des Thomer Rathesarchivs, Toruń 1894, s. 11

102. Archiwum Państwowe w Toruniu, Zespół Listy Cechowe, sygn. 4534

103. Otto Titan von Hefner, J. Siebmacher's großes und allgemeines Wappenbuch: in einer neuen, vollständig geordneten u. reich verm. Aufl. mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen (Band 1,4,1): Städrewappen, s. 203, tabl. 224

104. Op. cit.

105. Hermann Cramer, Urkundenbuch zur Geschichte des vormaligen Bisthums Pomesanien, t. IV, Marienwerder, 1887, tabl. V

106. Op. cit.

107. Fot. opublikowana przez Seweryna Szczepańskiego bez podania źródła, prawdopodobnie zaczerpnięta z serwisu heraldry-wiki.com

108. Fot. aukcje.gndm.pl

w pierwszych dekadach XX wieku. Chronologicznie po raz pierwszy widzimy tutaj w herbie Kisielic orła w aureoli, stojącego na wstędze z napisem ST. JOHANNES, czyli orła św. Jana Ewangelisty. Po raz pierwszy zaproponowano także barwy herbu – błękitne pole, orzeł i wstęga srebrne, złote szpony i aureola. Wizerunek ten najwyraźniej posłużył jeszcze kilku przedwojennym naśladowcom. Taka sama kompozycja, choć bardzo nowoczesnie wystylizowana, znalazła się np. na herbie z etykiet papierosowych firmy Garbaty z ok. 1930 roku oraz na herbie Kisielic zamieszczonym w Heimatkarte von Ostpreußen und der freien Stadt Danzig z 1937 roku.

Fot. 11: Herb Kisielic według Ottona Huppa¹⁰⁹

Fot. 12: Herb Kisielic według Heimatkarte¹¹⁰

Fot. 13: Herb Kisielic według etykiety papierosowej firmy Garbaty¹¹¹

Herb Kisielic omówił w swojej pracy *Pieczczę i herby miast pomorskich* z 1939 roku Marian Gumowski. Gumowski uważał, że autorzy analizujący pieczęć XVI-wieczną mylnie interpretowali figurę, na której stał orzeł, jako gałąź, zaś figurę u góry jako półksiężyc. Jego zdaniem gałąź ta to w istocie wstęga z napisem ST. JOHANNES, zaś półksiężyc to aureola wokół głowy orła. Dodatkowo Gumowski odrzucał hipotezę jakoby gałązka ponad tarczą herbową Kisielic na niektórych pieczęciach miała być motywem zaczerpniętym z godła Stangów. Uważał on, że jest to jedynie motyw dekoracyjny. Zdaniem Gumowskiego, prawidłowy herb miasta miał wyobrażać orła św. Jana Ewangelisty, przy czym twierdził on, że barwy herbu powinny zostać wywiedzione od barw herbowych biskupstwa pomezjańskiego, tj. właścicieli miasta. Zatem tarcza herbowa powinna być czerwona, orzeł zaś złoty. Odrzucił zatem propozycje barwne przedwojennych autorów niemieckich.

Fot. 14: Herb Kisielic według Mariana Gumowskiego

Po włączeniu w granice Polski w 1945 roku, Kisielice spadły do rządu osad i ich herbu nie odnotowała praca *Herby miast Polski* Mariana Gumowskiego z 1960 roku, ani też nie znalazł się on na tablicach herbowych do *Miast polskich w tysiącleciu* z 1967 roku. Dopiero po odzyskaniu praw miejskich w 1986 roku, herb Kisielic opublikowali Marek Plewako i Józef Wanag w swoich *Herbarzu miast polskich* z 1994 roku. Na opublikowanym tam herbie orzeł stał na wstędze z datami rocznymi 1331 – 1986 w miejsce napisu ST. JOHANNES. Barwy herbu stanowiły jakby mieszaninę propozycji z początku XX wieku oraz Mariana Gumowskiego – pole było czerwone, ale orzeł srebrny¹¹².

112. Marek Plewako, Józef Wanag, *Herbarz miast polskich*, Warszawa 1994, s. 82

Fot. 15: Herb Kisielic według Plewako i Wanaga

Fot. 16: Aktualnie używany herb gminy Kisielice

Herb gminy Kisielice

Jak wynika z konsensusu osiągniętego przez XIX-XX wiecznych heraldyków niemieckich oraz korespondencji z Komisją Heraldyczną, herbem gminy Kisielice powinien być orzeł świętego Jana Ewangelisty srebrny, z aureolą złotą, w polu błękitnym. Ponieważ nie ma jednego historycznego wzorca formy tego orła, stworzone zostało od podstaw jego autorskie opracowanie. Zadbano o to, aby godło możliwie w pełny i symetryczny sposób wypełniało pole tarczy. Zrezygnowano z pseudohistorycznej czcionki na wstędze z napisem ST. JOHANNES na rzecz nieco nowocześniejszego i czytelniejszego kroju. Wzorce historyczne nie identyfikują jednoznacznie formy dywizora pomiędzy skrótem ST i imieniem JOHANNES na wstędze. Proponuje się zatem użycie tutaj krzyżyka równoramiennego, aby tym bardziej podkreślić religijny charakter godła herbowego.

Uwzględniając powyższe rozważania, proponuje się następujący opis herbu gminy Kisielice:

W polu błękitnym orzeł św. Jana Ewangelisty wzbijający się do lotu, srebrny, ze szponami i aureolą złotymi, stojący na wstędze srebrnej, na której czarny, majuskułowy napis ST+JOHANNES.

Barwy herbu pochodzą oczywiście z jego historycznych przedstawień, co szczegółowo opisano w akapitach powyżej. Ponadto, barwy zastosowane w herbie według różnych autorów mają swoje własne znaczenie symboliczne¹¹⁵:

ZŁOTO: delikatność, życzliwość, otucha, wzniosłość, szlachetność, rozum, poważanie, cnota, wielkość, moc, wiara, bogactwo, kierowanie, wiedza, szlachetność, szczodrość, dzielność, waleczność, wytrwałość, wierność, sprawiedliwość, łagodność, miłosierdzie, wzniosłość ducha.

SREBRO: pokora, uczciwość, niewinność, czystość, bogactwo, mądrość, nieskazitelność, radość, przyjaźń, spra-

115. P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 40-42

Wersja herbu postulowana przez Gumowskiego weszła ostatecznie do oficjalnego użytku prawdopodobnie w latach 90 XX wieku, kiedy to opracowano oficjalną, używaną do dzisiaj wersję herbu Kisielic. Herb wyobrażał zatem orła Św. Jana Ewangelisty złotego w polu czerwonym. Niestety wzór ten ma dość niefortunne opracowanie plastyczne, na co zwracała uwagę Komisja Heraldyczna przy MSWiA w swoich opiniach z 2005 i 2020 roku. Komisja zasygnalizowała m.in. dość nieporadny i niesymetryczny rysunek oraz niewłaściwe proporcje tarczy herbowej. Komisja wskazała także, że należy przywrócić historyczne barwy herbu z początku XX wieku, ponieważ herb Kisielic nie pochodzi zdaniem Komisji od herbu biskupstwa pomezjańskiego, ale raczej od patrona miejscowej świątyni¹¹³. Autorzy tych słów nie posiadają jednak informacji o przedreformacyjnym wezwaniu kościoła parafialnego w Kisielicach¹¹⁴. Wydaje się, że mimo wątpliwości w tej kwestii, przyjęcie błękitnej barwy pola i srebrnego orła będzie tutaj zabiegiem korzystnym. Należy przypomnieć, że złotego orła Św. Jana Ewangelisty na czerwonym tle, używa już nieodległa gmina Biskupiec, więc zróżnicowanie barw jest wskazane.

113. Uchwała Nr 52-103/O/2020 z dnia 17 grudnia 2020 r. oraz Uchwała Nr 37-1023/O/2005 Komisji Heraldycznej w sprawie projektów herbu, flagi i pieczęci gminy Kisielice

114. Np. Waldemar Rozynkowski, *Patrocinia miejskich kościołów parafialnych w średniowieczu na przykładzie państwa Zakonu Krzyżackiego w Prusach [w:] Miasta i mieszczaństwo w Europie Środkowowschodniej do połowy XIX wieku*, Toruń 2003, s. 308 jedynie domniemuje o wezwaniu średniowiecznym kościoła w Kisielicach, właśnie na podstawie pieczęci, zauważając przy tym, że orzeł może również stanowić nawiązanie do biskupstwa pomezjańskiego

109. Fot. aukcje.gndm.pl

110. Kurmark Cigaretten Wappenschau, Berlin Garbaty-Zigarettenfabrik, ok. 1930

111. Conrad Schadinsky, *Heimatkarte von Ostpreußen und der freien Stadt Danzig*, 1937

wiedliwość, bezstronność, czystość, pogoda, spokój ducha, szlachectwo, prostota ducha, pilność, szczerłość.

BŁĘKIT: piękno, wzniosłość, pochwała, prawość, wierność, stałość, czujność, patriotyzm, zwycięstwo, sława, miłość niebiańska, pobożność, świętość, praworządność, czystość, niewinność, natchnienie, zaufanie, chwała, powab, łagodność, słodycz.

Dopuszcza się, na potrzeby poligrafii i grafiki komputerowej, wyrażanie tynktury srebrnej przez kolor biały, złotej przez kolor żółty. Jednakże wszędzie tam, gdzie jest to technicznie możliwe bez uzyskania barw wizualnie odbiegających od srebra, należy używać barwy srebrnej i złotej. W szczególności przy wyjątkowo uroczystych realizacjach herbu, np. na sztandarze (wówczas do wykonania godeł herbu należy użyć nici srebrnej i złotej), albo ozdobnych futerałach (srebrna i złota farba). Rozważyć można też użycie srebrnej i złotej farby na tabliczkach z nazwami ulic, lub tablicy z herbem na fasadzie Urzędu Miejskiego.

Flaga gminy Kisielice

Proponuje się, aby flaga gminy Kisielice wyobrażała płat prostokątny, o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 2/30 szerokości flagi od drzewca i górnej krawędzi flagi, znajduje się godło herbowe Kisielice szerokości 1/2 szerokości płata flagi. Koncepcja flagi pochodzi z opracowania dr Seweryna Szczepańskiego z 2019 roku, która zyskała uznanie władz miasta. Zmienione jednak zostały barwy oraz układ i proporcje elementów flagi.

Banner gminy Kisielice

Banner gminy Kisielice jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 1/10 szerokości płata od jego górnej i prawej (heraldycznie) krawędzi, znajduje się godło herbowe Kisielice szerokości 2/3 szerokości płata flagi.

Flaga stolikowa gminy Kisielice

Flaga stolikowa gminy Kisielice jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości), na którym znajduje się obniżony lewy skos szerokości 1/5 szerokości płata, zaś ponad nim, w odległości 1/10 szerokości płata od jego górnej i prawej (heraldycznie) krawędzi, znajduje się godło herbowe Kisielice szerokości 1/2 szerokości płata flagi.

(...)

Sztandar gminy Kisielice

Sztandar gminy Kisielice do dwustronny płat przytoczony jedną stroną do drzewca, zaś z pozostałymi stronami obszytymi frędzlą złotą. Prawa strona sztandaru gminy

Kisielice, tzw. strona państwowa, ma standardową formę i składa się z płata w barwie czerwonej z godłem według wzoru państwowego. Strona lewa, tzw. samorządowa jest błękitna. Pośrodku znajduje się godło herbowe gminy, gdzie barwy srebrna i złota wyszywane powinny być niemi srebrną i złotą, zaś czarna – nicią czarną. Godło gminy otoczone jest układającym się w okrąg majuskułowym, srebrnym łacińskim napisem SANCTE IOANNES EVANGELISTA ORA PRO NOBIS + KISIELICE CIVITAS + (ŚWIĘTY JANIE EWANGELISTO MÓDL SIĘ ZA NAMI + GMINA KISIELICE +). W głowicy sztandaru znajduje się wykonane z metalu w barwie złocistej godło herbowe gminy wpisane w ażurowy, ozdobny grot, osadzony na tulei. Do tulei przywiązana jest dwustronna szarfa zakończona frędzlą. Jedna jej strona jest błękitna, druga – biała.

(...)

Gmina Czarnia

Gmina wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie ostrołęckim. W skład gminy wchodzi dziewięć sołectw: Bandysie, Brzozowy Kąt, Cupel, Cyk, Czarnia, Długie, Michałowo, Rutkowo i Surowe.

Mapa Gminy Czarnia. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Symbole Gminy Czarnia wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 33-2214/O/2022 z dnia 13 maja 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru, łańcuchów, pieczęci oraz Odznaki Honorowej Gminy Czarnia.

Uchwała Nr XXVI/251/22 Rady Gminy Czarnia

z dnia 30 maja 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banera, pieczęci, sztandaru i łańcuchów oraz zasad ich stosowania¹¹⁶.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 38, z 2022 r. poz. 655.), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy Czarnia uchwała, co następuje:

§ 1. Uzasadnienie heraldyczno-historyczne projektów symboli Gminy Czarnia stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Ustanawia się herb Gminy Czarnia według opisu zawartego w § 3 uchwały.
2. Wzór graficzny herbu określa załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 3. Herb Gminy Czarnia składa się: w polu złotym sosna bartna zielona z dziuplą czarną, z lewej strony z wspinającym się niedźwiedziem czarnym, z prawej z dwiema pszczołami naturalnymi, latającymi, jedna w dół w skos, nad drugą w skos lewy.

§ 4. 1. Ustanawia się flagę Gminy Czarnia według opisu zawartego w § 5 uchwały.
2. Wzór graficzny flagi określa załącznik Nr 3 do uchwały

§ 5. Flaga Gminy Czarnia to płat prostokątny o proporcjach 5:8 (wysokość do szerokości), podzielony pionowo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, zielony, czarny o szerokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 szerokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest centralnie herb gminy Czarnia wysokości 8/10 wysokości płata.

§ 6. 1. Ustanawia się baner Gminy Czarnia według opisu zawartego w § 7 uchwały.
2. Wzór graficzny banera określa załącznik Nr 4 do uchwały.

§ 7. Banner Gminy Czarnia jest pionowym odzwierciedleniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, zielony, czarny o szerokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 szerokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest herb gminy Czarnia szerokości 8/10 szerokości płata, w ten sposób, że górna krawędź herbu leży w odległości 3/32 wysokości płata od górnej krawędzi pasa zielonego.

§ 8. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Czarnia według opisu zawartego w § 8 uchwały.

¹¹⁶. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2022 r. poz. 6631 w dniu 17.06.2022 r.

2. Wzór graficzny flagi stolikowej określa załącznik Nr 5 do uchwały.

§ 9. Flaga stolikowa Gminy Czarnia jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, zielony, czarny o wysokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 wysokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest centralnie herb gminy Czarnia szerokości 8/10 szerokości płata. Płat zawieszony jest na poprzeczce mocowanej do stojaka.

(...)

§ 14. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Czarnia według opisu zawartego w § 15 uchwały.

2. Wzór graficzny sztandaru - strona prawa określa załącznik Nr 11 do uchwały.

3. Wzór graficzny sztandaru - strona lewa określa załącznik Nr 12 do uchwały.

§ 15. Sztandar Gminy Czarnia ma postać dwustronnego kwadratowego płata obszytego z trzech stron złotą frędzlą. Czwartha strona przytoczona jest do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili. Drzewce sztandaru zwieńcza ozdobna głowica z metalu w barwie złocistej przedstawiająca godło herbowe województwa mazowieckiego osadzone na tulei. Do tulei przywiązana jest szarfa podzielona na pięć równych poziomych pasów, kolejno czarny, żółty, zielony, żółty, czarny, zakończona frędzlą złotą. Strona prawa sztandaru jest czerwona z godłem Polski w części centralnej. Strona lewa to płat żółty, na który nałożono zielony kwadrat z bokami wyciętymi w sposób przywodzący na myśl kurpiowską wycinankę. Na nim centralnie ułożony herb gminy Czarnia. Nad nim złoty, majuskułowy napis GMINA, pod nim CZARNIA. Na prawo pionowo ułożona, idąca od dołu do góry złota data roczna 1931- powołania istnienia gminy Czarnia, na lewo pionowo ułożona, idąca od góry do dołu data roczna 1982- reaktywacja gminy Czarnia

§ 16. 1. Symbole, o których mowa w § 2-15 uchwały, stanowią własność Gminy Czarnia, są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

§ 17. 1. Prawo do używania symboli, o których mowa w § 2-15 uchwały na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi;
- 2) Urzędowi Gminy;
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym;
- 4) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej.

2. Pieczęci Gminy Czarnia do sygnowania ważnych dokumentów używają:

- 1) Rada Gminy;
- 2) Wójt.

§ 18. 1. Herb, flagę i banner Gminy Czarnia umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych, regionalnych, wyborów Prezydenta, do Sejmu i Senatu RP, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego, referendach oraz podczas innych imprez promujących Gminę lub organizowanych przez Gminę.

3. Herb może być umieszczany na:

- 1) pismach urzędowych;
- 2) stronach internetowych: www.czarnia.samo.rzady.pl;
- 3) Biuletynie Informacji Publicznej, której administratorem jest Gmina Czarnia;
- 4) upominkach, gadżetach, dyplomach okolicznościowych, podziękowaniach, wydawnictwach i innych przedmiotach promujących Gminę;
- 5) tablicach informujących o granicach administracyjnych Gminy Czarnia.

§ 19. 1. Herb, flaga, sztandar i banner mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne oraz sołectwa do celów promocji Gminy Czarnia.

2. Symboli, o których mowa w ust. 1, mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych.

3. Zgody na wykorzystywanie i rozpowszechnianie wizerunku herbu i flagi w celach komercyjnych przez podmioty wymienione w ust. 2 udziela Wójt.

§ 20. 1. Herb i flaga Gminy Czarnia mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie.

2. Wójt może zakazać używania herbu i flagi, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje te symbole w sposób nie zapewniający im należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy lub naraża na szkodę interes Gminy.

§ 21. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarnia.

§ 22. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego¹¹⁷.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVI/251/22 Rady Gminy Czarnia z dnia 30 maja 2022 r.

UZASADNIENIE HERALDYCZNO-HISTORYCZNE PROJEKTÓW SYMBOLI GMINY CZARNIA¹¹⁸

Charakterystyka gminy Czarnia

Rysunek 1: Położenie Gminy Czarnia na mapie Polski, powiatu oraz mapa Gminy Czarnia¹¹⁹

Gmina Czarnia to gmina wiejska w północnej części powiatu ostrołęckiego i województwa mazowieckiego. Sąsiaduje z gminami Baranowo (powiat ostrołęcki), Chorzele, Myszyniec (powiat przasnyski), Rozogi i Wielbark (powiat szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie). Jedynym ważniejszym szlakiem komunikacyjnym przecinającym gminę jest droga wojewódzka nr 614. W skład gminy wchodzi 9 sołectw: Bandysie, Brzozowy Kąt, Cupel, Cyk, Czarnia, Długie, Michałowo, Rutkowo, Surowe

118. Uzasadnienie heraldyczno-historyczne opracowane przez Kamila

Wójcikowskiego i Roberta Fidurę, luty 2022 r.

119. Źródło: regioset.net, www.kurpie.com.pl

oraz trzy miejscowości niesołeckie: gajówka Brzozowy Kąt, osady Chrzonek i Dunaj. Liczba mieszkańców gminy wg. stanu na 31.12.2019r. wynosi 2 513 osób, obszar obejmuje 92,5 km²¹²⁰.

Warunki przyrodniczo-geograficzne gminy

Obszar gminy Czarnia leży w obrębie makroregionu Nizin Północno-Mazowieckich w mezoregionie Równiny Kurpiowskiej. Krajobraz gminy zdominowany jest przez równinę sandrową poprzecinaną dolinami rzecznyymi. Głównymi rzekami gminy są Omulew i Trybówka. Gmina charakteryzuje się dużą lesistością, bliską 40%. Jest to więcej niż średnia lesistość kraju¹²¹. Na terenie gminy znajdują się dwa rezerwaty przyrody. Rezerwat „Czarnia” powstał w celu ochrony fragmentu boru świeżego naturalnego pochodzenia, charakterystycznego dla dawnej Puszczy Kurpiowskiej. Jego osobliwością są sosny bartne, jedne z nielicznych w Polsce nadal żywych. Według naszej wiedzy żywe sosny bartne znajdują się w Polsce jeszcze tylko na Podlasiu. Cztery z tych sosen mają status pomnika przyrody. Dwie są nadal żywe. Rezerwat „Surowe” ma za zadanie ochronę fragmentu boru świerkowo-sosnowego pochodzenia naturalnego, stanowiącego resztę dawnej Puszczy Myszynieckiej. Również tutaj znajduje się żywa sosna bartna, jej wiek szacowany jest na ponad 200 lat. Tuż za leśniczówką w Czarni stoi ponad 600-letni dąb „Kmicic”, pod którym miał odpoczywać sam sienkiewiczowski Kmicic, w czasie przemarszu wojsk polskich podczas Potopu¹²².

Fot. 1: Sosny bartne w rezerwacie „Czarnia”¹²³

Gmina Czarnia położona jest w Regionie Etnograficznym Kurpiowskim – Kurpie północne (Kurpie Puszczy Zielonej). Region ten zachował do dziś odrębność kulturową, a nawet gwarową. Na terenie gminy działają twórcy kultury ludowej, w tym rękodziela takiego jak kierce, kwiaty z bibuły, wycinanki i pisanki. Na szczególną uwagę zasługuje Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniacy”, powstały w 1935 roku i działający nieprzerwanie do dzisiaj. Zespół tańczy tańce kurpiowskie oraz wystawia widowiska.

120. Bp Gminy

121. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia. 85-lecie działalności Kurpiowskiego Zespołu Folklorystycznego Carnicy w Czarni; 1935-2020, Czarnia 2020, s. 73-79, 85

122. Strategia rozwoju gminy Czarnia

123. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia (...), s. 75

Fot. 2: Zespół „Carniacy”¹²⁴

Zabytki gminy

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, na terenie gminy znajdują się tylko dwa zabytki. Są nimi wzmiankowany już kościół parafialny w Czarni z początku XX wieku oraz przynależący doń cmentarz rzymskokatolicki. Nie są to wybitnie cenne zabytki.

Fot. 3: Kościół parafialny w Czarni¹²⁵

Rys historyczny gminy Czarnia

124. powiat.ostroleka.pl

125. Wikimedia Commons, PanSG, CC-SA 4.0

Gmina Czarnia leży w części Puszczy Zielonej zwanej Zagajnicą Ostrołęcką. Obszar ten przynależał do kasztelanii, a później starostwa ostrołęckiego. Po inkorporacji Mazowsza, Zagajnica stała się królewską. Nowożytnie stałe osadnictwo na większą skalę rozpoczęło się tutaj dopiero w XVII stuleciu. Pierwszymi osadnikami byli bartnicy, myśliwi, rudnicy, węglarze i smolarze. Istnieje teoria, według której najbardziej wysunięte na północ osady gminy utworzyli przybysze z Prus Książęcych. Starostwo ostrołęckie do 1556 roku stanowiło oprawę wdowią królowej Bony.

Rysunek 2: Wielkie posiadłości ziemskie na północnym Mazowszu¹²⁶

Jeszcze w lustracjach z lat 1616-20 wymieniano w okolicy tylko budy eksploatujących las. Pierwsze wzmianki o wsiach w Zagajnicy Ostrołęckiej pochodzą z lustracji w 1660 roku. Wymieniono wówczas m.in. wieś Surowe jako świeżo osadzoną. Po rozbiorach Polski okolica znalazła się we władaniu Prus. W latach 1807-1815 należała do Księstwa Warszawskiego, następnie do Królestwa Polskiego. Gmina Wach, czyli poprzedniczka gminy Czarnia powołana została w 1864 roku. Należała do powiatu ostrołęckiego w guberni łomżyńskiej. W okresie międzywojennym gmina Wach należała do powiatu ostrołęckiego w woj. białostockim. Gmina Czarnia jako oddzielna jednostka administracyjna powstała 11 lipca 1931 w powiecie ostrołęckim w woj. warszawskim z obszaru zniesionej gminy Wach. Zniesiona 5 października 1954 w związku z reformą administracyjną (powstała wówczas gromada Czarnia). Gmina reaktywowana 1 stycznia 1973 w związku z kolejną reformą. Ponownie zniesiona 2 lipca 1976 i włączona do gminy Myszyniec. Reaktywowana 1 października 1982. W latach 1975–1998 gmina położona była w województwie ostrołęckim. Od 1999 ponownie w powiecie ostrołęckim (woj. mazowieckie)¹²⁷.

Bandysie

Według mapy zasiedlenia puszczy kurpiowskiej na początku XVII wieku jedynym śladem osadnictwa w okolicach gminy Czarnia w owym czasie była smolarnia w pobliżu Bandysia. Trudno jednak powiązać tę smolarnię z konkretną miejscowością. Nie ma też stuprocentowej pewności, że smolarnia owa była w dzisiejszych granicach gminy czy tuż za nimi¹²⁸.

126. Mariusz Kowalski, Wielkie posiadłości ziemskie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i ich wpływ na dzisiejsze środowisko antropogeniczne [w:] Studia z Geografii Politycznej i Historycznej, 1, 113-138 (2012)
127. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia, 85-lecie działalności Kurpiowskiego Zespołu Folklorystycznego Carnicy w Czarni; 1935-2020, Czarnia 2020, s. 15-16
128. Oprac. A. Samiel, Obszar zielonej puszczy kurpiowskiej na początku XVII stulecia według zakładu Atlasu Historycznego IH PAN

Bandysie, Brzozowy Kąt, Czarnia oraz Surowe w 1775 roku należały do parafii w Myszyńcu¹²⁹. Jednym z pierwszych źródłowych wystąpień nazwy Bandysie jest to na mapie województwa mazowieckiego z 1783 roku¹³⁰. W lustracji z 1789 roku było tutaj 16 gospodarzy. Wieś zapisano jako Bańdysie¹³¹.

W roku 1811 urządzono „licytację” na kopanie bursztynu na obszarze lasu m.in. między wsiami Bandysie, Zawady, Czarnia i Brzozowy Kąt¹³². W Bandysiach znajdowała się kopalnia bursztynu¹³³.

W roku 1827 było tutaj 32 domy i 192 mieszkańców, zaś w roku 1880 42 domy i 415 mieszkańców. Wieś należała do rządu¹³⁴.

15 sierpnia 1944 w okolicach Bandys batalion partyzancki Kazimierza Stefanowicza „Asa” rozbił oddział specjalny Jagdkommando dowodzony przez Jagdkommandoführera Antona Zuchslanda. W odwecie 3 października wojska niemieckie spacyfikowały wieś Bandysie. Zdarzenie to było tym tragiczniejsze, że kilka miesięcy później zakończyła się wojna¹³⁵.

Nazwa wsi pochodzić ma od nazwy osobowej Bandys, która z kolei pochodzić może od sformułowania *bandysować* – *wyganiać*, *banitować*, albo *bandos* – *wędrowny robotnik rolny*¹³⁶. Teorię o pochodzeniu od osoby wzmacnia przekaz, wedle którego w roku 1674 bartnicy z zagajnicy ostrołęckiej skarżyli się na niejakiego Jana Bandysia, który wyrządził szkody w puszczy¹³⁷. Inna teoria mówi o pochodzeniu nazwy z języka pruskiego, od słowa *bandig*, *bandico*, *bandiks* – opiekun rozumiany jako *pasterz*, *banda* – stado¹³⁸.

Brzozowy Kąt

Brzozowy Kąt to jedna z młodszych osad na terenie gminy. Jej młoda metryka tłumaczona jest faktem, że nie leży ona nad większą rzeką, a to rzeki były głównymi osiami osadnictwa w puszczy¹³⁹.

Bandysie, Brzozowy Kąt, Czarnia oraz Surowe w 1775 roku należały do parafii w Myszyńcu¹⁴⁰.

Jednym z pierwszych źródłowych wystąpień nazwy Brzozowy kąt jest to na mapie województwa mazowieckiego z 1783 roku¹⁴¹.

W lustracji z 1789 roku było tutaj 10 gospodarzy.

129. Ks. Witold Jemielity, Rozwój sieci parafialnej w Puszczy Kurpiowskiej [w:] Roczniki Humanistyczne Tom XXIII, zeszyt 2 – 1975, s. 160
130. Karol Perthees, Mappa szczególna województwa mazowieckiego, 1783
131. Lustracja Starostwa Ostrołęckiego 1789 Roku k. 305.
132. Gazeta Korrespondenta Warszawskiego y Zagranicznego nr 43 z dnia 28 maja 1811
133. Barbara Kosmowska-Ceranowicz, Teresa Pietrzak, Znaleźiska i dawne kopalnie bursztynu w Polsce: katalog, Warszawa 1982, s. 53
134. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, Tom I, s. 98
135. N. Lenda, Pacyfikacja wsi Bandysie (3 października 1944r.) [w:] Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 2020, nr 34, s. 99-116
136. Red. K. Rymut, Nazwy miejscowe Polski, Kraków 1996, T.I (A-B), s. 69
137. Ludwik Krzywicki, Kurpie [w:] Dzieła, t. VI, Warszawa 1962, s. 588
138. Tomasz Mrozek, Kurpiowscy potomkowie Prusów, s. 6
139. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia (...), s. 31
140. Ks. Witold Jemielity, Rozwój sieci parafialnej w Puszczy Kurpiowskiej [w:] Roczniki Humanistyczne Tom XXIII, zeszyt 2 – 1975, s. 160
141. Karol Perthees, Mappa szczególna województwa mazowieckiego, 1783

Wieś zapisano jako *Brzozowy kąt*¹⁴².

W roku 1811 urządzono „licytację” na kopanie bursztynu na obszarze lasu m.in. między wsiami Bandysie, Zawady, Czarnia i Brzozowy Kąt¹⁴³.

W roku 1827 było tutaj 26 domów i 149 mieszkańców, zaś w roku 1880 224 mieszkańców¹⁴⁴.

Nazwa wsi to zestawienie wskazujące na miejsce, gdzie rosną brzozy. Człon Kąt wskazuje na oddalone miejsce¹⁴⁵.

Cupel

Według Witolda Kuczyńskiego wieś powstała po reformie uwłaszczeniowej z 1864 roku. Wydzielono ją z gruntów wsi Surowe. Według najstarszych mieszkańców pierwotnie była zlokalizowana w innym miejscu, być może bliżej granicy pruskiej¹⁴⁶.

W roku 1880 było tutaj 11 domów i 128 mieszkańców, oraz kordon straży pogranicznej na granicy z Niemcami¹⁴⁷.

Kazimierz Rymut podaje jednak, że wieś ta figurowała już w spisie z 1827 roku. Nazwa wsi ma podobne znaczenie do słowa *cypel* i wskazuje na miejsce, gdzie pole uprawne ostro wchodzi między wody a lasy¹⁴⁸.

Cyk

W lustracji z 1789 roku było tutaj 10 gospodarzy. Wieś określono jako leżącą przy granicy z Prusami¹⁴⁹.

Nazwa wsi pochodzić ma od nazwy osobowej *Cyk*, która z kolei wywodzona jest od czasownika *cykać* – *saczyć*¹⁵⁰.

W roku tym było tutaj 26 domów i 153 mieszkańców, zaś w roku 1880 – 34 domy i 272 mieszkańców. Wieś miała leżeć w puszczy, przy samej granicy niemieckiej¹⁵¹.

Czarnia

Według mapy zasiedlenia puszczy kurpiowskiej na początku XVII wieku jedynym śladem osadnictwa w okolicach gminy Czarnia w owym czasie była smolarnia w pobliżu Bandysia¹⁵². Trudno jednak powiązać tę smolarnię z konkretną miejscowością. Nie ma też stuprocentowej pewności, że smolarnia owa była w dzisiejszych granicach gminy czy tuż za nimi. Stoi to w pewnej sprzeczności z informacją ks. Witolda Jemielity, jakoby w 1608 roku działała tutaj kuźnia¹⁵³. Informacji tej nie udało się potwierdzić w dostępnych źródłach.

142. Lustracja Starostwa Ostrołęckiego 1789 Roku k. 306
143. Gazeta Korrespondenta Warszawskiego y Zagranicznego nr 43 z dnia 28 maja 1811
144. Słownik geograficzny (...), Tom I, s. 427
145. Red. K. Rymut, Op. cit., Kraków 1996, T.I (A-B), s. 404
146. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia (...), s. 33
147. Słownik geograficzny (...), Tom I, s. 716
148. Red. K. Rymut, Op. cit., Kraków 1997, T.II (C-D), s. 160
149. Lustracja Starostwa Ostrołęckiego 1789 Roku k. 307
150. Red. K. Rymut, Op. cit., Kraków 1997, T.II (C-D), s. 163
151. Słownik geograficzny (...), Tom I, s. 723
152. Oprac. A. Samiel, Obszar zielonej puszczy kurpiowskiej na początku XVII stulecia według zakładu Atlasu Historycznego IH PAN
153. Ks. Witold Jemielity, Dekanat myszyński, Łomża 1990, s. 7

Zwraca uwagę istnienie w pobliżu osad z tradycjami rudniczymi o podobnych nazwach: Czarnotrzew (dawniej Ruda Czarnia) oraz Czarnia w gminie Lelis. Możliwe, że doszło tu do błędnej identyfikacji. Tak wczesne osadnictwo jest tutaj mało prawdopodobne również dlatego, że Czarnia nie leży nad żadną ważniejszą rzeką.

Bandysie, Brzozowy Kąt, Czarnia oraz Surowe w 1775 roku należały do parafii w Myszyńcu¹⁵⁴.

Na mapie województwa mazowieckiego z 1783 roku pojawiają się nazwy Czarnia i Czarnia Pieczury¹⁵⁵.

W lustracji z 1789 roku było tutaj 12 gospodarzy. Wieś określono jako leżącą przy granicy z Prusami i zapisano jako *Czarna*¹⁵⁶.

W roku 1811 urządzono „licytację” na kopanie bursztynu na obszarze lasu m.in. między wsiami Bandysie, Zawady, Czarnia i Brzozowy Kąt¹⁵⁷. W Czarni znajdowała się kopalnia bursztynu. Oprócz tego w okolicy znajdowano bursztyn na łąkach, paśnikach i w lasach¹⁵⁸. W roku 1865 nadal wydobywano bursztyn koło Czarni. Na początku XX wieku w Czarni miał działać warsztat bursztyniarski¹⁵⁹.

W roku 1832 Roch Skorupski, gospodarz z Czarni, wybudował tutaj kaplicę. Poświęcono ją w 1843 roku Matce Boskiej Bolesnej. Od roku 1889 na stałe rezydował tutaj ksiądz. Parafia w Czarni została erygowana w 1891 roku, zaś pełną niezależność od Myszyńca uzyskała w 1899 roku. Parafia Czarnia obejmuje praktycznie całą gminę, poza kilkoma zabudowaniami Bandys. Nowy, murowany kościół Niepokalanego Poczęcia NMP w stylu neogotyckim wybudowano w latach 1903-1907. Odpusty w parafii są na Św. Rocha, Św. Antoniego i Niepokalane Poczęcie NMP. Odpust na Św. Rocha i imię fundatora kaplicy może wskazywać na pierwotne wezwanie kaplicy¹⁶⁰.

W roku 1827 były tutaj 34 domy i 190 mieszkańców, zaś w roku 1880 – 41 domów i 254 mieszkańców¹⁶¹.

Nazwa wsi pochodzi od określenia barwy¹⁶². Skąd się wzięło określenie nazwy barwy jako nazwa wsi językoznawcy nie ustalili. Badacze dziejów Czarni wywodzą tę nazwę właśnie od kuźni, która miała tu działać na początku XVII wieku, czy raczej od powstającego w niej popiołu i żużlu. Miał on być wysypywany na drogę, która przybierała przez to czarny kolor, co budziło wielkie zdziwienie przemierzających się przez puszcze¹⁶³.

154. Ks. Witold Jemielity, Rozwój sieci parafialnej w Puszczy Kurpiowskiej [w:] Roczniki Humanistyczne Tom XXIII, zeszyt 2 – 1975, s. 160
155. Karol Perthees, Mappa szczególna województwa mazowieckiego, 1783
156. Lustracja Starostwa Ostrołęckiego 1789 Roku k. 306
157. Gazeta Korrespondenta Warszawskiego y Zagranicznego nr 43 z dnia 28 maja 1811
158. Barbara Kosmowska-Ceranowicz, Teresa Pietrzak, Znaleźiska i dawne kopalnie bursztynu w Polsce: katalog, Warszawa 1982, s. 53
159. Adam Chętnik, Przemysł i sztuka bursztyniarska nad Narwią [w:] Lud, t. 39, r. 1952, s. 368
160. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia (...), s. 53, 61
161. Słownik geograficzny (...), Tom I, s. 747
162. Red. K. Rymut, Op. cit., Kraków 1997, T.II (C-D), s. 184
163. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia. 85-lecie działalności Kurpiowskiego Zespołu Folklorystycznego Carnicy w Czarni; 1935-2020, Czarnia 2020, s. 37

Długie

Jednym z pierwszych źródłowych wystąpień nazwy Długie (Dlugie) jest to na mapie województwa mazowieckiego z 1783 roku¹⁶⁴.

W lustracji z 1789 roku było tutaj 12 gospodarzy. Grunty były określane jako mizerne¹⁶⁵.

W roku 1827 było tutaj 26 domów i 171 mieszkańców¹⁶⁶.

Nazwa wsi pochodzić ma od przymiotnika *długie*¹⁶⁷. Autorzy opracowań popularnonaukowych o historii gminy Czarnia wywodzą nazwę wsi od sznurów z leziwa zawieszonych na barci¹⁶⁸.

Michałowo

Wieś powstała w wyniku reformy uwłaszczeniowej w roku 1864, kiedy wydzielono ją z obszaru Surowego¹⁶⁹. Nazwa wsi jest pochodzenia odimiennego¹⁷⁰.

Rutkowo

W lustracji z 1789 roku było tutaj 5 gospodarzy. Wieś określono jako leżącą przy granicy z Prusami i zapisano jako *Ruchaie czyli Wola Czarnocińska*¹⁷¹.

Wedle Witolda Kuczyńskiego w XIX wieku wieś nazywała się Buhaje, następnie Ruchaje. W 1952 na wniosek mieszkańców z oczywistych względów nazwę zmieniono na Rutkowo. Nazwa ma pochodzić od rośliny zielnej – rutki¹⁷².

Wedle *Słownika geograficznego* w 1827 roku zanotowano nazwę Ruchcice. W tymże roku było we wsi 14 domów i 96 mieszkańców¹⁷³.

Surowe

Jeżeli pominąć niepotwierdzoną wzmiankę na temat Czarni z 1608 roku to właśnie Surowe jest najdawniej wzmiankowaną wsią gminy Czarnia. Jej nazwa miała być wymieniona w przywileju Michała Korybuta z 12 kwietnia 1620 (sic!) roku. Mieszkańcy mieli płacić 12 zł, 4 korce owsa i 4 kapłony z włóki rocznie w zamian za prawo wyrobu trunków na własny użytek oraz wypasu w lasach na milę dookoła wioski¹⁷⁴. Pierwszą właściwą wzmianką jest ta z lustracji z 1660 roku, która wymienia m.in. Surowe jako świeżo założoną wieś¹⁷⁵.

Surowe założone zostało na stosunkowo dobrym gruncie. W połowie XVIII wieku było tutaj około 20 gospo-

darzy, zaś w lustracji z 1789 roku było ich 45¹⁷⁶.

Bandysie, Brzozowy Kąt, Czarnia oraz Surowe w 1775 roku należały do parafii w Myszynie¹⁷⁷.

W 1827 roku było we wsi 74 domy i 535 mieszkańców¹⁷⁸.

Około roku 1898 w Surowem urodził się Władysław Żebrowski (1898-1982) szerzej znany jako Brat Zenon. Był on franciszkaninem i współpracownikiem o. Maksymiliana Kolbe. Ponad 50 lat spędził w Japonii pomagając sierotom, kalekom i ofiarom wojny. Odwiedzali go m.in. cesarz Japonii Hirohito i papież Jan Paweł II. Pomniki brata Zenona stoją w Czarni oraz pod górą Fudzi. W Czarni znajduje się także muzeum Brata Zenona¹⁷⁹.

Fot. 4: Pomnik Brata Zenona¹⁸⁰

Na początku XX wieku w Surowem miał działać warsztat bursztyniarski¹⁸¹.

Wydawnictwa popularnonaukowe wywodzą nazwę wsi od surowców naturalnych, ewentualnie od określenia surowego jedzenia⁶⁴. Bardziej prawdopodobne wydaje się, że nazwa wsi nawiązuje do sposobu jej założenia, „na surowym korzeniu”.

Obecny znak gminy Czarnia

Gmina Czarnia posługuje się obecnie logo mającym pewne cechy herbu. Pomieszczono w nim różne symbole nawiązujące do tradycyjnych zajęć Kurpiów. Zobaczyć tam można symbole związane z:

1. Bartnictwem: pszczołę, niedźwiedzia wspinającego się do barci oraz plaster miodu,
2. Myślistwem i strzelectwem kurpiowskim: dwie skrzyżowane strzelby,
3. Budownictwem kurpiowskim – front kurpiowskiego domu z charakterystycznym zwieńczeniem, tzw. śparogiem,

176. Franciszek Piaścik, Osadnictwo w puszczy kurpiowskiej, Warszawa 1939, s. 70-71

177. Ks. Witold Jemielity, Rozwój sieci parafialnej w Puszczy Kurpiowskiej [w:] Roczniki Humanistyczne Tom XXIII, zeszyt 2 – 1975, s. 160

178. Słownik geograficzny (...), Tom XI, s. 598

179. Witold Kuczyński, Atrakcje turystyczne Gminy Czarnia (...), s. 58

180. Fot. autorzy

181. Adam Chętnik, Przemysł i sztuka bursztyniarska nad Narwią [w:] Lud, t. 39, r. 1952, s. 368

4. Wycinankarstwem kurpiowskim – wycinanka typu gwiazda, umieszczona pod śparogiem,

5. Puszcza Zieloną – zielone tło.

Ponadto w herbie umieszczony jest, służący za podstawę dla domu i barci, zielony pas z czarnym napisem „CZARNIA”.

Niestety znak ten z prawidłowym herbem ma wspólnie jedynie to, że umieszczony został na tarczy herbowej. Jego główny problem to przeładowanie rysunku. O ile nawiązanie do tradycji kurpiowskich jest uzasadnione, o tyle liczba tych nawiązań powinna zostać ograniczona. Najlepiej do jednego, dwóch, ostatecznie trzech różnych motywów. Trzeba mieć też na uwadze stopień komplikacji tych motywów – im bardziej skomplikowane, tym mniej powinno ich się znaleźć. Zupełnie niepotrzebne jest nawiązanie do tradycji bartniczych aż trzema różnymi motywami – niedźwiedziem wspinającym się do barci, pojedynczą dużą pszczołą (choć niedźwiedzia okrążają już małe pszczoły) oraz plastrzem miodu. Niedopuszczalne jest umieszczenie w herbie napisu z nazwą jednostki samorządowej.

Rysunek 3: Jeden z wariantów używanego obecnie znaku gminy Czarnia

Rysunek 4: Jeden z wariantów używanego obecnie znaku gminy Czarnia

Projekt herbu gminy Czarnia

Nowo stanowione herby samorządowe muszą spełniać wymagania ustawy o odznakach i mundurach tj. być zgodne z zasadami heraldyki i miejscową tradycją historyczną. W kwestii zgodności z tą ustawą ostatnie słowo ma Komisja Heraldyczna

przy MSWiA. Komisja w swoich opiniach kieruje się ustaleniami I i II Kolokwium Heraldycznego w Krakowie. Kolokwia te wypracowały szereg szczegółowych zaleceń dotyczących projektowania nowych herbów gminnych. Projektując nowy herb gminny można wziąć pod uwagę:

1. Dawna tradycja znaków (herbów, pieczęci), którymi posługiwano się na danym terenie,
2. Symbolikę miejscowych właścicieli ziemskich,
3. Charakterystyczne zajęcia miejscowej ludności,
4. Miejscowe warunki przyrodnicze, ukształtowanie terenu, osobliwości przyrodnicze
5. Ważne postacie historyczne związane z gminą,
6. Ważne wydarzenia historyczne na terenie gminy,
7. Obiekty kultu religijnego,
8. Wezwania miejscowych kościołów parafialnych,
9. Symbolikę nadrzędnych jednostek administracyjnych – powiatu, ziemi, województwa,
10. Nazwy miejscowości będącej siedzibą władz gminnych, miejscowości najstarszej,
11. Cenne zabytki architektury i inne obiekty materialne.

Powyższy zestaw zaleceń skonfrontowano z uwarunkowaniami gminy Czarnia. Poniżej odniesiono się do kolejnych punktów w kontekście tych uwarunkowań:

Ad. 1. Na terenie gminy Czarnia nie znajdują się miejscowości posiadające obecnie czy w przeszłości prawa miejskie i posługujące się pieczęciami miejskimi. Poszczególne wsie gminy nie posługiwały się także pieczęciami wiejskimi ze zindywidualizowanymi znakami, takie zjawisko miało miejsce najczęściej na Śląsku i w dawnym zaborze austriackim.

Gmina Czarnia posługuje się obecnie logo mającym pewne cechy herbu. Rozważyć można poddanie tego znaku heraldyzacji poprzez znaczne ograniczenie liczby motywów, usunięcie nazwy oraz umieszczenie na hiszpańskiej tarczy herbowej.

Ad. 2. Teren obecnej gminy Czarnia należał w przeszłości do dóbr królewskich zarządzanych przez starostę w Ostrołęce. Wydaje się jednak, że nawiązanie do własności królewskiej byłoby w tym przypadku niestosowne. Kurpie nie byli typowymi poddanymi króla polskiego. Uważali się za wolnych ludzi. Wydaje się, że projekt herbu powinien uwzględniać przede wszystkim tradycje kurpiowskie. Nie bez znaczenia jest tu fakt, że praktycznie żadna gmina kurpiowska nie nawiązuje w swoim herbie do własności królewskiej, ale podkreśla symbolikę lokalną.

Ad. 3. Charakterystyczne zajęcia miejscowej ludności wymienione zostały w Ad. 1. Do tego na terenie gminy poświadczane jest wydobycie i obróbka bursztynu przynajmniej w XIX-XX wieku. W konsultacji z władzami gminy odrzucono motywy nawiązujące do bursztyniarstwa. Według informacji ks. Witolda Jemielity w roku 1608 miała być tutaj kuźnia, od której pochodzi nazwa Czarnia. Jednakże tej informacji nie udało się potwierdzić w źródłach.

Ad. 4. Na terenie gminy znajdują się dwa rezerwaty przyrody. W obu rezerwach istnieją pomnikowe sosny bartne, w tym niektóre nadal żywe, co jest osobliwością w skali całego kraju.

Ad. 5. Surowe w gminie Czarnia jest miejscem urodzenia Władysława Żebrowskiego (1898-1982) szerzej znanego jako Brat Zenon. Nie widzimy dobrego sposobu nawiązania w herbie gminy do tej postaci. Musiałoby to być pełne wyobrażenie zakonnika z jednym dzieckiem w kurpiowskim stroju ludowym i drugim z

wyraźnymi rysami orientalnymi. Takie przedstawienie byłoby zbyt skomplikowane. Zwłaszcza azjatyckie rysy twarzy japońskiego dziecka, odróżniające go od dziecka kurpiowskiego, byłyby nieczytelne.

Ad. 6. Nie stwierdzono ważnych wydarzeń historycznych związanych z gminą.

Ad. 7. Nie stwierdzono obiektów otaczanych szczególnym kultem religijnym.

Ad. 8. Większość obszaru gminy Czarnia przynależy do parafii p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Czarni. W konsultacji z władzami gminy motywy nawiązujące do miejscowej parafii zostały odrzucone jako słabo kojarzące się gminą.

Ad. 9. Rozważyć można nawiązanie w herbie do Mazowsza, to znaczy srebrnego orła ze złotym uzbrojeniem na czerwonym tle. Powiat ostrołęcki nie posiada obecnie herbu zatwierdzonego przez Komisję Heraldyczną przy MSWiA. Podobnie jak w przypadku symboliki królewskiej, nawiązywanie do herbu Mazowsza wydaje się w przypadku gminy Czarnia zbędne.

Ad. 10. Nazwa miejscowości Czarnia pochodzi niewątpliwie od określenia barwy. Jednakże wywiedzenie tego koloru od konkretnego motywu historycznego jest wyłącznie spekulatywne. Istnieją pewne przesłanki wskazujące na pochodzenie tej nazwy od wytopu rudy darniowej, ale nie potrafimy znaleźć na to konkretnego dowodu w postaci zapiski historycznej. Podobnie niepewna jest etymologia nazwy najdawniej wzmiankowanej miejscowości gminy, tzn. Surowego.

Ad. 11. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, na terenie gminy znajdują się tylko dwa zabytki. Są nimi wzmiankowany już wcześniej neogotycki kościół parafialny w Czarni z początku XX wieku oraz przynależący doń cmentarz rzymskokatolicki. Nie są to wybitnie cenne zabytki.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, a także zasięgając opinii władz gminy Czarnia, zdecydowano się przedłożyć projekt herbu będący próbą przystosowania obecnie używanego znaku do zasad heraldyki.

Głównym zabiegiem jest oczywiście redukcja liczby wykorzystanych symboli. W konsultacji z władzami gminy uznano, że symbolem najciekawszym będzie motyw niedźwiedzia wspinającego się do barci. Symbol ten wskazuje z jednej strony na bartnictwo jako jedno z tradycyjnych zajęć kurpiowskich, zaś z drugiej strony przypomina o unikalnych sosnach bartnych z rezerwatu „Czarnia”. Głównym godłem herbu jest zielona sosna bartna, umieszczona na złotym polu. Z lewej (heraldycznie) strony widnieje wspinający się czarny niedźwiedź. Jego sylwetka jest równoważona po przeciwnej stronie przez dwie latające pszczoły oraz dodatkową gałąź sosny.

Projektujący proponują zatem, aby herb gminy Czarnia wyobrażał:

W polu złotym sosna bartna zielona z dziuplą czarną, z lewej strony z wspinającym się niedźwiedziem czarnym, z prawej z dwiema pszczołami naturalnymi, latającymi, jedna w dół w skos, nad drugą w skos lewy.

Projekt flagi gminy Czarnia

Projekt flagi gminy Czarnia to płat prostokątny o proporcjach 5:8 (wysokość do szerokości) podzielony pionowo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, czarny o szerokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 szerokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest centralnie herb gminy Czarnia wysokości 8/10 wysokości płata.

Projekt banneru gminy Czarnia

Banner gminy Czarnia jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, czarny o wysokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 wysokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest centralnie herb gminy Czarnia szerokości 8/10 szerokości płata, w ten sposób, że górna krawędź herbu leży w odległości 3/32 wysokości płata od górnej krawędzi pasa zielonego.

Projekt flagi stolikowej gminy Czarnia

Flaga stolikowa gminy Czarnia jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości), podzielonym poziomo na pięć pasów: czarny, żółty, zielony, żółty, czarny o wysokości odpowiednio 3/32, 3/32, 20/32, 3/32 i 3/32 wysokości płata. Na pasie środkowym umieszczony jest centralnie herb gminy Czarnia szerokości 8/10 szerokości płata. Płat zawieszany jest na poprzeczce mocowanej do stojaka.

(...)

Projekt sztandaru gminy Czarnia

Sztandar gminy Czarnia ma postać dwustronnego kwadratowego płata obszytego z trzech stron złotą frędzlą. Czwarta strona przymocowana jest do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili. Drzewce sztandaru zwieńcza ozdobna głowica z metalu w barwie złocistej przedstawiająca godło herbowe województwa mazowieckiego osadzone na tulei. Do tulei przywiązana jest szarfa podzielona na pięć równych poziomych pasów, kolejno czarny, żółty, zielony, żółty, czarny, zakończona frędzlą złotą. Strona prawa sztandaru jest czerwona z godłem Polski w części centralnej. Strona lewa to płat żółty, na który nałożono zielony kwadrat z bokami wyciętymi w sposób przywodzący na myśl kurpiowską wycinankę. Na nim centralnie ułożony herb gminy Czarnia. Nad nim złoty, majuskułowy napis GMINA, pod nim CZARNIA. Na prawo pionowo ułożona, idąca od dołu do góry złota data roczna 1931 – powołania do istnienia gminy Czarnia, na lewo pionowo ułożona, idąca od góry do dołu złota data roczna 1982 – reaktywacji gminy Czarnia.

Ekspozycja flagi Gminy Czarnia na maszcie i budynku Gminy.
Fot. Urząd Gminy Czarnia.

Gmina Przeworsk

Gmina wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie przeworskim. W skład gminy wchodzi jedenaście sołectw: Chałupki, Gorliczyna, Grzęska, Gwizdaj, Mirocin, Nowosielce, Rozbórz, Studzian, Świętoniowa, Ujezna i Urzejowice.

Symbole Gminy Przeworsk w raz z uzasadnieniem Historyczno-heraldycznym opracował Robert Szydlik.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 29-2193/O/2022 z dnia 22 kwietnia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Przeworsk.

Uchwała Nr XXXVII/290/2022 Rady Gminy Przeworsk

z dnia 31 maja 2022 r.

w sprawie w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Przeworsk oraz zasad ich używania¹⁸².

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 t.j.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r., poz. 38) oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Rada Gminy Przeworsk uchwała co następuje:

§ 1. Ustanawia się symbole Gminy Przeworsk: herb, flagę, fla-

gę stolikową, baner, sztandar, pieczęć, mające stanowić trwałe znamiona tożsamości wspólnoty samorządowej, symbolizując więź historyczną, kulturową i społeczno-ekonomiczną mieszkańców Gminy Przeworsk.

§ 2. Herb Gminy Przeworsk: W polu błękitnym czerwony krzyż patriarchalny, a pod nim godło herbu Leliwa, tj. sześciopromienna gwiazda złota nad takimż księżycem. Wzór graficzny herbu stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Flagę Gminy Przeworsk stanowi prostokątny poziomy płat błękitnej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 5 : 8. Na środku połowy płata bliżej drzewca umieszczono godło herbu Gminy Przeworsk wysokości 4/5 wys. płata. Wzór graficzny flagi stanowi Załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4. Flagę stolikową Gminy Przeworsk stanowi prostokątny pionowy płat błękitnej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 1:2. Na środku płata umieszczono godło herbu Gminy Przeworsk szerokości 1/2 szer. płata, gdzie oś pozioma godła wypada na 2/3 wysokości płata. Wzór graficzny flagi stolikowej stanowi Załącznik Nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 5. Banner Gminy Przeworsk stanowi prostokątny pionowy płat błękitnej tkaniny o proporcjach szerokości do wysokości 1:4. Na środku płata umieszczono godło herbu Gminy Przeworsk szerokości 2/3 szer. płata, gdzie oś pozioma godła wypada na 3/4 wysokości płata. Wzór graficzny banneru stanowi Załącznik Nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 6. Sztandar Gminy Przeworsk ma kształt kwadratowego płata o wymiarach 100 cm x 100 cm, przymocowanego do drzewca koluszkami umocowanymi na szpili a zwieńczonego głowicą w formie złotego krzyża patriarchalnego, takiego jak w godle herbu gminy, o wymiarach 124 x 172 mm. Płaty tka-

182. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z 2022 r. poz. 2643 w dniu 12.07.2022 r.

niny z trzech boków nie przylegających do drzewca obszyte są frędzlą złotą o długości 5 cm. Strona prawa sztandaru (na lewo od drzewca) przedstawia Orła Białego w czerwonym polu (godło herbu państwowego), gdzie godło stanowi 3/4 wysokości płata. Strona lewa sztandaru (na prawo od drzewca) - w polu błękitnym godło herbu Gminy Przeworsk, od osi poziomej przesunięte lekko w dół, które stanowi 2/3 wysokości płata. Nad godłem napis białą majuskułą biegnący po łuku zgodnie z ruchem wskazówek zegara "od godz. 7.30 do godz. 4.30" o treści: 1999 * GMINA PRZEWORSK * 2022 (są to daty odpowiednio: powołania gminy i ustanowienia jej symboli oraz fundacji sztandaru). Pomiedzy datami a nazwą jednostki samorządowej białe sześciopromienne gwiazdki tego samego kształtu co gwiazda w godle herbu Leliwa. Litery i cyfry białe obwiedzione czarną nicią - linią konturową. Wysokość liter i cyfr 90 mm. Szarfa sztandaru biało-czerwona przewiązana w kokardę pod głowicą sztandaru. Wzór graficzny sztandaru stanowią Załączniki Nr 5 i 6 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 8. Symbole, o których mowa w § 2-7 uchwały stanowią własność Gminy Przeworsk i są znakami prawnie chronionymi oraz mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

§ 9. 1. Prawo do używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru i pieczęci Gminy Przeworsk na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy,
- 2) Wójtowi Gminy,
- 3) Urzędowi Gminy,
- 4) Gminnym Jednostkom Organizacyjnym,

(...)

§ 10. 1. Herb, flagę, flagę stolikową, banner, sztandar i pieczęć Gminy Przeworsk umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy oraz innych budynkach instytucji gminnych.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1 mogą być używane również w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych i regionalnych oraz podczas innych imprez i działań promujących Gminę Przeworsk.

3. Herb może być zamieszczany na drukach urzędowych Urzędu Gminy, Rady Gminy i Wójta Gminy oraz na stronach internetowych, których administratorem jest Urząd Gminy oraz pozostałe gminne jednostki organizacyjne.

§ 11. 1. Herb, flaga, banner, flaga stolikowa i sztandar, mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy i pozostałe gminne jednostki organizacyjne oraz sołectwa do celów promocji Gminy Przeworsk.

2. Symboli, o których mowa w ust. 1 mogą używać także inne instytucje, organizacje, stowarzyszenia, fundacje, osoby fizyczne oraz pozostałe osoby prawne i jednostki organizacyjne nie-

będące osobami prawnymi, wykonujące działalność o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców Gminy, po uzyskaniu pisemnej zgody Wójta Gminy Przeworsk.

§ 12. 1. Herb, flagę, flagę stolikową, banner, sztandar i pieczęć Gminy Przeworsk mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należyty im cześć, powagę i poszanowanie.

§ 13. Uzasadnienie historyczno-heraldyczne oraz formalne symboli Gminy Przeworsk stanowi Załącznik Nr 8 do niniejszej uchwały.

§ 14. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przeworsk.

§ 15. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego¹⁸³.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

Herb Gminy Przeworsk

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

Flaga Gminy Przeworsk

PALETA BARW CMYK (wersje drukowane)

BLEKIT	100-10-0-0
ZŁOTO (ZÓŁCIEŃ)	0-15-100-0
CZERN	40-40-40-100

PALETA BARW RGB (wersje komputerowe)

BLEKIT	0-161-226
ZŁOTO (ZÓŁCIEŃ)	255-212-0
CZERN	6-0-0

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

Flaga stolikowa Gminy Przeworsk

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

Banner Gminy Przeworsk

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

Sztandar Gminy Przeworsk – strona lewa

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr XXXVII/290/2022
Rady Gminy Przeworsk
z dnia 31 maja 2022 r.

183. Wejście w życie 27.07.2022 r.

wcześniejszego osadnictwa ruskiego. Powstała wówczas świątynia to dzisiejszy kościół poklasztorny - Bazylika Kolegiacka Ducha Świętego w Przeworsku. Warto podkreślić, że działająca u schyłku średniowiecza prowincja zakonu bożogrobców w Przeworsku była jedną z czterech działających w Królestwie Polskim. W omawianym okresie pozostałe miejscowości na terenie dzisiejszej gminy albo jeszcze w tym czasie nie istniały (Gwizdaj), albo nadal pozostawały w rękach Jana z Tarnowa i jego potomków (Nowosielce), aż do początków XVIII w. Jedynie Grzęska i Ujrzejowice należały do innych właścicieli, z czego druga miejscowość do Iwana i Mikołaja Sienków, którzy z czasem także odstąpili ją zakonowi bożogrobców. Zakon ten prowadził działalność duszpasterską i pozostawał najznacznym właścicielem tutejszych dóbr ziemskich aż do kasaty zakonu w 1816 r. Niewątpliwie kluczowe dla rozwoju ziem obecnej gminy wiejskiej Przeworsk było nadanie dóbr Janowi z Tarnowa i sprowadzenie do Przeworska zakonu bożogrobców. Rycerstwo herbu Leliwa oraz zakon byli nie tylko pierwszymi uchwyconymi historycznie właścicielami tych ziem, ale także tymi, którzy przyczynili się do dynamicznego rozwoju gospodarczego i demograficznego, zapoczątkowanego u schyłku XIV a najdynamiczniejszego w XV i XVI w. W sposób oczywisty dotyczyło to przede wszystkim miasta Przeworska, ale miało też ogromny wpływ na miejscowości przyległe, które najpierw w większości należały do Leliwitów, a później do zakonu bożogrobców. Dlatego w projekcie herbu gminy umieszczono godło herbu tego zakonu (krzyż patriarchalny czerwony, bo takim godłem na czarnej tarczy herbowej posługiwali się bożogrobcy w Polsce najczęściej - znaleźć je możemy także nad ołtarzem przeworskiej bazyliki, ale tu w wersji złotej w czerwieni, co ma symbolizować obecność relikwii krzyża świętego), a poniżej godło herbu Leliwa, którym pieczętował się Jan z Tarnowa i jego potomkowie. Pole tarczy herbowej musi być błękitne, tak jak w herbie Leliwa (przy okazji także historycznym herbie ziemi przemyskiej), ponieważ inna barwa pola tarczy sugerowałaby inną wersję herbu szlacheckiego, który miał liczne odmiany (przypisane jednak do innych rodów).

(...)

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr XXXVII/290/2022 Rady Gminy Przeworsk z dnia 31 maja 2022 r.

UZASADNIENIE HISTORYCZNO-HERALDYCZNE

Współczesna Gmina Przeworsk to gmina wiejska powołana reformą administracyjną w 1999 r. Historia miejscowości wchodzących w jej skład jest nierozdzielnie związana z historią powiatowego Przeworska, w którym władze gminy mają swoją siedzibę. Przeworsk i okolice zostały włączone do Polski w 1340 r. przez Kazimierza Wielkiego. W 1387 r. Władysław Jagiełło nadał osadę i szereg innych włości wokół Janowi z Tarnowa herbu Leliwa, wojewodzie sandomierskiemu. Już w 1393 r. Przeworsk uzyskał prawa miejskie i erekcję parafii dla już istniejącego kościoła Św. Katarzyny, który rok później Jan z Tarnowa przekazał bożogrobcom (Zakon Kanoników Regularnych Stróżów Grobu Chrystusowego). Dodatkowo uposażył ich w ziemię pod budowę klasztoru i szpitala Św. Ducha a później także kilka wsi wchodzących w skład dzisiejszej gminy wiejskiej Przeworsk, tj.: Swantonowa Wola (Świętoniowa Wola), Studziana (dziś Studzian), Rozborza (dziś Rozbórz), Mirocin i Arnultowa Wola (dziś Gorliczyna). Później jeszcze, w 1450 r. bożogrobcy kupili wieś Ujeźnę. Ponieważ kościółek św. Katarzyny okazał się zbyt mały na potrzeby duszpasterskie, w roku 1430 wnuk Jana z Tarnowa, ówczesny właściciel miasta Rafał Tarnowski (zm. 1441) oraz jego syn Rafał Jakub Jarosławski kasztelan sandomierski i marszałek Królestwa Polskiego, podjęli budowę nowego kościoła na terenie kniaziego grodziszczca, czyli ośrodka władzy

UZASADNIENIE FORMALNE

Gmina Przeworsk podjęła starania opracowania własnego herbu w 2020 r., zlecając to zadanie Panu Robertowi Szydlikowi. Po licznej korespondencji, wymaganą prawem pozytywną decyzję Komisji Heraldycznej przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Gmina Przeworsk uzyskała dnia 10 maja 2022 r. (Uchwała Komisji Heraldycznej z dnia 22 kwietnia 2022 r. nr 29-2193/O2022, pismo Ministerstwa z dnia 10 maja 2022 r. znak DAP-WN-73-50/2020, KH-2193).

Ołtarz w Bazylice Kolegiackiej Ducha Św. w Przeworsku

Gmina Wizna

Gmina wiejska w województwie podlaskim, w powiecie łomżyńskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia cztery sołectwa: Boguszki, Bronowo, Janczewo, Jarnuty, Koszki, Kramkowo, Małachowo, Męczki, Mrówki, Nieławice, Niwkowo, Nowe Bożejewo, Rutki, Rutkowskie, Ruś, Sambory, Sieburczyn, Srebrowo, Stare Bożejewo, Wierciszewo, Włochówka, Wizna I, Wizna II i Zanklewo.

Mapa Gminy Wizna. Rys. https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Symbole_Gminy_Wizna_wraz_z_uzasadnieniem_historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Uchwała Nr XXXVII/282/2022 Rady Gminy Wizna

z dnia 31 maja 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, pieczęci Gminy Wizna oraz zasad ich używania¹⁸⁴.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38 z późn.zm.), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy w Wiznie uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Wizna według opisu zawartego w §2 uchwały.
2. Wzór graficzny herbu określa załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. Herb Gminy Wizna składa się z wizerunku tura.

§ 3. 1. Ustanawia się flagę Gminy Wizna według opisu zawartego w § 4 uchwały
2. Wzór graficzny flagi określa załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 4. Flaga Gminy Wizna to prostokąt poziomy o proporcjach wysokości do szerokości w stosunku 5:8

§ 5. 1. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Wizna według opisu zawartego w § 6 uchwały.
2. Wzór graficzny flagi stolikowej określa załącznik Nr 3 do uchwały.

§ 6. Flagę stolikową Gminy Wizna stanowi prostokąt pionowy o proporcjach wysokości do szerokości 2:1

§ 7. 1. Ustanawia się banner Gminy Wizna według opisu zawartego w § 8 uchwały.
2. Wzór graficzny banneru określa załącznik Nr 4 do uchwały

§ 8. Banner Gminy Wizna stanowi prostokąt pionowy o proporcjach wysokości do szerokości 4:1

(...)

184. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2022 r. poz. 2665 w dniu 03.06.2022 r.

§ 11. Symbole, o których mowa w § 1 - 10 uchwały, stanowią własność Gminy Wizna, są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

§ 12. Uzasadnienie zastosowanej symboliki w herbie, fladze, banerze, pieczęci oraz rys historyczny zawiera załącznik nr 6 do uchwały.

§ 13. 1. Prawo do używania symboli, o których mowa w § 1 - 10 uchwały na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi,
- 2) Urzędowi Gminy,
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym,
- 4) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej,

(...)

§ 14. 1. Herb, flagę i banner Gminy Wizna umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Symbole o których mowa w ust. 1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych, regionalnych, wyborów Prezydenta, do Sejmu i Senatu RP, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego, referendach oraz podczas innych imprez promujących Gminę oraz organizowanych przez Gminę.

3. Herb może być umieszczany na:

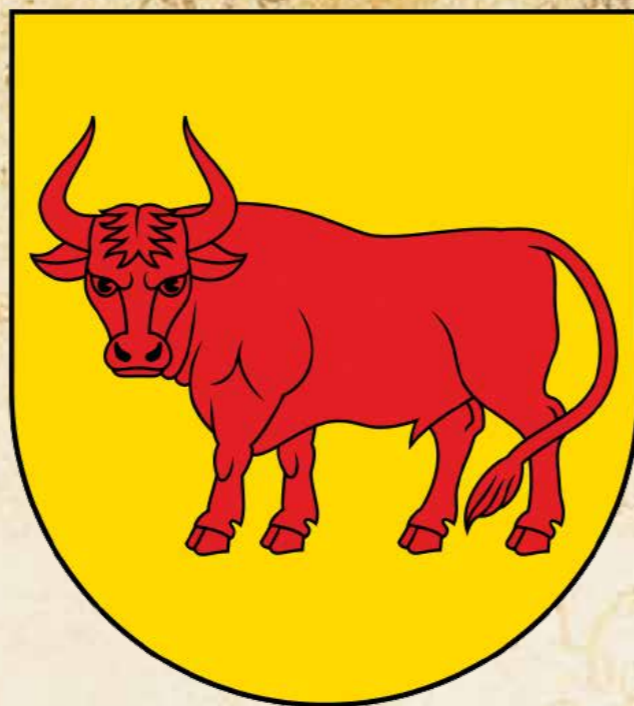
- 1) pismach urzędowych;
- 2) stronach internetowych Gminy Wizna oraz jednostek organizacyjnych;
- 3) Biuletynie Informacji Publicznej, której administratorem jest Gmina Wizna;
- 4) upominkach, gadżetach, dyplomach okolicznościowych, podziękowaniach, wydawnictwach i innych przedmiotach promujących Gminę;
- 5) tablicach informujących o granicach administracyjnych Gminy Wizna.

§ 15. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wizna.

§ 16. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego¹⁸⁵.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVII/282/2022
Rady Gminy Wizna
z dnia 31 maja 2022 r.

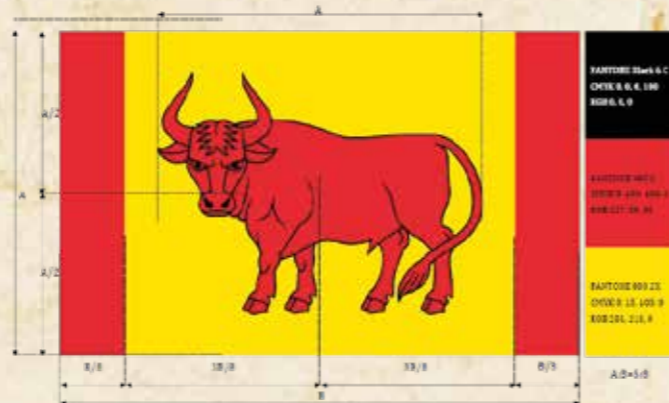
Projekt herbu gminy Wizna

PANTONE Black 6 C CMYK 0, 0, 0, 100 RGB 0, 0, 0	PANTONE 485 C CMYK 0, 100, 100, 0 RGB 227, 30, 36	PANTONE 803 2X CMYK 0, 15, 100, 0 RGB 255, 213, 0
---	---	---

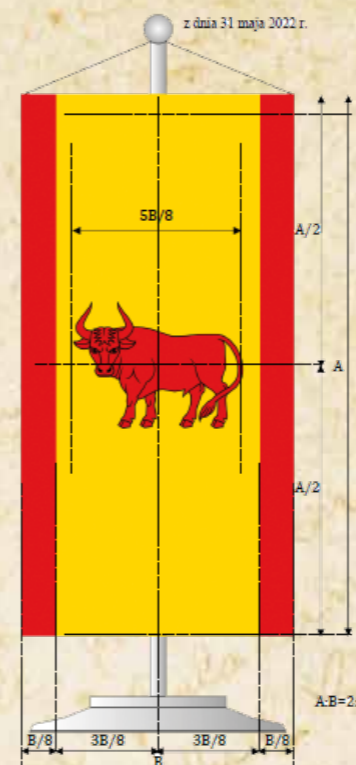
Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVII/282/2022
Rady Gminy Wizna
z dnia 31 maja 2022 r.

Projekt flagi gminy Wizna

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXXVII/282/2022
Rady Gminy Wizna
z dnia 31 maja 2022 r.

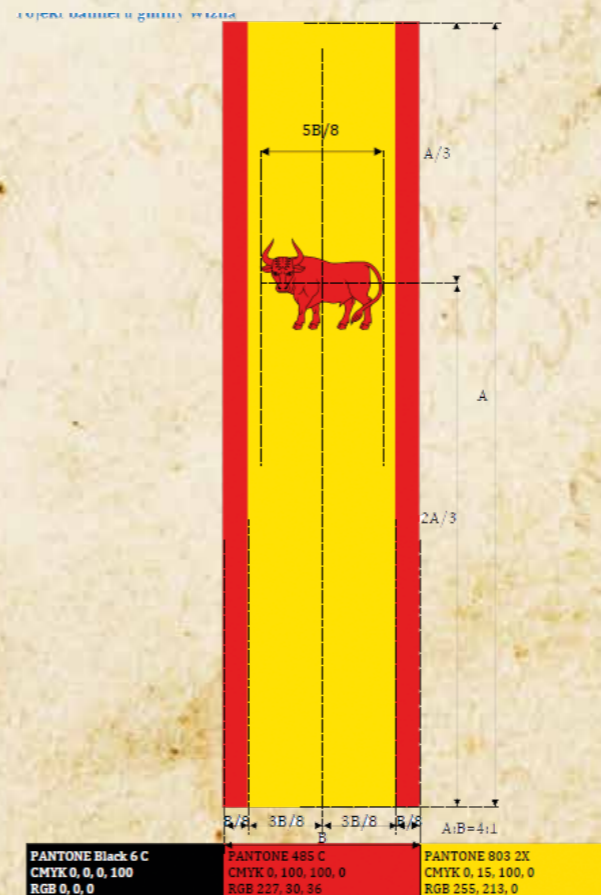
Projekt flagi stolikowej gminy Wizna

PANTONE Black 6 C CMYK 0, 0, 0, 100 RGB 0, 0, 0	PANTONE 485 C CMYK 0, 100, 100, 0 RGB 227, 30, 36	PANTONE 803 2X CMYK 0, 15, 100, 0 RGB 255, 213, 0
---	---	---

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXVII/282/2022
Rady Gminy Wizna
z dnia 31 maja 2022 r.

Projekt banneru gminy Wizna

PANTONE Black 6 C CMYK 0, 0, 0, 100 RGB 0, 0, 0	PANTONE 485 C CMYK 0, 100, 100, 0 RGB 227, 30, 36	PANTONE 803 2X CMYK 0, 15, 100, 0 RGB 255, 213, 0
---	---	---

Herb, flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć Gminy Wizna – uzasadnienie heraldyczno-historyczne¹⁸⁶

Wstęp

Nowo stanowione herby jednostek samorządu terytorialnego podlegają procedurze opiniowania przez Ministra właściwego do spraw administracji publicznej, dla którego opinie przygotowuje Komisja Heraldyczna. Komisja ta czuwa, aby symbole ustanawiane były w zgodzie z zasadami heraldyki oraz miejscową tradycją historyczną. Przestrzeganie tradycji historycznej oznacza między innymi uwzględnienie w nowych herbach tradycji używania historycznych znaków na danym terenie. W praktyce wiąże się to z obowiązkiem przywrócenia dawniej używanych herbów, jeżeli takie były. Dzieje się tak nawet, jeżeli miejscowość dawniej posługująca się herbem nie jest dzisiaj miastem. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku gminy Wizna. Niestety nie istnieje możliwość zaprojektowania dla gminy Wizna zupełnie nowego herbu lub też dokonania głębokich zmian w herbie obecnie używanym.

Charakterystyka gminy Wizna

Jak dotąd Wizna praw miejskich nie odzyskała i obecnie jest dużą wsią gminną w województwie podlaskim i powiecie łomżyńskim. Mieszkańcy gminy zajmują się głównie rolnictwem i hodowlą – 82% powierzchni gminy zajmują użytki rolne. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa numer 64¹⁸⁷.

Po dziś dzień zachował się średniowieczny układ urbanistyczny z prostokątnym rynkiem.

Najcenniejszym zabytkiem Wizny jest późnogotycki kościół parafialny Św. Jana Chrzciciela zbudowany w XVI wieku, zniszczony przez Szwedów i odrestaurowany w 1658 roku, remontowany po pożarze w 1720 roku, wysadzony przez Niemców w 1944 roku i ostatecznie odbudowany w 1951-58 w pierwotnym, gotyckim kształcie¹⁸⁸.

Gmina Wizna leży na obszarze Zielonych Płuc Polski, w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego i w pobliżu parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Graniczy z rezerwatem przyrody Bagno Wizna, chroniącym wielkie bogactwo flory i fauny. W tej drugiej kategorii mieszczą się zwłaszcza rzadkie ptaki. Rzeźba terenu jest urozmaicona pagórkami polodowcowymi oraz korytem rzeki Narew¹⁸⁹.

Rys historyczny Wizny

Ponieważ herbem gminy Wizna będzie herb dawnego miasta Wizna, nie zaś herb tworzony od podstaw, zbyteczne jest rozpoznanie dziejów poszczególnych miejscowości gminy. W poniższej sekcji zostanie nakreślony jedynie szkic dziejów samej Wizny.

185. Wójciech w życie 18.06.2022 r.

186. Uzasadnienie heraldyczno-historyczne opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura, czerwiec 2021.

187. Informacje Urzędu Gminy Wizna

188. <https://www.wirtualnawizna.pl/kosciol.html>, <https://zabytek.pl/pl/obiekty/wizna-kosciol-par-pw-sw-jana-chrzciciela>

189. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wizna na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018

Wieś Wizna, będąca dzisiaj siedzibą władz gminy Wizna, to stary mazowiecki gród obronny strzegący przeprawy przez Narew. Etymologia nazwy jest dzisiaj trudna do ustalenia spekuluje się, że pochodzi ze staropruskiego *wizene* – trawa¹⁹⁰. Tutejszy gród wzmiankowany jest po raz pierwszy w latach 1113-24 w tzw. zapiskach plockich, ale istniał już zapewne w XI wieku, kiedy benedyktyni z Mogilna otrzymali dochody z przeprawy przez Narew w Wiźnie (*Vizna*). Przeprawa znajdowała się na ważnym szlaku handlowym z Rusi na Mazowsze, a później z Litwy na Mazowsze. Istotny był też szlak wodny – Narwią do Wisły. Gród składał się z drewnianego zamku z izbicowym obwodem warownym z pięcioma basztami i murowaną wieżą nad bramą wjazdową. Resztki tej wieży rozebrano ponoć w XIX wieku. Od połowy XII wieku Wizna była grodem kasztelańskim – pierwszym znanym kasztelanem wiskim był Bolesta. Do XV wieku gród odpierał liczne najazdy. W 1145 zajęli go książęta ruscy, zaś w 1294, będąc chwilowo w rękach Litwinów, został spalony przez Krzyżaków. Odbudowany w 1296 przez Bolesława II mazowieckiego. W roku 1382 książę Siemowit IV zastawił kasztelanę wiską Krzyżakom, zaś w 1388 Wiznę odebrali Krzyżakom Litwini. Od roku 1402 gród należał do księcia ciechanowskiego i warszawskiego Janusza I. W tytularurze książąt mazowieckich znajdował się „książę wiski”. Istniała tutaj komora celna oraz osada targowa na podgrodziu, która została lokowana jako miasto w połowie XIV wieku – być może przez Siemowita III w 1370 roku. W roku 1390 erygowano miejscową parafię. W roku 1434 książę wiski Władysław zwolnił mieszczan z wszelkich ciężarów, zaś rok później nadał prawo chełmińskie. W latach kolejnych, miasto uzyskało szereg przywilejów (m.in. nadanie łąk, prawa wyrębu oraz jarmarków). Po inkorporacji Mazowsza do Korony w 1526 roku, miasto było stolicą ziemi wiskiej oraz siedzibą starosty grodowego i sądów grodzkich, ziemskich i wójtowskich. Ziemia wiska obejmowała w owym czasie 1420 km². W miejscowej farze zbierały się sejmiki ziemi wiskiej. O randze miasta niech świadczy fakt, że bywały tutaj Bona Sforza i Anna Jagiellonka oraz Stanisław August Poniatowski. Na wyprawy wojenne Wizna stawiała wóz wojenny. W roku 1494 było tu 97 rodzin mieszczańskich. W roku 1547 zbudowano most na Narwi, a przed nim obronny szaniec. W roku 1564 było tutaj 330 domów i 1980 mieszkańców, 98 włók ziemi i 5 młynów na Narwi i Wiźnicy. Działał szpital, a mieszczanie trudnili się rzemiosłem i handlem, zwłaszcza spławianiem zboża. W Wiźnie urodził się ariański myśliciel i ideolog, znany jako Paweł z Wizny – krytyk poddaństwa chłopów i pańszczyzny. Na początku XVII wieku rozpoczął się upadek miasta, które zaczęło przegrywać konkurencję z pobliską Łomżą. W roku 1616 zanotowano 302 domy, 4 młyny i zrujnowany zamek. Miasto zostało spalone w czasie Potopu. W roku 1676 było tutaj ledwie 250 mieszkańców, a 77 włók było nieuprawianych. Powolną odbudowę zniweczyły przemarsze wojsk w 1712 roku. W roku 1777 było tutaj 141 domów i 846 mieszkańców, a w 1789 221 domów, 12 karczm i 9 browarów. W okresie powstania kościuszkowskiego stacjonowała tutaj polska załoga. W 1794 miasto spalili Prusacy. Znaczenie administracyjne miasta przepadło wraz z

190. Stanisław Rospond, Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Wrocław 1984, s. 429

III rozbiorem, chociaż Prusacy lokowali tutaj siedziby kolegów ziemskich i planowali odbudowę i budowę nowych gmachów publicznych. W roku 1799 było tutaj 197 domów i 1098 mieszkańców, pracujących głównie na roli. W latach 1807-15 Wizna należała do Księstwa warszawskiego, a następnie od 1815 do Królestwa polskiego. W owym czasie Wizna rozrosła się. W 1820 roku były tutaj 222 domy i 1178 mieszkańców. W 1827 odnotowano zakład wytwarzający sukno i 2110 mieszkańców. W czasie powstań listopadowego i styczniowego w okolicy toczyły się walki. Po upadku powstania styczniowego miały miejsce publiczne egzekucje. W roku 1870 Wizna utraciła prawa miejskie i stała się wsią w gminie Borzejewo (obecnie Bozejewo). W owym czasie znaczny odsetek ludności stanowili Żydzi, istniała tutaj synagoga. W roku 1883 wakacje w Wiźnie spędzała Maria Skłodowska-Curie. W 1902 było tutaj 2700 mieszkańców. Odbywały się cotygodniowe targi i 6 jarmarków rocznie. W czasach międzywojennych mieszkańcy zajmowali się rzemiosłem, drobnym handlem i rolnictwem. W roku 1921 było tutaj 2670 mieszkańców, zaś w 1933 – 3796. Między 8 a 10 września 1939 roku, Wizna była bohatersko broniona przez oddziały kapitana Władysława Raginisa, opóźniające marsz wojsk pancernych Guderiana. Bitwa pod Wizną nazwana została przez historyków polskimi Termopilami. Niestety z powodu walk, miasto spłonęło. W roku 1955 powstała gmina Wizna. Po powojennej odbudowie, Wizna była jednym z większych osiedli wiejskich w okolicy, z 2700 mieszkańcami w latach 60 XX wieku. W owym czasie powstał tutaj ośrodek zdrowia i punkt apteczny, lecznica weterynaryjna i nowa szkoła. Wprowadzono elektryfikację. W latach 1975-98, wieś należała do województwa łomżyńskiego¹⁹¹.

Tradycje heraldyczne i sfragistyczne Wizny

Na chwilę obecną znamy dwie pieczęcie miejskie Wizny. Pierwsza znana jest z jednego odcisku na dokumencie z 1563 roku, przechowywanym w Archiwum Głównym Akt Dawnych. Zapewne jest to pieczęć wykonana w XVI wieku, na co wskazuje renesansowa forma wyrytej na pieczęci tarczy herbowej. Pieczęć jest okrągła, jej wymiarów nie znamy. Legenda otokowa głosi + SIGILLVM CIVITATIS VISNENSIS. W polu pieczęci znajduje się renesansowa tarcza, w którym widnieje stojący tur, wół lub żubr.

Fot. 1: Odcisk starszej pieczęci miejskiej Wizny na dokumencie z 1563 roku z AGAD¹⁹²

191. Red. Mateusz Siuchniński, Miasta polskie w tysiącleciu, Wrocław-Warszawa-Kraków, 1965, t. I, s. 294-295, uzupełnione informacjami Urzędu Gminy Wizna
192. Sfragistyczny zbiór pieczęci miast polskich (własność Zofii Piłsudskiej) Wizna, sygn. 1/372/0/-/W.695

Druga pieczęć miejska, wykonana w 1563 roku, znana jest z dwóch odcisków na dokumentach z 1603 i 1605 roku. Pieczęć okrągła, o średnicy około 29 mm. Legenda otokowa głosi + SIGILLVM CIVITATIS VISNENSIS · 1563. W polu pieczęci znajduje się renesansowa tarcza herbowa w formie ozdobnego kartusza, w której stojący tur, wół lub żubr, patrzący na wprost. Odciski tej pieczęci przechowywane są w Archiwum Głównym Akt Dawnych¹⁹³ oraz w Muzeum Narodowym w Krakowie w kolekcji Wiktora Wittyga. W kolekcji tej znajdują się też odciski dwóch innych pieczęci związanych z Wizną. Na jednej, przyłożonej do dokumentu z 1657 roku, widnieje Orzeł, zaś na drugiej, z dokumentu z 1779 roku, znajduje się herb Grzymała. Pierwsza z tych pieczęci jest raczej pieczęcią ziemi wiskiej, zaś druga zapewne prywatną wystawcy dokumentu¹⁹⁴. Odrisy (czy raczej przepróchy) wspomianej pieczęci miejskiej, sporządzone przez Mariana Gumowskiego, również znajdują się w Muzeum Narodowym w Krakowie. Należy wspomnieć, że Marian Gumowski także miał problemy z identyfikacją zwierzęcia na pieczęci. Widział w nim tura, żubra lub wołu. Skłaniał się jednakże ku żubrowi, ponieważ uznał to właśnie zwierzę za najwłaściwsze dla okolic Wizny. Proponował także jako pierwszy barwy herbu. Wedle Gumowskiego żubr mógłby być czarny na czerwonym polu¹⁹⁵.

Warto zauważyć, że w polu obu omawianych wyżej pieczęci widnieje tarcza herbowa, a nie samo godło. To oznacza, że w XVI wieku można było mówić już o ukształtowanym herbie Wizny, ponieważ godło umieszczone na tarczy, a nie luzem w polu pieczęci, to właśnie herb.

Fot. 2: Luźny odcisk pieczęci miejskiej Wizny z MNK¹⁹⁶

Fot. 3: Odcisk pieczęci miejskiej Wizny na dokumencie z 1605 roku z MNK¹⁹⁷

193. Sfragistyczny zbiór pieczęci miast polskich (własność Zofii Piłsudskiej) Wizna, sygn. 1/372/0/-/696, 697
194. Muzeum Narodowe w Krakowie, sygn. VIII-rkps.567/55
195. Muzeum Narodowe w Krakowie, sygn. VIII-rkps.1516 – s.93-94
196. MNK sygn. VIII-rkps.567/55a
197. MNK sygn. VIII-rkps.567/55b

Fot. 4: Odcisk pieczęci miejskiej Wizny¹⁹⁸

Fot. 5: Odcisk pieczęci miejskiej Wizny na dokumencie z 1603 roku z AGAD¹⁹⁹

Fot. 6: Odcisk pieczęci miejskiej Wizny na dokumencie z 1605 roku z AGAD²⁰⁰

Fot. 7: Przepróch powyższej pieczęci²⁰¹

Fot. 8: Przepróch powyższej pieczęci²⁰²

198. Fot. w Herbarzu białoruskich grodów, Anatolija Cirova, s. 111, nie jesteśmy w stanie stwierdzić, który konkretnie to jest odcisk
199. Sfragistyczny zbiór pieczęci miast polskich (własność Zofii Piłsudskiej) Wizna, sygn. 1/372/0/-/W.696
200. Sfragistyczny zbiór pieczęci miast polskich (własność Zofii Piłsudskiej) Wizna, sygn. 1/372/0/-/W.697
201. MNK sygn. VIII-rkps.1471/2
202. Tamże

Marian Gumowski miał też kilka innych ciekawych spostrzeżeń dotyczących heraldyki i sfragistyki Wizny. Wnioskując z formy użytego na pieczęci kartusza herbowego, Gumowski sugerował, że jej wykonawca mógł być tym samym wykonawcą, który stworzył XVI-wieczne tłoki pieczętno Łomży, Augustowa, Narwi i Nowogrodu. Wykonawca ten miał według heraldyka pracować w Wilnie. Marian Gumowski informował także, że upadek miasta po szwedzkich najazdach spowodował, iż Wizny nie było stać na własną pieczęć, stąd użycie wspomnianej prywatnej pieczęci w wieku XVIII. Herb miejski Wizny został zapomniany w XIX wieku, przez co w nowym projekcie herbu dla Albumu Heraldii z roku 1847 znalazł się zupełnie nowy motyw. Godło herbu wyobrażało pod wspólną koroną połuniedźwiedzia czarnego i połuořła czerwonego²⁰³. Herb ten jest nawiasem mówiąc tożsamy z herbem ziemi liwskiej i (chyba mylnie) utożsamiany z herbem ziemi wiskiej²⁰⁴. Oczywiście herbem Wizny powinien być ten z XVI wieku, a nie z XIX wieku.

Inne barwy tego herbu niż proponowane w rękopisach Mariana Gumowskiego zaproponowali Marian Haisig, Zygmunt Wdowiszewski i ten sam Marian Gumowski w 1963 roku. Na ilustracji wykonanej przez zespół pod kierownictwem Leona Urbańskiego, zwierzę ma barwę czerwoną, zaś pole herbu barwę złotą²⁰⁵. Należy zauważyć, że zwierzęciem na herbie nie jest na pewno żubr, ale tur lub wół. Ponieważ w zespole pracującym nad merytoryczną treścią herbów znalazł się ponownie Marian Gumowski, należy sądzić, że zweryfikował on swój pogląd na temat rodzaju zwierzęcia w herbie.

Zupełnie inne barwy zaproponował białoruski heraldyk Anatolij Citov, który zwierzę herbowe odmalował srebrne ze złotymi rogami i kopytami. Citov najwyraźniej oparł godło herbu na przedstawieniu żubra z XVI-wiecznego dzieła polskiego podróżnika Zygmunta Herbersteina²⁰⁶.

Rysunek 1: Herb Wizny w Miastach polskich w tysiącleciu²⁰⁷

203. MNK, sygn. VIII-rkps.1516 – s.93-94

204. Herb taki jako herb ziemi wiskiej podaje tylko Kasper Niesiecki, np. w: Herbarz polski Kaspra Niesieckiego powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wydany przez Jana Nep. Bobrowicza: T. 1, s. 201, znacznie więcej materiałów źródłowych wiąże ten herb z ziemią liwską, możliwe, że jest to efekt zwykłej pomyłki wynikającej z podobieństwa nazw obu ziem, zob. Stefan Krzysztof Kuczyński, Polskie herby ziemskie. Geneza, treści funkcje, oraz Jakub Rogulski, Herb ziemi liwskiej [w:] Arma terrarum et baronum. Studia heraldyczne pod redakcją Wojciecha Drelicharza, Kraków 2009, s. 46

205. Praca zbiorowa, Miasta polskie w tysiącleciu, Warszawa-Kraków-Wrocław 1963, tabl. VII

206. Anatolij Citov, Heraldyka białoruskich miast, Mińsk 1998, s. 141, tenże Herbarz białoruskich grodów, Mińsk 2015, s. 111

207. Zespół w składzie Jerzy Kozłowski, Janusz Ostaszyk, Hanna Puławska, Jan Sarnicki, Antoni Słociak, pod kierownictwem Leona Urbańskiego

Rysunek 2: Herb Wizny według Anatolija Citova²⁰⁸

Rysunek 3: Obecny herb gminy Wizna²⁰⁹

Wcześniejsza propozycja Gumowskiego oraz zaproponowane powyżej barwy są jedynymi znanymi nam rekonstrukcjami barw tego herbu. Wydaje się, że należy przyjmując barwy proponowane w roku 1963, które trafiły także do wersji herbu obecnie używanej przez gminę. Mają one zatem już pewną tradycję stosowania. Wydaje się bowiem, że niedokładny odrys herbu z *Miast polskich w tysiącleciu* jest obecnie używanym herbem gminy Wizna. Herb ten jest poprawny z punktu widzenia miejscowej tradycji historycznej, ale jego realizacja plastyczna mogłaby być lepsza.

Rysunek 4: Żubr według XVI-wiecznego rysunku²¹⁰

208. Anatolij Citov, Heraldyka białoruskich miast, Mińsk 1998, s. 141, tenże Herbarz białoruskich grodów, Mińsk 2015, s. 111

209. Załącznik Nr 2 do Statutu Gminy Wizna

210. Zygmunt Herberstein, Rerum Moscoviticarum commentarii, 1556 rok

Herb gminy Wizna

Jak już wcześniej wspomniano, Komisja Heraldyczna przy MSWiA wymaga, aby gminy na terenie których funkcjonowało wcześniej miasto, przyjmowały niezmienione herby tychże miast. Herbem gminy Wizna może być w związku z tym tylko herb dawnego miasta Wizna.

Przyjmujemy, że zwierzęciem herbowym Wizny jest tur, a nie żubr. Zmiana na żubra byłaby zapewne źle odebrana przez miejscową społeczność. Poza tym zwierzę na odcisku pieczętnym raczej nie ma ukazanych żadnych kudłów, zaś jego rogi nie wyglądają na żubrze. Ogólna sylwetka zwierzęcia nie pasuje także do żubra. Wydaje się, że zwierzę nie jest także wołem, jak chciał tego Krzysztof Braun²¹¹, ponieważ motyw herbowy nawiązujący do zwierzęcia dzikiego, bardziej pasuje do miejskiej tradycji heraldycznej regionu pogranicza podlasko-mazowieckiego.

Wiele innych herbów z tego regionu wskazuje na otoczenie miasta jako na obfitujące w przeszłości w dziką zwierzynę leśną. Dzikie zwierzę leśne (albo jego głowa) znajduje się w herbach m.in. Zambrowa, Tykocina, Sejn (głowa żubra/tura), Goniądz, Ostrołęki, Węgrowa (niedźwiedź), Łomży (jeleni), Bielska Podlaskiego i dawnym Dąbrowy Białostockiej (tur). Marian Gumowski wskazywał także, o czym napisano już we wcześniejszych akapitach, że tłok pieczętny Wizny mogła wykonać ta sama osoba, co tłok dla m.in. pobliskiej Łomży. Ustaliwszy ostatecznie treść merytoryczną herbu gminy Wizna, opracować należy jego stylizację plastyczną. Piszący te słowa w pierwszej kolejności przeanalizowali dokładnie fotografie odcisków pieczętnych dawnego miasta Wizna w poszukiwaniu szczegółów, które mogły umknąć wcześniejszym analizom pieczęci.

Dwie nowe obserwacje były następujące:

1. Tur ma ogon nie zwisający pionowo w dół z tyłu, jak to było na dotychczas używanym herbie, ale jakby w wymachu, omiatający tylne nogi, lub też między tylnymi nogami
2. Tur ma wysuniętą do przodu lewą przednią nogę, nie zaś prawą przednią nogę, jak to ukazywano do tej pory. Nawiasem mówiąc u Citova wysunięta była prawidłowa noga.

Fot. 9: Analiza szczegółów odcisku pieczęci miejskiej Wizny, kolor czerwony – wysunięta lewa przednia noga, kolor zielony – ogon

211. Krzysztof Braun, Symbolika herbów miast północnego Mazowsza [w:] Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego, rocznik 9, s. 187-190

Niestety analiza pieczęci nie pozwala rozstrzygnąć, czy ogon znajduje się między nogami tura, czy też jest w wymachu, jakby odganiający owady z tylnych nóg. Pod względem czysto symbolicznym należałoby skłaniać się do tej drugiej opcji, ponieważ ogon podkulony między nogami u zwierzęcia jest oznaką tchórzostwa. Tak odmieniano m.in. herbowe lwy osobom niegodnym, które zasłużyły na pohańbienie własnego herbu. Razem z wysuniętą przednią lewą nogą, ogon „omiatający” zadnie nogi będzie kolejnym szczegółem odróżniającym herb gminy Wizna od herbu Bielska Podlaskiego.

Pozostałe szczegóły rysunku godła herbowego stworzono inspirując się realnymi przedstawieniami tura. Wprawdzie polska heraldyka samorządowa preferuje przedstawienia możliwie najprostsze, ale projektujący zdecydowali się podkreślić potęgę tego zwierzęcia zaznaczając rysujące się w sposób charakterystyczny silne mięśnie jego przedniej nogi. Zwierzę zaopatrzone w silnie rozwinięte poroże, dzięki czemu maksymalnie wypełniono godłem przestrzeń tarczy herbowej w pionie. Oczy tura groźnie pobłyskują, wskazując na gotowość do walki.

Poszukując inspiracji w realnych przedstawieniach tura, projektujący mieli oczywiście na uwadze zalecenia Komisji Heraldycznej, aby godła herbowe charakteryzowały się antynaturalistyczną, uproszczoną stylizacją i były pozbawione zabiegów uplastyczniających (np. cieniowanie). Szczegóły rysunku ograniczono do niezbędnego minimum jednocześnie uwypuklając charakterystyczne cechy budowy tura (łeb, rogi, kopyta, „garb”, „pies”, widoczny „pędzel”, wiecha na ogonie).

Rysunek 5: Współczesny rysunek tura²¹²

Rysunek 6: XVI-wieczny rysunek tura²¹³

212. Autor nieznan

213. Zygmunt Herberstein, Rerum Moscoviticarum commentarii, 1556 rok

Barwy herbu zostały oczywiście oparte o jego przedstawienie z 1963 roku, ale mają one także własne znaczenie symboliczne. Według różnych autorów oznaczają: ZŁOTO: delikatność, życzliwość, otucha, wzniosłość, szlachetność, rozum, poważanie, cnota, wielkość, moc, wiara, bogactwo, kierowanie, wiedza, szlachetność, szczodrość, dzielność, waleczność, wytrwałość, wierność, sprawiedliwość, łagodność, miłosierdzie, wzniosłość ducha. CZERWIEN: odwaga, waleczność, chwała, służba Ojczyźnie, wylanie krwi w walce, zwycięstwo, moc, natura twórcza, wspaniałomyślność. Niezależnie od tego znaczenie mają też kombinacje kolorów. Barwa złota z czerwoną oznaczają wolność, stałość i niezależność²¹⁴.

Na potrzeby prostych i masowych wydruków oraz w grafice komputerowej, barwa złota zastępowana jest żółcią. Jednakże przy wyjątkowo uroczystych realizacjach herbu, oraz tam, gdzie jest to technicznie możliwe bez uzyskania efektu odbiegającego wizualnie od metalicznego złota, należy użyć farby metalicznej, złotej.

Wydaje się, że tak powstały projekt herbu gminy Wizna jest zgodny z zasadami heraldyki oraz miejscową tradycją historyczną. W swoim nowym opracowaniu plastycznym powinien stać się atrakcyjnym symbolem, wokół którego będzie mogła się jednoczyć lokalna społeczność.

Opis heraldyczny nowego projektu herbu może brzmieć następująco:

W polu złotym tur czerwony stojący, patrzący wprost, z wysuniętą lewą przednią nogą, omiatający ogonem zadnią lewą nogę.

Flaga gminy Wizna

W statucie gminy określony został wzór flagi, która na płacie barwy żółtej ma umieszczone godło herbowe określone jako godło ziemi wiskiej. Jest to w rzeczywistości godło herbowe ziemi liwskiej, tak jak to wyjaśniono wcześniej. W związku z tym, taki wzór flagi wydaje się nie do utrzymania. Nawiasem mówiąc, wydaje się także, że flaga ta nie jest w użyciu.

Rysunek 7: Aktualna flaga gminy Wizna²¹⁵

Proponuje się, aby flaga gminy Wizna wyobrażała płatek prostokątny o proporcjach 5:8 (szerokość do długości) podzielony na trzy pionowe pasy. Środkowy ma barwę żółtą i szerokość 6/8 długości płata i jest flankowany przez dwa pasy czerwone szerokości 1/8 długości płata każdy. Pośrodku pasa żółtego umieszczone jest godło herbowe gminy Wizna, szerokości równej szerokości flagi.

Flaga stolikowa gminy Wizna

Flaga stolikowa gminy Wizna jest pionowym odwzorowaniem flagi o proporcjach 1:2 (szerokość do wysokości) podzielonym na trzy pionowe pasy. Środkowy ma barwę żółtą i szerokość 6/8 szerokości płata i jest flankowany przez dwa pasy czerwone szerokości 1/8 szerokości płata każdy. Pośrodku pasa żółtego umieszczone jest godło herbowe gminy Wizna, szerokości 5/8 szerokości flagi. Płatek flagi zawieszany jest na poprzeczce, mocowanej do stojaka.

Banner gminy Wizna

Banner gminy Wizna jest pionowym odwzorowaniem flagi o proporcjach 1:4 (szerokość do wysokości) podzielonym na trzy pionowe pasy. Środkowy ma barwę żółtą i szerokość 6/8 szerokości płata i jest flankowany przez dwa pasy czerwone szerokości 1/8 szerokości płata każdy. Na pasie żółtym umieszczone jest godło herbowe gminy Wizna, szerokości 5/8 szerokości bannera. Jego umiejscowienie jest takie, że jego pozioma oś symetrii oddalona jest o 1/3 wysokości płata od jego górnej krawędzi.

Gmina Koźminek

Gmina miejsko-wiejska w województwie wielkopolskim, w powiecie kaliskim. W skład gminy wchodzi miasto Koźminek i dwadzieścia cztery sołectwa: Bogdanów, Chodybki, Dąbrowa, Dębsko, Emilianów, Gać Kaliska, Józefina, Koźminek, Krzyżówki, Ksawerów, Marianów, Młyńsko, Moskuronia, Nowy Karolew, Nowy Nakwasin, Osuchów, Oszczeklin, Pietrzyków, Rogal, Smółki, Stary Karolew, Stary Nakwasin, Tymianek i Złotniki.

Mapa Gminy Koźminek. Rys. <https://pl.wikipedia.org/wiki>

Projekty herbu, flagi i pieczęci Gminy Koźminek wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracował Gerard Kucharski.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 50-1946/O/2021 z dnia 16 lipca 2021 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektu herbu Gminy Koźminek. Wstrzymała się natomiast z wydaniem opinii o projektach flagi i pieczęci do czasu uwzględnienia uwag wymienionych w załączniku do uchwały. Zastrzeżenia były następujące: „Do wniosku dołączono także projekty flagi i pieczęci gminy Koźminek. Komisja zgłasza do nich następujące uwagi. We fladze, jeżeli władze gminne chcą pozostać przy układzie trzech pionowych pasów biały-błękitny-biały, należy poszerzyć pas błękitny. Uwaga ta podyktowana jest względami plastycznymi i koniecznością zapewnienia jak najlepszej czytelności prezentowanego na fladze godła herbowego. Komisja podaje pod rozwagę zastosowanie flagi heraldycznej – całej błękitnej, na której godło herbowe można umieścić centralnie lub w części czołowej (przy drzewcu).

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 25-1946/O/2022 z dnia 1 kwietnia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów flagi i pieczęci Gminy Koźminek. Zatwierdzone projekty stanowiły realizację zaleceń Komisji zgłoszonych do wcześniejszych wersji tych symboli.

Uchwała Nr LII/327/2022 Rady Miejskiej Gminy Koźminek

z dnia 9 czerwca 2022 r.

w sprawie ustanowienia flagi i pieczęci Gminy Koźminek i zasad ich używania²¹⁶.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 13 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz. 559 ze zm.) oraz art. 3 ust. 1 z dnia 21 grudnia 1978r., o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016r. poz. 38) uchwała się co następuje:

- § 1. 1. Ustanawia się Flagę i Pieczęć Gminy Koźminek i zasady ich używania.
2. Flaga Gminy: cała błękitna, z godłem herbowym umieszczonym w części centralnej
3. Graficzny wzór flagi stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 2. 1. Flaga Gminy Koźminek jest znakiem prawnie chronionym oraz może być używana wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Prawo do używania flagi na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

1. Radzie Miejskiej.
2. Burmistrzowi Gminy.
3. Urzędowi Miejskiemu Gminy Koźminek.
4. Sołectwom Gminy Koźminek.
5. Gminnym jednostkom organizacyjnym.
6. Innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy Koźminek zadania o charakterze użyteczności publicznej.

§ 3. 1. Flaga może być umieszczana w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów gminy oraz gminnych budynkach użyteczności publicznej.

2. Flaga może być używana w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic państwowych, regionalnych i gminnych, wyborów, referendum oraz podczas innych imprez promujących Gminę Koźminek.

§ 4. 1. Wykorzystywanie i rozpowszechnianie flagi w celach komercyjnych następuje wyłącznie za zgodą Burmistrza Gminy, wyrażoną w formie pisemnej.

2. W przypadku o którym mowa w pkt. 1, zainteresowany składa do Burmistrza Gminy pisemny wniosek, który zawiera uzasadnienie wykorzystania flagi oraz wskazanie miejsca w którym ma być wykorzystana.

3. Flaga Gminy Koźminek może być używana wyłącznie w sposób zapewniający należyty powagę i poszanowanie.

214. Paweł Dudziński, Alfabet heraldyczny, Warszawa 1997, s. 40-42

215. Załącznik Numer 3 do Statutu Gminy Wizna

216. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 2022 r. poz. 4729 w dniu 20.06.2022 r.

(...)

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Koźminek.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego²¹⁷.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LII/327/2022
Rady Miejskiej Gminy Koźminek
z dnia 9 czerwca 2022 r.

HERB GMINY KOŹMINEK²¹⁸
(zarys historyczny i podstawa prawna)
Ekspertyza historyczno-heraldyczna

Gmina Koźminek należy do tej grupy gmin polskich, które posiadają staropolską tradycję heraldyczną. Niestety do dnia dzisiejszego Gmina Koźminek nie posiada współczesnej wersji herbu, który oparty by był o możliwie jak najpełniejszą dokumentację historyczno-heraldyczną. Obecnie Gmina posługuje się wizerunkiem herbu częściowo zaczerpniętym z różnych wydawnictw heraldycznych, który posiada wady stylistyczne i wykonany jest niezgodnie z prawidłami sztuki heraldycznej. W 2013 r. Wójt Gminy Koźminek Andrzej Miklas zwrócił się do dr Gerarda Kucharskiego w sprawie opracowania nowej koncepcji heraldycznej dla Gminy Koźminek. Opracowanie nowego projektu herbu powinno uwzględniać podstawowe kryteria poprawności, na które składają się cztery podstawowe czynności, a mianowicie: 1) zachowanie zgodności z prawidłami sztuki heraldycznej; 2) respektowanie zasad tworzenia staropolskich herbów samorządu terytorialnego; 3) uwzględnienie tradycji heraldycznej terytorium wchodzącego w skład danej gminy; 4) zachowanie kanonów współczesnej estetyki w zakresie stylizacji ikonograficznej.

(...)

2. Flaga

Do głównych weksyliów samorządowych zaliczane są flagi. W świetle Ustawy z 29 grudnia 1998 r. „jednostkom samorządu terytorialnego” przysługuje prawo do używania flag. Flagi gminne powinny mieć postać płachty barwionej w barwy herbu gminy, na którą może być nałożony herb, godło lub jego część. Flaga winna być przytwierdzona na stałe lub czasowo do drzewca, wciągana po linie na maszt lub zawieszona swobodnie na linie. Flaga może istnieć w nieograniczonej ilości egzemplarzy. Inaczej jest w przypadku chorągwi, która jako hierarchicznie wyższe rangą weksylium, będące płatem w barwie pola tarczy z malowanym bądź aplikowanym nań godłem herbu bez tarczy, przytwierdzona jest na stałe do drzewca i występuje w kilku egzemplarzach. Współcześnie zmierza się w kierunku scalania w jeden system znaków weksyliów i herbów. Obok flag składających się jedynie z barwnych pasów, słupów itp., wyróżnia się także flagi urzędowe, które stanowią swoiste połączenie tradycyjnej flagi z chorągwią, gdyż tworzy się je w oparciu o klasyczną flagę, na którą nakłada się herb. W ten sposób obok flago państwowej, będącej równocześnie flagą ogólnonarodową, rodzi się powoli nowy system flag terytorialnych.

Proponuję przyjęcie przez Radę Gminy flagi urzędowej (z herbem). Flaga urzędowa powinna być zastrzeżona do wyłącznego użytku służbowego gminnych władz samorządowych. Przy jej tworzeniu uwzględnić należy zasadę tworzenia flag, a mianowicie powinna być skomponowana z barw heraldycznych (odpowiednikiem srebra jest biel, zaś złota barwa żółta). Flaga jest dwustronna, przy opisie uwzględnia się jednak jej stronę główną, określoną z perspektywy patrzącego, tzn. odniesienia, gdy drzewce (maszt) znajduje się z jego lewej strony, a płat skierowany jest w prawą stronę. Na fladze nie umieszcza się żadnych innych napisów.

Władzom Gminy Koźminek zaproponowano kilka wzorów projektu flagi. Po uzgodnieniach Władze wybrały jeden projekt flagi.

Projekt flagi opisuje się następująco:

Flagę stanowi poziomy płat materii o proporcji boków 5 : 8, umieszczony krótszym bokiem do drzewca, składający się z trzech pionowych, równoległych pasów (słupów): białego, błękitnego i białego tej samej szerokości. Na środku pasa błękitnego umieszczone jest godło Gminy Koźminek.

Flagę można umieścić pionowo, ale w takiej sytuacji jej skraj górny przechodzi na lewą stronę. Zalecam przyjęcie flagi herbowej, co jest zgodne z tendencją tworzenia współczesnych weksyliów samorządowych, a ponadto stwarza możliwość pełnej indywidualizacji flagi. W ten sposób flaga będzie nie tylko sposobem odróżniającym daną wspólnotę terytorialną od innych, ale także symbolem pozwalającym lepiej identyfikować się lokalnemu społeczeństwu. Zgodnie ze staropolską tradycją weksylia samorządowe powinny być nośnikami manifestacji ich herbów.

Zastosowanie flagi gminnej jest następujące: podnosi

się ją przed budynkiem lub na budynku stanowiącym siedzibę władz gminy (np. ratusz) albo miejsce ich obrad lub przebywania. Flaga jest umieszczona po lewej stronie przed wejściem głównym (od strony patrzącego) na drzewce, lub osadzona powyżej flagi państwowej, wojewódzkiej i powiatowej. Kolejność flag ustalona jest według hierarchii i jest następująca: flaga państwowa, flaga wojewódzka, flaga powiatu, flaga gminy, flaga służbowa (straż, policja, poczta, bank, itp.), flagi inne (instytucji itp.). Rozwiązania szczegółowe rozstrzyga protokół flagowy.

(...)

Miasto Lubliniec

Sztandar oraz insygnia Miasta Lubliniec ustanowiono 10 lutego 2022 r. (Patrz str.)

Projekt banneru opracowała Martyna Gadaszewska pracownik Urzędu Miejskiego w Lublińcu we współpracy z Józefem Korpakiem Sekretarzem Miasta Lubliniec.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 35-1322/O/2022 z dnia 18 maja 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów banneru miasta Lublińca.

Uchwała Nr 555/XLVII/2022 Rady Miejskiej w Lublińcu

z dnia 9 czerwca 2022 r.

w sprawie ustanowienia banneru Miasta Lubliniec oraz zasad jego używania²¹⁹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016r., poz. 38), po zaopiniowaniu przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Lublińcu uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się banner Miasta Lubliniec, będący jednym z symboli Miasta oraz uchwała zasady i warunki używania banneru Miasta Lubliniec.

2. Banner stanowi własność Miasta Lubliniec i podlega ochronie prawnej.

§ 2. 1. Bannerem Miasta Lubliniec jest płat tkaniny w układzie pionowym dzielony w trzy pionowe pasy w stosunku 1:3:1, z czego lewy i prawy pas są barwy niebieskiej a środkowy pas jest barwy żółtej. Na ¼ wysokości banneru pośrodku pasa żółtego umieszczony jest herb Miasta Lublińca.

2. Dopuszcza się do używania banner o proporcjach 1 do 4 oraz o proporcjach 1 do 6.

219. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z 2022 r. poz. 4077 w dniu 17.06.2022 r.

3. Graficzny wzór banneru o proporcjach 1 do 4 stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

4. Graficzny wzór banneru o proporcjach 1 do 6 stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. 1. Banner Miasta Lubliniec może być używany wyłącznie w sposób zapewniający mu należytą ochronę i szacunek. Sposób używania banneru nie może naruszać niniejszej uchwały lub godzić w dobre obyczaje, prestiż i interes Miasta Lubliniec.

2. Bannery mogą być używane tylko w odwzorowaniach, kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z ich opisami i wzorami graficznymi określonymi w niniejszej uchwale.

§ 4. 1. Banner Miasta Lubliniec o proporcjach 1 do 4 przeznaczony jest do umieszczenia na masztach flagowych w miejscach publicznych, natomiast baner Miasta Lubliniec o proporcjach 1 do 6 przeznaczony jest do umieszczenia na elewacjach budynków stanowiących siedziby:

- 1) Rady Miejskiej w Lublińcu,
- 2) Burmistrza Miasta Lubliniec,
- 3) Urzędu Miejskiego w Lublińcu.

2. Banner Miasta Lubliniec może być umieszczany także na budynkach lub na masztach przed budynkami stanowiącymi siedziby jednostek organizacyjnych Miasta, instytucji, przedsiębiorstw i organizacji społecznych w czasie uroczystości ważnych dla tych podmiotów oraz uroczystości miejskich.

3. Banner może być umieszczany również wewnątrz budynków, w których odbywają się uroczystości.

4. Prawo do używania banneru Miasta Lubliniec przysługuje:

- 1) organom Miasta Lubliniec,
- 2) Urzędowi Miasta Lubliniec,
- 3) jednostkom organizacyjnym Miasta Lubliniec.

5. Używanie banneru przez inne osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej wymaga uprzedniej zgody Burmistrza Miasta Lubliniec.

6. Używanie banneru poprzez umieszczanie na przedmiotach przeznaczonych do obrotu gospodarczego lub w celu promocji może nastąpić wyłącznie za uprzednią zgodą Burmistrza Miasta Lubliniec, wyrażoną w formie pisemnej pod rygorem nieważności, na pisemny i uzasadniony wniosek wskazujący cel, zakres i istotne okoliczności wykorzystania baneru, a także projekt graficzny materiałów, na których ma być umieszczony.

§ 5. Burmistrz Miasta Lubliniec może żądać zaprzestania używania banneru Miasta Lubliniec, jeżeli jest on wykorzystywany w sposób sprzeczny z niniejszą uchwałą.

§ 6. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubliniec.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego²²⁰.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 555/XLVII/2022
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 9 czerwca 2022 r.

220. Wejście w życie 02.07.2022 r.

217. Wejście w życie 05.07.2022 r.

218. Ekspertyzę historyczno-heraldyczną opracował dr Gerard Kucharski, Poznań 2014/2021

1:4

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr 555/XLVII/2022
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 9 czerwca 2022 r.

1:6

Gmina Niemce

Gmina wiejska w województwie lubelskim, w powiecie lubelskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia dziewięć sołectw: Baszki, Boduszyn, Ciecierzyn, Dys, Dziuchów, Elizówka, Jakubowice Konińskie, Jakubowice Konińskie-Kolonia, Kawka, Kolonia Bystrzyca, Krasienin, Krasienin-Kolonia, Leonów, Ludwinów, Łagiewniki, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Nowy Staw, Osówka, Pólko, Pryszczowa Góra, Rudka Kozłowiecka, Stoczek, Stoczek-Kolonia, Swoboda, Wola Krasienińska, Wola Niemiecka i Zalesie.

Mapa Gminy Niemce. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 48-514/O/2020 z dnia 17 grudnia 2020 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektu sztandaru Gminy Niemce.

Uchwała Nr XXXVIII/369/2022 Rady Gminy Niemce

z dnia 12 czerwca 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru, insygniów władz Gminy Niemce oraz regulaminu ich używania i ceremoniału pocztu sztandarowego²²¹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 38 ze zm.) dla wyrażenia wspólnoty lokalnej mieszkańców Gminy Niemce, po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji - Rada Gminy Niemce, uchwała co następuje:

§ 1. Ustanawia się sztandar oraz insygnia władz Gminy Niemce: łańcuch Wójta Gminy Niemce i łańcuch Przewodniczącego Rady Gminy Niemce.

§ 2. 1. Najszlachetniejszym symbolem Gminy Niemce jest sztandar.

2. Sztandar gminy jest dwustronny i ma kształt kwadratowe-

221. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z 2022 r. poz. 3182 w dniu 15.06.2022 r.

go płata o wymiarach 100 cm x 100 cm, przymocowanego do drzewca zwieńczonego głowicą, poniżej której znajduje się szarfa w barwach biało-czerwonych. Płaty tkaniny z trzech boków nieprzylegających do drzewca obszyte są złotą frędzlą.

3. Płat prawy sztandaru w barwie czerwonej, w którego symetrycznym środku umieszczone jest godło państwowe - Orzeł Biały.

4. Płat lewy sztandaru w barwie ecru, pośrodku którego znajduje się herb gminy. Powyżej herbu 8 cm od górnej krawędzi płata umieszczono napis GMINA w kolorze złotym, poniżej herbu napis NIEMCE w kolorze złotym. Litery wysokości 65 mm. Drzewiec sztandaru jest wykonany z toczonego drewna w kolorze stonowanego buku i jest zwieńczony głowicą stanowiącą srebrną (białą) głowę jelenia ze złotym (żółtym) porożem skierowaną w heraldycznie prawą stronę i szyję, na którą nałożona jest złota (żółta) korona królewska. Głowica stanowi bezpośrednie nawiązanie do herbu powiatu lubelskiego.

5. Szarfy umieszczone przy drzewcu między płatem a głowicą są dwustronne i mają formę podłużnych pasów biało-czerwonych odpowiadających barwom państwa polskiego.

6. Wzór sztandaru określają załączniki nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 5. Uchwała się Regulamin używania Sztandaru Gminy Niemce i insygniów władz Gminy Niemce - stanowiący załącznik nr 5 do niniejszej uchwały.

§ 6. Uchwała się Ceremoniał Pocztu Sztandarowego - stanowiący załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 7. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego²²².

Gmina Niemce posiada już ustanowione Uchwałą Nr LIV/592/06 Rady Gminy Niemce z dnia 28 września 2006 r. symbole gminy w postaci herbu, flagi oraz pieczęci urzędowej. Używanie tych symboli jest czynnikiem wzmacniającym poczucie własnej tożsamości i samodzielności wspólnoty samorządowej jaką jest społeczność Gminy Niemce, a także jej integracji.

Niniejszy projekt uchwały jest kontynuacją prac zainicjowanych Uchwałą Nr LIV/592/06 Rady Gminy Niemce z dnia 28 września 2006 r. stąd podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia sztandaru, insygniów władz Gminy Niemce oraz regulaminu ich używania i ceremoniału pocztu sztandarowego jest w pełni uzasadnione.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVIII/369/2022
Rady Gminy Niemce
z dnia 12 czerwca 2022 r.

222. Wejście w życie 30.06.2022 r.

Sztandar Gminy Niemce prawa strona

Płat czerwony - kolory w paletcie barw CMYK:
C-10
M-100
Y-100
K-10

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVIII/369/2022
Rady Gminy Niemce
z dnia 12 czerwca 2022 r.

Sztandar Gminy Niemce lewa strona

Płat ecru - kolory w paletcie barw CMYK:
C-0
M-3
Y-11
K-1

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr XXXVIII/369/2022
Rady Gminy Niemce
z dnia 12 czerwca 2022 r.

REGULAMIN UŻYWANIA SZTANDARU GMINY NIEMCE I INSYGNIÓW WŁADZ GMINY NIEMCE

- § 1. 1. Głównym znakiem Gminy jest sztandar Gminy.
2. Wzór sztandaru określają załączniki nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.
3. Sztandar przechowywany jest w Urzędzie Gminy Niemce, w miejscu do tego przeznaczonym.
4. Opiekę nad sztandarem Gminy sprawują radni Gminy Niemce, a w szczególności członkowie pocztu sztandarowego.
5. Sztandar Gminy używany jest podczas uroczystych sesji Rady Gminy Niemce, uroczystości gminnych, powiatowych, wojewódzkich, państwowych oraz wtedy gdy okoliczności za tym przemawiają. W takich sytuacjach sztandar wprowadza się według ustalonego ceremoniału, który stanowi załącznik nr 6 do uchwały Rady Gminy w sprawie ustanowienia sztandaru, insygniów władz Gminy Niemce oraz regulaminu ich używania i ceremoniału pocztu sztandarowego.

(...)

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr XXXVIII/369/2022
Rady Gminy Niemce
z dnia 12 czerwca 2022 r.

CEREMONIAŁ POCZTU SZTANDAROWEGO

1. Poczec sztandarowy

- 1) Poczec sztandarowy składa się z trzech osób.
- 2) Członków pocztu sztandarowego wybierają spośród siebie radni Gminy na pierwszej sesji Rady Gminy Niemce. Członkiem pocztu sztandarowego nie można być przez dwie kolejno następujące po sobie kadencje.
- 3) Przewiduje się powołanie drugiego składu pocztu sztandarowego, którego członkowie będą rekrutowani spośród pracowników Urzędu Gminy Niemce oraz jednostek organizacyjnych Gminy Niemce z nominacji Wójta Gminy Niemce.
- 4) Strój uroczysty pocztu sztandarowego składa się z: białej koszuli i ciemnego garnituru wizytowego (dla mężczyzn), białej bluzki i ciemnej garsonki (dla kobiet) oraz szarfy sztandarowej w barwach sztandaru przewieszanej przez prawe ramię do lewego boku i białych rękawiczek.

2. Podstawowe zasady

- 1) Postawa zasadnicza („bacność”) - głowa podniesiona i skierowana przed siebie, tułów wyprostowany, ciężar ciała rozłożony równomiernie na obie nogi, nogi złączone razem, stopy złączone piętami lekko rozchylone, obie ręce wzdłuż tułowia, palce rąk wyprostowane. 2) Postawa swobodna („spocznij”) - tułów wyprostowany, ciężar ciała przeniesiony na prawą nogę, lewa noga wysunięta w lewo w skos na odległość równą połowie długości stopy, lewa stopa lekko wysunięta do przodu, skierowana w lewo i ułożona pod kątem ok. 45° w stosunku do prawej stopy. Obie ręce ułożone luźno wzdłuż tułowia, palce rąk ułożone dowolnie.

3) Postawa marszowa - rozpoczyna się z postawy zasadniczej lewą nogą. Tułów jest wyprostowany, pierś podana do przodu, wzrok skierowany na wprost. Ruchy rąk wykonuje się na przemian robiąc wymach rąk do przodu, zginając w łokciu i płynnie przenosi tak, aby mały palec dłoni znalazł się na wysokości górnej krawędzi sprzączki pasa. Dłoń ułożona skośnie, palce złączone i wyprostowane, a krawędź kciuka skierowana w stronę tułowia. 4) Postawa „na prawo patrz”:

- a) ułożenie ciała jak w postawie zasadniczej, z tym, że głowa zwrócona w prawo, lub w kierunku osoby lub symbolu, któremu oddaje się honory;
- b) jeżeli osoba lub symbol przemieszczają się, osoba oddająca honory porusza głową w ślad za przemieszczającym się obiektem, któremu oddajemy honory;
- c) w sytuacji, kiedy obiekt, któremu oddajemy honory pozostaje nieruchomy, przemieszczająca się osoba oddająca honory, porusza głową w kierunku obiektu, aż do momentu zrównania się z osobą lub symbolem, po czym mijając obiekt zwraca głowę na wprost.

5) Postawa „na lewo patrz”:

- a) ułożenie ciała jak w postawie zasadniczej, z tym, że głowa zwrócona w lewo;
- b) jeżeli osoba lub symbol przemieszczają się, głowa porusza się w ślad za przemieszczającym się obiektem, któremu oddajemy honory;
- c) w sytuacji, kiedy obiekt, któremu oddajemy honory pozostaje nieruchomy, przemieszczająca się osoba oddająca honory, porusza głową, aż do momentu zrównania się z osobą lub symbolem, po czym mijając obiekt zwraca głowę na wprost.

6) Postawa „w lewo/w tył zwrot” - zwrot wykonuje się w stronę lewej ręki na obcasie buta lewej nogi i czubku prawego buta, energicznie dostawiając najkrótszą drogą nogę pozostawioną, w tyle. W czasie wykonywania zwrotu tułów pozostaje jak w postawie zasadniczej, nóg w kolanach nie zgina się.

7) Postawa „w prawo zwrot” - zwrot wykonuje się w stronę prawej ręki na obcasie buta prawej nogi i czubku lewego buta, energicznie dostawiając najkrótszą drogą nogę pozostawioną w tyle. W czasie wykonywania zwrotu tułów pozostaje jak w postawie zasadniczej, nóg w kolanach nie zgina się.

8) Podczas uroczystości sztandar jest trzymany przez członka pocztu sztandarowego w pozycji „spocznij” (pionowo), chyba że zaistnieją okoliczności wymagające pozycji sztandaru „bacność” (pochylony pod kątem ok. 60°).

9) Podczas trwania uroczystości osoba trzymająca sztandar nie wypuszcza go z rąk, sztandaru w takich sytuacjach nie umieszcza się również w stojaku itp.

10) Sztandar przyjmuje pozycję „bacność” (pochyla się) wyłącznie w sytuacji: śpiewania hymnu państwowego, ślubowania radnych na sztandar, przeistoczenia, podniesienia i błogosławieństwa w trakcie nabożeństw religijnych, dekorowania sztandaru odznaczeniem (medalem, orderem), oddawanie honorów osobom lub symbolom, po komendzie: „Sztandar prezentuj”.

3. Ceremoniał wprowadzania pocztu sztandarowego

1) Sztandar podczas uroczystości wprowadzany jest przez poczet sztandarowy.

2) Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program przewiduje inną kolejność.

3) Prowadzący uroczystość podają komendę: Całość powstań. Bacność. Poczec Sztandarowy sztandar wprowadzić.

4) Sztandar wprowadza poczet sztandarowy, w takiej kolejności, aby osoba niosąca sztandar zajmowała środkowe (drugie z kolei) miejsce. 5) Osoba niosąca sztandar trzyma go na prawym ramieniu płat mając za sobą, a drzewce w pozycji 45°. Lewa ręka jest wyprostowana i spoczywa na drzewcu.

6) Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości) osoba niosąca sztandar stawia go w pozycji pionowej (pozycja sztandaru „spocznij”). Członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „spocznij”.

7) Pada komenda: Spocznij (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

8) Rozpoczyna się dalsza część uroczystości.

4. Ceremoniał przekazywania sztandaru

1) Po ceremonii wprowadzenia sztandaru nie pada komenda: Spocznij (zebrani na uroczystości zachowują postawę bacność).

2) Prowadzący uroczystość podaje komendę: Do przekazania sztandaru - wystąp.

3) Do pocztu sztandarowego podchodzą członkowie nowego pocztu sztandarowego, którzy mają przejąć sztandar i stają naprzeciw pocztu sztandarowego.

4) Osoby towarzyszące osobie niosącej sztandar zdejmują szarfy sztandarowe i zakładają je osobom przejmującym sztandar. (Osoby przejmujące sztandar mają już założone białe rękawiczki).

5) Osoba niosąca sztandar przekazuje sztandar osobie przejmującej, a następnie zdejmuje swoją szarfę i zakładają trzymającemu sztandar.

6) Przedstawiciele ustępującego pocztu sztandarowego opuszczają zajmowane miejsce, które natychmiast zajmują przedstawiciele nowego pocztu sztandarowego, którym przekazany został sztandar. Poczec sztandarowy staje w pozycji „spocznij”.

7) Następuje komenda: Sztandar prezentuj. Osoba trzymająca sztandar przyjmuje pozycję „bacność” (pochyla sztandar).

8) Po chwili pada komenda: Spocznij. Sztandar przyjmuje pozycję „spocznij”. Zebrani na uroczystości przyjmują postawę spocznij (mogą usiąść).

9) Następuje dalsza część uroczystości.

5. Ceremoniał odprowadzenia pocztu sztandarowego.

1) Sztandar odprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości.

2) Prowadzący uroczystości podaje komendę: Bacność. Sztandar wyprowadzić.

3) Poczec sztandarowy w ustalonej powyżej kolejności opuszcza salę, w której odbywa się uroczystość.

4) Osoba niosąca sztandar trzyma go na prawym ramieniu, mając płat sztandaru z tyłu, drzewce sztandaru przytrzymując lewą ręką w sposób wyżej określony. Lewa ręka wzdłuż tułowia.

5) Po opuszczeniu sali, w której odbywa się uroczystość przez

poczec sztandarowy, następuje komenda: Spocznij, (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

Relacja z obchodów Święta Gminy Niemce 2022²²³

Data 12 czerwca 2022 r. pozostanie na zawsze w pamięci mieszkańców Gminy Niemce. Tego dnia miała miejsce szczególna uroczystość. W ramach Święta Gminy Niemce obchodziliśmy zaległą, 30-tą rocznicę restytucji samorządu terytorialnego podczas, której odbyła się ceremonia nadania sztandaru naszej gminie.

Tegoroczne, wyjątkowe obchody Święta Gminy Niemce rozpoczęły się już o godzinie 8.00 uroczystą Sesją Rady Gminy Niemce, na której podjęto uchwały w sprawie ustanowienia sztandaru, insygniów władz Gminy Niemce oraz regulaminu ich używania i ceremoniału pocztu sztandarowego. Obrady otworzył Przewodniczący Rady Gminy Niemce Marek Podstawka. Wśród wielu znamienitych gości, samorządowców i naszych mieszkańców, zaproszonych na tę niecodzienną sesję, na sali widowiskowej Gminnej Biblioteki Publicznej w Niemcach pojawili się również Poseł do Parlamentu Europejskiego Krzysztof Hetman oraz poseł na Sejm RP Jan Łopata. Po przyjęciu wyżej wspomnianych uchwał obrady zakończono, po czym w asyście pocztów sztandarowych i Gminnej Orkiestry Dętej „Brass Band” wszyscy zgromadzeni przemaszerowali do kościoła pw. Św. Ignacego Loyoli w Niemcach. Tutaj, ks. dr Mirosław Skałban odprawił mszę świętą w intencji naszych mieszkańców oraz poświęcił sztandar i insygnia władzy Gminy Niemce.

Dalsza część uroczystości XXX-lecia restytucji samorządu odbyła się ponownie w sali biblioteki. W obecności pocztów sztandarowych i zaproszonych gości Przewodniczący Rady Marek Podstawka przekazał Wójtowi Gminy Niemce Krzysztofowi Urbasiowi akt nadania sztandaru oraz Sztandar Gminy Niemce. Następnie Wójt przekazał sztandar na ręce pocztu sztandarowego, w którego skład weszli Radni Kamil Rarak, Beata Zgierska i Magdalena Urbaś. Po prezentacji sztandaru, ponad dziewięćdziesięciu fundatorów wbiło symbolicznie gwóźdź w okolicznościowe tableau. Zgromadzonych na sali czekał jeszcze jeden miły akcent tej uroczystości. Panowie: Wojciech Deleżuch oraz Krzysztof Dariusz Barszcz zostali wyróżnieni przez Ministra Sportu i Turystyki brązowymi odznakami „Za Zasługi dla Sportu”. Oficjalnej dekoracji dokonał Wójt Gminy Niemce Krzysztof Urbaś w asyście Zastępcy Wójta Henryka Smolarza i Przewodniczącego Rady Gminy Niemce Marka Podstawki. Po zakończeniu części oficjalnej odbył się jeszcze panel dyskusyjny na temat samorządu w naszym kraju, który został rozpoczęty wykładem pana Leszka Zugaja nt. początków Gminy Niemce po transformacji w latach 90-tych ubiegłego wieku. O godzinie 14.00, na placu przy ul. Różanej w Niemcach rozpoczęła się impreza plenerowa z okazji Święta Gminy Niemce 2022, którą krótkim wystąpieniem otworzył Wójt Krzysztof Urbaś. W części artystycznej, na początku sceną zawładnęły dzieci z Przedszkola Publicznego w Niemcach, które wspianymi

223. <https://www.niemce.pl/strona-glowna/aktualnosci/n,257807,relacja-z-obchodow-swiet-gminy-niemce-2022.html#> (dostęp 20.04.2023)

piosenkami i tańcami wywołały uśmiechy i radość na twarzach licznie zgromadzonej publiczności.

Tuż po ich występie Wójt wręczył medale i puchary zwycięzcom zawodów strzeleckich o Puchar Wójta Gminy Niemce, które odbyły się w sobotę, 11 czerwca 2022 r. na Gminnej Strzelnicy Osówka, a także w towarzystwie swojego zastępcy Henryka Smolarza i Przewodniczącego Rady Marka Podstawki przekazał wartościowe nagrody rzeczowe laureatom Loterii Promocyjnej pn. „Mieszkam w Gminie Niemce i tu płacę podatki”. W tej edycji nagrodą główną loterii był voucher wakacyjny o wartości 6 tys. zł. W dalszej części artystycznej przed naszą publicznością zaprezentowały się dzieci i młodzież ze szkół podstawowych Gminy Niemce, Krzysztof Kowalczyk – gitarzysta rozwijający swój talent w Gminnym Ośrodku Kultury w Niemcach, Gminna Orkiestra Dęta „Brass Band” oraz Studio Tańca Nowoczesnego RYTHM-X. Kulminacją obchodów święta naszej gminy były wieczorne koncerty zespołów Colombo i Navis oraz wspaniałe show gwiazdy wieczoru, czyli grupy Defis.

Święto Gminy Niemce 2022 przeszło do historii, a my zapraszamy na kolejne już za rok.

Zdjęcia z uroczystości wręczenia sztandaru i insygniów Gminy Niemce.
Fot. Urząd Gminy Niemce.

Gmina Celestynów

Gmina wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim. W skład gminy wchodzi piętnaście sołectw: Celestynów, Dąbrówka, Dyżin, Glina, Jatne, Lasek, Ostrowik, Ostrów, Podbiel, Pogorzal, Ponurzyca, Regut, Stara Wieś, Tabor i Zabieźki.

Mapa Gminy Celestynów. Rys. <https://pl.wikibooks.org/wiki>

Projekt sztandaru Gminy Celestynów wykonał Lech Tadeusz Karczewski.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 39-2237/O/2022 z dnia 14 czerwca 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektu sztandaru Gminy Celestynów.

Uchwała Nr 392/22 Rady Gminy Celestynów

z dnia 30 czerwca 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru Gminy Celestynów²²⁴.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 599), w związku z art. 3 ust. 1,2,3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz.38), po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy Celestynów uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Celestynów.

2. Sztandar Gminy Celestynów składa się z płata, głowicy, drzewca oraz szarf.

3. Płatem sztandaru jest tkanina w kształcie kwadratu o wymiarach 1 m x 1 m, obszyta złotą frędzlą (7 cm) i mocowana przy pomocy metalowych uszek do dwuczęściowego (łączonego metalową tuleją) drzewca zwieńczonego metalową głowicą, znajdującą się ponad metalową tuleją służącą do wiązania szarf. Dolna część drzewca okuta jest metalowym trzewikiem. Wszystkie metalowe części wykonane są z metalu barwy patynowanego srebra.

4. Strona prawa sztandaru ma barwę białą z godłem Rzeczypospolitej Polskiej na tarczy herbowej (zgodnym z aktualnym wzorem) ulokowanym pośrodku, o wysokości 1/2 rozmiarów płata. Wokół obramienie z motywu liści dębowych i żółędzi oraz krzyży kawalerskich umieszczonych na narożnikach ornamentu i po środku jego boków. Wewnątrz obramienia majuskulny napis WOLNOŚĆ SOLIDARNOŚĆ (ponad godłem) oraz SAMORZĄDNOŚĆ (poniżej godła) - wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

5. Strona lewa sztandaru ma barwę złotą (żółtą) z umieszczonym pośrodku herbem Gminy Celestynów oraz haftowanym złotą nicią majuskulnym napisem GMINA (ponad herbem) CELESTYNÓW (pod herbem). Od strony przydrzewcowej i swobodnej lewej strony sztandaru znajdują się elementy dekoracyjne oparte na motywie zaczerpniętym z herbu (ornament z liści i żółędzi dębowych). Napisy i ornament umieszczone na obrzeżu o barwie błękitnej. (Barwy te - złota i błękitna - są barwami Gminy) - wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

6. Głowica sztandaru umieszczona jest ponad tuleją metalową służącą do przewiązania szarf okolicznościowej. Ma kształt stylizowanego modernistycznie orła w koronie. Nawiązuje wyglądem do Pomnika Ofiar II Wojny Światowej wystawionego na terenie Gminy Celestynów. Tuleja oraz głowica wykonane są z metalu barwy patynowanego srebra - wzór stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

7. W skład sztandaru wchodzi również 3 szarfy okolicznościowe (biało-czerwona, czarna i gminna niebiesko-żółta) - wzory stanowi w załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

8. Kolorystyka całości obejmuje 6 kolorów: błękit głęboki, błękit, złoty tzw. stare złoto, żółty, srebrny i czerwony zgodnie ze specyfikacją w załączniku nr 5 do niniejszej uchwały.

9. Kryteria i zwyczaje w oparciu, o które został zaprojektowany sztandar Gminy Celestynów - załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Celestynów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego²²⁵.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 392/22
Rady Gminy Celestynów z dnia 30 czerwca 2022 roku

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 392/22
Rady Gminy Celestynów z dnia 30 czerwca 2022 roku

Załącznik nr 3 do Uchwały Nr 392/22
Rady Gminy Celestynów z dnia 30 czerwca 2022 roku

225. Wejście w życie 22.07.2022 r.

Powiat Bieszczadzki

Powiat w województwie podkarpackim z siedzibą w Ustrzykach Dolnych. W skład powiatu wchodzi:

- miasto: Ustrzyki Dolne.
- gmina miejsko-wiejska: Ustrzyki Dolne.
- gminy wiejskie: Czarna, Lutowiska.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 37-1650/O/2022 z dnia 18 maja 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektu sztandaru Powiatu Bieszczadzkiego.

Uchwała Nr XLVII/295/2022 Rady Powiatu Bieszczadzkiego

z dnia 30 czerwca 2022 r.

w sprawie ustanowienia sztandaru Powiatu Bieszczadzkiego oraz zasad jego używania²²⁶.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528) w związku z art. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r., poz. 38 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji uchwała się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się sztandar Powiatu Bieszczadzkiego według wzoru graficznego przedstawionego w załączniku nr 1 do uchwały.

226. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z 2022 r. poz. 2797 w dniu 25.07.2022 r.

§ 2. Przyjmuje się zasady używania sztandaru Powiatu Bieszczadzkiego określone w regulaminie stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Bieszczadzkiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego²²⁷.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/295/2022
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
z dnia 30 czerwca 2022 r.

POWIAT BIESZCZADZKI WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

DETALE SZTANDARU

BARWY UŻYTE W PROJEKCIE

	C 0%; M 100%; Y 100%; K 20%
	C 90%; M 50%; Y 0%; K 0%
	C 90%; M 0%; Y 100%; K 20%
	C 20%; M 80%; Y 0%; K 40%
	C 0%; M 0%; Y 10%; K 0% kolor kremowy „écru”
	C 0%; M 100%; Y 100%; K 0%
	C 100%; M 80%; Y 0%; K 0%
	C 0%; M 15%; Y 100%; K 0% nazwa w technice hafciarskiej „nowe złoto”

OPIS SZTANDARU

Płat sztandaru o wymiarach 100-100 cm, obszyty frędzlą złotą. Na stronie prawej barwy kremowej (écru) herb państwowy w wersji ustawowej, w rogach motywy kwiatowe haftu ludowego, typowego dla regionu. Na stronie lewej barwy granatowej symbole samorządowe: herb Powiatu Bieszczadzkiego²²⁸ pośrodku, nad nim napis majuskułowy POWIAT barwy złotej, u dołu BIESZCZADZKI tej samej barwy. W rogach trzy gwiazdy złote wzorowane na motywie chusty (maforionu) z XVII-wiecznej ikony Matki Bożej Bełskiej, która jest patronką społeczności bieszczadzkiej i odbiera cześć w świątyni p.w. NMP Królowej Polski, dwie u góry, trzecia u dołu od strony drzewca.

Grot z metalu barwy złotej stanowi majuskuła M ozdobiona trzema ośmiopromiennymi gwiazdami, według załączonego wzoru graficznego.

228. Herb powiatu bieszczadzkiego przedstawiony na stronie odwrotnej sztandaru został przyjęty uchwałą Rady Powiatu z dnia 31.01.2013 r., a ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego 15.02.2013 r., poz. 941, po wcześniejszym uzyskaniu pozytywnej oceny Komisji Heraldycznej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLVII/295/2022
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
z dnia 30 czerwca 2022 r.

REGULAMIN UŻYWANIA SZTANDARU POWIATU BIESZCZADZKIEGO

§ 1. 1. Sztandar Powiatu Bieszczadzkiego jest zewnętrznym znakiem symbolizującym Powiat Bieszczadzki jako jednostki samorządu terytorialnego i używany jest w sposób zapewniający mu należyta cześć i szacunek.
2. Sztandar Powiatu Bieszczadzkiego jest własnością Powiatu Bieszczadzkiego i podlega ochronie prawnej.
3. Używanie sztandaru nie może godzić w dobre obyczaje, prestiż i interes Powiatu Bieszczadzkiego.
4. Sztandar powinien być w sposób szczególnie chroniony, przechowywany i eksponowany.
5. Opiekę nad sztandarem sprawuje Starosta Bieszczadzki.
6. Sztandar przechowywany jest w Starostwie Powiatowym w Ustrzykach Dolnych, w miejscu do tego przeznaczonym, zapewniającym mu należyta ekspozycję i zabezpieczenie (zamknięta gabłota w reprezentacyjnym miejscu).

§ 2. 1. Sztandar używany jest podczas:

- 1) uroczystych sesji Rady Powiatu w Bieszczadzkiem,
 - 2) ślubowania radnych,
 - 3) ważnych uroczystości samorządowych i państwowych,
 - 4) doniosłych rocznic i świąt państwowych,
 - 5) składania kwiatów w Miejscach Pamięci Narodowej przez władze samorządowe,
 - 6) nadawania tytułów honorowych,
 - 7) ceremonii pogrzebowych osób zasłużonych dla Powiatu Bieszczadzkiego,
 - 8) uroczystości z udziałem oficjalnych przedstawicieli Powiatu Bieszczadzkiego,
 - 9) Oficjalnych spotkań Rady i Zarządu Powiatu oraz Starosty i Przewodniczącego Rady Powiatu Bieszczadzkiego.
2. Decyzje dotyczące udziału pocztu sztandarowego ze sztandarem w uroczystościach podejmuje Starosta Bieszczadzki w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Powiatu Bieszczadzkiego lub Wiceprzewodniczącym, podczas nieobecności Przewodniczącego
3. Podczas uroczystości pogrzebowych lub w okresie żałoby narodowej sztandar zostaje udekorowany czarnym kirem.

§ 3. 1. Podczas uroczystych wystąpień sztandar niesiony jest przez poczet sztandarowy.
2. Poczet sztandarowy stanowią trzy osoby: sztandarowy i dwóch asystentów.
3. Osobowy skład pocztu sztandarowego powołuje odrębnym zarządzeniem Starosta Bieszczadzki spośród etatowych pracowników Starostwa Powiatowego w Ustrzykach Dolnych.
4. W uzasadnionych sytuacjach Starosta Bieszczadzki może doraźnie wyznaczyć inną osobę do składu pocztu sztandarowego.
5. Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfie w kolorze białoczerwonym przepasanej przez prawe ramię i białych rękawiczkach.

227. Wejście w życie 09.08.2022 r.

6. Gdy uroczystości z udziałem pocztu sztandarowego odbywają się w trudnych warunkach pogodowych, dopuszczalnym jest inny stosowny strój.

§ 4. 1. Podczas każdorazowego wprowadzania sztandaru na miejsce uroczystości i podczas jego wyprowadzania, uczestników obowiązuje postawa zasadnicza, a członków pocztu musztra.

2. Podczas uroczystości sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji „Spocznij” (pionowo), chyba, że zaistnieją okoliczności, które wymagają pozycji sztandaru „Bacność” (pochylony pod kątem ok. 60 stopni).

3. Podczas uroczystej sesji sztandar jest ustawiony w honorowym miejscu.

§ 5. 1. Sztandar wprowadza się na początku uroczystości, chyba, że jej charakter lub program wymuszają inną kolejność.

2. Prowadzący uroczystość podaje komendę dla uczestników uroczystości „Całość powstań! Bacność! Sztandar wprowadzić”.

3. Sztandar wprowadza i wyprowadza poczet sztandarowy poruszający się krokiem marszowym, a chorąży zajmuje środkowe miejsce.

4. Podczas przemarszu chorąży trzyma sztandar na prawym ramieniu, mając płat za sobą a drzewiec pod kątem ok. 45 stopni, natomiast podczas wprowadzania sztandaru chorąży trzyma sztandar pod kątem ok. 60 stopni.

5. Po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy (przodem do uczestników uroczystości) chorąży utrzymuje sztandar w pozycji „Bacność” (pochylony pod kątem ok. 60 stopni) a członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Bacność” natomiast gdy pada komenda: „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść), członkowie pocztu sztandarowego przyjmują postawę „Spocznij” (sztandar ustawiony drzewcem prostopadle do podłoża).

6. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość: „Całość powstań! Bacność! Sztandar wyprowadzić”.

7. Po opuszczeniu miejsca uroczystości przez poczet sztandarowy, następuje komenda: „Spocznij” (uczestnicy uroczystości mogą usiąść).

§ 6. 1. Interpretowanie postanowień niniejszego regulaminu należy do kompetencji Starosty Bieszczadzkiego.

2. W sprawach nie unormowanych przepisami niniejszego regulaminu mają zastosowanie powszechnie obowiązujące przepisy prawa.

Gmina Strzyżewice

Gmina wiejska w województwie lubelskim, w powiecie lubelskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia jeden sołectw: Borkowizna, Bystrzyca Nowa, Bystrzyca Stara, Dębina, Dębszczyzna, Franciszków, Iżyce, Kajetanówka, Kiełczewice Dolne, Kiełczewice Górne, Kiełczewice Maryjskie, Kiełczewice Pierwsze, Kolonia Kiełczewice Dolne, Osmolice Pierwsze, Osmolice Drugie, Pawłów, Pawłówek, Piotrowice, Polanówka, Strzyżewice i Zabia Wola.

Mapa Gminy Strzyżewice. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 40-989/O/2022 z dnia 25 marca 2022 r. wyraziła pozytywną opinię projektów herbu, flagi, pieczęci i sztandaru Gminy Strzyżewice.

Uchwała Nr XLIII/235/2022 Rady Gminy Strzyżewice

z dnia 9 września 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, pieczęci i sztandaru Gminy Strzyżewice²²⁹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznaczeniach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38) po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy Strzyżewice uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się symbole i insygnia Gminy Strzyżewice: herb, flaga, pieczęć i sztandar Gminy Strzyżewice, którego opis i wzór graficzny określają załączniki do niniejszej uchwały.

²²⁹. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z 2022 r. poz. 4449 w dniu 16.09.2022 r.

§ 2. 1. Herbem Gminy Strzyżewice jest w polu czerwonym srebrne godło herbu Abdank umieszczone nad srebrnym fałstym pasem.

2. Wzór graficzny herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. 1. Flaga Gminy Strzyżewice to prostokątny płat materiału o proporcji 5:8 (wysokość do szerokości), ma postać płata obustronnie jednakowego składającego się z trzech niejednakowej szerokości pionowych słupów: zielonego szerokości 1/5 szerokości flagi, żółtego szerokości 3/5 szerokości flagi i zielonego szerokości 1/5 szerokości flagi.

2. Centralnie na środku płata żółtego umieszczony jest herb Gminy Strzyżewice.

3. Barwny wzór flagi z uwzględnieniem wzajemnych proporcji jej poszczególnych elementów przedstawia wzór stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

(...)

§ 7. 1. Sztandar Gminy Strzyżewice jest płatem materiału w kształcie kwadratu o wymiarach 100 x 100 cm, obszyty z trzech stron frędzla szerokości 5 cm, zaś czwarty bok przymocowany jest do drzewca koluszkami umocowanymi do szpili.

Drzewce z drewna tłoczonego, średnicy 4 cm i długości 200cm.

Strona prawa sztandaru (na lewo od drzewca) przedstawia godło państwowe (sam Orzeł Biały wg wzoru ustawowego) w części centralnej na płacie barwy czerwonej, gdzie godło stanowi 3/4 wysokości płata.

Strona lewa sztandaru (na prawo od drzewca) przedstawia herb Gminy Strzyżewice o wysokości 50 cm na polu barwy srebrnej. Litera w kolorze złotym wysokości 65 mm. W górnej części nad herbem, 8 cm od krawędzi sztandaru, umieszczony jest napis: „1375 - 2023”. W dolnej części pod herbem, 8 cm od krawędzi sztandaru, łuku, umieszczony jest napis: „GMINA STRZYŻEWICE”.

Szarfa sztandaru jest w barwach flagi Gminy Strzyżewice szerokości 15 cm, zakończona frędzlą taką jak płaty sztandaru, przewiązana kokardą pod głowicą sztandaru. Ma postać płata obustronnie jednakowego składającego się z trzech niejednakowej szerokości pasów: zielonego szerokości 1/5 szerokości szarfy, żółtego szerokości 3/5 szerokości szarfy i zielonego szerokości 1/5 szerokości szarfy.

Głowica osadzona jest na drzewcach sztandaru - ozdobny grot, na którym znajduje się element godła herbu Gminy: dwie odwrócone krokwie w kształcie litery „W” osadzone na kuli. Całość z metalu w barwie złotej.

2. Wzór graficzny sztandaru stanowią załącznik nr 6 i 7 do niniejszej uchwały.

§ 8. Regulamin używania symboli Gminy Strzyżewice oraz insygniów organów Gminy stanowi załącznik nr 8 do niniejszej uchwały.

§ 9. Tracą moc: uchwała Nr V/28/90 Rady Gminy Strzyżewice z dnia 9 października 1990 r. w sprawie ustalenia herbu gminy Strzyżewice oraz uchwała Nr XXXIII/206/05 Rady

Gminy Strzyżewice z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie ustanowienia flagi dla gminy Strzyżewice (Dz. Urz. Woj. Lub. z 27 lipca 2005 r. Nr 149, poz. 2679).

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Strzyżewice.

§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego²³⁰.

Załącznik nr 1
do uchwały Nr XLIII/235/2022
z dnia 09 września 2022 r.

HERB GMINY STRZYŻEWICE

Kolor srebrny biały:
C-0.M-0.Y-0.K-0
Kolor czerwony:
C-0.M-100.Y-100.K-0

Załącznik nr 2
do uchwały Nr XLIII/235/2022
z dnia 09 września 2022 r.

FLAGA GMINY STRZYŻEWICE

Kolor zielony:
C-68.M-0.Y-97.K-0
Kolor żółty:
C-0.M-21.Y-88.K-0
Kolor srebrny biały:
C-0.M-0.Y-0.K-0
Kolor czerwony:
C-0.M-100.Y-100.K-0

Załącznik nr 6
do uchwały Nr XLIII/235/2022
z dnia 09 września 2022 r.

²³⁰. Wejście w życie 01.10.2022 r.

SZTANDAR GMINY STRZYŻEWICE – strona prawa

Kolor żółty: C-63M-0,Y-97,K-0
Kolor biały: C-0,M-21,Y-88,K-0
Kolor srebrny/biały: C-0,M-9,Y-9,K-0
Kolor czerwony: C-0,M-100,Y-100,K-0

Załącznik nr 7
do uchwały Nr XLIII/235/2022
z dnia 09 września 2022 r.

SZTANDAR GMINY STRZYŻEWICE – strona lewa

Kolor żółty: C-63M-0,Y-97,K-0
Kolor biały: C-0,M-21,Y-88,K-0
Kolor srebrny/biały: C-0,M-9,Y-9,K-0
Kolor czerwony: C-0,M-100,Y-100,K-0

Załącznik nr 8
do uchwały Nr XLIII/235/2022
z dnia 09 września 2022 r.

REGULAMIN UŻYWANIA SYMBOLI GMINY STRZYŻEWICE ORAZ INSYGNIIÓW ORGANÓW GMINY

§ 1

1. Symbole i insygnia stanowią własność Gminy Strzyżewice i są znakami prawnie chronionymi oraz mogą być używane w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.
2. Herb Gminy Strzyżewice i jego barwy: flaga i sztandar, są najważniejszymi zewnętrznymi znakami symbolizującymi Gminę Strzyżewice, są symbolem tożsamości i samodzielności integrującymi lokalną społeczność oraz stanowią reprezentacyjne elementy rozpoznawcze jednostki terytorialnej.
3. Prawo używania symboli Gminy Strzyżewice przysługuje organom oraz jednostkom organizacyjnym Gminy Strzyżewice, gminom partnerskim i związkom gmin, których Gmina Strzyżewice jest członkiem.
4. Traktując używanie symboli Gminy Strzyżewice jako jedną z form promocji Gminy Strzyżewice, przyjmuje się jako zasadę bezpłatne wykorzystanie ich wizerunku, przez podmioty nie wymienione w ust. 3, pod warunkiem uprzedniego uzyskania zgody Wójta Gminy Strzyżewice.

5. Symbole Gminy Strzyżewice powinny być otoczone należytą czcią i szacunkiem. Winny by utrzymane w czystości i umieszczone tak, aby nie były narażone na zniszczenie, zabrudzenie, itp.

§ 2

1. Herb Gminy Strzyżewice jest obok flagi jest najważniejszym zewnętrznym znakiem rozpoznawczym – własnościowym Gminy Strzyżewice i symbolem lokalnej społeczności.
2. Herb Gminy Strzyżewice umieszcza się w budynkach stanowiących siedzibę podmiotów, o których mowa w § 1 ust. 3
3. Herb Gminy Strzyżewice używany jest w celach reprezentacyjnych i do oznaczania własności samorządowej.
4. Herb Gminy Strzyżewice jako symbol może być używany w szczególności:
 - 1) w sali obrad Rady Gminy;
 - 2) w gabinecie Wójta Gminy;
 - 3) w sali ślubów;
 - 4) na budynkach i ich wnętrzach stanowiących siedzibę organów Gminy Strzyżewice oraz jednostek organizacyjnych Gminy Strzyżewice;
 - 5) na wita czach usytuowanych na granicach Gminy Strzyżewice;
 - 6) na tablicach samorządowych;
 - 7) w urzędowych publikacjach i innych wydawnictwach Gminy Strzyżewice;
 - 8) na dokumentach urzędowych, kopertach i biletach wizytowych;
 - 9) na pojazdach oraz przedmiotach użytkowych Gminy Strzyżewice.

5. Wójt Gminy Strzyżewice może udzielić zgody na używanie herbu w szczególności na wydawnictwach, drukach reklamowych i promocyjnych, stronach internetowych, ubiorach, budynkach, urządzeniach i przedmiotach, winietach gazet i czasopiśmie – jeśli służą promocji Gminy Strzyżewice, organizacji

lub przedsiębiorstwu mających siedzibę na terenie Gminy Strzyżewice, albo mają znaczenie dla rozwoju Gminy Strzyżewice.

6. Herb Gminy Strzyżewice, jeśli jest umieszczany wraz z godłem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej, umieszczany jest na drugim miejscu, czyli po lewej stronie godła państwowego (prawej dla patrzącego).

7. Używanie herbu Gminy Strzyżewice wymaga zachowania wzoru, kolorystyki i proporcji zgodnie z wzorcami znajdującymi się w niniejszej uchwale.

§ 3

1. Flaga Gminy Strzyżewice może być wywieszana (podnoszona) przed budynkiem lub na budynku stanowiącym siedzibę organów Gminy Strzyżewice, jednostek organizacyjnych Gminy Strzyżewice oraz innych obiektach gminnych.

2. Flaga Gminy Strzyżewice może być wywieszona na stałe przed budynkiem Urzędu Gminy przy zachowaniu zasad pozaszanowania dla flagi.

3. Flaga Gminy Strzyżewice może być umieszczana także wewnątrz budynków stanowiących siedziby organów Gminy lub jednostek organizacyjnych Gminy, w miejscu obrad organów Gminy oraz gdzie odbywają się uroczystości z okazji świąt gminnych, państwowych, regionalnych i imprez promujących Gminę Strzyżewice.

4. Flaga Gminy Strzyżewice może być wywieszana w dni świąt państwowych i miejskich lub podczas innych uroczystości, w miejscach publicznych.

5. Flaga Gminy Strzyżewice, jeśli jest wywieszana wraz flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej, umieszczana jest na drugim miejscu, czyli po lewej stronie flagi państwowej (prawej dla patrzącego).

6. W dniach żałoby ogłoszonej przez organy państwowe lub samorządowe, flagi na masztach pionowych opuszcza się do połowy masztu, a flagi na masztach skośnych opatruje się kirem.

7. Flagi powinno używać się godnie i z należyтым szacunkiem.

8. Używanie flagi Gminy Strzyżewice wymaga zachowania wzoru, kolorystyki i proporcji zgodnie z wzorcami, znajdującymi się w niniejszej uchwale.

9. Uszkodzoną flagę należy spalić.

§ 4

1. Sztandar jest symbolem Gminy Strzyżewice i przechowywanym w sali obrad Rady Gminy.

2. Sztandar Gminy Strzyżewice może być używany w sposób zapewniający mu należyty cześć i szacunek.

3. Sztandar powinien być w sposób szczególnie chroniony, przechowywany i eksponowany.

4. Sztandar może być używany:

- a) podczas uroczystych sesji Rady Gminy, m.in. podczas ślubowania wójta i radnych;
- b) w czasie świąt i uroczystości państwowych i gminnych organizowanych w gminie;
- c) podczas innych uroczystości, na które zapraszani są przedstawiciele Gminy;
- d) podczas ceremonii pogrzebowych honorowych i zasłużonych obywateli Gminy Strzyżewice;
- e) w innych uzasadnionych okolicznościach.

5. Podczas uroczystości organizowanych przez organy Gminy, sztandar Gminy Strzyżewice ma pierwszeństwo przed innymi sztandarami.

6. Decyzję o użyciu sztandaru Gminy Strzyżewice podejmuje Wójt Gminy w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Gminy.

7. Sztandarowi towarzyszy trzyosobowy poczet sztandarowy składający się z chorążego i dwóch osób asysty.

8. Skład pocztu sztandarowego wyznacza Wójt Gminy w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Gminy.

9. Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfię w kolorze biało-czerwonym przepasanej przez prawe ramię i białych rękawiczkach.

10. Podczas ceremonii pogrzebowych (żałobnych) na sztandarze umieszcza się szarfię z kirem, związaną w kokardę, mocowaną na drzewcu poniżej szarfy w barwach Rzeczypospolitej Polskiej.

11. Poczet sztandarowy w sytuacjach wymagających obecności sztandaru wprowadza i wyprowadza sztandar zgodnie z zasadami ceremoniału sztandarowego.

(...)

§ 6

Prawo do korzystania z herbu lub flagi nie zostanie przyznane lub zostanie cofnięte w sytuacji, gdy podany przez wnioskodawcę cel, zakres używania i miejsce eksponowania herbu lub flagi będzie narażać na szkodę dobre imię lub interes Gminy Strzyżewice.

§ 7

Wójt Gminy Strzyżewice prowadzi rejestr podmiotów, którym przyznano prawo do korzystania z herbu lub flagi oraz kontroluje zgodność sposobu korzystania z niego.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XLIII/235/2022 Rady Gminy Strzyżewice z dnia 09 września 2022 roku w sprawie ustanowienia herbu, flagi, pieczęci i sztandaru Gminy Strzyżewice²³¹.

Przy opracowywaniu projektów herbu, flagi, pieczęci i sztandaru Gminy Strzyżewice oparto się na opiniach Komisji Heraldycznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji stanowiącej załącznik do uchwały nr 35-989/O/2005 z dnia 5 listopada 2004 r. w sprawie projektów herbu i flagi Gminy Strzyżewice oraz DAP-WN-73-35/2020 KH-989 z dnia 11 grudnia 2020 r.

Herb Gminy Strzyżewice, został ustanowiony uchwałą nr V/28/90 Rady Gminy Strzyżewice z dnia 9 października 1990 r. w sprawie ustalenia herbu gminy Strzyżewice. W niniejszym akcie prawa miejscowego uchwalono: „§ 1. Za herb gminy Strzyżewice przyjmuje się znak rodowy „Abdank”, XIV wiecznego rodu Skarbków, właścicieli ziem w dolinie Bystrzycy obejmujący teren gminy Strzyżewice. § 2. Ustala się następujący kształt herbu. Na tarczy herbowej koloru czerwonego umieszczone są odwrócone dwie srebrne

231. Uzasadnienie do uchwały nie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego

krokwie w kształcie litery „W”, zgodnie z barwną planszą stanowiącą załącznik do uchwały”.

W proponowanym projekcie herbem Gminy Strzyżewice jest godło herbu Abdank umieszczone nad falistym pasem srebrnym, który nawiązuje do przepływającej przez teren Gminy rzeki Bystrzycy.

Geneza wykorzystania herbu Abdank w projekcie herbu Gminy Strzyżewice została przedstawiona w jednej spośród licznych publikacji Strzyżewickiego Towarzystwa Regionalnego, tj. w książce autorstwa Ferdynanda Rymarza „Dzieje Strzyżewic do 1918 roku” wydanej w 1994 roku. W załączeniu kopia fragmentu książki: strony od 18 do 25.

Projekt uchwały zakłada również wykorzystanie nowego herbu w innych symbolach i insygniach Gminy Strzyżewice.

Flaga Gminy Strzyżewice to prostokątny płat materiału o proporcji 5:8 (wysokość do szerokości), ma postać płata obustronnie jednakowego składającego się z trzech niejednakowej szerokości pionowych słupów: zielonego szerokości 1/5 szerokości flagi, żółtego szerokości 3/5 szerokości flagi i zielonego szerokości 1/5 szerokości flagi. Centralnie na środku płata żółtego umieszczony jest herb Gminy Strzyżewice.

Flaga Gminy Strzyżewice została ustanowiona Uchwałą Nr XXXIII/206/05 Rady Gminy Strzyżewice z dnia 12 kwietnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 12 lipca 2005 r. nr 149, poz. 2679).

Flaga Gminy Strzyżewice powstała w oparciu o przesłanki nawiązujące do historii i tradycji. Na terenie gminy nie było i nie ma przemysłu, jest to teren typowo rolniczy z głęboko zakorzenionymi tradycjami pszczelarskimi. Cechy charakterystyczne gminy zostały wyrażone poprzez symbolikę barw. Barwa zielona symbolizuje rolniczy charakter gminy, bogactwo przyrodnicze, proekologiczne działania samorządu w kierunku tworzenia gminy ekologicznej, liczne łąki w dolinie rzeki Bystrzycy i lasy otaczające terenu gminy. Barwa złota (żółta) podkreśla rolniczy charakter gminy – symbolika kłosów zbóż oraz tradycje pszczelarskie i funkcjonujące w Pszczeliej Woli jedyne nie tylko w Polsce ale i w Europie Technikum Pszczelarskie – symbolika miodu.

Warto zaznaczyć, że flaga przyjęta w tych barwach na trwałe weszła w świadomość mieszkańców gminy. Jest znana i rozpoznawana nie tylko przez członków naszej społeczności.

(...)

Sztandar Gminy Strzyżewice jest płatem materiału w kształcie kwadratu o wymiarach 100 x 100 cm, obszyty z trzech stron frędzlą szerokości 5 cm, zaś czwarty bok przymocowany jest do drzewca koluszkami umocowanymi do szpili. Drzewce z drewna tłoczonego, średnicy 4 cm i długości 200 cm.

Strona prawa sztandaru (na lewo od drzewca) przedstawia godło państwowe (sam Orzeł Biały wg wzoru ustawowego) w części centralnej na płacie barwy czerwonej, gdzie godło stanowi 3/4 wysokości płata.

Strona lewa sztandaru (na prawo od drzewca) przedstawia herb Gminy Strzyżewice o wysokości 50 cm na polu barwy srebrnej. Litera w kolorze złotym wysokości 65 mm.

W górnej części nad herbem, 8 cm od krawędzi sztandaru, umieszczony jest napis: „1375 – 2021”. W dolnej części pod herbem, 8 cm od krawędzi sztandaru, w łuku, umieszczony jest napis: „GMINA STRZYŻEWICE”.

Szarfa sztandaru jest w barwach flagi Gminy Strzyżewice szerokości 15 cm, zakończona frędzlą taką jak płaty sztandaru, przewiązana kokardą pod główką sztandaru. Ma postać płata obustronnie jednakowego składającego się z trzech niejednakowej szerokości pasów: zielonego szerokości 1/5 szerokości szarfy, żółtego szerokości 3/5 szerokości szarfy i zielonego szerokości 1/5 szerokości szarfy.

Główka osadzona jest na drzewcach sztandaru – ozdobny grot, na którym znajduje się element godła herbu Gminy: dwie odwrócone krokwie w kształcie litery „W” osadzone na kuli. Całość z metalu w barwie złotej.

Daty: 1375 – z tego roku pochodzi pierwszy zachowany dokument dotyczący Strzyżewic oraz ich dziedzica Skarbka ze Strzyżewic h. Abdank; 2021 – data ustanowienia sztandaru.

W książce Ferdynanda Rymarza „Dzieje Strzyżewic do 1918 roku” na stronach od 13 do 18, można odnaleźć treść pierwszego historycznego dokumentu dotyczącego Strzyżewic.

W projekcie uchwały zawarto również „Regulamin używania symboli Gminy Strzyżewice oraz insygniów organów Gminy”.

Gmina Krzywiń

Gmina miejsko-wiejska w województwie wielkopolskim, w powiecie kościańskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia trzy sołectwa: Bielewo, Bieżyń, Cichowo, Czerwona Wieś, Gierłachowo, Jerka, Jurkowo, Kopaszewo, Lubiń, Łagowo, Łuszkowo, Mościszki, Nowy Dwór, Rąbiń, Rogaczewo Małe, Rogaczewo Wielkie, Świniec, Teklimyśl, Wieszkowo, Zbęchy, Zbęchy-Pole, Zgliniec i Żelazno.

Mapa Gminy Krzywiń. Rys. <https://upload.wikimedia.org>

Flagę Gminy Krzywiń wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracował ...

Uchwała Nr XLI/311/2022 Rady Miejskiej Krzywinia

z dnia 19 września 2022 r.

ustanowienia flagi Gminy Krzywiń i zasad jej używania²³².

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 o odznakach i mundurach (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 655) po uzyskaniu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska Krzywinia uchwała co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się Flagę Gminy Krzywiń i zasady jej używania.
2. Flaga Gminy jest płatem czerwonym o proporcjach 5:8 (wysokość do długości). W punkcie centralnym płata umieszczono herb Gminy Krzywiń.
3. Graficzny wzór flagi stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Flaga Gminy Krzywiń jest znakiem prawnie chronionym oraz może być używana wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Prawo do używania flagi na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Miejskiej Krzywinia,
- 2) Burmistrzowi Miasta i Gminy Krzywiń,
- 3) Urzędowi Miasta i Gminy Krzywiń,
- 4) Sołectwom Gminy Krzywiń,
- 5) Gminnym jednostkom organizacyjnym,
- 6) Innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy Krzywiń zadania o charakterze użyteczności publicznej.

§ 3. 1. Flaga może być umieszczana w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów gminy oraz gminnych budynkach użyteczności publicznej.

2. Flaga może być używana w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic państwowych, regionalnych i gminnych, wyborów, referendum oraz podczas innych imprez promujących Gminę Krzywiń.

§ 4. 1. Wykorzystywanie i rozpowszechnianie flagi w celach komercyjnych następuje wyłącznie za zgodą Burmistrza Miasta i Gminy Krzywiń, wyrażoną w formie pisemnej.

2. W przypadku o którym mowa w pkt. 1, zainteresowany składa do Burmistrza Miasta i Gminy Krzywiń pisemny wniosek, który zawiera uzasadnienie wykorzystania flagi oraz wskazanie miejsca w którym ma być wykorzystana.

3. Flaga Gminy Krzywiń może być używana wyłącznie w sposób zapewniający należytą powagę i poszanowanie.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Krzywiń.

§ 6. Uchwała podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2022 r.

Załącznik
do uchwały Nr XLI/311/2022
Rady Miejskiej Krzywinia
z dnia 19 września 2022 r.

Graficzny wzór flagi Gminy Krzywiń

Gmina Bodzanów

Gmina miejsko-wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie plockim. W skład gminy wchodzi trzydzieści cztery sołectwa: Archutówko, Białostrzegi, Bodzanów, Borowice i Łagiewniki, Chodkowo-Działki, Chodkowo, Cieśle, Cybulin, Garwacz, Gąsewo, Gromice i Archutowo, Kanigowo, Karwowo Duchowne, Karwowo Szlacheckie, Kępa Polska, Kłaczkowo, Krawieczyn, Leksyn, Łętowo, Małoszewo i Małoszywka, Mąkolin-Kolonia, Mąkolin, Miszewko i Felicjanów, Miszewo Murowane, Niesłuchowo, Nowe Kanigowo, Nowe Miszewo, Osmolinek, Parkoczewo, Peplowo, Ramutówko, Reczyn i Nowy Reczyn, Stanowo oraz Wiciejewo.

Mapa Gminy Bodzanów. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

232. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 2022 r. poz. 7149 w dniu 10.10.2022 r.

Symbole Gminy Bodzanów wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowane zostały przez Urząd Gminy Bodzanów.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 52-2203/O/2022 z dnia 19 sierpnia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi i pieczęci Gminy Bodzanów.

Uchwała Nr 373/XLVII/2022 Rady Gminy Bodzanów

z dnia 28 września 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci urzędowych Gminy Bodzanów²³³.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 38 z późn. zm.) po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, uchwała się co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Bodzanów, którego projekt graficzny stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Herb Gminy Bodzanów stanowi żółty monogram Najświętszej Marii Panny umieszczony na błękitnej tarczy zaokrąglonej u dołu.

§ 2. 1. Ustanawia się flagę Gminy Bodzanów, której projekt graficzny stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

2. Flagę Gminy Bodzanów stanowi poziomy płat materii o proporcji boków 5:8, o barwie błękitnej, umieszczony krótszym bokiem do drzewca, na środku którego umieszczony jest żółty monogram Najświętszej Marii Panny.

(...)

§ 4. 1. Herb, flaga i pieczęcie urzędowe są symbolami Gminy Bodzanów, stanowią jej własność i podlegają prawnej ochronie.

2. Symbole mogą być używane wyłącznie w sposób zapewniający im należyłą cześć, szacunek oraz prestiż i powagę, nie godzący w dobre obyczaje i interes Gminy Bodzanów.

3. Symbole gminy mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i barwach zgodnych ze wzorami ustalonymi w niniejszej uchwale.

4. Zasady i warunki używania symboli określi odrębna uchwała.

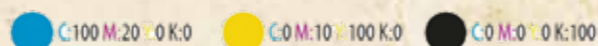
§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bodzanów.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej

ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego²³⁴.

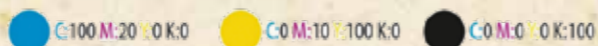
Załącznik nr 1
do Uchwały nr 373/XLVII/2022
Rady Gminy Bodzanów
z dnia 28 września 2022 r.

HERB GMINY BODZANÓW

Załącznik nr 2
do Uchwały nr 373/XLVII/2022
Rady Gminy Bodzanów
z dnia 28 września 2022 r.

FLAGA GMINY BODZANÓW

Uchwała Nr 390/L/2022 Rady Gminy Bodzanów

z dnia 30 listopada 2022 r.

w sprawie zasad i warunków używania symboli Gminy Bodzanów²³⁵.

234. Wejście w życie 28.10.2022 r.

235. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2022 r. poz. 14016 w dniu 19.12.2022 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 38 z późn. zm.) w zw. z §4 ust. 4 uchwały nr 373/XLVII/2022 Rady Gminy Bodzanów z dnia 28 września 2022 r. w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci urzędowych Gminy Bodzanów (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego, poz. 10690), uchwała się co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się zasady i warunki używania symboli Gminy Bodzanów tj. herbu Gminy Bodzanów, flagi Gminy Bodzanów oraz pieczęci urzędowych.

2. Symbole Gminy Bodzanów stanowią jej własność i podlegają prawnej ochronie oraz mogą być używane wyłącznie na zasadach określonych w niniejszej uchwale.

§ 2. 1. Prawo do używania herbu i flagi Gminy Bodzanów na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Wójtowi Gminy Bodzanów,
- 2) Radzie Gminy Bodzanów,
- 3) Urzędowi Gminy Bodzanów,
- 4) jednostkom organizacyjnym Gminy Bodzanów,
- 5) jednostkom pomocniczym Gminy Bodzanów,
- 6) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy Bodzanów zadania o charakterze użyteczności publicznej,
- 7) innym niż wymienione w pkt 1-6 osobom fizycznym, prawnym i jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej.

2. Herb i flaga Gminy Bodzanów mogą być umieszczane w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy Bodzanów.

3. Herb i flaga Gminy Bodzanów mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic: państwowych, regionalnych i gminnych, wyborów, referendum oraz podczas imprez promujących lub organizowanych przez Gminę Bodzanów, a także w miejscach zwyczajowo przyjętych.

4. Herb i flaga Gminy Bodzanów mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy Bodzanów, gminne jednostki organizacyjne oraz jednostki pomocnicze gminy do celów promocji Gminy Bodzanów.

5. Herb Gminy Bodzanów może być umieszczony na:

- 1) gminnych budynkach użyteczności publicznej,
- 2) pieczętkach, emblematach, drukach urzędowych, blankietach korespondencyjnych, wizytówkach organów gminy i gminnych jednostek organizacyjnych,
- 3) sztandarach organów gminy i gminnych jednostek organizacyjnych,
- 4) stronach internetowych gminy i jej jednostek organizacyjnych,
- 5) materiałach promocyjnych gminy,
- 6) tablicach informacyjnych gminy, tablicach z nazwami miejscowości, parków, placów itp.,
- 7) tablicach pamiątkowych ufundowanych przez organy gminy,
- 8) pojazdach i przedmiotach użytkowych należących do gminy,
- 9) w publikacjach (w tym zaproszeniach) wydawanych przez Wójta Gminy Bodzanów oraz pod Jego patronatem, publika-

cyjach i biuletynach samorządowych o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim,

10) w miejscach odbywania się imprez organizowanych przez gminę lub przy jej udziale,

11) w innych miejscach za zgodą Wójta Gminy Bodzanów.

6. Flaga Gminy Bodzanów może być wywieszona (podnoszona):

1) przed budynkiem lub na budynku stanowiącym siedzibę władz Gminy Bodzanów, jednostek organizacyjnych gminy oraz na innych obiektach gminnych,

2) w miejscach publicznych na terenie Gminy Bodzanów.

7. Wykorzystywanie lub rozpowszechnianie wizerunku herbu lub flagi Gminy Bodzanów w celach komercyjnych przez podmioty wymienione w § 2 ust. 2 pkt 7 niniejszej uchwały następuje wyłącznie za zgodą Wójta Gminy Bodzanów, wyrażoną w formie pisemnej.

8. Zgoda Wójta Gminy Bodzanów, o której mowa w ust. 7, udzielana jest na pisemny wniosek zainteresowanego podmiotu składany do Wójta Gminy Bodzanów, który zawiera uzasadnienie, przewidywany cel wykorzystania symboli oraz projekt graficzny materiałów, na których mają być umieszczone symbole.

9. Wójt Gminy Bodzanów może cofnąć wyrażoną zgodę, o której mowa w ust. 7, jeżeli podmiot uprawniony wykorzystuje herb lub flagę Gminy Bodzanów w sposób sprzeczny z udzieloną zgodą lub zawartą umową lub naraża dobre obyczaje lub interes Gminy Bodzanów na szkodę lub gdy wizerunek herbu lub flagi Gminy Bodzanów rozpowszechniany jest w sposób sprzeczny z ustalonymi warunkami lub określonymi zasadami.

§ 3. Herb i flaga Gminy Bodzanów mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należyłą im cześć, powagę i poszanowanie.

(...)

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bodzanów.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego²³⁶.

233. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2022 r. poz. 10690 w dniu 13.10.2022 r.

Miasto Suwałki

Miasto na prawach powiatu w województwie podlaskim, siedziba władz powiatu suwalskiego.

Uchwał Nr XLIX/638/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach

z dnia 28 września 2022 r.

w sprawie herbu Miasta Suwałk oraz określenia zasad jego używania²³⁷

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1005 i poz. 1079) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38; z 2022 r. poz. 655), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Suwałkach uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się herb Miasta Suwałk według wzoru stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Symbolika herbu Miasta Suwałk wywodzi się z dokumentu lokacyjnego Suwałk, nadanego przez króla Augusta II Mocnego w dniu 2 marca 1720 roku: „A że to miasteczko jest założone pod tytułem Świętego Romualda i Świętego Rocha, tedy mają na znak protekcji używać na pieczęci miejskiej tych świętych przy trzech górach z krzyżem i z koroną”. Wizerunek herbu przedstawia: w polu czerwonym na trójwzgórzu zielonym typu włoskiego krzyż łaciński złoty, z nałożoną na dolne ramię koroną, z prawej strony herbowej postać św. Romualda stojącego na wprost, z nimbem złotym, z brodą srebrną, w kullu, z prawicą unoszoną w geście błogosławieństwa, lewicą wspieraną na lasce. Z lewej strony herbowej postać św. Rocha kroczonego w prawo, z nimbem złotym, z brodą i włosami srebrnymi, w tunice do kolan, przewiązanej sznurem, z peleyrą i kapturem, trzymającego prawicę na piersi, zaś lewicę wspierającego na długiej lasce podróźnej z tykwą, u jego stóp pies czarny kroczący w lewo, trzymający w pysku chleb.

§ 3. 1. Herb Miasta Suwałk, zwany dalej herbem, jest dobrem osobistym gminy, stanowi jej własność, jest symbolem społeczności lokalnej Miasta Suwałki i podlega ochronie prawnej.

2. Herb może być używany wyłącznie w sposób zapewniający należyta cześć i szacunek.

3. Herb może być używany w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z wzorem graficznym ustalonym w niniejszej uchwale, z zastrzeżeniem wynikającym z ust. 4.

4. Dopuszcza się stosowanie stylizacji herbu w postaci płasko-rzeźby, metaloplastyki lub innych dzieł artystycznych.

§ 4. 1. Prawo do używania herbu przysługuje organom Miasta Suwałk, miejskim jednostkom organizacyjnym i jednostkom

pomocniczym do celów związanych z realizacją zadań ustawowych i statutowych.

2. Herb może być umieszczany na:

1) budynkach stanowiących siedzibę organów Miasta Suwałk oraz w pomieszczeniach tych siedzib;

2) budynkach lub w pomieszczeniach miejskich jednostek organizacyjnych;

3) miejscach odbywania się uroczystości miejskich oraz w innych miejscach za zgodą Prezydenta Miasta Suwałk;

4) drukach urzędowych organów Miasta Suwałk i miejskich jednostek organizacyjnych;

5) tablicach przy drogach publicznych;

6) tablicach z nazwami miejsc, ulic i placów;

7) stronach internetowych Miasta Suwałki i miejskich jednostek organizacyjnych;

8) materiałach informacyjnych i promocyjnych Miasta Suwałk oraz na innych materiałach Prezydenta Miasta Suwałk.

§ 5. 1. Rada Miejska w Suwałkach upoważnia Prezydenta Miasta Suwałk do podejmowania decyzji w sprawie używania herbu bądź ustalonych w nim elementów, przez podmioty inne niż wymienione w § 4 ust. 1 i w miejscach innych niż określone w § 4 ust. 2.

2. Traktując udostępnianie herbu jako jedną z form promocji Miasta Suwałk, przyjmuje się jako zasadę bezpłatne jego używanie, po uprzednim uzyskaniu zgody Prezydenta Miasta Suwałk.

3. Prezydent Miasta Suwałk może cofnąć zgodę na używanie herbu lub jego elementów podmiotom, o których mowa w ust. 1, jeżeli używa się je niezgodnie z określonymi warunkami, w sposób niezapewniający należytej powagi i szacunku oraz gdy zagraża to dobrem obyczajom, prestiżowi lub interesom Miasta Suwałk.

§ 6. 1. Warunkiem uzyskania zgody na używanie herbu jest złożenie przez zainteresowany podmiot pisemnego wniosku zawierającego informacje o:

1) nazwie i siedzibie podmiotu;

2) rodzaju prowadzonej działalności;

3) miejscu lub przedmiocie, na których ma być umieszczony herb wraz z projektem graficznym;

4) okresie używania herbu.

2. O prawo do używania herbu mogą ubiegać się w szczególności:

1) instytucje, organizacje, osoby fizyczne lub prawne oraz inne podmioty działające na terenie Miasta Suwałk;

2) podmioty działające poza miastem, promujące miasto lub rozpowszechniające dorobek artystyczny, kulturalny, oświatowy i sportowy Miasta Suwałk;

3) podmioty działające poza Miastem Suwałki, promujące wyroby wyprodukowane przez podmioty mające siedzibę na terenie Miasta Suwałk;

4) stowarzyszenia miast i gmin, których Miasto Suwałki jest członkiem;

5) organizatorzy konkursów objętych patronatem Prezydenta Miasta Suwałk;

6) osoby fizyczne i prawne, które reprezentują Miasto Suwałki w zawodach sportowych, zlotach itp.

3. Prezydent Miasta Suwałk rozpatruje złożone wnioski, o których mowa w ust. 1, i informuje na piśmie podmiot ubiegający się o uzyskanie zgody o podjętej decyzji, określając jednocześnie warunki używania herbu.

4. Prezydent Miasta Suwałk może udzielić zezwolenia na używanie herbu na czas oznaczony bądź nieoznaczony.

§ 7. Rozpatrując wniosek o wydanie zgody na używanie herbu, Prezydent Miasta Suwałk bada, czy:

1) umieszczenie herbu w określonym miejscu lub na określonym podmiocie nie pozostaje w sprzeczności z powagą herbu;

2) działalność podmiotu ubiegającego się o prawo do korzystania z herbu nie stoi w sprzeczności z interesem Miasta Suwałk.

§ 8. Podmiot, który otrzymał zgodę na zamieszczenie herbu Miasta Suwałk w swojej witrynie internetowej, zobowiązany jest do:

1) umieszczenia na niej adresu internetowego w formie linku prowadzącego bezpośrednio do oficjalnej strony internetowej Miasta Suwałk;

2) natychmiastowego usunięcia herbu ze swej strony w momencie cofnięcia zgody na jego zamieszczenie.

§ 9. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Załącznik do uchwały Nr XLIX/638/2022
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 28 września 2022 r.

C:0 M:15 Y:100 K:0

C:0 M:100 Y:100 K:0

C:100 M:0 Y:100 K:0

C:0 M:0 Y:0 K:0

C:0 M:0 Y:0 K:100

237. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2022 r. poz. 4250 w dniu 3.10.2022 r.

238. Wejście w życie 18.10.2022 r.

Uzasadnienie

Sprawy związane ze stanowieniem symboli jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r., poz. 38, z 2022 r. poz. 655). Zgodnie z jej przepisami, jednostki samorządu terytorialnego mają prawo do stanowienia, w drodze uchwały organu stanowiącego, własnych herbów, weksyliów (flaga, sztandar, flaga stolikowa i in.), pieczęci, insygniów (łańcuch, laska i in.) oraz emblematów i innych symboli (np. oznaka radnego, statuetka, klucz). Stanowione symbole muszą być zgodne z zasadami heraldyki, weksylogologii i miejscową tradycją historyczną, np. używania danych symboli w przeszłości.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o odznakach i mundurach, wzory symboli, przed ich ustanowieniem, wymagają zaopiniowania przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Samorząd trzykrotnie (w latach 2005, 2011 i 2014) występował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o uzyskanie pozytywnej opinii i zatwierdzenie dotychczas używanego wzoru herbu. Wszystkie próby okazywały się bezowocne, a opinie Komisji Heraldycznej wskazywały na oczywiste nieprawidłowości, błędy i brak zgodności historycznej w proponowanym wizerunku, np.: niczym nieuzasadniona żółta (złota) podstawa herbu, ukoronowanie trójwzgórza zamiast krzyża, brak właściwych atrybutów świętych ukazujących w ikonografii, mylny wizerunek patronów przedstawianych jako dwóch mnichów, mimo iż jedna z postaci herbu była osobą świecką.

W 2019 roku, w związku z przygotowaniem obchodów 300-lecia nadania praw miejskich, samorząd ponownie wystąpił do Komisji Heraldycznej o zatwierdzenie nowego wzoru herbu, przygotowując poprawki do wskazanych błędów na bazie projektu graficznego opracowanego przez śp. Alferda Znamierowskiego. Projekt ten uzyskał pozytywną opinię Komisji Heraldycznej i MSWiA, spotkał się jednak z negatywną reakcją społeczności lokalnej, części radnych, historyków i osób żywo zainteresowanych lokalną tradycją i historią Suwałk.

Mając powyższe na uwadze, podjęto dialog społeczny, organizując otwarte spotkania dla wszystkich osób zainteresowanych problematyką. Powołano czternastoosobowy zespół ds. wypracowania nowego, akceptowalnego i zgodnego z zasadami heraldyki wzoru herbu. Zespół składał się z historyków, specjalistów archiwum państwowego, radnych, samorządowców, przedstawicieli duchowieństwa oraz mediów. W pracach zespołu uczestniczył doświadczony heraldyk i grafik komputerowy, osoby które odpowiadały za wprowadzenie zgłaszanych poprawek i uzupełnień graficznych, które musiały uwzględniać zasady heraldyki, weksylogologii, miejscowej tradycji i historii oraz dziejów miasta nierozdzielnie związanych z zakonem kamedulskim z Wigier.

Dzięki zaangażowaniu zespołu wypracowano rozwiązanie przyjmując merytoryczne wnioski i uwagi, traktując herb Suwałk jako element, który ma jednoczyć, a nie dzielić społeczność lokalną. Staraniem zespołu wypracowano kolejną graficzną wersję, która została zaakceptowana i przyjęta

w ogólnym porozumieniu osób reprezentujących różne środowiska lokalnej społeczności. Projekt ten 15 kwietnia 2021 r. został ponownie skierowany do Komisji Heraldycznej w trybie konsultacji, skierowanie wniosku było poprzedzone spotkaniem konsultacyjnym w siedzibie Komisji Heraldycznej w Warszawie. Ostatecznie 30 marca br. Sekretarz Komisji Heraldycznej przekazał informację o rozpatrzeniu wniosku z dnia 15.04.2021 r. wraz z ostatecznymi zaleceniami do projektu. 12 maja br., po wprowadzeniu zaleceń, do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji został skierowany ponownie kompletny wniosek o zaopiniowanie projektów nowego wizerunku herbu Suwałk.

Komisja Heraldyczna Uchwałą nr 47-2237/O/2022 z dnia 8 lipca 2022 r. pozytywnie zaopiniowała przesłane projekty. Na podstawie opinii Komisji Heraldycznej, pismem DAP-WN-73-69/2019 KH-2237 z dnia 14 lipca 2022 r. pozytywną opinię wydał również Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W związku z zatwierdzeniem nowego wzoru herbu zachodzi konieczność podjęcia uchwały w zaproponowanej treści określającej ostateczny wzór herbu oraz zasady i warunki jego wykorzystywania.

Przyjęcie uchwały i wprowadzane nią zapisy nie nakładają na osoby i podmioty używające dotychczasowy wizerunek herbu natychmiastowego obowiązku wymiany na nowo wprowadzony wzór. Mając na względzie zasadę uzyskiwania jak najlepszych efektów z już poniesionych nakładów, stwierdza się, że używanie przedmiotów, obiektów i innych elementów na których widnieje dotychczasowy wzór herbu, określony w załączniku nr 2 do Statutu Miasta stanowiącego załącznik do Obwieszczenia Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r., powinno być kontynuowane do czasu ich naturalnego zużycia, zniszczenia lub utraty funkcjonalności. Wzór herbu ustanowiony niniejszą uchwałą powinien być wprowadzany do nowo projektowanych i wykonywanych przedmiotów, zastosowań lub działań.

Uchwała Nr XLIX/639/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach

z dnia 28 września 2022 r.

w sprawie zmiany uchwały w sprawie ustanowienia sztandaru Miasta Suwałk²³⁹

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1005 i poz. 1079) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38; z 2022 r. poz. 655), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Suwałkach uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale nr XXXIX/430/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 lipca 2013 r. w sprawie ustanowienia sztandaru Miasta Suwałk, wprowadza się następujące zmiany:

239. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2022 r. poz. 4251 w dniu 3.10.2022 r.

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ustanawia się sztandar Miasta Suwałk zwany dalej „sztandarem” w postaci dwustronnego kwadratowego płata materiału o wymiarach 100x100 cm, obszytego z trzech stron frędzlą srebrną o szerokości 5 cm, z czwartą stroną przymocowaną do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili.

2. Państwowa strona sztandaru (awers) jest w barwie czerwonej i zawiera jedynie godło państwowe Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Samorządowa strona sztandaru (rewers) jest w barwie kremowej. Pośrodku płata widnieje herb Miasta Suwałk. U góry płata umieszczony jest majuskułowy napis „MIASTO SUWAŁKI”, na dole zaś napis „1720” (data roczna nadania praw miejskich Suwałkom przez Augusta II), oba w kolorze zielonym.

4. Sztandar osadzony jest na drzewcu z drewna toczonego z tuleją z białej skóry, zakończonego zwieńczeniem wykonanym z metalu w barwie złotej w formie osadzonej na tulei równoległobocznej puszką z wygrawerowanym po obu stronach majuskułowym, dwuwierszowym napisem „MIASTO SUWAŁKI”, na której osadzony jest ażurowy grot z wpisanym w niego krzyżem z koroną osadzonym na trójwzgórzu, w stylizacji jak w herbie Miasta Suwałk. Do tulei przywiązana jest zakończona złotą frędzlą szarfa w barwach narodowych.”;

2) w § 2 zmienia się wzór graficzny sztandaru określony w załączniku do uchwały, który otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego²⁴⁰.

Załącznik do uchwały Nr XLIX/639/2022
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 28 września 2022 r.

240. Wejście w życie 18.10.2022 r.

Uzasadnienie

Miasto Suwałki posiada sztandar ustanowiony Uchwałą nr XXXIX/430/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 lipca 2013 r. w sprawie ustanowienia sztandaru Miasta Suwałk.

W obecnym sztandarze wykorzystano herb we wzorze określonym w załączniku nr 2 do Statutu Miasta Suwałk uchwalonego Uchwałą nr XXXIII/394/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r. Zwyczajowo używany wizerunek herbu, wskazany w obowiązującym Statucie nie posiada pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w zakresie zgodności z zasadami heraldyki, weksylologii i miejscową tradycją historyczną.

Samorząd trzykrotnie (w latach 2005, 2011 i 2014) występował do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o uzyskanie pozytywnej opinii i zatwierdzenie używanego wzoru herbu. Wszystkie próby okazywały się bezowocne, a opinie Komisji Heraldycznej wskazywały na oczywiste nieprawidłowości, błędy i brak zgodności historycznej np. niczym nieuzasadniona żółta (złota) podstawa herbu, ukoronowanie trójwzgórza zamiast krzyża, brak właściwych atrybutów świętych ukazywanych w ikonografii, mylny wizerunek patronów przedstawianych jako dwóch mnichów, mimo iż jedna z postaci herbu była osoba świecką.

W 2019 roku w związku z przygotowaniem do obchodów 300-lecia nadania praw miejskich samorząd ponownie wystąpił do Komisji Heraldycznej o zatwierdzenie nowego wzoru herbu, przygotowując poprawki do wskazanych błędów na bazie projektu graficznego przygotowanego przez śp. Alferda Znamierowskiego. Projekt ten mimo uzyskanej pozytywnej opinii Komisji i MSWiA spotkał się z negatywną reakcją społeczności lokalnej, części radnych, historyków i osób żywo zainteresowanych lokalną tradycją i historią Miasta Suwałk, dlatego też nie został wprowadzony w życie.

W dniu 12 maja 2022 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji został skierowany ponownie kompletny wnio-

sek o zaopiniowanie projektów nowego wizerunku herbu Suwałk. Komisja Heraldyczna Uchwałą nr 47-2237/O/2022 z dnia 8 lipca 2022 r. pozytywnie zaopiniowała przesłane projekty. Na podstawie opinii Komisji Heraldycznej, pismem DAP-WN-73-69/2019 KH-2237 z dnia 14 lipca 2022 r. pozytywną opinię wydał również Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zgodnie z art. 3 ustawy o odznakach i mundurach, jednostka samorządu terytorialnego może ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole. Ustawa nakazuje uzyskanie opinii, właściwego ministra, dotyczącej wzoru symbolu. Konsultacja w formie opinii dotyczy etapu poprzedzającego podjęcie danego rozstrzygnięcia.

W związku z zatwierdzeniem nowego wzoru herbu zachodzi konieczność zmian w uchwałach określających wizerunek sztandaru Miasta Suwałk, wprowadzając jego nowy wzór.

Wprowadzana zmiana nie nakłada na Prezydenta Miasta obowiązku wymiany sztandaru na nowy z nowym wzorem herbu. Mając na względzie zasadę uzyskiwania jak najlepszych efektów z już poniesionych nakładów, stwierdza się, że używanie sztandaru z dotychczasowym wizerunkiem powinno być kontynuowane do czasu jego naturalnego zużycia, zniszczenia lub utraty funkcjonalności. Wzór graficzny sztandaru ustanowiony niniejszą uchwałą będzie wprowadzony do nowo zamawianego sztandaru, przy jego renowacji, naprawie lub w przypadku pozyskania na wykonanie zmian w sztandarze środków finansowych nie pochodzących z budżetu samorządu.

Uchwała Nr XLIX/641/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach

z dnia 28 września 2022 r.

w sprawie zmiany uchwały w sprawie ustanowienia flagi i flagi stolikowej Miasta Suwałk²⁴¹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1005 i poz. 1079) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38, 2022 r. poz. 655), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Miejska w Suwałkach uchwała, co następuje:

§ 1. Wzór flagi Miasta Suwałk określony w załączniku nr 1 do uchwały nr VII/61/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia flagi i flagi stolikowej Miasta Suwałk otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wzór flagi stolikowej Miasta Suwałk określony w załączniku nr 2 do uchwały nr VII/61/2015 Rady Miejskiej w

241. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z 2022 r. poz. 4253 w dniu 3.10.2022 r.

Suwałkach z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia flagi i flagi stolikowej Miasta Suwałk otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego²⁴².

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLIX/641/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2022 r.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLIX/641/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2022 r.

Uzasadnienie

Miasto Suwałki, posiada flagę i flagę stolikową ustanowione Uchwałą nr VII/61/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 kwietnia 2015 r.

W dotychczasowych wzorach flag wykorzystano herb we wzorze określonym w załączniku nr 2 do Statutu Miasta uchwalonego Uchwałą nr XXXIII/394/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r. Zwyczajowo używany wizerunek herbu, wskazany w obowiązującym Statucie nie posiada pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w zakresie zgodności z zasadami heraldyki, weksylologii i miejscową tradycją historyczną.

Samorząd trzykrotnie (w latach 2005, 2011 i 2014) występował do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o uzyskanie pozytywnej opinii i zatwierdzenie używanego herbu. Wszystkie próby okazywały się bezowocne, a opinie Komisji Heraldycznej wskazywały na oczywiste nieprawidłowości, błędy i brak zgodności historycznej np.: niczym nieuzasadniona żółta (złota) podstawa herbu, ukoronowanie trójwzgórze zamiast krzyża, brak właściwych atrybutów świętych ukazywanych w ikonografii, mylny wizerunek patronów przedstawianych jako dwóch mnichów, mimo iż jedna z postaci herbu była osobą świecką.

W 2019 roku, w związku z przygotowaniem do obchodów 300-lecia nadania praw miejskich, samorząd ponownie wystąpił do Komisji Heraldycznej o zatwierdzenie nowego wzoru herbu, przygotowując poprawki do wskazanych błędów na bazie projektu graficznego przygotowanego przez śp. Alfęda Znamierowskiego. Projekt ten mimo uzyskanej pozytywnej opinii Komisji i MSWiA spotkał się z negatywną reakcją społeczności lokalnej, części radnych, historyków i osób żywo zainteresowanych lokalną tradycją i historią Suwałk, dlatego też nie został wprowadzony w życie.

W dniu 12 maja 2022 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji został skierowany ponownie kompletny wniosek o zaopiniowanie projektów kolejnego wizerunku herbu Suwałk. Komisja Heraldyczna Uchwałą nr 47-2237/O/2022 z dnia 8 lipca 2022 r. pozytywnie zaopiniowała przesłane projekty. Na podstawie opinii Komisji Heraldycznej, pismem DAP-WN-73-69/2019 KH-2237 z dnia 14 lipca 2022 r. pozytywną opinię wydał również Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zgodnie z art. 3 ustawy o odznakach i mundurach, jednostka samorządu terytorialnego może ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole. Ustawa nakazuje uzyskanie opinii, właściwego, ministra dotyczącej wzoru symbolu. Konsultacja w formie opinii dotyczy etapu poprzedzającego podjęcie danego rozstrzygnięcia. W związku z zatwierdzeniem nowego wzoru herby zachodzi konieczność zmian w uchwałach określających wizerunek flagi i flagi stolikowej Miasta Suwałk. Wprowadzana zmiana nie nakłada na dotychczasowych użytkowników flag obowiązku ich wymiany na flagi z nowym wzorem herbu. Mając na względzie zasadę uzyskiwania jak najlepszych efektów z już poniesionych nakładów, stwierdza się, że używanie flag z dotychczasowym wzorcem herbu po-

winno być kontynuowane do czasu ich naturalnego zużycia, zniszczenia lub utraty funkcjonalności. Ustanowione niniejszą uchwałą wzory flagi i flagi stolikowej Miasta Suwałk będą wprowadzane do nowo zamawianych i produkowanych flag w zależności od bieżących potrzeb.

Nowy Herb Miasta Suwałk²⁴³

17 października 2022r. uprawomocniła się Uchwała Rady Miejskiej ustanawiająca nowy Herb Miasta Suwałk. **Skąd w ogóle pojawił się temat zmiany herbu, dlaczego musieliśmy go zmienić? Jak wyglądały prace nad herbem i kto w nich uczestniczył? Chcąc jasno i przejrzyście wyjaśnić tę zmianę poniżej przedstawiamy szczegółowe informacje.**

Miasto Suwałki trzykrotnie (w latach 2005, 2011 i 2014) występowało do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o uzyskanie pozytywnej opinii i zatwierdzenie dotychczas używanego wzoru herbu. Wszystkie próby okazywały się bezowocne, a opinie Komisji Heraldycznej wskazywały na oczywiste nieprawidłowości, błędy i brak zgodności historycznej w powszechnie używanym herbie np.: niczym nieuzasadniona żółta (złota) podstawa herbu, ukoronowanie trójwzgórze zamiast krzyża, brak właściwych atrybutów świętych ukazywanych w ikonografii, mylny wizerunek patronów przedstawianych jako dwóch mnichów, mimo iż jedna z postaci herbu była osobą świecką.

W 2019 roku, w związku z przygotowaniem obchodów 300-lecia nadania praw miejskich, samorząd ponownie wystąpił do Komisji Heraldycznej o zatwierdzenie nowego wzoru herbu, przygotowując poprawki do wskazanych błędów na bazie projektu graficznego opracowanego przez śp. Alfreda Znamierowskiego. Projekt ten uzyskał pozytywną opinię Komisji Heraldycznej i MSWiA, spotkał się jednak z negatywną reakcją społeczności lokalnej, części radnych, historyków i osób żywo zainteresowanych lokalną tradycją i historią Suwałk.

Mając powyższe na uwadze podjęto dialog społeczny organizując otwarte spotkania dla wszystkich osób zainteresowanych problematyką. Powołano czternastoosobowy zespół ds. wypracowania nowego, akceptowalnego i zgodnego z zasadami heraldyki wzoru herbu. Zespół składał się z historyków, specjalistów archiwum państwowego, radnych, samorządowców, przedstawicieli duchowieństwa oraz mediów. W pracach zespołu uczestniczył doświadczony heraldyk i grafik komputerowy, osoby które odpowiadały za wprowadzenie zgłaszanych poprawek i uzupełnień graficznych, które musiały uwzględniać zasady heraldyki, weksylologii, miejscowej tradycji i historii oraz dziejów miasta nierozzerwalnie związanych z zakonem kamedulskim z Wigier.

W spotkaniach czynnie uczestniczyli: **Robert Fidura – heraldyk, mgr Sławomir Filipowicz - historyk, kierownik Oddziału Udostępniania Zasobu Archiwum Państwowego w Suwałkach, dr Maciej Ambrosiewicz - historyk, prezes Augustowsko-Suwałskiego**

243. <https://um.suwalki.pl/mieszkaniec/aktualnosci/4002/nowy-herb-miasta-suwalk,2585666> (dostęp 20.03.2023 r.)

Towarzystwa Naukowego, ks. Prałat Jarema Sykulski - moderator miasta, Czesław Renkiewicz – prezydent Suwałk, Zdzisław Przełomiec - przewodniczący rady, Jacek Niedźwiedzki - wiceprzewodniczący rady, Jacek Juszkiewicz - wiceprzewodniczący rady, Wojciech Pałak - wiceprzewodniczący, radni: Jacek Roszkowski, Sławomir Sieczkowski, Anna Maria Gawlińska, oraz Mariusz Klimczyk – sekretarz miasta i Kamil Wójcikowski – grafik komputerowy.

Zaangażowaniem zespołu wypracowano rozwiązania przyjmując merytoryczne wnioski i uwagi, traktując herb Suwałk jako element, który ma jednoczyć, a nie dzielić społeczność lokalną. Staraniem zespołu wypracowano kolejną graficzną wersję, która została zaakceptowana i przyjęta w ogólnym porozumieniu osób reprezentujących różne środowiska lokalnej społeczności.

Komisja Heraldyczna w dniu 8 lipca 2022 r. pozytywnie zaopiniowała przesłany projekt. Na podstawie opinii Komisji Heraldycznej pozytywną opinię wydał również Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Przyjęcie uchwały i wprowadzane nią zapisy nie nakładają na osoby i podmioty wykorzystujące dotychczasowy wizerunek herbu natychmiastowego obowiązku wymiany na nowo wprowadzony wzór. Uchwała dopuszcza używanie przedmiotów, obiektów i innych elementów wykorzystujących dotychczasowy wzór herbu do czasu ich naturalnego zużycia, zniszczenia lub utraty funkcjonalności. Nowy wzór herbu powinien być wprowadzany do nowo projektowanych i wykonywanych przedmiotów, zastosowań lub działań.

Gmina Polkowice

Gmina miejsko-wiejska w województwie dolnośląskim, w powiecie polkowickim. W skład gminy wchodzi piętnaście sołectw: Biedrzychowa, Dąbrowa, Guzice, Jędrzychów, Kaźmierzów, Komorniki, Moskorzyn, Nowa Wieś Lubińska, Pieszkowice, Sobin, Sucha Górna, Tarnówek, Trzebcz, Żelazny Most i Żuków.

Mapa Gminy Polkowice. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Autorem projektu herbu, flagi i pieczęci Polkowic oraz ekspertyzy heraldycznej jest prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski, pracownik naukowy Instytutu Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

242. Wejście w życie 18.10.2022 r.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 27-2185/O/2022 z dnia 1 kwietnia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi i pieczęci Gminy Polkowice.

Uchwała Nr LII/561/22 Rady Miejskiej w Polkowicach

z dnia 25 października 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci gminy Polkowice oraz zasad używania herbu²⁴⁴.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005 i poz. 1079) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r., poz. 38 i z 2022 r. poz. 665) uchwała się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w niniejszej uchwale jest mowa o:

- 1) burmistrzowi, należy przez to rozumieć Burmistrza Polkowic;
- 2) radzie, należy przez to rozumieć Radę Miejską w Polkowicach;
- 3) urzędzie, należy przez to rozumieć Urząd Gminy Polkowice;
- 4) gminie, należy przez to rozumieć Gminę Polkowice.

§ 2. 1. Ustanawia się symbole gminy: herb, flagę i pieczęć oraz ustala się zasady używania herbu.

2. Herb, flaga i pieczęć gminy są znakami prawnie chronionymi. Mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

3. Herb, flaga i pieczęć mogą być używane wyłącznie w sposób zapewniający im cześć, szacunek i powagę przewidzianą prawem dla insygniów władzy, a sposób ich używania nie może godzić w dobre obyczaje i interes gminy.

§ 3. 1. Herb gminy Polkowice przedstawia na tarczy typu hiszpańskiego w czerwonym polu dwie białe (srebrne) wieże z czterema czarnymi otworami okiennymi na każdej z nich. Wieże zwieńczone są spiczastymi dachami błękitnej barwy z białymi (srebrnymi) kulami na szczytach. Między wieżami u ich podstawy widnieje biały (srebrny) fragment muru, ponad którym osadzony został biały (srebrny) hełm garnckowy zwieńczony żółtą (złotą) płytką z wizerunkiem czarnego pół-orła z białą przepaską w kształcie półksiężyca otoczoną wieńcem pawich piór żółtej (złotej) barwy z czarnymi oczkami. Ponad hełmem, między wieżami widnieje biały (srebrny) łuk gotycki zwieńczony kwiatonem w kształcie lilii.

2. Graficzny wzór herbu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 4. Prawo do używania herbu na mocy niniejszej uchwały przysługuje organom gminy oraz jednostkom organizacyjnym i pomocniczym gminy do celów związanych z realizacją zadań statutowych.

§ 5. Herb może być umieszczany w szczególności:

- 1) na budynkach, przed budynkami, w pomieszczeniach tych budynków oraz salach posiedzeń organów gminy;
- 2) na budynkach, przed budynkami, w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych i pomocniczych gminy;
- 3) w miejscach odbywania się uroczystości gminnych oraz w innych miejscach za zgodą burmistrza;
- 4) na blankietach korespondencyjnych organów gminy, drukach urzędowych, wizytówkach, zaproszeniach, materiałach promocyjnych i informacyjnych wydawanych przez urząd oraz jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy;
- 5) w publikacjach i biuletynach samorządowych oraz na oficjalnych stronach internetowych gminy i jednostek organizacyjnych gminy;
- 6) gminnych budynkach użyteczności publicznej;
- 7) sztandarach instytucji i jednostek organizacyjnych gminy;
- 8) tablicach informacyjnych gminy;
- 9) tablicach z nazwami miejscowości, ulic itp.;
- 10) tablicach pamiątkowych, fundowanych przez organy gminy;
- 11) pojazdach i przedmiotach użytkowych należących do gminy;
- 12) w miejscach odbywania się imprez organizowanych przez gminę lub przy jej współudziale;
- 13) do oznakowania projektów realizowanych przez gminę przy wsparciu środków zewnętrznych, o ile warunki umowy przewidują konieczność posługiwania się wizerunkiem herbu;
- 14) w innych miejscach i na materiałach innych podmiotów, za zgodą burmistrza.

§ 6. 1. Rozpowszechnianie i używanie herbu przez podmioty inne niż określone w § 4 w celach handlowych, promocyjnych i reklamowych wymaga pisemnej zgody burmistrza.

2. Warunkiem uzyskania zgody na używanie herbu jest złożenie przez zainteresowany podmiot pisemnego wniosku zawierającego nazwę i siedzibę podmiotu, rodzaj prowadzonej działalności, miejsce lub przedmiot, na których ma być umieszczony herb wraz z projektem graficznym oraz okres używania herbu.

3. Zgoda na używanie herbu może być udzielona na czas określony lub nieokreślony.

4. Przed wydaniem zgody burmistrz ocenia, czy umieszczenie herbu w określonym miejscu lub na określonym podmiocie nie pozostaje w sprzeczności z powagą herbu i czy działalność podmiotu ubiegającego się o prawo zamieszczenia herbu nie stoi w sprzeczności z interesem gminy.

5. Burmistrz przed udzieleniem zgody może żądać uzupełnienia wniosku o podanie szczegółowych informacji. Nieuzupełnienie wniosku w wyznaczonym terminie skutkuje nieudzieleniem zgody.

6. Burmistrz może cofnąć zgodę, jeżeli podmiot używający herb, wykorzystuje go w sposób sprzeczny z udzieloną zgodą.

5. Burmistrz prowadzi ewidencję podmiotów, którym wyraził zgodę na używanie herbu.

§ 7. 1. Flagę gminy Polkowice stanowi prostokątny płat tkaniny o proporcjach wysokości do długości 5:8. Płat tkaniny podzielony został na trzy poziome pasy biały - czerwony - biały.

Wysokość pasów białych górnego i dolnego stanowi ¼ wysokości płata środkowego. W centralnym miejscu czerwonego, środkowego pasa umieszczone zostało godło z herbu gminy Polkowice.

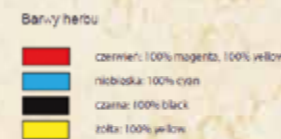
2. Graficzny wzór flagi stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

(...)

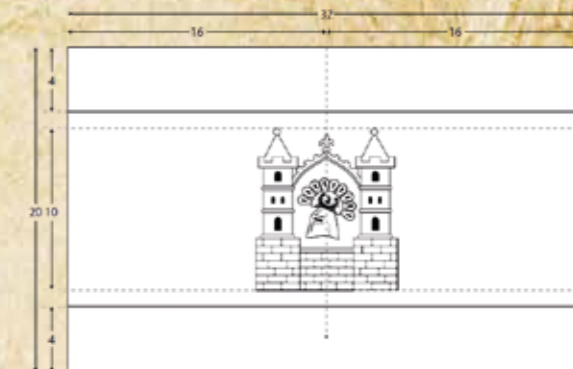
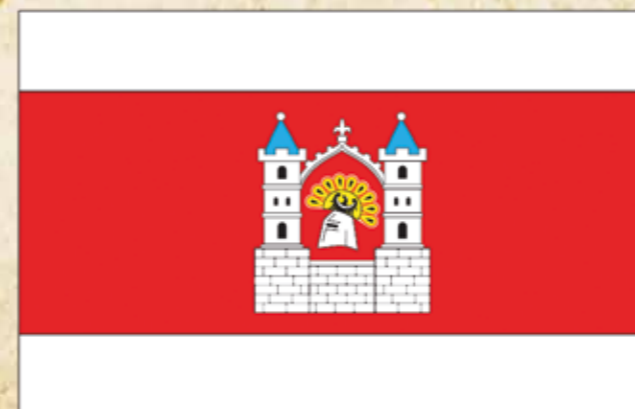
§ 9. Uchyła się uchwałą nr XXIX/267/97 Rady Miejskiej w Polkowicach z dnia 30 kwietnia 1997 r. w sprawie chorągwi Gminy Polkowice.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego²⁴⁵.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LII/561/22
Rady Miejskiej w Polkowicach
z dnia 25 października 2022 r.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr LII/561/22
Rady Miejskiej w Polkowicach
z dnia 25 października 2022 r.

Polkowice mają nowy herb²⁴⁶

Radni jednogłośnie przyjęli projekt nowego herbu Gminy Polkowice. „To historyczne wydarzenie w dziejach naszej społeczności”, komentuje burmistrz Polkowic Łukasz Puźniński, wnioskodawca uchwały o herbie. Nowy symbol miasta i gminy jest uporządkowanym heraldycznie znakiem, zaaprobowanym przez Komisję Heraldyczną przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Wkrótce po przemianach ustrojowych w Polsce i nadaniu samorządom większych prerogatyw w wielu dziedzinach życia, wiele miast i gmin przyjęło nowe herby i barwy. Wśród takich samorządów była także gmina Polkowice, która uchwałą Rady Miejskiej z 1990 roku przyjęła nowy herb Polkowic, a w roku 1997 barwy.

Jednak przyjęte wówczas symbole, a w szczególności herb miejski, odnosiły się nie do tradycji historycznej i zasad heraldyki, ale wynikały z nawiązania do herbu Polkowic wydanego na karcie okolicznościowej z II poł. XIX w. Wizerunek użyty na karcie był luźną interpretacją historycznego herbu Polkowic, ze zmienionymi kolorami, zmienionym kształtem tarczy herbowej, oraz wyposażonym w dodatkowe ozdobniki.

– Podkreślić należy wyraźnie, że zastosowany na wspomnianej XIX-wiecznej karcie okolicznościowej herb nie miał być nigdy w założeniu jego twórców (wydawców karty) oficjalnym herbem Polkowic, a jedynie jego wariacją powstałą na użytek wydania kart. Stąd herb ten nie spełniał wymogów zasad heraldycznych. Podobnie ma się rzecz z barwami użytymi na fładze Polkowic. Zgodnie z zasadami heraldyki powinny one bowiem odzwierciedlać barwy użytych w herbie – **wyjaśnia Roman Tomczak, historyk, rzecznik prasowy Urzędu Gminy w Polkowicach.**

W ostatnich latach można zaobserwować gwałtowny wzrost zainteresowania samorządów w Polsce zastępowaniem dotychczasowych herbów i flag ustanowionych z naruszeniem zasad heraldyki na takie, które są wynikiem ekspertyz heraldycznych. Na przestrzeni lat 2020-2022 nowe herby przyjęły m.in. sąsiadujące z naszą gminą Radwanice (2021) i Grębocice (2022), a także Stare Czarnowo, Przeworsk, Skawina, Częstochowa (2020), Zduńska Wola, Krotoszyce, Nowy Sącz, Koźminek, Nowy Dwór (2021) oraz Suwałki, Stary Sącz czy Parczew (2022). Średniorocznie nowe herby, ustanowione zgodnie z zasadami heraldyki przyjmuje w Polsce kilkadziesiąt samorządów (w 2017 było ich 49).

244. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z 2022 r. poz. 5166 w dniu 28.10.2022 r.

245. Wejście w życie 12.11.2022 r.

246. <https://polkowice.eu/wiadomosci-z-gminy/polkowice-maja-nowy-herb/> (dostęp 20.04.2023 r.)

Za każdym razem wniosek o nadanie nowego herbu, poparty ekspertyzą heraldyczną, przekazywany jest do zaopiniowania przez Komisję Heraldyczną, działającą przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

– Ekspertyzę dla Polkowic wykonał prof. Wojciech Strzyżewski, historyk i heraldyk, pracownik naukowy Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zawiera ona wnikliwą analizę historyczną herbu Polkowic, zakończoną wnioskami w postaci propozycji nowego herbu, flagi oraz pieczęci. Propozycje te zostały zaakceptowane przez Komisję Heraldyczną uchwałą z kwietnia tego roku – informuje Roman Tomczak.

Proponowany herb, flaga oraz pieczęcie Polkowic w pełni odpowiadają wymaganiom heraldyki, nauki pomocniczej historii, która od setek lat czuwa nad kształtowaniem i ochroną symboliki państwowej, kościelnej, stowarzyszeniowej i innych. Posiadając opracowany w ten sposób herb mamy pewność, że jego wizerunek pozostanie niezmienny, jak niezmiennie są zasady rządzące heraldyką na całym świecie. Przekazujemy więc przyszłym pokoleniom zarówno symbol świetnej przeszłości naszego miasta, jak i dowód naszej za niego odpowiedzialności.

– Uchwalenie nowego herbu to wyjątkowe wydarzenie w historii naszej społeczności – uważa burmistrz Polkowic **Lukasz Puźniński**, wnioskodawca projektu uchwały w tej sprawie. – Nasz nowy herb poprzez zawartą w nim symbolikę, zawiera w sobie naszą historyczną spuściznę. To taka wiadomość o wielowiekowej tradycji naszego miasta i wszystkim, co było w niej najlepsze. To także wiadomość dla potomnych, że poważne traktowanie naszego głównego symbolu leżało nam na sercu, że bardzo nam zależało na uporządkowaniu herbu pod względem heraldycznym i prawnym. Herb jednoczy naszą małą ojczyznę, wokół herbu budujemy naszą polkowicką tożsamość. Obecność herbu przy najważniejszych momentach historii naszego miasta pokazuje jego wagę i znaczenie dla lokalnej społeczności – podsumowuje wódcarz Polkowic.

Przyjęcie uchwały i wprowadzane nią zapisy nie nakładają na osoby czy też podmioty wykorzystujące dotychczasowy herb obowiązku natychmiastowej wymiany na nowo wprowadzony wzór. Nie ma więc mowy o jakichkolwiek dodatkowych kosztach. Uchwała dopuszcza bowiem używanie przedmiotów, obiektów i innych elementów wykorzystujących dotychczasowy herb do czasu ich naturalnego zużycia, zniszczenia lub utraty funkcjonalności. Nowy wzór herbu powinien być za to wprowadzany do nowo projektowanych i wykonywanych przedmiotów, zastosowań czy działań. Oznacza to, że przez jakiś czas w przestrzeni miejskiej funkcjonować będą dwa herby – stary i nowy, do czasu, aż nowy w sposób naturalny wyprze z obiegu poprzedni znak.

Gmina Brzuze

Gmina wiejska w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie rypińskim. W skład gminy wchodzi siedemnaście sołectw: Brzuze, Dobrze, Giżynek, Gulbiny, Kleszczyn, Łączonek, Marianowo, Okonin, Ostrowite, Piskorczyń, Przyrowa-Mościska, Radzynek, Somsiori, Trąbin, Trąbin-Rumunki, Ugoszcz, Żałe.

Mapa Gminy Brzuze. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Uzasadnienie historyczno-heraldyczne projektu herbu Gminy Brzuze oraz projekt graficzny są wynikiem pracy wspólnej wójta gminy dr. inż. Jana Koprowskiego oraz pracowników urzędu gminy Brzuze we współpracy z historykiem Andrzejem Szalkowskim.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 46-2112/O/2022 z dnia 8 lipca 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu i flagi Gminy Brzuze.

Uchwała Nr XLI/238/2022 Rady Gminy Brzuze

z dnia 28 października 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu i flagi Gminy Brzuze oraz zasad ich użytkowania²⁴⁷.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079, 1561) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38), po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Brzuze według opisu zawartego w § 2 uchwały.

247. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2022 r. poz. 5563 w dniu 3.11.2022 r.

2. Wzór graficzny herbu określa załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. Herb Gminy Brzuze przedstawia w polu zielonym krzyż złoty, po bokach o takiż łodygach dwie lilie srebrne, u dołu wstęga srebrno błękitna pofalowana w pas.

§ 3. 1. Ustanawia się flagę Gminy Brzuze według opisu zawartego w § 4 uchwały.

2. Wzór graficzny flagi określa załącznik nr 2 do uchwały.

§ 4. Flaga Gminy Brzuze stanowi prostokątny płat tkaniny o stosunku boków 5:8 dzielona w pas na trzy części w stosunku 1:2:1, górą pas zielony, środkiem srebrny, a w nim herb gminy, dołem pas błękitny. Barwy flagi odpowiadają barwom herbu gminy.

§ 5. 1. Symbole Gminy Brzuze określone w § 1-4 niniejszej uchwały, stanowią własność Gminy Brzuze, są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z opisami i wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Dopuszcza się stosowanie stylizacji herbu w postaci płasko-rzeźby, metaloplastyki lub innych dzieł artystycznych.

§ 6. 1. Prawo do używania herbu przysługuje organom Gminy Brzuze i jej jednostkom organizacyjnym do celów związanych z realizacją zadań statutowych.

2. Herb Gminy Brzuze może być umieszczany:

- 1) na elewacji budynków, przed budynkami, w pomieszczeniach tych budynków oraz salach posiedzeń organów Gminy Brzuze;
- 2) na elewacjach budynków, przed budynkami, w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Gminy Brzuze;
- 3) w miejscach odbywania się uroczystości gminnych oraz w innych miejscach, za zgodą Wójta Gminy Brzuze;
- 4) na drukach urzędowych organów Gminy Brzuze;
- 5) na blankietach korespondencyjnych, wizytówkach, materiałach promocyjnych i informacyjnych wydawanych przez Urząd Gminy Brzuze;
- 6) w publikacjach i biuletynach samorządowych oraz na oficjalnych stronach internetowych;
- 7) na tablicach przy drogach na terenie Gminy Brzuze;
- 8) na tablicach informacyjnych, tablicach z nazwami miejscowości, placów;
- 9) na tablicach pamiątkowych fundowanych przez władze Gminy Brzuze;
- 10) na materiałach innych podmiotów, za zgodą Wójta Gminy Brzuze.

§ 7. 1. Flaga Gminy Brzuze może być wywieszana przed budynkiem lub na budynku stanowiącym siedzibę władz Gminy Brzuze, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych obiektach Gminy Brzuze, w miejscach publicznych, a także przez wszystkich mieszkańców na terenie ich posesji samodzielnie lub łącznie z flagą państwową z okazji uroczystości lokalnych i świąt narodowych dla podkreślenia ich podniosłego charakteru, bez potrzeby uzyskiwania zgody Wójta Gminy Brzuze, jednakże z należytym poszanowaniem.

2. Flaga może być używana z innych okazji oraz w innych celach niż wskazane w ust. 1, za zgodą Wójta Gminy Brzuze.

3. Flaga może być umieszczana także wewnątrz budynków, w których odbywają się uroczystości.

§ 8. 1. O prawo do używania herbu i flagi mogą ubiegać się podmioty inne niż wymienione w § 6 ust.1:

- 1) instytucje, organizacje, osoby fizyczne lub prawne oraz inne podmioty działające na terenie Gminy Brzuze;
- 2) podmioty działające poza terenem gminy, promujące ją lub rozpowszechniające dorobek artystyczny, kulturalny, oświatowy i sportowy Gminy Brzuze;
- 3) podmioty działające poza terenem gminy, promujące wyroby wyprodukowane przez podmioty mające siedzibę na terenie gminy Brzuze;
- 4) stowarzyszenia miast i gmin, których Gmina Brzuze jest członkiem;
- 5) organizatorzy konkursów objętych patronatem Wójta Gminy Brzuze;
- 6) osoby fizyczne i prawne, reprezentujące Gminę Brzuze w zawodach sportowych, zlotach itp.

2. Zgody na wykorzystywanie i rozpowszechnianie wizerunku herbu i flagi przez podmioty, o których mowa w ust. 1 udziela Wójt Gminy Brzuze po uprzednim rozpatrzeniu wniosku o wyrażenie zgody na używanie herbu i flagi Gminy Brzuze.

§ 9. Herb i flaga Gminy Brzuze mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brzuze.

§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego²⁴⁸.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLI/238/2022
Rady Gminy Brzuze z dnia 28 października 2022 r.

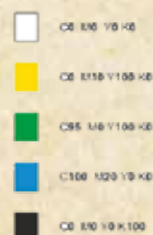
248. Wejście w życie 18.11.2022 r.

WZÓR GRAFICZNY HERBU GMINY BRZUZE

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XLI/238/2022 Rady Gminy Brzuze z dnia 28 października 2022 r.

WZÓR GRAFICZNY FLAGI GMINY BRZUZE

Uzasadnienie symboli Gminy Brzuze

a. Przynależność geograficzno-administracyjna

4. **Studium historyczno-heraldyczne**, na podstawie którego dokonano doboru godeł i barw, uwzględniające w szczególności:

Gmina Brzuze leży na historycznej Ziemi Dobrzyńskiej. Region ten był miejscem sytuowania licznych wczesnośrednio-wiecznych grodów, po których w gminie do dziś widoczne są pozostałości w postaci grodzisk w miejscowościach: Kleszczyn, Mościska, Ostrowite, Somsioły i Żała. Dzięki temu w późniejszym okresie zaznaczyła się wyraźna dominacja własności szlacheckiej, dość rozdrobnionej, po której widoczne są podworskie zespoły parkowo-pałacowe. Teren zachował materialne ślady wyżej wymienionych obiektów w postaci dworów i licznych parków podworskich. Zachowały się dwory w Giżynku, Ostrowitem, Ugoszczu i parki w Brzuzem, Gulbinach, Ostrowitem, Ugoszczu oraz fragment parku w Radzinku.

Przez obszar Gminy Brzuze przebiega odnoga najdłuższego i najstarszego europejskiego szlaku pielgrzymiego – Szlaku Świętego Jakuba (Camino de Santiago). Cały szlak, to przecinająca Stary Kontynent sieć dróg prowadzących do grobu św. Jakuba Apostoła, znajdującego się w Santiago de Compostela w północno-zachodniej Hiszpanii. Od VIII w. co roku przemierzają go tysiące pielgrzymów. Odcinek szlaku leżący na terenie gminy, z odnogą do Studzianki, łączy się z fragmentem drogi między Brodnicą a Golubiem-Dobrzyniem, będącej częścią tzw. Camino Polaco – Drogi Polskiej. Studzianka jest miejscowością o niezwykle żywych tradycjach pielgrzymich. Znajdujące się w tym miejscu Sanktuarium Świętej Rodziny jest najbardziej znane w regionie, odwiedzane jest przez licznych pielgrzymów z racji cudownego źródła z wodą o uzdrawiającej mocy.

Gmina pod względem geograficznym zajmuje obszar charakteryzujący się przede wszystkim niezwyklejmi krajobrazami, licznymi jeziorami, pofałdowanym terenem, z pięknymi polami i zachowanymi ostojami przyrody. Część gminy w okolicach Okonina, objęta jest formą ochrony przyrody – Obszar Chronionego Krajobrazu „Drumliny Zbójeńskie” (nazywaną obecnie OChK *Formy Zbójeńskie*), z racji znajdujących się tu unikalnych form wałowych ukształtowania terenu. Jeziora polodowcowe i licznie rozsiane pośród pól mokradła oraz małe zbiorniki wodne są siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt.

b. Historia

Gmina Brzuze została utworzona 1 stycznia 1973 r. na terytorium dotychczasowej Gromady Brzuze, która powstała w 1972 r. w wyniku połączenia funkcjonujących w latach 1955-1972 gromad: Ostrowite, Ugoszcz i Żała. Wcześniej podział omawianego terenu obowiązujący od końca wojny do 1954 roku, czyli daty faktycznego powołania rad gromadzkich, podporządkowywał administracyjnie miejscowości gminy do istniejących wówczas: Gminy Żała i Radomin (wcześniej Płonne). W latach 1973-1998 gmina

położona była w województwie wrocławskim, po reformie administracyjnej, od 1 stycznia 1999 r. włączona została do powiatu rypińskiego, województwa kujawsko-pomorskiego. Powierzchnia Gminy Brzuze liczy obecnie 8625 ha, z których 80% zajmują użytki rolne i 6% lasy. Obszar ten stanowi ok. 14,7 % powierzchni powiatu. Podzielona jest na 17 sołectw: Brzuze, Dobre, Giżynek, Gulbiny, Kleszczyn, Łączonek, Marianowo, Okonin, Ostrowite, Piskorczyń, Przyrowa-Mościska, Radzynek, Somsioły, Trąbin, Trąbin Rumunki, Ugoszcz, Żała. Gminę zamieszkuje ponad 5400 osób z czego ok. 1300 to mieszkańcy Ostrowitego, a ok. 400 Brzuzego - czwartej co do wielkości wsi na terenie jednostki administracyjnej.

Na historię gminy składają się dzieje jej wszystkich sołectw, poczynając od **Brzuzego** jako obecnej siedziby gminy. Pierwsza wiadomość o osadzie pochodzi z dokumentu książąt dobrzyńskich Bolesława i Władysława, wystawionego w 1307 r. W 1497 r. część wsi należąca do Mateusza Brzuskiego została skonfiskowana za niestawiennictwo podczas wyprawy wojennej na Mołdawię. Odebraną część otrzymał Mikołaj Radzikowski z Radzików (Radzik). W połowie XVI wieku część wsi oraz karczma znajdowały się w rękach rodziny Kiepińskich herbu Rogala oraz drobnej szlachty – rodziny Brzuskich herbu Lubicz. Pod koniec XVII w. właścicielami wsi byli również: Dobrscy i Wojciech Radomiński, który używał pieczęci własnej z herbem Ogończyk. W pierwszej połowie XVIII w. wieś stanowiła własność Kazimierza Rościszewskiego herbu Junosza, a od 1762 r. Jana Przeciszewskiego. W latach 20. XIX w. Brzuze miało 18 domów i 123 mieszkańców. W XIX w. majątek brzuzki należał kolejno do Romockich herbu Ślepowron, Rutkowskich oraz Dziewanowskich. W 1917 roku dobra kupił Bohdan Zembrzusi, a ostatnim właścicielem był Edmund Szatkowski. W Brzuzem znajduje się wpisany do wojewódzkiej ewidencji zabytków park dworski.

Dobre. Miejscowość znana od XV w., gdzie wymienia się *Chróściela* z Dobrego, czy Jana zwanego *Gnidką*, posiadającego część w Dobrem. W XVI wieku wieś należy do Dobrskich. W XIX wieku we wsi znajdowały się cegielnia, karczma, wiatrak, dwie kuźnie. W sąsiedztwie eksploatowano pokłady torfu.

Giżynek. Wioska znana już od XIV wieku jako *Gyssino*, w XVI wieku jako *Gyzynk*, a w 1784 roku jako *Gizinek*. Była to wieś włościańska ze szkołą elementarną notowaną już w XIX wieku, z młynem wodnym, cegielnią i piecem do wypalania wapna. W sąsiedztwie do najważniejszych złóż należały pokłady torfu, i przede wszystkim kamienia wapiennego. Pierwsze wzmianki pochodzą z roku 1372 i wymieniają właściciela Każko szczecińskiego oraz Piotra *Ladicz*, następnie wieś posiadała wielu właścicieli, by w roku 1815 przejść w ręce rodziny Borzewskich.

Gulbiny. Wieś wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1452 r. przy okazji sporu, jaki prowadził ówczesny właściciel Andrzej z Rembielina o sąsiednią wieś i jezioro Długie. W 1510 r. została wymieniona parafia w Gulbinach. Podczas wojen ze Szwecją został zniszczony kościół, którego już nigdy nie naprawiono, co doprowadziło w efekcie do jego zawalenia

się. Około 1564 r. należały do Balińskich i Sierakowskiego. Od 1673 r. majątek gulbiński przejął Jakub Rokitnicki herbu Prawdzic, chorąży dobrzyński. Po śmierci Jakuba dobra przejął jego syn Jan. W dalszej kolejności majątek należał do Nieborskiego, Orsettiego, a od 1789 r. do Ignacego Piwnickiego. Piwnicy posiadali dobra gulbińskie do 1925 r. Jednym z najciekawszych epizodów w dziejach Gulbin jest okres letnich wakacji 1824-1825, w czasie których, na zaproszenie właściciela majątku Alojzego Piwnickiego, przebywał młody Fryderyk Chopin. W połowie XIX w. dobra gulbińskie obejmowały: Gulbiny, folwark Łączonek oraz młyn wodny nad jeziorem Długie. W 1922 r. córka Mariana Piwnickiego, Helena, wyszła za mąż za Bolesława Brzezickiego herbu Tępy Topór. Brzezicy utrzymywali majątek do wybuchu II wojny światowej. W 1939 r. podczas balu w pałacu przebywał gen. Władysław Anders. We wsi znajduje się m.in. zabytkowy przydrożny krzyż z 1912 roku oraz park dworski, wpisane do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego.

Kleszczyn. Folwark w Kleszczynie założył w połowie XVIII w. ówczesny właściciel Walenty Gockowski. Na przełomie XVIII i XIX w. należał do braci Ignacego i Wojciecha Gockowskich. W latach 1872-1912 majątek był własnością Adolfa Chełmickiego z Okalewa, jednego z większych właścicieli ziemskich w Ziemi Dobrzyńskiej. We wsi zamieszkiwała spora gmina ewangelicka, która na początku XX w. uruchomiła kantoralną szkołę ewangelicką. Śladem po ewangelikach jest cmentarz z XVIII wieku z cementowymi tumbami zlokalizowany w sąsiedztwie Jeziora Kleszczyńskiego. W dwudziestolecu międzywojennym majątek posiadali kolejno Rumińscy i Kowalewscy. We wsi znajduje się zabytkowy cmentarz ewangelicki oraz grodzisko ujęte w rejestrze zabytków.

Częścią sołectwa Kleszczyn jest **Studzianka**. Osada powstała w XVIII w. na gruntach wsi Kleszczyn. Na początku XVIII w. (ok. 1704 r.) na niewielkim wzniesieniu, została zbudowana, prawdopodobnie z fundacji Franciszka Działokowskiego, drewniana kaplica. Wizytacje biskupa już z 1719 r. potwierdzają jej istnienie „(...) Jest także kaplica zwana Studzianka, w lasach położona, w której raz na rok jest odpust i raz tylko Msza święta się odprawia (...)”; oraz kolejne z 1725 r. i 1741 r. Po wizytacji w 1753 r. biskup płocki Andrzej Stanisław Kostka Załuski zatwierdził kult Matki Boskiej Studziennej. W 1753 r. Pustelnię, jak nazwano zabudowanie przy kapliczce, zamieszkiwał jeden pustelnik, a w roku 1763 dołączył do niego drugi zakonnik. Obok drewnianej kaplicy, u stóp pagórka znajduje się cudowne źródło, z którego, jak opisuje w podaniu z 2 października 1775 r. ksiądz Antoni Lisicki, wypłynął obraz Najświętszej Rodziny. W księgach metrycznych przechowywanych w Archiwum Diecezjalnym w Płocku opisane są cuda i łaski doznane przez wiernych, pielgrzymujących do Studzianki. Już w XVII wieku uważano, że woda ze źródła u podnóża kaplicy ma właściwości uzdrawiające, zwłaszcza dla oczu choć stosowano ją także do picia i obmywania ciała. W 1907 r. proboszcz żalskiej parafii Franciszek Borysowicz wznosił nad źródłem dwukondygnacyjną kapliczkę zwaną Kalwarią. Na parterze murowanej z czerwonej cegły Kalwarii znajduje się ocembrowana studnia, a w niej cudowna woda.

Drewniany kościółek oraz Kalwaria znajdują się w otoczeniu zabytkowych 300-letnich drzew (5 lip, 23 graby oraz wierzb), stanowiących pomniki przyrody. Miejsce to zostało wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, a kościółek znajduje się w rejestrze zabytków. Jednym z najważniejszych epizodów w dziejach Studzianki jest aresztowanie generała Zygmunta Padlewskiego. Działo się to w dniu 22 kwietnia 1863 r., kiedy w czasie powstania styczniowego generał wyjechał naprzeciw nowym rekrutom idącym z Pomorza natknął się w sąsiedztwie Studzianki na kozacki patrol. Wśród różnych pakunków żołnierze znaleźli dokumenty i kasę powstańca, co zdradziło osobę Padlewskiego. Po aresztowaniu trafił do więzienia w Płocku, gdzie wkrótce został rozstrzelany.

Łączonek. Wieś pojawia się na kartach historii dopiero w XVIII wieku, jako folwark majątku Gulbiny należący do Alojzego Piwnickiego. Po roku 1888 wydzielony z gulbińskich dóbr przez Mariana Piwnickiego na rzecz brata Włodzimierza, został przez tegoż sprzedany w roku 1905. Rozparcelowany następnie przez nowych nabywców.

Marianowo. Wieś powstała w 1906 r. w wyniku sprzedaży chłopom części dóbr Gulbiny przez Mariana Piwnickiego. Nabywcy działek utworzyli wówczas Towarzystwo Włościańskie pod nazwą „Marianowo” od imienia dotychczasowego właściciela, a którego nazwa przyjęła się jednocześnie dla wsi. W Marianowie znajduje się przydrożna figurka z krzyżem z datą 16.10.1936 r. W 2005 roku, w czasie remontu kapliczki odnaleziono list z informacją, że 1 listopada 1921 roku mieszkańcy ustawili w tym miejscu drewniany krzyż za ocalenie podczas działań pierwszej wojny światowej, następnie piętnaście lat później krzyż został przewrócony przez wiatr, i postanowiono ufundować nowy, betonowy.

Okonin. W XVI wieku pojawia się jako własność Okońskich Jana i Wojciecha oraz Mateusza Górskiego. W 1789 roku właścicielem Okonina jest już Franciszek Kozicki, a od roku 1796 do 1939 wieś jest w posiadaniu rodziny Borzewskich.

Ostrowite. Ślady osadnictwa sięgają wczesnego średniowiecza, czego świadectwem jest znajdujące się zachodnim brzegu Jeziora Ostrowickiego grodzisko zwane „Babią Górą”. Miejscowość wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1497 r., kiedy to jej połowę otrzymał Jan Firlej w ramach konfiskaty majątku Dersława Ostrowickiego, za niestawienie się na wyprawę wojenną do Mołdawii. W drugiej połowie XVI w. właścicielami wsi po połowie byli Ostrowiccy i Sumińscy. W 1789 r. w Ostrowitem były już cztery działy szlacheckie należące do: Gniazdowskich, Zglinickiego oraz Chlebowskiego. Dzieła scalenia wsi, zwieńczonego sukcesem w 1846 r. podjął się kolejny właściciel Michał Cissowski. Od drugiej połowy XIX w. do początku XX w. majątek wielokrotnie zmieniał właścicieli. Ostatnimi do II wojny światowej byli Bolesław Płoski oraz Krzymuscy. Największym wydarzeniem w dziedzinie gospodarczej wsi, a wręcz całej gminy Brzuze, była budowa cukrowni. W 1900 r. okoliczni ziemianie założyli Towarzystwo Akcyjne Cukrowni Ostrowite i rozpoczęto budowę zakładu, którą ukończono w 1908 r. Przy cukrowni powstał w 1909 r.

duży budynek dyrekcji oraz założono park. W latach 1925-1926, na potrzeby cukrowni, uruchomiono dwie linie kolejki wąskotorowej Ostrowite – Wojnowo i Ostrowite – Brodnica. W latach 1945-1949 zakład przejęło Towarzystwo Akcyjne Cukrowni Ostrowite, by następnie w roku 1949 przejść mógł we władanie Zjednoczonych Cukrowni Pomorskich w Toruniu. W 1951 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Cukrownia Ostrowite”. W 1989 roku zakład sprywatyzowano, a w 2008 roku po zamknięciu produkcji - zlikwidowano. Cukrownia w Ostrowitem była jednym z największych zakładów pracy w powiecie rypińskim i zatrudniała ponad 100 osób. Kilka budynków należących do zespołu cukrowni wraz z parkiem wpisane są do rejestru zabytków, a w ewidencji ujęte są również obiekty zespołu dworsko-parkowego, zespołu kościoła rzymskokatolickiego oraz przydrożna kapliczka i krzyż z 1907 roku.

Piskorczyń w XVI wieku pojawia się jako własność rodziny Piskorskich, w której Szymon, Albert i Jakub mieli po jednym łanie. W 1673 r. przeszła we władanie rodziny Swarockich, od roku 1734 do 1914 w posiadanie Ostrowskich. W 1799 roku zaistniał spór między właścicielami Piskorczyń a Brzuzego o grunty, w tym o las pomiędzy wspomnianymi wsiami. Do wybuchu wojny własność Śledzianowskich i Antoniego Marcinkowskiego.

Przyrowa i Mościska to dwie miejscowości tworzące wspólne sołectwo. Badania archeologiczne, w tym przede wszystkim powierzchniowe, dowodzą o starym, średniowiecznym osadnictwie w Mościskach. Jednakże wieś w dokumentach pisanych pojawia się dopiero w XVIII wieku. Wymienia się wówczas szereg urządzeń inwentarskich, jak i zabudowań gospodarczych – chlewy, obory, stajnie i parski, służące za lamusy do przechowywania żywności. W Przyrowie-Mościskach znajduje się zabytkowy cmentarz ewangelicki oraz grodzisko z XI w., które jest wpisane do rejestru zabytków. W Przyrowie znajduje się, prawdopodobnie najstarszy w gminie, przydrożny krzyż z 1863 r.

Radzynek. Wieś i folwark nad rzeką Ruziec, pojawiają się w dokumentach już w 1502 roku jako posiadłość Radzyńskich. Swego czasu dobra Radzynek obejmowały także wieś Brzuze, Duszoty i Somsioły. W końcu XVIII wieku wieś przeszła w ręce Ludwika Przeciszewskiego, następnie należała do rodziny Romockich, Rutkowskich, a w latach 1912-1939 do rodziny Konów. Przy szkole w Radzynku znajduje się wpisany do wojewódzkiej ewidencji zabytków, park dworski.

Somsioły są osadą powstałą w połowie XVIII w. na gruntach folwarku Radzynek w dobrach Brzuze, która została założona przez kolonistów polskich i niemieckich. Od 1868 r. Radzynek wraz z Somsiołami należał do Władysława Rutkowskiego, a od 1890 r. do jego syna Witolda. W drugiej połowie XIX w. (około 1868 r.) we wsi otwarto kantoralną szkołę ewangelicką przeniesioną z Radzynka. Nieopodal znajduje się grodzisko, pozostałość funkcjonującego od XI do XIII w. grodu wczesnośredniowiecznego nad brzegiem jeziora Kocioł, z dobrze zachowanymi wałami obronnymi o wysokości do 2,5

m. Jest ono wpisane do rejestru zabytków, a dawny dwór do wojewódzkiej ewidencji.

Trąbin jest jedną z najstarszych osad na terenie gminy. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1348 r. i dotyczy arcybiskupa gnieźnieńskiego Jarosława, który przy rozstrzygnięciu sporu przyznał Trąbin i Ruże wraz z przyległościami biskupowi płockiemu Klemensowi. W 1628 r. wieś wraz z kościołem zostały zniszczone przez wojska szwedzkie. Trąbin był własnością biskupią do 1796 r., czyli do czasu sekularyzacji majątku kościelnego. W XVIII w. dobra trąbińskie były dzierżawione, m.in. przez Tomasza Murzynowskiego oraz Piotra Sumińskiego. W latach 1807–1813 właścicielem dóbr Trąbin był francuski marszałek Andre Massena, który otrzymał je z nadania Napoleona. Około 1822 r. ówczesny majątek trąbiński, oprócz arealu uprawnego, posiadał murowany dwór, spichlerz, gorzelnię, obory dla bydła, stajnie dla koni oraz browar. W 1836 r. car Mikołaj I nadał dobra trąbińskie rosyjskiemu pułkownikowi Demetriuszowi Własowowi. W rękach Rosjan majątek znajdował się do wybuchu I wojny światowej, następnie w 1919 r. przeszedł na Skarb Państwa Polskiego i do 1939 r. ulegał powolnej parcelacji. Do ewidencji zabytków wpisane są obiekty należące do zespołu kościoła parafialnego oraz cmentarza.

Trąbin Rumunki. Pierwsze wzmianki o wsi odnotowano około 1800 r., po likwidacji własności biskupiej na rzecz Prus. Prawdopodobnie w czasach pruskich powstał Rumunek przy wsi Trąbin, zasiedlony przez ludność napływową z Prus. W 1813 r. Rumunki Trąbińskie należące do majątku Trąbin przeszły na skarb Księstwa Warszawskiego, a następnie Królestwa Polskiego. We władanie otrzymał je Andre Massena, a następnie Demetriusz Własow. Historia Trąbina Rumunek nierozdzielnie łączy się z historią Trąbina. W Trąbinie Rumunkach znajduje się zabytkowy cmentarz ewangelicki z początku XIX w. oraz przydrożny krzyż z 1902 r. ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ugoszcz. Wieś wymieniona jest po raz pierwszy w 1418 r. przy okazji sporu prowadzonego przez jej właściciela, Mikołaja Ugoskiego. Do Ugoskich osada należała jeszcze w XVI w. W końcu XVII w. była własnością Piegłowskiego i Radziemskiej, a następnie Zielińskich. To tu, w majątku należącym do brata, Jana Zielińskiego, ukrywał się w okresie wojny północnej arcybiskup lwowski Konstanty Józef Zieliński herbu Świnka. Arcybiskup był poszukiwany za to, że 4 października 1704 r. koronował w Warszawie Stanisława Leszczyńskiego na króla Polski. W końcu XVIII w. Jadwiga Zielińska sprzedała dobra ugoskie Ludwikowi Borzewskiemu. Od tego czasu do 1939 r. majątek znajdował się w rękach Borzewskich herbu Lubicz. W latach 1824-1825 w pałacu koncertował młody Fryderyk Chopin, który wymienił Ugoszcz w swojej korespondencji. W 1877 r. dobra ugoskie obejmowały Ugoszcz, Dąbrówkę i Julianowo. Podczas wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. w obronie swojego majątku zginął Antoni Borzewski. We wsi znajdują się wpisane do rejestru zabytków budynki należące do zespołu pałacowego oraz park pałacowy.

Żałe. Gród powstał prawdopodobnie w początkach XII wieku za panowania Władysława Hermana lub Bolesława Krzywoustego i był zapewne warownią książęcą. Później Żałe wraz z okolicznymi wioskami i jeziorami przeszło w posiadanie rodu Cholewów. Miejscowość wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1252 r. przy okazji zamiany dokonanej pomiędzy rycerzem Piotrkim Świętosławicem i księciem kujawskim Kazimierzem. Piotrek otrzymał wówczas wieś Żałe wraz z siedmioma jeziorami. Prawdopodobnie książę pobudował na grodzisku murowany zamek lub inną rezydencję obronną, o czym świadczą liczne fragmenty cegieł odnalezione w wykopach w majdanie, pochodzące z XII-XIII wieku. W 1324 r. gród obronny w Żale został zniszczony przez Krzyżaków i nie był już nigdy odbudowany. Z 1497 r. pochodzi wiadomość o parafii żalskiej i plebanie Mikołaju, a z 1502 r. wzmianka o drewnianym kościele św. Wojciecha. Proces osadniczy na grodzisku zanikał w okresie późnego średniowiecza, aż do połowy XVI wieku, gdy na szczycie kopca zbudowano siedzibę rodu Żelskich herbu Ogończyk. Murowana z cegły rezydencja Żelskich stała w otoczeniu drewnianych budynków pomocniczych, a całość otoczona była parkanem wzdłuż linii starych wałów. Żałe było gniazdem rodzinnym Żelskich, którzy władali wsią jeszcze u schyłku XVII w. Prawdopodobnie około połowy XVII wieku, w wyniku najazdów szwedzkich, rezydencja została zniszczona i siedziba Żelskich na wierzchołku grodziska przestała istnieć (ślady murowanej rezydencji w postaci odłamków cegły gotyckiej potwierdziła podczas badań archeologicznych w 1969 r. J. Chudziakowa). W XVIII w. wieś należała m.in. do Mossakowskich, Orłowskich i Gockowskich. W końcu XIX w. majątek żalski przejęli Chełmiccy, a ostatnimi właścicielami majątku w Żale byli ks. Teodor Mateuszczyk i Henryk Radaszkiewicz. We wsi znajdują się ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków budynki oraz w rejestrze zabytków wczesnośredniowieczne grodzisko i obiekty należące do zespołu kościoła parafialnego wraz z drzewostanem.

a. Pochodzenie nazw miejscowych i ich pierwotne znaczenie (etymologia)

W grupie nazw miejscowości gminy Brzuze odnaleźć można nazwy topograficzne, kulturowe, rodowe (familijne) oraz dzierżawczo-pamiętkowe. Spora część nazw miejscowości gminy Brzuze posiada pochodzenie topograficzne, które wyraża cechy topograficzne lub geograficzne osad, wskazując czasem właściwości naturalne terenu. Bobrowiec - nazwa topograficzna, utworzona od przymiotnika bobrowy. Podobny związek odnaleźć można w nazwie miejscowości Brzuze, której nazwa topograficzna znana już była w XIV-wiecznych dokumentach. Pierwotnie przymiotnik *brzoze* znaczący tyle co *brzozowe*, z czasem *brzoze* otrzymało pisownię fonetyczną *brzuze*. W tej grupie nazw topograficznych mamy także: Dąbrówka (znana nazwa od XIX, oznaczający *lasek dębowy*), Dobre (oznaczające *dobre miejsce, dobre sioło, dobre pole*), Okonin, miejscowość znana od XVI w. pierwotnie zapisywana jako *Okonino*, wieś na jeziorze. Nazwa topograficzna łącząca pospolite słowo *okuń*, *okoń* i przyrostek rodzaju nijakiego *-ino*, oznaczający jezioro (może pierwotnie jezioro pełne

tychże okoni). Podobne wnioski można wyciągnąć dla nazwy Ostrowite (XV w.), które pierwotnie oznacza jezioro z wyspą, z ostrowem. Przeszkoda, Przyrowa i Parowa, wsie gminy Brzuze posiadające wyraźnie topograficzny charakter nazwy związane są, w tych przypadkach, z elementami krajobrazu. Studzianka, jak wskazuje literatura, od znajdującego się tam cudownego źródła.

Do innej grupy nazw, tzw. familijnych należą Dubiele, pochodzące od nazwiska *Dubiel*. Podobnie Duszoty i Gulbiny (pierwsza znana od XIV w., druga od XV w.). Pochodzące od rodów, nazw osobowych *Duszota* i *Gulbin* jako liczby mnogiej rodu, rodziny zakładającej osadę. Pierwotna nazwa osobowa *Giza* mogła być, jak sądzą etymolodzy, załączkiem do utworzenia nazwy wsi Giżynek, znanej w dokumentach od XIV jako *Giżyno*. Wsie Lisiaki i Paproty z terenu gminy Brzuze swoje nazwy czerpią od przędzisk rodowych.

Trzecią grupą nazw tworzą te o charakterze dzierżawczo-pamiętkowym. W tym zestawie wymienić należy znane od XIX w. Julianowo, jako wieś erygowaną przez Antoniego Borzewskiego na cześć jego żony Julii. Podobnie znane od XIX w. Krystianowo i Marianowo. Dzierżawczy charakter mają także nazwy Piskorczyń (*Piskorczyno*, XV w.), Trąbin (*Trambino*, znane od XIV w.) i Ugoszcz (pochodzący od imienia *Ugost*, znane od XV w.).

Kolejna grupa nazw to nazwy kulturowe i tutaj na plan pierwszy wysuwa się, znane w dokumentach od XIII w., Żałe, oznaczające cmentarz, żalnik. Mościska, znane od XVIII w. oznaczają miejsce, w którym dawniej stał most, i istotnie najstarsze ślady osadnictwa w tym miejscu znajdują się na półwyspie. Nowiny, jako pierwotny folwark majątku Piskorczyń, to także nazwa kulturowa, pochodząca od pospolitego wyrazu nowina – „miejsce, grunt po lesie wykarczowanym, ziemia po raz pierwszy wzięta pod uprawę”.

b. Gmina nigdy nie posiadała herbu

c. Nie zachowały się żadne znaki i pieczęcie, gdyż gmina nie posiadała wcześniej herbu

5. Informacje o kolejnych właścicielach wsi, nazwiska, herby, daty, kto był założycielem miejscowości, oraz który z dawnych właścicieli wniósł największy wkład w jej rozwój – wykazano szeroko przedstawiając zarys historii gminy.

6. Zapis chronologiczny (daty i krótkie informacje) najważniejszych wydarzeń w dziejach tej ziemi (np. powstanie parafii, przemysłu, znane bitwy, klęski żywiołowe, migracje) – wykazano powyżej.

7. Informacje o najważniejszych zabytkach, dawnych cmentarzach, mogiłach, itp. – wykazano powyżej.

8. Tradycje kulturalne: lokalne kultury świętych, stosunki wyznaniowe, patroni parafii, miejscowe podania, legendy

Jak wykazano wcześniej teren Gminy Brzuze jest podzielony między pięć parafii – św. Anny w Żałem, świętego

Stanisława Kostki w Ostrowitem, św. Apostołów Piotra i Pawła w Rużu, Matki Bożej Bolesnej w Oborach i św. Antoniego w Trąbinie. To przełożyło się na funkcjonowanie i popularność tychże kultów w obyczajowości mieszkańców gminy. Wyrazem tego są nadal popularne i uroczyste obchodzone odpusty najczęściej związane z patronami parafii. Szczególnie miejsce dla mieszkańców stanowi należąca do żalskiej parafii drewniana kaplica wraz z Kalwarią w Studziance, w której znajduje się cudowne źródło i która jest zabytkowym, charakterystycznym oraz wyróżniającym miejscowość i gminę obiektem. Tradycja pielgrzymowania do źródła uzdrawiającej wody sięga XVII w., choć wota świadczą, iż już w XVI w. miejsce to było uznawane za cudowne. Od setek lat na odbywające się w Studziance dwudniowe uroczystości odpustowe w święto Zesłania Ducha Świętego oraz świętego Jakuba (25 lipca) rokrocznie przybywali wierni z całej Ziemi Dobrzyńskiej, a nawet Michałowskiej, Chełmińskiej, Pomorza czy Mazowsza. Pielgrzymi czerpiący wodę ze źródła wierzą w jej uzdrowicielskie działanie dla oczu oraz skóry. Niestety materiały znajdujące się w płoce kurii, a dokumentujące początki i historię tego miejsca zagubiły się, natomiast przechowywane w parafii żalskiej spłonęły wraz z pożarem plebani w XIX w. W Studziance odbywa się przegląd Pieśni i Piosenki Pielgrzymkowej w przeddzień Zielonych Świątek. Gromadzi on wielu wiernych i mieszkańców gminy ale również ościennych gmin i powiatów oraz turystów. Jest to jedyne w powiecie rypińskim miejsce pielgrzymkowe, z cudownym obrazem Najświętszej Rodziny i uzdrawiającym źródłem. Silne jest również oddziaływanie kultu Matki Boskiej Bolesnej w Oborach, dokąd licznie udają się pielgrzymi nie tylko z terenu gminy. W literaturze wzmiankowane jest najstarsze wezwanie kościoła w Żałem – św. Wojciecha, nie jest ono jednak potwierdzone źródłowo. W miejscowościach gminy Brzuze znajduje się ponad 40 figurek i przydrożnych krzyży, z których wiele pochodzi z początku XX w.

W zakresie stosunków wyznaniowych, obecnie gmina jest prawie jednolita, dominują w niej katolicy. Dawniej zauważało się niewielkie skupiska osadników niemieckich (Mościska, Kleszczyn), choć zdecydowana ich większość zamieszkiwała teren sąsiedniej gminy Rypin (Cetki, Głowińsk).

W gminie bardzo żywe są tradycje ludowe, obrzędowość i kultura. Przejawem tego są rokrocznie organizowane od 20 lat przeglądy zespołów ludowych w Ugoszczu, na których prezentują się zespoły folklorystyczne z terenu Ziemi Dobrzyńskiej.

Najpopularniejszą z legend, funkcjonującą wśród mieszkańców, jest opowieść o ukrywającym się w XIV w., na wyspie na Jeziorze Kleszczyńskim księciu, późniejszym królu Władysławie Łokietku. Wyspa na jeziorze była dla niego azylem przed ścigającymi go siepaczami czeskiego króla Wacława. W kolejnym przypadku legenda miesza się z prawdą historyczną, konkretnie wydarzeniami z początku XVIII wieku, gdy w sąsiedztwie Kleszczyna ukrywał się arcybiskup lwowski Konstanty Józef Zieliński. Duchowny po koronowaniu na króla Stanisława Leszczyńskiego poszukiwany był przez wojska Augusta II Mocnego. Naprawdę w latach 1705–1707 ukrywał się przed wojskami rosyjskimi i stronnikami Wettina, początkowo w Ugoszczu, a potem od 1706 w Skępem. Następ-

na, zyskując ostatnio na popularności, jest legenda o jeziorze Kocioł. Nad tymże jeziorem, we wsi Somsioy góruje wzniesienie, na którym niegdyś stał gród. Mieszkał w nim dobry i łaskawy pan. Pod wpływem czaru zakochał się we wiedźmie, która pod postacią pięknej kobiety zjawiała się w jego dworze. Wzięli ślub w noc przesilenia letniego, kiedy przyroda i ludzie są w pełni swych sił witalnych. Od tego czasu źle zaczęło się dziać w okolicy. Nastął głód i nędza. Po czterech latach nie szczęście jakie spadały na mieszkańców, znaleźli się śmiałkowie, którzy postanowili uśmiercić złą panią. Pojmali ją i wrzucili w odmęty jeziora, a woda dziwnie zawrzała. Nazajutrz w zgłiszczach wcześniej spalonego grodu znaleziono kocioł, pod którym jeszcze palił się ogień. Wieśniacy padli na kolana i modlili się, wówczas ziemia rozstała się i do rozpadliny wpadł sagan. Od tej chwili do okolicznych lasów wróciło życie, strumień się oczyścił, a ludzie po latach ucisku odetchnęli wolnością.

9. Specyfika regionu, tradycje gospodarcze, warunki i osobliwości przyrodnicze itp.

Unikatowy krajobraz gminy Brzuze, wyróżniający ją spośród sąsiednich gmin, tworzy niezwykle ukształtowanie terenu oraz liczne jeziora, mokradła i pola uprawne. Na jej terenie, w okolicach Studzianki, aż do moreny czołowej i pól drumlinowych w okolicach Żałego, Somsior, Okonina i Ugoszcza spotyka się niezwykle urodzajne pagórki morenowe i terasy kemowe.

Gmina Brzuze pod względem geograficznym zajmuje obszar usiany jeziorami, do których należą: Brzuze, pow. 17,4 ha, maksymalna głębokość 7,9 m, Bobrówiec (pow. 5 ha, maks. gł. 6,5 m), Czarownica (pow. 22,5 ha, maks. gł. 14,7 m), Długie, pow. 108,6 ha, maks. gł. 18,0 m, Głębozeczek (pow. 13 ha, maks. gł. 13,8 m), Jeziórko (Krzywiec, pow. 1,28 ha, maks. gł. 3,6 m), Kleszczyn, pow. 72,2 ha, maks. gł. 10,8 m, Kocioł (pow. 1,2 ha, maks. gł. 12,2 m), Kopiec (pow. 15,3 ha, maks. gł. 8,8 m), Łączonek (pow. ok. 4 ha, maks. gł. 4,1 m), Okonin, pow. 8 ha, maks. gł. 15 m, Ostrowite, pow. 46,3 ha, maks. gł. 12,7 m, Parowa, pow. 6 ha, maks. gł. 5 m, Trąbin, pow. 44,6 ha, maks. gł. 16 m, Ugoszcz, pow. 24,4 ha, maks. gł. 4,2 m, Żalskie (Wielgie), pow. 156,4 ha, maks. gł. 17 m. Szesnaście jezior na terenie gminy Brzuze (w tym dwa graniczne) zajmuje łącznie powierzchnię 546,18 ha. Teren gminy przecinają liczne strumienie, zasilające większe rzeki: Drwęcę i Rypienicę. Rzeka Ruziec, wypływająca z mokradeł w Trąbinie Rumunkach i zasilana przez mniejsze dopływy kończy swój bieg wpływając do Drwęcy. Również Radomińska Struga, która bierze swój początek z mokradeł w okolicach Dobrego i Trąbina Rumunek wpływa do tej rzeki. Wody Rypienicy zasilane są ciekami odprowadzającym wody z jezior: Czarownica, Łączonek i Trąbin.

Do najciekawszych przyrodniczo obszarów należy również stanowisko buka zwyczajnego. W Trąbińskich Rumunkach na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 119 znajduje się 18 buków zwyczajnych będących pomnikami przyrody. Posiadają wysokość od 28 m do 33 m. Pośród drzew będących pomnikami przyrody, które rosną w różnych miejscowościach gminy wymienić należy także: dwa białodrzewy ostrowickie, dwa dęby, jesion, kasztanowca, topolę oraz pięć

lip. Pomnikiem przyrody nieożywionej został ustanowiony w 2005 r. głaz narzutowy znajdujący się w Trąbinie – różowy grubokrystaliczny granit. Do miejscowych, ciekawych osobliwości przyrodniczych, zaliczyć również należy przydrożne aleje, śródpolne zadrzewienia oraz bogactwo flory i fauny. Zwłaszcza przelotne ptactwo wodne i mokradłowe upodobało sobie teren gminy Brzuze, a wśród nich gatunki rzadkie i chronione, np.: śmieszka, czapla biała, rycyk czy potrzos.

10. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci Gminy Brzuze oraz zasad ich używania wraz z uzasadnieniem, a także Uchwała w sprawie wyrażenia woli ustanowienia herbu oraz innych symboli Gminy Brzuze, w załączeniu.

Źródła/Bibliografia

- Cz. Lissowski, 1933. Studzianka. Nakładem autora, Płock.
P. Gałkowski, 2002. Brzuze i okolice – monografia historyczna gminy Brzuze od czasów najdawniejszych do 1948 roku. Wydawca: Zarząd Gminy Brzuze.
K. Budziński, 2014. Losy majątku państwowego w Trąbinie (dawnego majoratu) w okresie międzywojennym. [w:] Z dziejów Ziemi Dobrzyńskiej, tom 18, pod red. R. Bartoszewskiego, Dobrzyń nad Wisłą.
A. Wróbel, 2014. O nazwach miejscowych gminy Brzuze. [w:] Z dziejów Ziemi Dobrzyńskiej, tom 18, pod red. R. Bartoszewskiego, Dobrzyń nad Wisłą.
J. Koprowski, 2014. Współczesna gmina Brzuze. [w:] Z dziejów Ziemi Dobrzyńskiej, tom 18, pod red. R. Bartoszewskiego, Dobrzyń nad Wisłą.

Gmina Bielany

Gmina wiejska w województwie mazowieckim, w powiecie sokołowskim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia dziewięć sołectw: Bielany-Jarosławy, Bielany-Wąsy, Bielany-Żyłaki, Błonie Duże, Błonie Małe, Brodacze, Dmochy-Rętki, Dmochy-Rogale, Korabie, Kowiesy, Kożuchów, Kożuchówek, Książopole-Budki, Książopole-Komory, Kudelczyn, Paczowski, Patrykozy, Patrykozy-Kolonia, Rozbity Kamień, Ruciany, Ruda-Kolonia, Sikory, Trebień, Wańtuchy, Wiechetki Duże, Wiechetki Małe, Wojewódki Dolne, Wojewódki Górne i Wyszomierz.

Mapa Gminy Bielany. Rys. <https://pl.m.wikipedia.org/wiki>

Symbole Gminy Bielany wraz z uzasadnieniem historyczno-heraldycznym opracowali Kamil Wójcikowski i Robert Fidura.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 53-2227/O/2022 z dnia 19 sierpnia 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci Gminy Bielany.

**Uchwała Nr LIV/275/2022
Rady Gminy Bielany**

z dnia 9 listopada 2022 r.

w sprawie ustanowienia symboli heraldycznych Gminy Bielany²⁴⁹.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38 z późn. zm.) oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Rada Gminy Bielany uchwała, co następuje:

§ 1. Ustanawia się herb, flagę, flagę stolikową, banner i pieczęć Gminy Bielany, których wzory stanowią załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Herb Gminy Bielany przedstawia w polu błękitnym od czoła dwa krzyże kawalerskie srebrne w pas, od podstawy kruk czarny z rozpostartymi skrzydłami, trzymający w dziobie pierścionek z klejnotem srebrnym.

2. Herb Gminy Bielany umieszcza się na budynkach, w pomieszczeniach urzędowych oraz salach posiedzeń należących do organów Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy.

3. Prawo używania herbu Gminy Bielany przysługuje organom Gminy i jednostkom organizacyjnym Gminy.

4. Zgody na nieodpłatne i komercyjne używanie herbu oraz barw Gminy Bielany przez podmioty inne niż wymienione w ust. 3 udziela Wójt Gminy.

5. Wykorzystanie herbu Gminy Bielany nie może być sprzeczne z prawem i porządkiem publicznym.

6. Herb może być używany tylko w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z wzorem graficznym określonym w załączniku do uchwały.

§ 3. 1. Flaga ma postać prostokątnego płata błękitnego o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), na której centralnie znajduje się godło herbu gminy wysokości 8/10 szerokości płata.

2. Flaga Gminy może być umieszczona na budynkach i obiektach, a także innych miejscach dla podkreślenia podniosłego charakteru uroczystości oraz świąt, rocznic państwowych i gminnych.

§ 4. Banner Gminy jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości). Godło herbu Gminy Bielany, o szerokości 8/10 szerokości płata jest umieszczone w ten sposób, że jego pozioma oś symetrii leży w odległości 1/3 wysokości płata od jego górnej krawędzi.

§ 5. Flaga stolikowa Gminy Bielany jest pionowym odwzorowaniem flagi na płacie o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości) przeznaczonym do zawieszania na poprzeczce mocowanej do stojaka. Godło herbu Gminy Bielany, szerokości 8/10 szerokości płata jest umieszczone centralnie.

(...)

§ 7. 1. Herb, flaga, flaga stolikowa, banner i pieczęć Gminy Bielany są znakami prawnie chronionymi i stanowią własność Gminy.

2. Wójt Gminy może cofnąć zgodę, o której mowa w § 2 ust. 4, jeżeli podmiot używający barw lub herbu Gminy Bielany używa ich w sposób niezgodny z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię Gminy Bielany.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego²⁵⁰.

Załącznik nr 1
do uchwały nr LIV/275/2022
Rady Gminy Bielany
z dnia 9 listopada 2022 roku

9 listopada 2022 r. na sesji Rady Gminy w **Bielanach** przyjęto symbole heraldyczne Gminy Bielany²⁵¹.

Tego samego dnia, tuż po sesji odbyło się uroczyste przyjęcie symboli heraldycznych naszej gminy oraz wciągnięcie flag na maszty (flagi Polski, flagi Gminy Bielany oraz flagi Unii Europejskiej), które postawiono przed urzędem gminy w Bielanych.

Były asysty honorowe: 5. Mazowieckiej Brygady Wojsk Obrony Terytorialnej w Siedlcach pod dowództwem porucznika Andrzeja Wąsowskiego, asysta honorowa strażaków z OSP Bielany-Wąsy wraz z komendantem gminnym Mariuszem Murawskim i asysta pracowników urzędu wraz z zastępcą przewodniczącego Rady Gminy w Bielanych Janem Łopuchem. Były także poczty sztandarowe z OSP Kowiesy, OSP Kozuchów oraz poczet sztandarowy z Zespołu Oświatowego im. Św. Królowej Jadwigi w Bielanych Jarosławach. Podczas uroczystości hymn Polski oraz „Rotę” odśpiewał chór ze szkoły w Bielanych Jarosławach, a Wiktoria Skup solo zaśpiewała pieśń patriotyczną „Rozkwitały pąki białych róż”.

251. Odpowiedź Gminy Bielany na wniosek Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego z dnia 18.04.2023 r. w sprawie udzielenia informacji publicznej.

Na początku przystąpiono do podniesienia flagi biało-czerwonej na maszty, który zakupiono w ramach projektu „Pod biało-czerwoną” realizowanego pod honorowym patronatem Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego.

Następnie:

- Sekretarz Gminy Bielany Krystyna Długołęcka odczytała uchwałę nr 53-2227/O/2022 Komisji Heraldycznej z dnia 19 sierpnia 2022 r. w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci Gminy Bielany.

- Przewodniczący Rady Gminy Bielany Ireneusz Błoński odczytał uchwałę podjętą przez Radę Gminy Bielany nr LIV/275/2022 z dnia 09 listopada 2022 r. w sprawie ustanowienia symboli heraldycznych Gminy Bielany.

- Wójt Gminy Bielany wyjaśnił na czym polegały prace i w jaki sposób powstał herb Gminy Bielany:

„Na początku 2021 roku zaczęliśmy prace związane z ustanowieniem symboli heraldycznych Gminy Bielany, ogłosiliśmy zapytanie ofertowe, aby wybrać najkorzystniejszą ofertę od potencjalnego wykonawcy.

Wykonawca przeprowadził kwerendę historyczno-heraldyczną Gminy Bielany i przygotował uzasadnienie projektu herbu oraz wzór herbu Gminy Bielany. Nowo stanowione herby samorządowe muszą spełniać wymagania ustawy o odznakach i mundurach i muszą zostać zatwierdzone przez Komisję Heraldyczną przy MSWiA. Wykonawca zatem musiał dostosować się do zaleceń komisji.

Biorąc pod uwagę nazwę miejscowości Bielany, która pochodzi od określenia biel, biela-mokradło, bagno, podmokła łąka. Wyobrażenie podmokłej łąki w herbie napotkało dużo trudności, ponieważ trudno przedstawić taki motyw w herbie.

W związku z tym, że na terenie gminy Bielany nie znajdowała się żadna miejscowość, która w przeszłości miała prawa miejskie i używała indywidualnego znaku pieczętnego, głównym zajęciem miejscowej ludności było rolnictwo, także

249. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2022 r. poz. 12087 w dniu 25.11.2022 r.

250. Wejście w życie 10.12.2022 r.

na terenie naszej gminy nie ma wyjątkowo cennych walorów przyrodniczych, ani też wydarzeń historycznych o dostatecznie dużej skali wykonawca zacerpnął dane o rodach, które zamieszkiwały teren gminy Bielany i herbami tych rodów posiłkował się projektując herb Gminy Bielany.

Dostosowując projekt do zastrzeżeń komisji heraldycznej ostatecznie został zatwierdzony następujący herb Gminy Bielany:

W polu błękitnym od czoła dwa krzyże kawalerskie srebrne w pas, od podstawy kruk czarny z rozpostartymi skrzydłami, trzymający w dziobie pierścionek z klejnotem srebrny.

• **Kruk z pierścionkiem zacerpnięty został z herbu Ślepowron, którego używało kilka rodzin szlacheckich żyjących na obszarze gminy, w tym można rodzina Wężów oraz Rozbicy – fundatorzy parafii w Rozbitym Kamieniu, a także Kudelscy, Sikorscy i inne rodziny.**

• **Krzyż kawalerski zacerpnięty został z herbu Krzywdy, którym posługiwało się wielu mieszkańców parafii Kożuchówek.**

• **Dwa krzyże kawalerskie symbolizować mają ogół pozostałej miejscowej szlachty różnych herbów.**

Nazwiska miejscowej szlachty są po dzień dzisiejszy licznie reprezentowane na terenie gminy Bielany i stanowią łącznie ponad 1/3 ogółu nazwisk w gminie. Najwięcej jest tu Dmowskich (138), Paczuskich (137), Księżopolskich (129), Rozbickich (115), Błońskich (108) i Bielińskich (106). Warto dodać, że wiele herbów używanych na terenie gminy miało jako jedno z godła krzyż kawalerski, m.in. Lubicz, Krzywdy, Jastrzębiec.

Barwa pola herbu wywiedziona została z barwy pola herbu Ślepowron.

Istnieje także pewna ogólniejsza symbolika heraldyczna tynktur użytych w herbie. SREBRO: pokora, uczciwość, niewinność, czystość, bogactwo, mądrość, nieskazitelność, radość, przyjaźń, sprawiedliwość, bezstronność, czystość, pogoda, spokój ducha, szlachectwo, prostota ducha, pilność, szczerowość. BŁĘKIT: piękno, wzniosłość, pochwała, prawość, wierność, stałość, czujność, patriotyzm, zwycięstwo, sława, miłość niebiańska, pobożność, świętość, praworządność, czystość, niewinność, natchnienie, zaufanie, chwała, powab, łagodność, słodycz. CZERN: pokorę, skromność, ale też bogactwo.”

- Przewodniczący Rady Powiatu Sokołowskiego, jednocześnie lokalny historyk Jacek Odziemczyk omówił genezę herbu oraz pogratulował pomysłowi wyboru symboli, które odnoszą się do całej społeczności gminnej.

- Proboszcz Parafii Rozbity Kamień ks. Andrzej Ułasiuk poświęcił symbole heraldyczne gminy.

Uroczystości towarzyszyła wzniosła atmosfera i piękna pogoda.

Nowo ustanowiony herb gminy nawiązuje do głęboko osadzonej przeszłości gminy Bielany. Elementy w nim zawarte od zawsze były i nadal są symbolami ogółu zamieszkującej te ziemie ludności.

Gmina Władysławów

Gmina wiejska w województwie wielkopolskim, w powiecie tureckim. W skład gminy wchodzi dwadzieścia sołectw: Beznazwa, Chylin, Głogowa, Jabłonna, Kamionka, Kuny, Leonia, Małoszyna, Mariantów, Międzylesie, Milinów, Natalia, Olesin, Polichno, Russocice, Skarbki, Stefania, Tarnowski Młyn, Władysławów i Wyszyna.

Mapa Gminy Władysławów. Rys. <https://pl.wikipedia.org/wiki>

Symbole Gminy Władysławów wraz ze studium historyczno-heraldycznym opracował dr hab. Piotr Gołdyn.

Komisja Heraldyczna uchwałą nr 62-1657/O/2022 z dnia 11 października 2022 r. wyraziła pozytywną opinię w sprawie projektów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru,

sztandaru, pieczęci, łańcuchów i Odznaki Honorowej Gminy Władysławów.

Załącznik do uchwały nr 62-1657/O/ 2022

Komisja Heraldyczna opiniuje pozytywnie przedłożone projekty herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru, pieczęci, łańcuchów i Odznaki Honorowej Gminy Władysławów, jako niespełniające warunków określonych w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38).

Wójt Gminy Władysławów, w dniu 2 czerwca 2022 r. upoważniła p. Piotra Gołdyna o reprezentowania gminy przed Komisją Heraldyczną w zakresie dotyczącym herbu gminy Władysławów. Działając na mocy wskazanego upoważnienia, p. P. Gołdyn przedłożył, mailem z dnia 2 czerwca 2022 r. projekty symboli gminnych, które omówione zostały na posiedzeniu w dniu 19 sierpnia 2022 r., a uwagi (dot. kwestii rysunkowych) zostały przekazane autorowi.

Kolejne projekty przedłożone zostały także przez autora, mailem z dnia 11 października 2022 r. i uwzględniają one zgłaszane dotąd uwagi Komisji Heraldycznej. W związku z powyższym opiniuje się je pozytywnie, a ich wzory prezentuje poniżej.

Uchwała Nr 282/22 Rady Gminy Władysławów

z dnia 29 listopada 2022 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru, pieczęci i łańcuchów oraz zasad ich używania²⁵².

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.), oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 roku, o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38 z późn. zm.), po zasięgnięciu opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Rada Gminy Władysławów uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się herb Gminy Władysławów według opisu zawartego w §2 uchwały.
2. Wzór graficzny herbu określa załącznik Nr 1 do uchwały.

§ 2. Herb Gminy Władysławów składa się z wizerunku złotego lwa w polu błękitnym, trzymającego w łapach podkowę i strzałę grotiem w dół - herb Dołęga.

§ 3. 1. Ustanawia się flagę Gminy Władysławów według opisu zawartego w §4 uchwały.
2. Wzór graficzny flagi określa załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 4. Flaga Gminy Władysławów to prostokąt poziomy o proporcjach wysokości do szerokości w stosunku 5:8. Podział pół - ¼ - ½ - ¼ . Pasy skrajne w szachowane pola błękitne i srebrne.

252. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z 2022 r. poz. 9201 w dniu 7.12.2022 r.

ne - nawiązujące do herbu Gurowskich Wczele. Pas środkowy, barwy błękitnej z centralnie umieszczonym godłem gminy Władysławów.

§ 5. 1. Ustanawia się flagę stolikową Gminy Władysławów według opisu zawartego w §6 uchwały.
2. Wzór graficzny flagi stolikowej określa załącznik Nr 3 do uchwały.

§ 6. Flaga stolikowa Gminy Władysławów jest pochodną wyobrażenia flagi gminy.

§ 7. 1. Ustanawia się banner Gminy Władysławów według opisu zawartego w §8 uchwały.
2. Wzór graficzny banneru określa załącznik Nr 4 do uchwały.

§ 8. Banner nawiązuje kompozycją do flagi gminy.

§ 9. 1. Ustanawia się sztandar Gminy Władysławów według opisu zawartego w §10 uchwały.
2. Wzór graficzny sztandaru określa załącznik Nr 5 do uchwały.

§ 10. Sztandar gminy Władysławów stanowi dwustronnie haftowany płat materiału o wymiarach 100 cm x 100 cm obsyty złotą frędzlą. Strona główna - barwy czerwonej z centralnie położonym wizerunkiem Orła Białego - stanowiącego godło Rzeczypospolitej. Strona odwrotna - płat barwy ecru, z centralnie położonym herbem gminy i napisami. Nad herbem GMINA wyszyta błękitną nicią, poniżej położony po łuku napis WŁADYSŁAWÓW, również wyhaftowany błękitną nicią, Głowicę sztandaru stanowi grot, nawiązujący do strzały z herbu Dołęga.

(...)

§ 15. 1. Symbole, o których mowa w §1 - 14 uchwały, stanowią własność Gminy Władysławów, są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Dopuszcza się stosowanie stylizacji herbu w postaci płasko-rzeźby, metaloplastyki lub innych dzieł artystycznych.

§ 16. 1. Prawo do używania symboli, o których mowa w §1 - 14 uchwały na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi,
 - 2) Urzędowi Gminy,
 - 3) gminnym jednostkom organizacyjnym,
 - 4) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej.
- (...)

§ 17. 1. Herb, flagę i banner Gminy Władysławów umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1, mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych, regionalnych, wyborów Prezydenta, do

Sejmu i Senatu RP, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego, referendach oraz podczas innych imprez promujących Gminę lub organizowanych przez Gminę.

3. Herb może być umieszczony na:

- 1) pismach urzędowych,
- 2) stronach internetowych Gminy Władysławów oraz jednostek organizacyjnych,
- 3) Biuletynie Informacji Publicznej, której administratorem jest Gmina Władysławów,
- 4) na budynkach lub w pomieszczeniach gminnych jednostek organizacyjnych,
- 5) Sztandarach instytucji i jednostek podlegających samorządowi Gminy Władysławów,
- 6) upominkach, gadżetach, dyplomach okolicznościowych, podziękowaniach, wydawnictwach i innych przedmiotach promujących Gminę,
- 7) tablicach informujących o granicach administracyjnych Gminy Władysławów.

§ 18. 1. Herb, flaga, sztandar i banner mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne oraz sołectwa do celów promocyjnych Gminy Władysławów.

2. Symboli, o których mowa w ust. 1 mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych.

3. Zgody na wykorzystywanie i rozpowszechnianie wizerunku herbu i flagi w celach komercyjnych przez podmioty wymienione w ust. 2 udziela Wójt.

4. O prawo do używania herbu mogą ubiegać się w szczególności:

- 1) instytucje, organizacje, osoby fizyczne lub prawne oraz inne podmioty działające na terenie Gminy Władysławów,
 - 2) podmioty działające poza gminą, promujące Gminę lub rozpowszechniające dorobek artystyczny, kulturalny, oświatowy i sportowy Gminy Władysławów,
 - 3) podmioty działające poza Gminą Władysławów, promujące wyroby wyprodukowane przez podmioty mające siedzibę na terenie Gminy Władysławów,
 - 4) stowarzyszenia miast i gmin, których Gmina Władysławów jest członkiem,
 - 5) organizatorzy konkursów objętych patronatem Wójta Gminy Władysławów,
 - 6) osoby fizyczne i prawne, które reprezentują Gminę Władysławów w zawodach sportowych, zlotach itp.
5. Wzór wniosku o wyrażenie zgody na używanie herbu Gminy Władysławów stanowi załącznik Nr 9 do uchwały.

§ 19. 1. Herb i flaga Gminy Władysławów mogą być umieszczone, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie.

2. Wójt może zakazać używania herbu i flagi, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje te symbole w sposób nie zapewniający im należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy lub naraża na szkodę interes Gminy.

§ 20. Traci moc Uchwała nr 185/01 Rady Gminy Władysławów z dnia 27.02.2001r. w sprawie nadania herbu Gminie Władysławów.

§ 21. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego²⁵³.

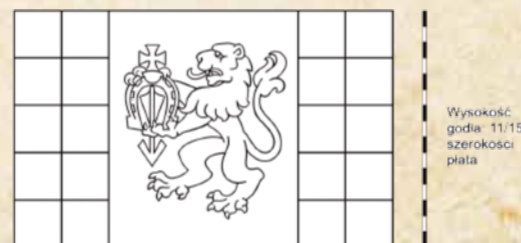
Załącznik nr 1
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

BARWY HERBU W SYSTEMIE CMYK

	BIELIŁY - C: 100% M: 40% Y: 0% K: 0%
	ZŁOTO - C: 0% M: 20% Y: 100% K: 0%
	CZERNY - C: 0% M: 0% Y: 0% K: 100%

Załącznik nr 2
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

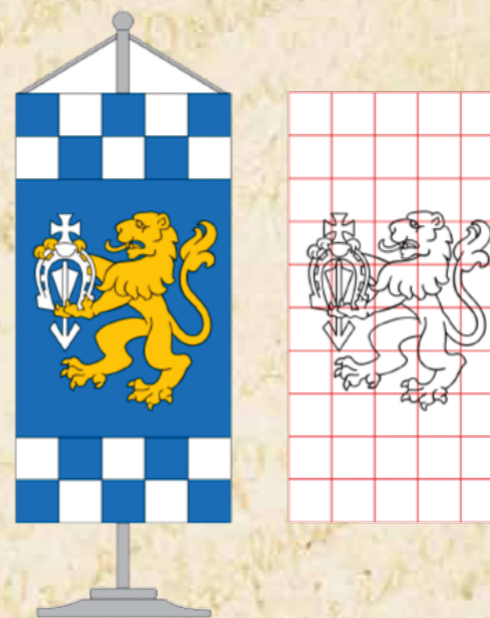

Wysokość
godła 11/15
szerokości
płata

253. Wejście w życie 22.12.2022 r.

Załącznik nr 3
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

GMINA WŁADYSŁAWÓW
POWIAT TURECKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

FLAGA STOLIKOWA

Załącznik nr 4
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

GMINA WŁADYSŁAWÓW
POWIAT TURECKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

BANNER

Załącznik nr 5
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

GMINA WŁADYSŁAWÓW
POWIAT TURECKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

sztandar strona prawa
wymiary płata 100 cm x 100 cm

Załącznik nr 5
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

GMINA WŁADYSŁAWÓW
POWIAT TURECKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

sztandar strona prawa
wymiary płata 100 cm x 100 cm

Załącznik nr 5
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

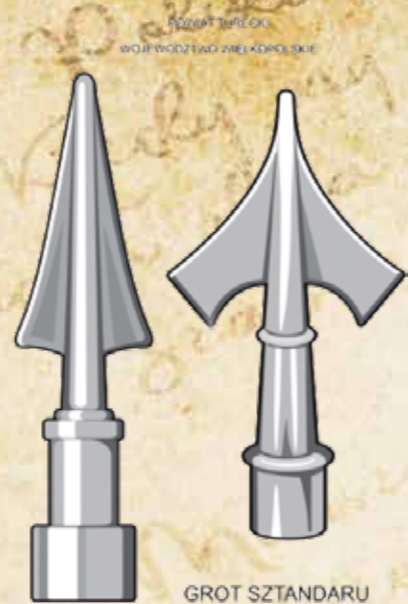

Załącznik nr 5
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

Załącznik nr 5
do uchwały nr 282/22
Rady Gminy Władysławów
z dnia 29 listopada 2022 r.

GMINA WŁADYSŁAWÓW

Studium historyczno-heraldyczne²⁵⁴

Władysławów to obecnie gmina położona w powiecie turkowskim, w województwie wielkopolskim. Jednakże kiedyś było to miasto, które swoim rodowodem sięga XVIII wieku. Od początku była to własność szlachecka. Lokacja miasta miała miejsce w roku 1727, obok wsi Russocice. Założone zostało przez Władysława Jana Kretkowskiego, stąd pochodzi również jego nazwa, od imienia założyciela. Miasto rozwijało się dzięki tkactwu. Pierwsza wzmianka o cechu tkacim pochodzi już z roku 1738. W wyniku zaborów miasto znalazło się w 1793 r. w zaborze pruskim i liczyło wówczas 513 mieszkańców i 74 domy. Mieszczanie utrzymywali się z rzemiosła i to było ich główne źródło dochodów. Byli tu zatem szewcy, sukiennicy i stelmachowie. Działo siedem wiatraków i garbarnia. W 1800 r. miasto liczyło już 800 mieszkańców, ale liczba ta spadała a nie rosła. W 1808 r. odnotowano już 712 mieszkańców, a dwa lata później było ich tylko 615. Po roku 1815 miasto administracyjnie znalazło się w granicach Królestwa Polskiego. W XIX wieku główne zatrudnienie mieszkańców to nadal było rzemiosło, przy czym większość trudniła się szewstwem i tkactwem. Pod koniec XIX wieku liczba mieszkańców wzrosła do 1244, a spowodowane to było przede wszystkim napływem rzemieślników niemieckich. W okresie II Rzeczypospolitej przynależał do powiatu konińskiego, i w okresie do 31 marca 1938 leżał w granicach województwa łódzkiego, a od 1 kwietnia 1938 do województwa poznańskiego. W tym okresie również – w roku 1935 władze państwowe odebrały Władysławowi prawa miejskie, ze względu na „niemiejski” charakter osady.

Władysławów do dzisiaj pozostaje wsią, aczkolwiek w ostatnich latach podejmowano różnego rodzaju działania, które miały na celu staranie się o przywrócenie praw miejskich. Władysławów jest siedzibą gminy i dotychczas posługuje się herbem, który tworzy tarcza herbowa (hiszpańska) z podkową, krzyżem i strzałą, czyli herb Dołęga. Symbol ten został przyjęty przez Radę Gminy Władysławów 27 lutego 2001 r. Taki też znak został przedłożony Komisji Heraldycznej w październiku 2016 r. i otrzymał negatywną opinię (pismo z dnia 13 lutego 2017 r.).

254. Studium historyczno-heraldyczne opracował dr hab. Piotr Gokdym

Herb Gminy Władysławów uchwalony w 2001 r.

Według relacji Janusza taborka (*Herb gminy Władysławów*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego” nowej serii, 2012, t. VI) herb ten – przyjęty przez radnych w 2001 r. – powstał przy współpracy specjalnie powołanego zespołu z Centrum Heraldyki Polskiej. W skład tego zespołu wchodził wówczas ówczesny wójt – Stanisław Kasprzak, sekretarz gminy – Ewa Różycka, radni oraz nauczyciele. 5 grudnia 2000 r. gmina otrzymała kilka propozycji. Pierwsza z nich to czerwona głowa jelenia z trzema gwiazdami błękitnymi w polu srebrnym. Drugi – w polu szachowanym srebrno-błękitnym tarcza srebrna, na której głowa jelenia czerwona z trzema gwiazdami błękitnymi między rogami. Według twórców tych propozycji druga miała być połączeniem herbu Gurowskich z dawnym herbem Władysławowa, pierwsza zaś – „jest starym herbem nadanym miastu przez Cecylię Renatę żonę Władysława IV”. Co więcej sugerowano, że taki herb mógł funkcjonować długo przed lokacją i jest właściwym herbem Władysławowa.

Co interesujące, autorzy tych projektów odwołali się do wizerunku herbu Władysławowa zamieszczonego w publikacji *Miasta Polskie w Tysiącleciu*. Tom drugi.

Wizerunek herbu z *Miast Polskich w Tysiącleciu*

Prezentowany herb jednakże nie odnosił się do Władysławowa koło Turku, ale tego z powiatu jurborskiego, na Żmudzi. Na marginesie warto zauważyć, że Adamczewskim, że herb ten

pochodzi z XVII wieku i został błędnie przedstawiony pod kątem kompozycyjnym i kolorystycznym. Po zasugerowaniu tego Centrum Heraldyki Polskiej – instytucja ta przysłała herb, który został przyjęty przez radę gminy i używany do czasów obecnych.

Marek Adamczewski w publikacji *Heraldyka miast wielkopolskich do końca XVIII wieku* (Warszawa 2000) przywołuje opis jednej pieczęci, związanej z późniejszym właścicielem – Melchiorrem Gurowskim. Opisuje ją następująco: *Centralnym motywem wyobrażenia była fantazyjnie powycinana i wygięta tarcza herbowa z szachowanym pasem, jak sądzę, uszczerbionym szlacheckim herbem Wczele Gurowskich. Rolę trzymaczy pełniły dwie postacie z prawej strony z wagą, a z lewej z mieczem wspartym na ramieniu. Zatem obie postacie występują tu jako zdwojona, a raczej rozdzielona personifikacja sprawiedliwości, bardziej bogini Temida, aniżeli Archanioł Michał. Czynność stanowiąca sprawiedliwość została tu rozdzielona na wyrokowanie, ważenie uczynków i na egzekucję wyroku. Sprawiedliwość ludzka, ziemską, związana była wyraźnie z panem gruntowym, to jego przecież tarczy trzymały się zarówno „sędzia”, jak „egzekutor”. Mądrość tudzież prawomocność wyroków osadzona była również w rzeczywistości religijnej, wypływała z inspiracji boskiej, bowiem do głów postaci oraz do powierzchni tarczy herbowej poprzez obłoki przedostawały się promienie bożej mądrości, odchodzące od Oka Opatrzności Bożej. Adamczewski podaje, że pieczęcie te znane były z dokumentów datowanych na koniec XVIII wieku.*

Jednakże trzeba zauważyć, na co zwróciła uwagę Komisja Heraldyczna, że wraz z lokacją miasta nadany został Władysławowi herb, który miał przedstawiać: lwa, który stoi zwrócony w prawą stronę i trzyma tarczę szachowaną z krzyżem i strzałą, nazywa się on Dołęga (który można tu zobaczyć narysowany starannie przez malarza). Opis herbu znany jest z niemieckiego tłumaczenia dokonanego przez historyka i teologa rodem z Władysławowa – Edwarda Kneifla. Niestety oryginał nie zachował się. Komisja Heraldyczna zasugerowała przeprowadzenie pogłębionej kwerendy w archiwach w Poznaniu i Kaliszu. Zagadnieniem tym zajął się wice wójt gminy Władysławów, Piotr Szewczyński – historyk z wykształcenia. Niestety nie przyniosła ona pozytywnego skutku i nie udało się odnaleźć owego dokumentu. Brak tego dokumentu nadal nie pozwala wyjaśnić niektórych szczegółów dotyczących treści godła i jego stylizacji.

Pewne światło na to rzuca praca Tomasza Sławińskiego (*Zmiana herbu miasta Władysławowa w połowie XVIII wieku*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego” nowej serii, 2012, t. VI). Uważa on, że lew umieszczony w herbie Władysławowa i trzymający tarczę z jednej strony symbolizował i majestat, i potęgę oraz siłę. Jan Władysław Kretkowski upatrywał tych elementów w rozwoju gospodarczym miasteczka, które założył. Z drugiej strony miał być symbolem samego Kretkowskiego, który jako dwudziestokilkuletni młodzieniec przejął po śmierci rodziców fortunę i ją utrzymał.

Komisja Heraldyczna we wspomnianym piśmie zasugerowała, że w wyniku wniosku pośredniego, ale po założeniu, że w tekście kopii dokumentu z 1727 r. jest błąd, przyjęć należy, że prawodawca chciał, aby herbem miasta był lew (zapewne wzięty z rozbudowanego herbu Kretkowskich, lew jeden z dwóch trzymaczy herbowych), trzymający godło Dołęgi – jedną łapą podkowę z krzyżem na barku, drugą – strzałę. Jak wspomniano wcześniej, kwerenda nie przyniosła pozytywnych efektów w postaci odnalezienia oryginalnego aktu lokacyjnego z opisem herbu przyjętego powyższe wnioskowanie za

uprawnione do opracowania wersji herbu gminy Władysławów wraz z pozostałymi symbolami. Zważywszy na fakt nadania praw miejskich wraz z wzorem herbu.

Herb gminy Władysławów

Herbem gminy Władysławów jest złoty lew w polu błękitnym, trzymający w łapach podkowę i strzałę grotem w dół – herb Dołęga. Stanowi to nawiązanie do niemieckiego tłumaczenia z aktu lokacyjnego dla Władysławowa z 1727 r.

Flaga gminy Władysławów

Flagę gminy Władysławów stanowi płat materiału w proporcjach 5:8. Podział pól – 1/4 – 1/2 – 1/4. Pasy skrajne w szachowane pola błękitne i srebrne – nawiązujące do herbu Gurowskich Wczele. Pas środkowy, barwy błękitnej z centralnie umieszczonym godłem gminy Władysławów.

Flaga stolikowa

Flaga stolikowa jest pochodną wyobrażenia flagi gminy.

Banner

Banner nawiązuje kompozycją do flagi gminy.

(...)

Sztandar gminy Władysławów

Sztandar gminy Władysławów stanowi dwustronnie haftowany płat materiału o wymiarach 100 cm x 100 cm obszyty złotą frędzlą. Strona główna – barwy czerwonej z centralnie położonym wizerunkiem Orła Białego – stanowiącego godło Rzeczypospolitej. Strona odwrotna – płat barwy ecru, z centralnie położonym herbem gminy i napisami. Nad herbem GMINA wyszyta błękitną nicią, poniżej położony po łuku napis WŁADYSŁAWÓW, również haftowany błękitną nicią. Głowicę sztandaru stanowi grot, nawiązujący do strzały z herbu Dołęga.

Władysławów: Lew w herbie gminy, czyli symbole do wymiany²⁵⁵

Zakończyły się trwające ponad pięć lat procedury związane z wprowadzeniem nowego herbu gminy Władysławów. Pojawi się w nim złoty lew trzymający w łapach podkowę. Radni przyjęli już stosowną uchwałę pozwalającą na dokonanie oficjalnych zmian m.in. pieczęci wójta, flagach i sztandarach.

Kwestie związane ze zmianą herbu gminy Władysławów sięgają roku 2016, kiedy to po kontroli wojewody okazało się, że obecnie obowiązujący herb nie został w 2001 roku skonsultowany z Komisją Heraldyczną, a jedynie z Centrum Heraldyki, które jako instytucja pozarządowa nie może opiniować oficjalnie herbu gminy. W pracach nad nowym herbem brał udział profesor Piotr Gołdyn. Miejsce na niebieskim polu zajmie lew, z głową zwróconą w prawą stronę, trzymający podkowę i strzałę grotem w dół - herb Dołęga. Sam lew zaczerpnięty został z rozbudowanego herbu rodu Kretkowskich. Nowy herb nawiązywać będzie do tego, który Władysławów otrzymał jako miasto w 1727 roku.

14 listopada samorząd gminy Władysławów otrzymał pozytywną opinię w sprawie nowych wzorów herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru, sztandaru, pieczęci i łańcuchów. Aktualnie obo-

wiązujący herb był wprowadzony uchwałą z 27 lutego 2001 roku. W 2017 komisja heraldyczna wyraziła negatywną opinię na jego temat, tłumacząc ją tym, że osoby projektujące herb nie były w posiadaniu ważnych dokumentów, w tym dokumentu lokacyjnego z XVIII wieku, w którym to opisano widniejącego w herbie lwa. Od 2017 roku trwały prace, które miały na celu przyjęcie i uzgodnienie symboli gminnych. Gdy dobiegły końca nowy wzór symboli uzyskał pozytywną opinię.

Podczas wtorkowej sesji radni jednogłośnie przyjęli uchwałę w sprawie rozpatrzenia ustanowienia symboli heraldycznych. Do wymiany będą m.in. flagi, pieczęcie, sztandary oraz szyldy.

Ceremonia nadania Sztandaru Gminy Władysławów odbyła się 10 czerwca 2023 r. i połączona była z uroczystym wbianiem gwoździ sztandarowych przez fundatorów, a także wręczeniem Odznak Honorowych Gminy Władysławów i Odznaki Honorowej „Za Zasługi dla Ochrony Zdrowia”²⁵⁶.

Pięć poniższych jednostek samorządu terytorialnego w ubiegłym roku wprowadziło zasady używania herbów, weksyliów, pieczęci do wcześniej ustanowionych symboli. Są to następujące uchwały:

Uchwała Nr XLIII/361/2022 Rady Powiatu Myślenickiego w sprawie zasad używania herbu i flagi Powiatu Myślenickiego z dnia 24 lutego 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Małop. z 2022 r. poz. 1367).

Uchwała Nr XXXVI/334/22 Rady Gminy Stargard w sprawie zasad używania herbu, flagi, flagi stolikowej i pieczęci Gminy Stargard z dnia 28 kwietnia 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Zach. z 2022 r. poz. 2117).

Uchwała Nr LI/409/2022 Rady Gminy Ksawerów zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia herbu, sztandaru, flagi i pieczęci gminy Ksawerów oraz określenia zasad używania herbu, barw gminy oraz pieczęci urzędowej z dnia 25 maja 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Łódz. z 2022 r. poz. 3503).

Uchwała Nr XXXIV/241/22 Rady Gminy Rypin w sprawie zasad używania herbu, sztandaru, flagi i pieczęci z dnia 27 maja 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2923).

Uchwała Nr XLI/1141/22 Rady Miasta Szczecin w sprawie zasad używania herbu, flagi, pieczęci, hejnału Miasta Szczecin oraz łańcucha Przewodniczącego Rady Miasta i sztandaru Rady Miasta z dnia 28 czerwca 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Zach. z 2022 r. poz. 3130). Uchwała Nr XLIV/400/2022 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim zmieniająca uchwałę w sprawie zasad używania herbu, pieczęci, flagi, sztandaru Gminy Brześć Kujawski, Łańcucha Przewodniczącego Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim oraz Łańcucha Burmistrza Brześcia Kujawskiego z dnia 4 października 2022 r. (Dz.Urz.Woj.Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 5232).

W 2022 r. gminy Dąbrówno, Ksawerów, Rypin, Stargard oraz Miasto Szczecin wprowadziły na drodze uchwał zasady korzystania ze swoich symboli.

Uchwała Nr XL/258/21 Rady Gminy Dąbrówno w sprawie zmiany uchwały nr XXXVI/254/06 z dnia 31

sierpnia 2006 roku w sprawie ustanowienia herbu i flagi Gminy Dąbrówno oraz ustalenia zasad z ich korzystania z dnia 23 grudnia 2021 r.²⁵⁷

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) oraz art. 4 ust. 3 uchwały Nr V/36/19 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie Statutu Gminy Dąbrówno, Rada Gminy Dąbrówno uchwała, co następuje:

§ 1. Załącznik nr 3, uchwały Nr XXXVI/254/06 Rady Gminy Dąbrówno z dnia 31 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia herbu i flagi Gminy Dąbrówno oraz ustalenia zasad z ich korzystania, otrzymuje następujące brzmienie:

ZASADY UŻYWANIA HERBU I FLAGI GMINY DĄBRÓWNO

1. Herb i flaga stanowią własność gminy Dąbrówno i podlegają ochronie prawnej.
2. Herb i flaga mogą być używane wyłącznie w sposób zapewniający im należyty cześć, a sposób ich używania nie może godzić w dobre obyczaje, prestiż i interesy gminy Dąbrówno.
3. Herb i flaga powinny być używane w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorem graficznym ustalonym w niniejszej uchwale, z zastrzeżeniem pkt. 4.
- (...)
5. Prawo do używania herbu i flagi gminy Dąbrówno przysługuje:
 - a) organom gminy;
 - b) gminnym jednostkom organizacyjnym;
 - c) jednostkom pomocniczym w celu realizacji zadań ustawowych i statutowych;
 - d) pracownikom Urzędu gminy w Dąbrównie w zakresie ustalonym przez Wójta Gminy i radnym w sprawach związanych z wykonywaniem mandatu;
 - e) ochotniczym strażom pożarnym i związkom ochotniczych straży pożarnych Gminy Dąbrówno;
 - f) kościołom i związkom wyznaniowym mającym siedzibę na terenie gminy Dąbrówno.
- (...)
14. Flagą gminy Dąbrówno może być:
 - a) wywieszana (podnoszona) przed budynkiem stanowiącym siedzibę organów gminy Dąbrówno, gminnych jednostek organizacyjnych, na innych obiektach gminnych, miejscach publicznych oraz przez mieszkańców, przedsiębiorców i instytucje prowadzące działalność na terenie gminy Dąbrówno, z okazji uroczystości gminnych i państwowych, bez potrzeby uzyskania zgody Wójta Gminy Dąbrówno, przy zachowaniu należytej powagi i szacunku.
 - b) umieszczana wewnątrz budynków, w których odbywają się uroczystości oraz miejscach obrad organów gminy Dąbrówno lub z ich udziałem.
 - c) używana w formie flagietki (chorągiewki) na biurkach, stołach konferencyjnych i recepcjach bez zgody Wójta Gminy Dąbrówno, przy zachowaniu należytej powagi i szacunku.
15. Flagą może być używana z innych okazji oraz w innym celu niż określonym w pkt. 14, za zgodą Wójta Gminy Dąbrówno. Przepisy pkt. 8-13 stosuje się odpowiednio.

257. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2022 r. poz. 397 w dniu 17.01.2022 r.

16. Używanie herbu i flagi gminy Dąbrówno jest nieodpłatne za wyjątkiem używania ich do celów komercyjnych, wówczas udostępnienie herbu lub flagi następuje w formie odpłatnej i wymaga zgody Wójta Gminy Dąbrówno.

17. Decyzja Wójta Gminy Dąbrówno wyrażająca zgodę na używanie, bądź rozpowszechnianie wizerunku herbu lub flagi w celach komercyjnych stanowi podstawę do zawarcia umowy określającej wzajemne prawa i obowiązki stron, a w szczególności warunki używania bądź komercyjnego rozpowszechniania herbu lub flagi bądź ich wizerunków, sposób wykorzystania herbu lub flagi, czas trwania umowy oraz warunki płatności.

18. W przypadku stwierdzenia naruszenia zasad komercyjnego korzystania z herbu lub flagi gminy Dąbrówno, Wójt Gminy Dąbrówno jest uprawniony do cofnięcia zgody, o której mowa w pkt. 16, co skutkować będzie rozwiązaniem umowy, o której mowa w pkt. 17.

19. Zabrania się używania herbu i flagi gminy Dąbrówno na potrzeby kampanii wyborczych.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dąbrówno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego²⁵⁸.

Uchwała Nr LI/409/2022 Rady Gminy Ksawerów zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia herbu, sztandaru, flagi i pieczęci gminy Ksawerów oraz określenia zasad używania herbu, barw gminy oraz pieczęci urzędowej z dnia 25 maja 2022 r.²⁵⁹

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 roku, poz. 559,583 i 1005.), art. 3 ust. 1 oraz art. 6a ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz.U. z 2016 roku, poz. 38 oraz z 2022 r. poz.655) uchwała się, co następuje:

§ 1 W uchwale Nr XLVIII/343/2017 Rady Gminy Ksawerów z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia herbu, sztandaru, flagi i pieczęci gminy Ksawerów oraz określenia zasad używania herbu, barw gminy oraz pieczęci urzędowej (Dz.Urz. Woj. Łódzkiego z 2017 r. poz. 2848) § 8 otrzymuje brzmienie: „

1. Herb i flaga gminy mogą być używane w sposób zapewniający symbolom należyty szacunek, cześć i godność, w kształcie i proporcjach zgodnych z wzorami graficznymi określonymi w załącznikach do uchwały.
 2. Dopuszcza się stosowanie herbu i flagi gminy w formie jednobarwnych grafik.
 3. Herbu i flagi mogą używać organy Gminy Ksawerów, gminne jednostki organizacyjne, jednostki pomocnicze, gminne osoby prawne i stowarzyszenia z terenu Gminy Ksawerów do celów związanych z realizacją ich zadań ustawowych i statutowych.
 4. Dopuszcza się możliwość używania herbu i flagi gminy przez instytucje, podmioty gospodarcze, osoby fizyczne i inne podmioty niż wymienione w ust. 3 w celach promocyjnych oraz komercyjnych, po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody.
 5. Zgody, o której mowa w ust. 4 udziela się w związku ze świad-
258. Wejście w życie 1.02.2022 r.
259. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z 2022 r. poz. 3503 w dniu 13.06.2022 r.

255. <https://www.iturek.net/fakty/wladyslawow-lew-w-herbie-gminy-czyli-symbole-do-wymiany> (z 30.11.2022 r.) (dostęp 20.04.2023 r.)

256. <https://www.turek.net.pl/powiat/35051-gwozdz-za-300-zlotych-trwa-zbiorka-na-sztandar-gminy-wladyslawow> (dostęp 11.06.2023)

zeniem usług o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców gminy Ksawerów lub upowszechnianiem dobrego imienia Gminy Ksawerów swą działalnością oraz jej promocją na rynku krajowym i zagranicznym.

6. Zgody, o której mowa w ust. 4 udziela Wójt Gminy Ksawerów po zasięgnięciu opinii Komisji Samorządowo-Społecznej Rady Gminy Ksawerów.

7. Wójt Gminy Ksawerów może cofnąć zgodę, o której mowa w ust. 6, po zasięgnięciu opinii Komisji Samorządowo-Społecznej Rady Gminy Ksawerów, jeżeli podmiot używający herbu lub barw gminy używa ich niezgodnie z warunkami lub przez inne działania naraża na szkodę dobre imię gminy Ksawerów.

8. W przypadku ustalenia faktu używania herbu lub barw gminy przez podmioty nieuprawnione, Wójt Gminy Ksawerów może wystąpić na drogę sądową ze stosownym roszczeniem.

9. W związku z poczuciem lokalnego patriotyzmu flaga Gminy Ksawerów może być wywieszana na posesjach instytucji, organizacji, podmiotów gospodarczych oraz prywatnych posesjach bez pisemnej zgody.

10. Używanie herbu i barw gminy nie może godzić w dobre obyczaje, prestiż i interes Gminy Ksawerów.

11. Wykorzystanie herbu i barw gminy Ksawerów nie może być sprzeczne z prawem i porządkiem publicznym."

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ksawerów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego²⁶⁰.

Uchwała Nr XXXIV/241/22 Rady Gminy Rypin w sprawie zasad używania herbu, sztandaru, flagi i pieczęci
z dnia 27 maja 2022 r.²⁶¹
(Dz.Urz.Woj.Kuj.-Pom. z 2022 r. poz. 2923)

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583 i poz. 1005) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz.U. z 2016 r., poz. 38 i poz. 655) uchwała się, co następuje:

§ 1. Herb, sztandar, flaga i pieczęcie są symbolami społeczności Gminy Rypin i podlegają ochronie.

§ 2. Herb, sztandar, flaga i pieczęcie mogą być używane w sposób zapewniający im należyta cześć i szacunek, a sposób ich używania nie może godzić w dobre obyczaje i interes Gminy Rypin.

§ 3. Herb, sztandar, flaga i pieczęcie są znakami prawnie chronionymi i mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnie ze wzorami graficznymi ustalonymi w uchwale Nr XXIX/168/13 Rady Gminy Rypin z dnia 13 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia herbu, flagi, sztandaru Gminy Rypin oraz pieczęci Gminy Rypin, Rady Gminy Rypin i Wójta Gminy Rypin (Dz.Urz. Kuj.-Pom. z 2013 r., poz. 2642), zmienionej uchwałą Nr XXX/171/13 z dnia 17 września 2013 r. (Dz.Urz. Kuj.-Pom. z 2013 r., poz. 3126).

(...)

§ 6. 1. Sztandar Gminy Rypin jest obecny podczas uroczystości państwowych, gminnych a także podczas uroczystych sesji Rady

260. Wejście w życie 28.06.2022 r.

261. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2022 r. poz. 2923 w dniu 01.06.2022 r.

Gminy Rypin.

2. Na obszarze gminy Rypin sztandarowi oddawana jest cześć w sposób przewidziany dla flagi państwowej i ma on zawsze pierwszeństwo przed innymi sztandarami.

3. Sztandar będzie przechowywany w siedzibie Urzędu Gminy Rypin.

4. Na uroczystościach innych niż wymienione w ust. 1, sztandar może być obecny wyłącznie za zgodą Wójta Gminy Rypin.

5. Podczas ceremonii pogrzebowych lub w okresie żałoby narodowej sztandar winien być udekorowany kirem.

§ 7. 1. Podczas uroczystości określonych w § 6, sztandarowi towarzyszy trzyosobowy poczet, składający się z chorążego i dwóch osób asysty, którego skład wyznacza Wójt Gminy Rypin.

2. Członkowie pocztu sztandarowego występują w ubiorach wizytowych, szarfię w kolorze biało-czerwonym, przepasanej przez prawe ramię i w białych rękawiczkach.

3. Atrybuty pocztu sztandarowego przechowywane są w siedzibie Urzędu Gminy Rypin.

4. Poczet sztandarowy wprowadza sztandar na początku uroczystości, chyba że jej charakter lub program przewidują inną kolejność.

5. Prowadzący uroczystość podaje komendę dla uczestników uroczystości „Powstań! Baczość! Sztandar wprowadzić!”

6. Po zajęciu miejsca przeznaczonego dla pocztu sztandarowego, prowadzący uroczystość wydaje komendę: „Spocznij!”, po której członkowie pocztu sztandarowego przyjmują pozycję stojącą.

7. Podczas uroczystości, sztandar trzymany jest przez chorążego w pozycji „Spocznij”. Jeżeli zaistnieją okoliczności uzasadniającezymanie sztandaru w pozycji „Baczość”, chorąży pochyła wówczas sztandar w przód pod kątem 60°, a członkowie pocztu przyjmują postawę „Baczość”.

8. Sztandarowi nadaje się pozycję „Baczość” w sytuacji:

1) odgrywania i/lub śpiewania hymnu narodowego;

2) ślubowania radnych na sztandar;

3) istotnych akcentów uroczystości religijnych;

4) dekorowania sztandaru odznaczeniem;

5) oddawania honorów osobom lub symbolom, po komendzie „Sztandar prezentuj!” (chorąży pochyła sztandar w przód do około 45°, mając płat przed sobą).

9. Sztandar wyprowadza się po zakończeniu oficjalnej części uroczystości, po komendzie prowadzącego uroczystość: „Powstań! Sztandar wyprowadzić!”. Po wyprowadzeniu sztandaru następuje komenda „Spocznij!”.

§ 8. 1. Flaga Gminy Rypin może być wywieszana przed budynkiem lub na budynku stanowiącym siedzibę władz Gminy Rypin, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych obiektach Gminy Rypin, w miejscach publicznych, a także przez wszystkich mieszkańców na terenie ich posesji samodzielnie lub łącznie z flagą państwową z okazji uroczystości lokalnych i świąt narodowych dla podkreślenia ich podniosłego charakteru, bez potrzeby uzyskiwania zgody Wójta Gminy Rypin, jednakże z należytych poszanowaniem.

2. Flaga może być używana z innych okazji oraz w innych celach niż wskazane w ust. 1, za zgodą Wójta Gminy Rypin.

3. Flaga może być umieszczana także wewnątrz budynków, w których odbywają się uroczystości.

(...)

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rypin.

§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

nia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego²⁶².

**UCHWAŁA NR XXXVI/334/22
RADY GMINY STARGARD**

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

w sprawie zasad używania herbu, flagi, flagi stolikowej i pieczęci Gminy Stargard²⁶³

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, 583), w związku z § 5 ust. 3 Statutu Gminy Stargard uchwalonego uchwałą Nr XXXII/282/21 Rady Gminy Stargard z dnia 19 listopada 2021 roku (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 14 grudnia 2021 r., poz. 5457), uchwała się co następuje:

§ 1. 1. Ustala się zasady używania herbu, flagi, flagi stolikowej i pieczęci Gminy Stargard, których wzory określone zostały w załącznikach nr 2, nr 3, nr 4 i nr 5 do Statutu Gminy Stargard przyjętego uchwałą Rady Gminy Stargard Nr XXXII/282/21 z dnia 19 listopada 2021 roku.

2. Herb, flaga, flaga stolikowa i pieczęć Gminy Stargard mogą być używane wyłącznie w sposób zapewniający im należyta cześć i szacunek, a sposób ich używania nie może godzić w dobre obyczaje, prestiż i interes Gminy Stargard.

3. Herb, flaga, flaga stolikowa i pieczęć Gminy Stargard stanowią własność Gminy Stargard i podlegają ochronie prawnej.

4. Używanie herbu, flagi, flagi stolikowej i pieczęci Gminy Stargard powinno być w kształcie i kolorze zgodnym z uchwałą Rady Gminy Stargard, o której mowa w ust. 1. (...)

§ 3. 1. Flaga może być umieszczona przed budynkiem i w pomieszczeniach urzędowych oraz salach posiedzeń organów Gminy Stargard i jednostek organizacyjnych Gminy Stargard.

2. Flaga może być używana na innych obiektach gminnych, w miejscach publicznych oraz przez mieszkańców, przedsiębiorstwa, firmy, instytucje, które prowadzą działalność na terenie Gminy Stargard, samodzielnie lub łącznie z flagą państwową, z okazji uroczystości lokalnych i świąt narodowych dla podkreślenia ich podniosłego charakteru, bez potrzeby uzyskania zgody Wójta Gminy Stargard, jednakże z należytych szacunkiem.

3. Flaga może być używana z innych okazji oraz w innym celu, niż wskazany w ust. 2, za zgodą Wójta Gminy Stargard.

4. Flaga może być umieszczana także wewnątrz budynków, w których odbywają się uroczystości, o których mowa w ust. 2.

§ 4. 1. Flaga stolikowa może być używana w pomieszczeniach urzędowych oraz salach posiedzeń organów Gminy Stargard lub jego jednostkach organizacyjnych.

2. Flaga stolikowa może być używana w innych miejscach promujących Gminę w czasie różnych uroczystości.

(...)

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stargard.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego²⁶⁴.

262. Wejście w życie 16.06.2022 r.

263. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z 2022 r. poz. 2117 w dniu 9.05.2022 r.

264. Wejście w życie 9.05.2022 r.

**UCHWAŁA NR XLI/1141/22
RADY MIASTA SZCZECIN**

z dnia 28 czerwca 2022 r.

w sprawie zasad używania herbu, flagi, pieczęci, hejnału Miasta Szczecin oraz łańcucha Przewodniczącego Rady Miasta i sztandaru Rady Miasta²⁶⁵

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1 005, poz. 1079) oraz Uchwały Nr VI/189/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 23 kwietnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Statutu Miasta Szczecin (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2019 r. poz. 3021), Rada Miasta Szczecin uchwała, co następuje:

(...)

§ 2. 1. Flagę Miasta Szczecina, ustanowioną Uchwałą Nr XXVIII/360/96 Rady Miasta Szczecina z dnia 2 grudnia 1996 r. w sprawie przyjęcia Statutu Miasta Szczecina, stanowi prostokątny płat tkaniny o stosunku długości do szerokości jak 1:0,5 podzielonej poziomo wzdłuż dłuższego boku prostokąta na 6 równych pasów, przemiennie w kolorach czerwonym i niebieskim, licząc od góry z herbem Miasta.

2. Barwny wzór flagi z uwzględnieniem wzajemnych proporcji jej poszczególnych elementów przedstawia załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

3. Flagę Szczecina podnosi się na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedzibę Urzędu Miasta i miejskich jednostek organizacyjnych z okazji uroczystości, świąt i rocznic miejskich oraz w miejscach obrad Rady Miasta w czasie jej posiedzenia.

§ 3. 1. Herb i flaga Miasta Szczecin mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający im należyta cześć, powagę i poszanowanie.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1, mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych po uzyskaniu zgody Prezydenta.

(...)

§ 7. 1. Sztandar Rady Miasta, ustanowiony Uchwałą Nr XXVIII/360/96 Rady Miasta Szczecina z dnia 2 grudnia 1996 r. w sprawie przyjęcia Statutu Miasta Szczecina, jest zewnętrznym znakiem symbolizującym

organ uchwałodawczy Miasta - Radę Miasta.

2. Sztandar stanowi prostokątny płat tkaniny o długości 110 cm i szerokości 100 cm. Na awersie umiejscowiony jest centralnie na niebieskim tle wizerunek gryfa w otoku z napisu "Rada Miasta Szczecina". Gryf jest w kolorze czerwonym, a korona i dziób w kolorze złotym. Na rewersie centralnie, na czerwonym tle umieszczone jest godło państwowe z napisem w dolnym półotoku "Rzeczpospolita Polska".

3. Barwny wizerunek sztandaru z uwzględnieniem wzajemnych proporcji jego poszczególnych elementów przedstawia załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

4. Sztandar musi być używany w sposób zapewniający mu należyta cześć, powagę i poszanowanie.

5. Zgody na użycie sztandaru udziela Przewodniczący Rady Miasta.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego²⁶⁶.

265. Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z 2022 r. poz. 3130 w dniu 7.07.2022 r.

266. Wejście w życie 7.07.2022 r.

